

Tři mušketýři

Alexander Dumas

OBSAH

Předmluva překladatele	5
Předmluva, v níž se zjišťuje, že na hrdinech děje, který budeme mít čest čtenářům vypravovat, není nic mytologického, třebaš jejich jména končí na —os a —is.....	11
Tři dary pana d' Artagnana-otce.....	13
V předsíni pana de Tréville.....	29
Audience.....	39
Athosovo rameno, Porthosův pás a Aramisův kapesník.....	51
Královští mušketýři a garda pana kardinála.....	59
Jeho Veličenstvo král Ludvík XIII	70
Mušketýři u domácího krbu.....	92
Dvorská intrika	101
D' Artagnan se vybarvuje	110
Past ze sedmnáctého století	119
Zápletka se zamotává.....	130
Jiří Villiers, vévoda z Buckinghamu.....	146
Pan Bonacieux	154
Muž z Meungu.....	163
Muži taláru a muži meče.....	175
Strážce pečeti pan Séguier hledá více než jednou zvon, aby zazvonil, jak to dříve činíval	184
Domácnost u Bonacieuxů	196
Milenc a manžel.....	209
Plán výpravy	216
Cesta	224
Hraběnka de Winter.....	239
Tanec merlaison.....	249

Milostná schůzka	257
Pavilon	267
Porthos	277
Aramisova teze	295
Athosova žena.....	310
Návrat	330
Honba za výzbrojí.....	346
Mylady.....	355

TŘI DARY PANA D'ARTAGNANA-OTCE

První pondělí měsíce dubna r. 1625 vypadalo městečko Meung, kde se narodil autor Románu o růži, jako vosí hnízdo; jako by byli přišli hugenoti založit v něm novou tvrz Rochelle. Mnozí občané, když viděli utíkat ženy směrem k Velké ulici a slyšeli povykovat děti na prahu dveří, oblékali se spěšně do kyrysů, a upevňující svou trochu nejistou odvalu mušketou či halapartnou, pospíchali k hospodě U svobodného mlynáře, kde se tísnil vůčihledě rostoucí dav, plný hluku a zvědavosti.

V oněch dobách býval podobný poplach častým jevem a nebylo snad dne, aby to či ono město nezaznamenalo do své kroniky nějakou takovou událost. Tu bojovali proti sobě páni, tu zas válčil král s kardinálem nebo povstal Španěl proti králi. A vedle těchto skrytých či veřejných, tajných nebo zjevných tahanic tu byli ještě zloději, žebráci, hugenoti, pobertové a neřádná čeled', kteří se sváрили kde s kým. Pokud jde o měšťany, ti se chápali zbraně vždycky proti zlodějům, pobertům, čeledi, často proti pánům a hugenotům, a někdy i proti králi; proti kardinálovi a proti Španělům však nikdy. A tak bylo zcela v rámci zvyklostí, že měšťané, slyšíce řečeného prvního pondělí v měsíci dubnu r. 1625 povyk a nevidouce ani žlutý, ani červený prapor, ani livreje lidí vévody Richelieua, seběhli se k hostinci U svobodného mlynáře.

Když tam přišli, byla příčina rámusu celkem nabíledni. Jakýsi mladý muž... načrtneme jedním tahem jeho obraz: představte si Dona Quijota v osmnácti letech, Dona Quijota vyloupnutého ze svého středověkého krunyře, Dona Quijota vězícího ve vlněné kazajce, jejíž modrá barva se již vylouhovala v nevystižitelnou směs blankytné modři a špinavé vinné sedliny. Obličej podlouhlý, snědý; lícní kosti vysedlé, znak lstivosti; nadměrně vyvinuté čelistní svaly, neklamný znak, podle něhož poznáte Gaskoňce, i když nemá gaskoňskou čapku (nás jinoch čapku měl, a byla ozdobena jakýmsi perem); široce rozevřené a chytré oči; nos zahnutý, ale jemně modelovaný. Řekl bys, že je trochu velký na jinocha, trochu malý na dospělého muže. Méně cvičené oko by chlapíka bylo mohlo pokládat za nějakého

statkářského synka na cestách. Ale měl dlouhý meč, který visel na koženém opasku a tloukl ho do lýtek, když šel pěšky, a seděl-li na koni, bil do jeho rozježené srsti.

Ano, náš mladý muž měl koně a tento kůň byl tak pozoruhodný, že si ho každý všiml: byla to béarnská herka aspoň dvanáct nebo čtrnáct let stará, žluté barvy, s vypelichaným ocasem a s boláky na nohou. Ale i když věšela hlavu až mezi kolena, takže nepotřebovala náprsní řemen, urazila ještě svých osm mil denně. Naneštěstí byly její dobré vlastnosti tak dobře skryty pod její podivnou srstí a nepravidelnou chůzí, že v době, kdy se kdekdo vyznal v koních, musil příjezd této herky do Meungu (vešla asi tak před čtvrt hodinou Beaugencyskou bránou) vyvolat velký rozruch. A špatný dojem z koně padl i na jezdce.

Rozruch byl pro mladého d'Artagnana (tak se jmenoval Don

Quijote této druhé Rosinanty) tím trapnějším, že sám, ačkoliv byl velmi dobrý jezdec, dobře věděl, jaké směšnosti mu ten kůň dodává; však také notně vzdychal, když mu pan d'Artagnan-otec tenhle dar odevzdával. Věděl dobře, že zvíře má cenu aspoň dvacet liber; a nutno dodat, že slova, jimiž byl dar provázen, měla cenu nezměrnou.

„Milý synu,“ pravil tenkrát gaskoňský šlechtic oním rázovitým béarnským nářečím, v němž si tolik liboval, jak známo, král Jindřich IV., „milý synu, tento kůň se narodil v domě tvého otce, už je tomu bezmála třináct let, a nikdy nepřešel do jiných služeb, což mu dává právo, abys ho měl rád. Nikdy ho neprodej a nech ho klidně a čestně umřít stářím. A půjdeš-li s ním někdy do boje, šetri ho, jako bys šetřil starého sluhu. Budeš-li pak mít čest dostat se ke dvoru, k čemuž ti ostatně tvůj starobylý rod dává právo,“ pokračoval pan d'Artagnan-otec, „zachovej důstojnost svého šlechtického jména, jež bez poskvrny nosili tví předkové po více než pět set let, a nezadej cti své ani pověsti svých příbuzných a přátel. Nestřp nic od nikoho než od pana kardinála a od krále. A měj stále na mysli, že drobný šlechtic jako ty neprorazí dnes ničím jiným než svou kuráží. Ten, kdo třeba jen na vteřinu podlehne zachvění strachu, ztrácí možná právě v té vteřině vnadidlo, jež mu podávala štěstěna. Jsi mlád a ze dvou důvodů je na tobě, abys byl srdnatý: jednak, že jsi Gaskoňec, a za druhé, že jsi můj syn. Neboj se příležitosti a neuhýbej dobrodružstvím. Dal jsem tě vyučit, jak se vládne mečem; tvé koleno je ze železa a pěst z ocele: bij se tedy, kde můžeš. Bij se tím více, že souboje jsou zakázány, a je tedy k tomu třeba dvojnásobné odvahy. Já sám ti, milý synu, nemohu dát víc než patnáct tolarů, svého koně a rady, které jsi právě slyšel. Tvá matka ti k tomu ještě přidá recept na balzám od jedné cikánky; má tu zázračnou vlastnost, že zhojí každou ránu, která nezasáhne srdce. Využij toho všeho jak náleží a žij šťastně a dlouho. — A ještě jedno bych ti chtěl říci. Je to příklad, ne z mého vlastního života, neboť já sám jsem nikdy nebyl u dvora a zúčastnil jsem se jen jako dobrovolník náboženských válek; chci se ti zmínit o panu de Tréville, který byl kdysi mým sousedem a jako dítě si hrával s naším králem Ludvíkem XIII., jehož Bůh zachovej! Někdy se z jejich her stávaly bitvy a tu král neměl vždycky vrch. Ale právě rány, jež dostal, v něm vzbudily úctu a přátelství k panu de Tréville. Později se pan de Tréville bil ještě s jinými, a to na své první cestě do Paříže hned pětkrát; od smrti nebožtíka krále až do zletilosti mladého sedmkrát, nepočítaje v to války a obléhání; a od zletilosti Ludvíka XIII. až dodneška snad stokrát! A

přes všechny zákazy, soudní výnosy a zapovědi je dnes kapitánem mušketýrů, to znamená hlavou legie samých císařů, na něž král nedá dopustit a jichž se i pan kardinál obává (a ten, jak známo, má pro strach uděláno). Nadto má pan de Tréville deset tisíc tolarů ročně a je tedy pořádně velkým pánem. — A přece začal stejně jako ty. Tady máš pro něho dopis. Jdi k němu a řiď se jeho příkladem, abys to jednou dotáhl tak daleko jako on.“

Poté opásal d'Artagnan-otec syna svým vlastním mečem, objal ho, políbil na obě tváře a dal mu své požehnání. Když vycházel z otcovy komnaty, šla jinochu v ústrety matka, jež naň čekala s oním slavným receptem; rady, které jsme před chvílí slyšeli, mohly zajisté vést k jeho častému užívání. Tady bylo loučení delší a něžnější než s otcem, ne snad proto, že by byl pan d'Artagnan nemiloval svého syna, který byl jeho jediným potomkem, ale pan d'Artagnan byl muž a byl by pokládal za nedůstojné muže povolit svému pohnutí, kdežto paní d'Artagnanová byla žena, a k tomu matka. — Plakala, chudinka, hodně, a k chvále mladého pana d'Artagnana budiž řečeno, že ačkoliv se snažil seč byl, aby zůstal pevný, jak se slušelo na příštího mušketýra, přirozený cit jej přemohl. Z očí mu padaly slzy jako hrachy a stěží polovinu jich dokázal skrýt.

Téhož dne se mladý muž vydal na cestu, vybaven třemi otcovskými dary, to jest, jak jsme už řekli, patnácti tolary, koněm a listem pro pana de Tréville; nádavkem tu byla, rozumí se, ještě otcovská naučení.

Takto vybaven byl d'Artagnan věru po stránce tělesné i duševní věrnou kopií Cervantesova hrdiny, k němuž jsem ho šťastným vnuknutím přirovnal, když jsem jako historik musil nakreslit jeho portrét. Don Quijote pokládal větrné mlýny za obry a stáda ovcí za vojska, d'Artagnan bral každý úsměv za urážku a každý pohled za vyzvání. Vyplynulo z toho, že jel s pěstí zaťatou z Tarbes až do Meungu a že nejméně desetkrát sevřel jilec svého meče; nicméně pěst nedopadla na žádnou čelist a meč z pochvy vůbec nevyklouzl. Ne snad že by byl pohled na zbídačelou žlutou herku nebyl vykouznil mnohý úsměv na tváři kolemjdoucích, ale nad herkou pozvonival meč úctyhodné délky a nad mečem blýskaly oči spíše divoké než hrdé, takže chodci raději potlačovali svou veselost. A když už to nešlo a veselost nabývala vrchu nad varováním rozumu, snažili se alespoň smát se jen jednou polovinou tváře jako antické masky. Při vši nedůtklivosti zůstal tedy d'Artagnan vznešený a nedotčený až do toho nešťastného města Meungu.

Maurice Leloir

Huyot

Avšak zde, když před vraty U svobodného mlynáře sestupoval s koně (aniž mu kdo, buďsi hostinský, sklepník nebo podomek, přišel podržet třmen), spatřil d'Artagnan u pootevřeného okna v přízemí jakéhosi šlechtice. Byl vznosné postavy a ušlechtilého vzezření, ačkoliv se díval poněkud zamračeně; hovořil s dvěma osobami, které mu zřejmě uctivě naslouchaly. Podle svého zvyku si d'Artagnan myslil, že předmětem hovoru je on sám, a nastavil uši. Tentokrát se d'Artagnan mýlil jen zpola: nemluvili o něm, ale o jeho koni. Jak se zdálo, šlechtic vypočítával svým posluchačům všechny jeho vlastnosti, a poněvadž, jak jsem právě řekl, tyto posluchači měli mluvčího ve velké vážnosti, propukali každým okamžikem v smích. Jestliže už pouhé pousmání stačilo probudit prchlivost mladého muže, lze si představit, jak na něho působilo tohle hlučné veselí.

Nicméně d'Artagnan se chtěl napřed tomu opovázlivci, který si z něho tropil smích, podívat do tváře. Upřel tedy na cizince svůj hrdý pohled a uviděl muže mezi čtyřiceti až pětáctyřiceti lety, pronikavých černých očí, bledé pleti, se silně výrazným nosem, s bezvadně přistříženým černým knírem; na sobě měl kabátec a fialové kalhoty se šňurami téže barvy, bez jakýchkoliv ozdob kromě obvyklých otvorů u kabátce, jimiž prosvítala košile. Kalhoty i kabátec byly nové, ale pomačkané jako cestovní šaty uzavřené dlouho v tlumoku. Všechny tyto postřehy zaznamenal d'Artagnan s bystrostí pečlivého pozorovatele; bezpochyby mu jeho instinkt našeptával, že tento neznámý bude mít velký vliv na jeho příští život.

Ale právě v okamžiku, kdy na něho d'Artagnan upřel svůj pohled, utrousil šlechtic ve fialovém kabátci jednu ze svých nejmýstižnějších a nejjadrnějších poznámek na adresu béarnské herky, a jeho posluchači vybuchli znovu ve smích. I on sám se dokonce zcela proti svému zvyku nepatrně pousmál. Teď už nebylo nejmenší pochyby: d'Artagnan byl doopravdy urážen. Přesvědčen o své urážce, narazil si čapku až na oči, nasadil výraz tváře, jaký vídal v Gaskoňsku u cestujících velmožů, a s jednou rukou na jilci meče a s druhou opřenou v bok vykročil kupředu. Naneštěstí čím víc se blížil, tím víc ho oslepoval hněv, a tak místo vážných a důstojných slov, jimiž mínil dát výraz svému rozhořčení, mu přišel na jazyk jen drsně podrážděný výpad, doprovázený zuřivým posunkem.

„Hej, pane,“ vykřikl, „co se tam schováváte za okenici? Ano, vy, řekněte mi, čemu se smějete, a budeme se smát spolu!“

Šlechtic zdvihal pomalu oči z koně na jezdce, jako by byl potřeboval jistý čas, aby pochopil, že ta podivná výtka patří skutečně jemu. Poté, když už nemohl mít žádné pochybnosti, svrátil lehce obočí a po dosti dlouhé přestávce odpověděl d'Artagnanovi s nevýslovně ironickým a urážlivým přízvukem:

„Nemluvím s vámi, pane!“

„Ale já s vámi mluvím, já!“ vykřikl mladý muž, rozhořčen tou směsicí nadutosti a vznešených způsobů, slušnosti a pohrdání.

Neznámý se na něho ještě okamžik s lehkým úsměškem díval, nato odstoupil od okna a pomalým krokem vyšel z hostince. Dva kroky před d'Artagnanem, zrovna proti jeho koni, se zastavil. Jeho klid a posměvačný výraz zdvojnásobily veselost lidí v okně, s nimiž dříve hovořil.

Vida jej přicházet, d'Artagnan povytáhl meč o stopu z pochvy.

„Tento kůň dojistá je nebo spíše ve svém mládí byl pryskyřníkem,“ pokračoval neznámý ve svých poznámkách, napůl obrácen ke svým posluchačům v okně. Ačkoliv se d'Artagnan hrozivě tyčil mezi ním a jimi, zdálo se, že ho vůbec neberou na vědomí. „Tahle barva je výborně známá v botanice, ale u koní byla jistě až dodneška velmi vzácná.“

„Koni se směje jen ten, kdo se neodvažuje smát se pánu!“ vykřikl rozzuřen učelivý žák pana de Tréville.

„Já se věru nesměji často, pane,“ opáčil neznámý, „jak můžete sám vidět na mém obličejí; ale vyhrazuji si naprosto právo smát se, kdykoli se mi zachce.“

„A já zas,“ vykřikl d'Artagnan, „nestrpím, aby se kdokoliv smál, když se to nelíbí mně!“

„Opravdu, pane?“ pokračoval neznámý s ledovým klidem. „To je od vás moc pěkné.“ Otočil se na podpatku a chystal se vejít opět do hostince velkými vraty, u nichž d'Artagnan při svém příjezdu zahlédl osedlaného koně.

Avšak nebylo v d'Artagnanově povaze, aby takhle propustil člověka, který měl drzost se mu posmívat. Vytáhl meč nadobro z pochvy a pustil se za ním.

„Hleďte se obrátit, pane posměváčku,“ křičel, „abych vás nenapadl zezadu.“

„Mne napadnout!“ opáčil šlechtic, otočil se zase čelem k jinochovi a zadíval se na něho s údivem a pohrdáním. „Ale, ale, chlapečku, vy jste se zbláznil!“

Potom pravil polohlasně a jakoby sám k sobě:

„Člověka to až mrzí! Jaký by tohle byl úlovek pro Jeho Veličenstvo, které hledá na všech stranách statečné muže mezi své mušketýry!“

Měl však sotva kdy dokončit, neboť d'Artagnan po něm řal s takovou zuřivou silou, že by to pravděpodobně býval jeho poslední žert, kdyby byl pružně neuskočil nazad. Teď neznámý poznal, že jde do tuhého, tasil meč, pozdravil protivníka a postavil se vážně do

střehu. Ale v témž okamžiku se vyřítili na d'Artagnana dva, co přihlíželi nejbliž, a spolu s hostinským ho začali mlátit klacky, lopatami a kleštěmi. Byl to náhlý a tak naprostý obrat, že jinoch se otočil, aby čelil tomu krupobití ran, a d'Artagnanův sok, vida to, s bohorovným klidem zase zastrčil meč do pochvy. Obratem ruky stal se tak pouhým divákem boje, což se úplně srovnávalo s jeho obvyklou lhostejností. Ale přece se neudržel, aby nezabručel:

„K čertu s těmi Gaskoňci! Hoďte ho zas na tu jeho oranžovou herku, a ať si táhne po svých!“

„Ne dřív, dokud tě nezabiju, ty zbabělce!“ říčel d'Artagnan, snaže se čelit, jak nejlépe mohl, ranám svých tří nepřátel.

„Zas jeden gaskoňský vyťahovač,“ mručel šlechtic. „Na mou duši, tihle Gaskoňci jsou nenapravitelní! Tak jen si ho podejte, když to mermomocí chce. Až toho bude mít dost, však on si řekne.“

Ale neznámý zřejmě ještě stále nevěděl, s jakým tvrdohlavcem se to pustil do křížku — d'Artagnan by byl za nic nepoprosil o milost. Souboj tedy ještě trval několik vteřin; vyčerpán, upustil konečně d'Artagnan svůj meč, který rána holí přerazila vejpůl. Jiná rána, která současně zasáhla jeho čelo, způsobila, že se celý zkrvavený a takřka bez ducha skácel k zemi.

Zrovna v tom okamžiku sbíhali se již k místu šarvátky ze všech stran lidé. Hostinský, obávaje se skandálu, odnesl s pomocí svých podomků raněného do kuchyně, kde ho trochu ošetřili.

Šlechtic se zase vrátil na své místo u okna a s jistou netrpělivostí hleděl na zástup, který se neměl k odchodu; zdálo se, že mu ten shluk lidí vadí.

„Tak copak dělá ten zuřivec,“ řekl, když vrzly dveře a do jeho pokoje vstoupil hospodský, aby se zeptal po zdraví.

„Vaše Excellence tedy vyvázla bez pohromy?“ ptal se starostlivě.

„Jak vidíte, milý pane, naprosto. Ale jakpak je s naším mladíkem?“

„Už je mu líp,“ odpověděl hostinský, „omdlel.“

„Opravdu?“ řekl šlechtic.

„Ale ještě než omdlel, sebral všechnu svou sílu, aby vás přivolal a vyzval vás znova na souboj.“

„Ten chlapík je vtělený ďábel!“ neudržel se neznámý.

„I ne, Vaše Excellence, kdepak ďábel,“ opáčil hospodský s pohrdavým úsměškem, „když omdlel, prohledali jsme mu kapsy. V tlumoku má jen jednu košili a v kapse jedenáct tolarů. Ale to mu

nevadilo, aby už téměř v bezvědomí ještě ze sebe nechrlil vyhrůžky, že kdyby se podobná věc stala v Paříži, byl byste to odpykal hned; takhle prý budete litovat až později.“

„Naposled je to nějaký přestrojený princ,“ pravil chladně neznámý.

„Říkám vám to proto, velmožný pane,“ odvětil hostinský, „abyste se měl před ním na pozoru.“

„A nejmenoval nikoho v té zlosti?“

„I to ano. Tloukl si na kapsu a říkal: »Uvidíme, co této urážce svého chráněnce řekne pan de Tréville!«“

„Pan de Tréville?“ opakoval neznámý a zbystřil pozornost. „Že si poklepával na kapsu a jmenoval přitom pana de Tréville? — Poslyšte, přítelíčku, vzal bych na to jed, že když mladík omdlel, obrátil jste mu naruby i druhou kapsu. Copak v ní bylo?“

„Dopis adresovaný panu de Tréville, kapitánovi mušketýrů.“

„Opravdu?“

„Je to tak, jak říkám, Excellence.“

Hostinský, který nebyl nadán velkým důvtipem, si ani nevšiml, jakým dojmem jeho slova na cizince zapůsobila. Náhle odstoupil od okna, o něž se do té chvíle stále loktem opíral, a sraštil neklidně obočí.

„U všech všudy,“ zamumlal mezi zuby, „že by mi byl Tréville poslal na krk tohoto Gaskoňce? Vždyť je to úplně dítě. Ale pravda, rána mečem je rána mečem, na věku toho, kdo ji dá, zbla nezáleží a od chlapce se jí člověk naděje méně než od kohokoliv jiného, často stačí malá překážka, aby zkrížila velký záměr.“

A neznámý se na několik minut zamyslel.

„Poslyšte, hostinský,“ pravil konečně, „copak mne nezbavíte toho šílence? Upřímně řečeno, zabít ho nemohu. Ale,“ dodal s mrazivou vyhrůžkou, „překáží mi silně. Kde je?“

„Ve světnici mé ženy, v prvním patře. Obvazují ho tam.“

„A svých pět švestek má u sebe? To jste mu ani nesvlékli kabát?“

„Ale to se rozumí. Všechno má dole v kuchyni. A jestli vám ten zelenáč vážně překáží...“

„Beze vši pochyby. Způsobil ve vašem podniku skandál, jemuž se počestní lidé nemohou vystavovat. Jděte do svého pokoje, napište mi účet a upozorněte mého sluhu.“

„Jakpak? Pán už nás opouští?“

„Však to víte, vždyť jsem vám nařídil osedlat koně. Neuposlechl jste snad?“

„Jakpak bych si dovolil — jak Vaše Excellence mohla vidět, kůň stojí připraven ve vratech.“

„Dobrá, tak udělejte, co jsem vám teď řekl.“

„Ajajaj,“ uklouzlo hostinskému, „že by se pán toho chlapečka bál?“

Ale velitelský pohled neznámého mu zatrl típek. Uctivě pozdravil a odešel.

„Toho ťulpase tu rozhodně nesmí mylady*) zahlédnout,“ pokračoval cizinec. „Beztoho se už dost opozdila. Bude rozhodně lépe, když skočím na koně a pojedu jí naproti... kdybych aspoň věděl, co vězí v tom listě pro pana de Tréville!“

A mumlaje ještě cosi, odcházel neznámý do kuchyně.

Hostinský, který už nikterak nepochyboval, že přítomnost toho mladého chlapce vyštvala cizince z hospody, zatím vystoupil o patro výš a vešel do pokoje své ženy, kde našel d'Artagnana už při smyslech. A tak nelenil a dal mu na srozuměnou, že si začal šarvátku s velkým pánem (neboť podle jeho mínění byl cizinec jistě nějaký velmož); mohl by prý z toho mít opletačky s policií. Nutil jinocha, aby vstal a přes svoji slabost pokračoval v cestě. D'Artagnan, ačkoliv ještě napůl omámený, tedy vstal a tak, jak byl, bez kabátce a hlavu celou v obvazech, sestupoval se schodů; hostinský ho strkal před sebou. Avšak jakmile vkročil do kuchyně, první, co oknem zahlédl, byl jeho sok, který klidně s někým hovořil u stupátka těžkého kočáru, do něhož byli zapraženi dva silní normandští koně.

Hovořil s dámou, která měla hlavu v okénku kočáru. Byla to žena asi dvacetiletá nebo nejvýš o dva roky starší. Zmínili jsme se už o tom, jak bystře dovedl d'Artagnan postihnout výraz tváře; viděl tedy na první pohled, že dáma je krásná a mladá. Její krása mu padla do oka tím spíše, že byla v jižních krajích Francie, kde d'Artagnan doposud žil, naprosto neobvyklého druhu. Byla to bledolící světlovláska s velkýma modrýma očima unylého výrazu, měla dlouhé vlasy, které jí spadaly v hustých kadeřích až na ramena, růžové rty a alabastrově bílé ruce. Hovořila velmi živě s neznámým mužem.

„Jeho Eminence mi tedy poroučí...“ říkala právě.

„Abyste se okamžitě vrátila do Anglie a ihned po přímém poslu dala vědět, kdyby vévoda opustil Londýn.“

---

*) Vím, že se výrazu mylady užívá jen tehdy, následuje-li za ním rodové jméno, ale našel jsem to tak v rukopise a nechci v něm nic měnit.

„A co se týče mých ostatních instrukcí?“ tázala se krásná cestovatelka.

„Ty jsou v této zamčené skříňce. Otevřete ji, prosím, až na druhé straně kanálu La Manche.“

„Dobře. A co teď budete dělat vy?“

„Já se vrátím do Paříže.“

„A toho mladého drzouna ani nepotrestáte?“ ptala se dáma.

Cizinec jí chtěl odpovědět, ale v okamžiku, kdy otvíral ústa, skočil d'Artagnan, který všechno slyšel, na práh dveří.

„Ten drzoun potrestá vás,“ vykřikl, „a doufám, že tentokrát neuniknete jeho zaslouženému trestu, pane!“

„Já že neuniknu?“ opáčil neznámý a svařtil obočí.

„Domnívám se aspoň, že před ženou se neodvážíte utéci.“

„Probůh,“ vykřikla mylady vidouc, že šlechtic sahá po meči, „mějte na paměti, že nejmenší zdržení může všechno zmařit!“

„Máte pravdu,“ zvolal šlechtic, „jed'te tedy a já vyrazím hned s vámi.“

Pozdravil dámu úklonem hlavy a vyšvihl se na koně, zatímco kočí pobídl spřežení prásknutím biče. Oba se nato tryskem rozjeli, každý jiným směrem.

„Hej, váš účet,“ vyhrkl hostinský, jehož účta k cizinci se mžikem změnila v hluboké pohrdání, když viděl, že odjíždí bez zaplacení.

„Zaplať, trulante,“ vykřikl cestující na svého sluhu už v jízdě. Ten hodil hostinskému k nohám dvě nebo tři stříbrné mince a rozjel se tryskem za pánem.

„Ty zbabělce! Bídničku! Falešný šlechtici!“ řval d'Artagnan a rozběhl se za lokajem.

Ale byl raněn a příliš slabý na to, aby snesl podobné vzrušení. Sotva učinil deset kroků, zatočila se mu hlava, udělalo se mu mdlo a padl jak široký tak dlouhý uprostřed silnice volaje:

„Zbabělče! Zbabělče! Zbabělče!“

„Opravdu je to zbabělec,“ mružel hostinský, přistoupil k d'Artagnanovi a lichocením se snažil sblížit se s ubohým mladíkem, jako v bajce volavka lichotí hlemýžďi.

„Ano, zpropadený zbabělec,“ blábolil d'Artagnan. „Ale ona je krásná!“

„Kdo ona?“ ptal se hostinský.

„Mylady,“ hlesl ještě d'Artagnan.

A omdlél podruhé.

„Už je to jedno,“ broukl si hostinský, „dva ztrácím, ale tenhle mi zůstává a na pár dní ho mám jistého. To mám pořád ještě výdělek jedenáct tolarů.“

Čtenář ví, že jedenáct tolarů byla právě suma, která zbývala d'Artagnanovi v kapse.

Hostinský počítal s jedenácti dny nemoci po tolaru denně, avšak nepočítal s tím, co udělá jeho pocestný. Nazítří v pět hodin ráno d'Artagnan vstal, sestoupil sám do kuchyně a požádal (kromě několika jiných přísad, jejichž seznam se nám nedochoval) o víno, olej a rozmarýnu. S matčíným receptem před sebou si rozmíchal balzám a potřel jím své četné rány; přiložil si sám nové obvazy a nezavolal ani žádného ranhojiče. A díky účinnosti tohoto cikánského balzámu a nejspíše také proto, že se do toho nemíchal žádný lékař, byl d'Artagnan ještě ten večer na nohou a nazítří byl už skoro zdrav. Než v okamžiku, když chtěl platit onu rozmarýnu, olej a víno — jedinou svou útratu, neboť celý ten čas nic nejedl (zatímco žlutý kůň, aspoň jak hostinský tvrdil, toho sežral třikrát tolik, než by člověk soudil

podle jeho vzhledu) — nenašel d'Artagnan v kapse nic než malý odřený sametový váček s jedenácti toлары. List adresovaný panu de Tréville zmizel.

Mladý muž dopis nejdříve velmi trpělivě hledal, zobracel dvacetkrát naruby všechny kapsy a kapsičky, zpřehrabal celý tlumok, otvíral a znovu zavíral svůj váček. Ale jakmile se přesvědčil, že list není k nalezení, dostal potřetí takový záchvat zuřivosti, že by byl málem potřeboval novou dávku vína a vonného oleje. Když hostinský viděl, že už se zase dostává do varu a že je schopen všechno rozmlátit, nenajde-li se jeho list, chopil se rozně, jeho žena se ozbrojila koštětem a podomci týmiž klacky, které jim posloužily den předtím.

„Můj doporučující list,“ rozlícené křičel d'Artagnan, „můj doporučující list. Hromy a blesky! Nebo vás všechny nabodám jako strnady.“

Naneštěstí však tomu, aby mohl splnit svou hrozbu, vadila jedna okolnost; jak jsem se už zmínil, jeho meč byl v první pětce zlomen na dva kusy, na což d'Artagnan docela zapomněl. V okamžiku, kdy chtěl tasit, shledal, že má v ruce jen pahýl meče zděli asi osmi či deseti palců, který hostinský pečlivě zasunul do pochvy. Pokud jde o zbytek čepele, dobrý muž mu jej šikovně uzmul a udělal si z něho špikovačku.

Ale ani toto zklamání by bylo našeho prchlivého jinocha pravděpodobně nezadrželo, kdyby byl hostinský nenahlédl, že žádost jeho hosta je vlastně naprosto oprávněná.

Sklonil rožeň a pravil:

„Vskutku, kde jenom je ten dopis?“

„Ano, kde je?“ křičel d'Artagnan. „Pravím vám, že je to dopis pro pana de Tréville a že se musí najít. A jestli se nenajde, vloží se do toho sám pan de Tréville a ten ho najde.“

Tato vyhrůžka vyděsila hospodského docela. Po králi a panu kardinálovi byl to pan de Tréville, jehož jméno bylo snad nejčastěji opakováno jak lidmi od vojska, tak měšťany. Byl tu, pravda, ještě Páter Josef, ale jméno tohoto muže bylo vždycky pronášeno jen hodně potichu; taková byla hrůza, kterou vnukala lidem „šedá Eminence“, jak nazývali kardinálova důvěrníka.

A tak milý hostinský odhodil rožeň, nakázal ženě, aby učinila totéž s koštětem, a pacholkům, aby se klidili se svými klacky; nato šel příkladem napřed a jal se první hledat ztracený dopis.

„Bylo v tom listě něco cenného?“ ptal se, neustávaje v marném pátrání.

„A jak, pane!“ vykřikl Gaskoněc, který spoléhal, že mu tento list otevře cestu ke dvoru. „Celé mé bohatství tam bylo.“

„Poukázky na Španělsko?“ ptal se znepokojený hostinský.

„Poukázky na soukromý poklad Jeho Veličenstva,“ odvětil d'Artagnan. Myslil si totiž, že se díky svému doporučení dostane do královských služeb, a domníval se, že touto trochu smělou odpovědí ani příliš nezalže.

„Ouvej, tohle je šlamastika,“ zvolal hostinský celý zoufalý.

„Konečně vzal to d'as,“ pokračoval d'Artagnan s pravou gaskoňskou chvástavostí, „na tom nezáleží, peníze pro mne nejsou nic — kdežto ten dopis byl všechno. Radši bych ztratil tisíc pistolí než ten list.“

Bylo to už jedno: mohl říci třebaš dvacet tisíc, ale jakýsi mladický ostych mu přece jen zavřel ústa.

V hostinském už byla malá dušička, neboť pořád nic nenalézal. Vtom však mu svitlo v hlavě.

„Ten dopis se vůbec neztratil,“ vykřikl.

„Ach,“ ulevil si d'Artagnan.

„Ne, neztratil se; byl vám ukraden.“

„Ukraden? A kým?“

„Tím šlechticem ze včerejška. Sešel do kuchyně, kde byl váš kabátec. Byl tam chvíli sám. Vsadil bych se, že to ukradl on.“

„Myslíte?“ řekl d'Artagnan ne dost přesvědčen; věděl totiž nejlíp sám, že ten dopis nemá cenu pro nikoho jiného než pro něj, a nedovedl si představit, proč by kdo toužil se ho zmocnit. Však by žádný podomek nebo cestující nic nezískal, kdyby ho měl.

„Tak vy říkáte,“ řekl po chvíli, „že máte podezření na toho drzého šlechtice?“

„Já vám říkám, že jsem si tím jist,“ pokračoval hostinský. „Jakmile jsem mu dal najevo, že ráčíte být chráněncem pana de Tréville a že pro tohoto slovutného šlechtice máte dokonce dopis, celý zneklidněl, ptal se mne, kde ten dopis je, a hned nato vešel do kuchyně, kde jste měl, jak věděl, kabát.“

„Tak hledme, je to zloděj,“ řekl d'Artagnan. „Budu si na něho stěžovat panu de Tréville a ten povede stížnost u dvora.“ Poté vyndal z kapsy vznešeně dva toлары, podal je hostinskému, který ho s kloboukem v ruce vyprovázal až ke dveřím, a vyšvihl se na svého žlutého koně, na němž se bez dalších nehod dostal až k bráně Saint-Antoine v Paříži. Tam ho prodal za tři toлары, což nebylo zle zapláceno, uvážíme-li, že ho d'Artagnan v tomto posledním úseku cesty notně uhnal. Koňář, který mu ty peníze dával, se mladému muži také netajil tím, že tak velký obnos mu dává jen a jen pro tu zvláštní barvu.

Do Paříže tedy vkročil d'Artagnan pěšky, nesa v podpaždí svůj malý vak, a chodil tak dlouho, dokud nenašel a nenajal světnici přiměřenou své kapse. Byla to jakási podkrovní světnička v ulici des Fossoyeurs blízko Lucemburského paláce.

Dal si hned zálohu, nastěhoval se do svého bytu a strávil zbytek dne tím, že si našíval na kabát a na kalhoty prýmký, které matka odpárala z téměř nového kabátce pana d'Artagnana-otce a potají synovi dala. Potom šel na nábřeží de la Ferraille a dal si přidělat k meči novou čepel. Nato se vrátil do Louvru a prvního mušketýra, jehož potkal, se vyptal, kde je palác pana de Tréville; náhodou vyšlo najevo, že je to v ulici du Vieux-Colombier, tedy docela nablízko

bytu, který si najal. Tato okolnost se mu zdála znamením, že jeho putování skončí úspěšně.

A tak se po tom všem uložil do postele a usnul spánkem spravedlivých, spokojen s tím, jak se zachoval v Meungu, bez výčitek pro minulost, s důvěrou v přítomnost a pln nadějí do budoucnosti.

Spal zdravým spánkem venkovana až do rána do devíti hodin. Nato vstal a šel navštívit slavného pana de Trévilles, podle ocenění jeho otce třetí osobnost v království.

V PŘEDSÍNI PANA DE TRÉVILLE

Pan de Troisville, jak se ještě nazýval jeho rod v Gaskoňsku, či pan de Trévilles, jak se v Paříži konečně pojmenoval on sám, začal doopravdy jako d'Artagnan, totiž bez haléře, ale s vrozenou odvahou, bystrostí a schopností, která způsobuje, že i synek toho nejchudšího gaskoňského šlechtice často dostane ve svých plánech a ctizádosti víc, než nejbohatší šlechtic v Périgordu a Berry zdědí v penězích. Jeho neostyšná odvaha a ještě neostyšnější štěstí v dobách, kdy rány kolem lidí jen pršely, postavily ho až na vrchol onoho krkolomného žebříčku, jemuž se říká dvorská přízeň a jehož příčky bral rovnou po čtyřech.

Byl přítelem královým, neboť král, jak každý ví, si velmi vážil památky svého otce Jindřicha IV. A otec pana de Trévilles mu kdysi tak oddaně sloužil proti Lize, že z nedostatku hotových peněz (těch neměl Béarnan nikdy nazbyt a platíval své dluhy vesměs jedinou věcí, kterou si nepotřeboval nikdy vypůjčovat, totiž vtípem) Jindřich IV. udělil panu de Trévilles po dobytí Paříže právo, aby si vzal do znaku zlatého lva v rudém poli s heslem *Fidelis et fortis* (Věrný a statečný). Pro čest to bylo mnoho, ale pro blahobyť tolik jako nic.

A když znamenitý společník velkého Jindřicha zemřel, nezanechal svému panu synovi nic než svůj meč a řečené heslo. Ovšem díky tomu dvojímu daru a jménu bez poskvrny byl pan de Trévilles přijat do domu mladého prince a tam užíval svého meče tak dobře a byl tak věren svému heslu, že Ludvík XIII., sám jeden z nejstatečnějších lidí v království, s oblibou říkával: kdybych měl přítele, který by se chtěl

bít, poradil bych mu, aby si vzal za svědka nejprve mne a pak Trévilla, a možná že dokonce Trévilla přede mnou.

Proto Ludvík XIII. byl také Trévillovi skutečně nakloněn, nakloněn královsky: byla to přízeň možná sobecká, ale přece jen přízeň. V těch nešťastných dobách se totiž každý hleděl obklopovat muži rázu Trévillova. Takových, kteří si mohli vzít do štítu přívlastek *statečný*, jak stálo v druhé části Trévillova hesla, bylo dost; ale málokterý šlechtic si zasloužil onoho přívlastku *věrný*, které se čtlo na začátku. Trévillovi byl z toho mála. Byl to člověk vzácného charakteru, bdělý a poslušný jako pes, slepé odvahy, bystrého oka a pohotové ruky. Měl oči jen proto, aby si všímal, je-li král s někým nespokojen, a ruku jen proto, aby se vypořádala s tím někým, kdo upadl v nemilost: ať to byl Besme, Maurevers, Poltrot de Méré či Vitry. Trévillovi doposud chyběla jen příležitost. Ale číhal na ni a svatosvatě si slíbil, že ji chytne za pačesy, jakmile se mu přiblíží na dosah. Však také Ludvík XIII. učinil de Trévilla kapitánem svých mušketýrů, kteří svou oddaností, či spíše svým fanatismem, byli pro něho tím, čím byla tělesná stráž Jindřichovi III. a skotská garda Ludvíkovi XI.

Kardinál ovšem nezůstával pozadu za králem. Když viděl, jakým obávaným a vybraným sborem se obklopil Ludvík XIII., zachtělo se i tomuto druhému, či spíše prvnímu králi Francie mít svou gardu. Opatřil si tedy také své mušketýry jako Ludvík XIII. a bylo známo, že si oba mocní soupeři vybírají pro svou službu nejproslulejší bitce ze všech krajů Francie, a dokonce z ciziny. A když spolu hráli večer šachy, hádávali se Richelieu a Ludvík XIII. často, čím vojáci jsou lepší. Každý vynášel chování a odvalu těch svých; a ačkoliv se veřejně vyslovovali proti soubojům a rvačkám, mezi čtyřma očima své lidi podněcovali proti sobě a projevovali opravdový zármutek nebo nelíčenou radost nad porážkou či vítězstvím nositelů svých barev. Tak o tom aspoň vypravují Paměti jednoho muže, který sám prožil několik takových porážek a mnoho takových vítězství.

Trévillovi vystihl slabou stránku svého pána a dovedl jí vyjít vstříc; tomu děkoval za dlouhou a trvalou přízeň krále, který právě neslynul přílišnou věrností ke svým přátelům. Rád předváděl kardinálovi Armandu Duplessisovi své mušketýry v plné parádě a s tak potměšilým úsměškem, až se šedý vous Jeho Eminence ježíval hněvem. Trévillovi rozuměl dobře válčení své doby, kdy vojska buď žila na útraty svých krajanů, nebo je vydržoval nepřítel: jeho vojáci tvořili legii vtělených ďáblů, kterým nedovedl vnuknout kázeň nikdo kromě něho.

Neupravení, zpití vínem a odření roztahovali se královští mušketýři, vlastně spíš mušketýři pana de Tréville, po krčmách, promenádách a při veřejných hrách, pokřikovali a kroutili si kníry, řinčeli meči a s rozkoší uráželi gardisty pana kardinála. Hlaholice tisíce žerty, tasívali pro nic za nic třeba na veřejné ulici. Někdy byl některý zabit, ale všichni si byli jisti, že budou oplakáváni a pomstěni. Často zabili sami, ale tu si byli neméně jisti, že neshnijí ve vězení, neboť pan de Tréville už je odtud nějak dostal ven. Však si také mušketýři pana de Tréville nemohli vynachválit, ba zbožňovali ho přímo, a třebaže to byli samí šibeničníci, třásli se před ním jako školáci před učitelem, poslouchali na mrknutí oka a byli kdykoli hotovi jít na smrt, aby smyli jeho nejmenší výčitku.

Pan de Tréville užíval této mocné páky v první řadě pro krále a královny přátele, a potom ve prospěch svůj a svých přátel. Ostatně v žádných pamětech té doby (a zachovalo se jich hodně) není tento důstojný šlechtic nikde obviněn z něčeho nečestného ani svými nepřáteli, ačkoliv jich měl dost jak mezi spisovateli, tak mezi šlechtici. Nikde se nenajde zmínka, opakujeme, která by našla toho ctného šlechtice, že si za pomoc svých věrných dal platit. Ačkoliv měl vzácné nadání pro to, kout pikle a intriky, a největší pleticháři k němu mohli chodit do školy, zůstal čestným mužem. A ještě něco nadto: přes všechny ochromující rány, které kdy utržil, a těžká, únavná vojenská cvičení zůstal jedním z nejalantnějších šviháků, dovedl se vybraně dvořit elegantním ženám a oslňovat je květnatými řeči. Trévillovo štěstí u žen bylo tak příslovečné jako před dvaceti lety Bassompierrovo, a to nebylo jen tak něco. Kapitán mušketýrů byl tedy obdivován, obáván i milován, což je nejvyšším stupněm lidského štěstí.

Ludvík XIV. zastínil svou širokou září všechny menší hvězdy svého dvora; avšak jeho otec, sám slunce nerovně velké mezi mnohými, nechával každému svému oblíbenci jeho osobní lesk, každému dvořanu jeho osobitou cenu. Vedle ranní audience královny a kardinálovy bylo v Paříži v té době více než dvě stě různých ranních dostaveníček a z těch bylo pobesedování u pana de Tréville jedno z nejvyhledávanějších.

Dvůr jeho paláce v ulici du Vieux-Colombier se podobal táboru, a to v létě už od šesti hodin ráno, v zimě tak od osmi. Věčně se tam procházelo padesát až šedesát mušketýrů v plné válečné zbroji a ke všemu pohotových; vypadalo to, jako by se tam střídali, aby stavěli na

odiv svůj úctyhodný počet. Po mohutném schodišti, na jehož místě by se dnes vystavěl celý dům, přecházeli nahoru a dolů prosebníci z celé Paříže, venkovští šlechtici, dychtiví, aby byli přijati do řad mušketýrů, a vyšňoření sloužící ve všech barvách, kteří přinášeli panu de Tréville poselství od svých pánů. Na polokruhových lavicích v předsíni vysedávali vyvolení, to jest ti, kteří sem byli povoláni. Zde bylo od rána do večera jako v úle, zatímco pan de Tréville v přilehlém kabinetě přijímal návštěvy, vyslychal stížnosti a uděloval rozkazy; a jako se král ubírával na balkón v Louvru, chtěl-li vykonat přehlídku svých mužů a zbraní, stačilo panu de Tréville k těmúž účelu vyklonit se z okna.

Toho dne, kdy sem přišel d'Artagnan, byla sešlost zvlášť četná, zejména pro člověka přicházejícího z venkova. Je ovšem pravda, že tenhle venkovan byl Gaskoněc, a zvlášť v této době se jeho krajané těšili pověsti, že se nedají hned tak zastrašit. Ale rozhodně to nebylo jen tak: když člověk prošel těžkými vraty, pobitými velkými čtyřhrannými hřeby, padl rovnou do středu halasného zástupu vojáků, kteří přecházeli sem a tam po dvoře, pokřikovali na sebe, hádali se nebo byli zabráněni do her. Prorazit si cestu tímto lidským hemžením, k tomu bylo třeba být důstojníkem, velmožem nebo hezkou ženou.

Doprostřed té vřavy a nepořádku zamířil tedy náš mladý muž s bušícím srdcem. Svůj dlouhý rapír přitiskl k hubeným nohám, rukou přidržoval okraj svého širáku a usmíval se oním rozpačitým poloúsměvem venkovana, který se snaží nepozbýt myslí. Kdykoliv přešel nějakou skupinu, vydechl si volněji; ale věděl dobře, že se za ním ohlízejí, a poprvé ve svém životě si připadal směšný, on, který měl až dosud značné sebevědomí.

Když si proklestil cestu ke schodišti, bylo to ještě horší. Na prvních stupních stáli čtyři mušketýři; hned řekneme, čím se bavili. Asi deset nebo dvanáct jejich druhů čekalo zatím před schodištěm, až na ně dojde ve hře řada.

Jeden z těch čtyř stál nejvýš, s taseným mečem v ruce, a bránil, či aspoň se snažil bránit těm ostatním ve výstupu.

A ti tři s ním tedy šermovali, jen se jim kordy míhaly. D'Artagnan zpočátku myslil, že to mají šermířské rapíry, na špicích chráněné, ale podle notných šrámů poznal brzy, že každá zbraň je ostře nabroušená. Při každém škrábnutí se nejen diváci, ale i přímí účastníci řehtali jako blázni.

Chlapík, který stál nahoře, držel své protivníky znamenitě v šachu. Kolem už se kupilo plno diváků: podmínkou hry totiž bylo, že ten, kdo bude zasažen, postoupí vítězi své pořadí v audienci. V pěti minutách měli všichni tři po škrábu: jeden v zápěstí, druhý na bradě a třetí na uchu; obhájce schodiště se ještě kord ani netkl. Tato obratnost mu vynesla, že se dostal k slyšení o tři dříve. Tenhle způsob vyražení d'Artagnana překvapil, ačkoliv se jinak divil jen nerad a zřídka. V rodném kraji, kde jsou rozpálené hlavy na denním pořádku, viděl nejednou víc než pouhé náběhy k souboji, ale gaskoňský kousek těchto čtyř hráčů se mu zdál nejsilnější ze všech bravur, o nichž kdy do té doby slyšel, a to i v Gaskoňsku. Pripadalo mu, že se dostal do oné slavné říše obrů, kam se kdysi vydal Gulliver a kde zažil tolik strachu. A to ještě dávno nebylo všemu konec: zbývala chodba a předpokoj.

Na chodbě se už nebojovalo, tam se vykládaly historky o ženách, a v předpokoji zase historky ze dvora. Na chodbě se d'Artagnan červenal, v předpokoji se třásl. Ale byla-li na chodbě dotčena jeho láska k dobrým mravům, v předpokoji byla zase nanejvýš uražena jeho úcta ke kardinálovi. Tady slyšel d'Artagnan k svému velikému údivu docela veřejně kritizovat politiku, před níž se třásla celá Evropa, a stejně i soukromý život kardinálův, ačkoliv tyhle kritiky už zaplatilo tolik mocných a vznešených pánů! Ten veliký muž, hluboce uctíváný panem d'Artagnanem-otcem, byl mušketýrům pana de Tréville obyčejným terčem posměchu: smáli se jakoby nic jeho křivým nohám a ohnutým zádům. Jiní zase zpívali satirické písně o jeho milence paní d'Aiguillon a o paní Combaletové, jeho neteři, zatímco opět jiní kuli pikle a smlouvali se proti pázatům a gardistům kardinála-vévody. To všechno byly věci, jež se do té doby d'Artagnanovi zdály obludnou nemožností.

Padlo-li nicméně uprostřed těch pustých šprýmů o kardinálovi namátkou i jméno královo, bylo to, jako by nějaký neviditelný roubík na okamžik ucpal posměvačná ústa. Ohlíželi se nejistě kolem sebe, jako by nedůvěřovali ani uzavřeným dveřím kabinetu pana de Tréville. Ale brzy přesunula opět nějaká nárazka řeč na Jeho Eminenci a zase vířily výbuchy smíchu a vesele se pralo jeho špinavé prádlo.

Tihle lidé jistě půjdou do Bastily nebo neujdou šibenici, pomyslí si d'Artagnan s hrůzou, a já se beze vší pochyby svezu s nimi, neboť od toho okamžiku, kdy jsem jim naslouchal a vnímal jejich řeči, budu považován za jejich spoluviníka. Co by asi řekl můj otec, který se mi tolik nakázel o úctě ke kardinálovi, kdyby věděl, mezi jakými pohany jsem se octl!

Čtenář jistě tuší a netřeba ani říkat, že se d'Artagnan slůvkem neodvážil vmísit se do hovoru. Oči mu jezdily sem tam, natahoval uši a napínal všech pět smyslů, aby mu nic neušlo, a přes svou důvěru v otcovské rady cítil, jak je svým vlastním vkusem a osobními sklony strhován a lákán k tomu, aby chválil, spíše než haněl, ty neslýchané věci, jež se tu dály.

Ježto však byl úplným cizincem v družině dvořanů pana de Tréville a bylo to poprvé, co ho tu spatřili, došlo brzy k tomu, že se začali zajímat, co si přeje. Na tu otázku vyslovil d'Artagnan ostýchavě své jméno, zdůraznil nesměle, že je Trévillův krajan, a prosil komorníka, který se ho přišel vyptat, aby pro něho požádal pana de Tréville o krátké slyšení. Komorník protektorským tónem přislíbil, že žádost na příslušném místě přednese. Zatím se d'Artagnan trochu vzpamatoval ze svého původního překvapení a měl chvíli čas studovat kroje a tváře kolem sebe.

Středem nejživějšího houfu byl mušketýr mohutné postavy a pyšné tváře, oblečený tak výstředně, že k sobě poutal všeobecnou pozornost. Neměl na sobě ani kabátec stejnokroje, který ostatně v této době menší svobody, ale větší nezávislosti nebyl nikterak přísně závazný. Byl oblečen v dlouhý přiléhavý kabát blankytně modré barvy, trochu již ošumělý a odřený, a přes něj měl skvostný, zlatem vyšívaný pás, který se leskl jako šupiny, jimiž se třpytí voda v plném slunci. Přes ramena měl elegantně přehozený plášť z tmavě červeného sametu, takže onen skvělý pás bylo vidět jen zřepředu; houpal se na něm dlouhý tenký kord, rapír.

Tento mušketýr se právě vrátil ze stráže, stěžoval si, že je nachlazen, a čas od času afektovaně pokašlával. Proto prý si také vzal plášť, jak říkal těm, kdo stáli kolem. Mluvil zvysoka a kroutil si opovržlivě kníry. Všichni kolem zatím nadšeně obdivovali jeho pás, a d'Artagnan víc než kdo jiný!

„Co chcete, teď je to v módě,“ říkal mušketýr, „je to bláznovství, to vím, ale móda je móda. Ostatně člověk musí nějak užít peníze ze svého zákonného podílu.“

„I jdi, Porthosi,“ zvolal jeden z přítomných, „jen se nám nepokoušej namlouvat, že ti ten pás vynesla otcovská laskavost. Vzal bych na to jed, že ti jej dala ta dáma v závoji, co jsem tě s ní potkal minulou neděli u brány Saint-Honoré.“

„Ne, na mou čest a šlechtické slovo, koupil jsem si ho sám a za vlastní peníze,“ odpovídal ten, kterého právě pojmenovali Porthosem.

„Ano, asi tak, jako já jsem si koupil tenhle nový váček za peníze, které mi má milenka dala do starého,“ řekl jiný mušketýr.

„Koupil jsem ten pás,“ pravil Porthos, „důkazem je, že jsem za něj dal dvanáct pistolí.“

Obdiv se zdvojnásobil, ačkoliv pochybnosti neutuchly.

„No, nemluvíš pravdu, Aramisi?“ prohodil Porthos a obrátil se na jiného mušketýra.

Oslovený byl pravým opakem toho, který ho právě pojmenoval Aramisem. Byl to jinoch asi mezi dvaadvaceti a třiaadvaceti lety, čisté a půvabné tváře, s černýma sladkýma očima a s tvářemi růžovými a hladkými jako ojíňená broskev. Na jeho hořením rtu se rýsoval dokonale pravidelnou čarou jemný knír. Jeho ruce jako by se bály viset dolů, aby mu v nich nenaběhly žíly. Čas od času se štípal do ucha, aby zůstalo narůžovělé a průsvitné. Obvykle mluvil málo a pomalu, často se ukláněl, nehlučně se smál a ukazoval přitom krásné zuby, o něž, zdálo se, pečoval stejně úzkostlivě jako o celou svou osobu. Na výzvu svého přítele odpověděl lehkým souhlasným úklonem hlavy.

To přikývnutí zřejmě stačilo, aby zahnal všechny pochybnosti o pásu. Podívovali se mu dále, ale už se o něm nemluvalo. Náhlým zvratem myšlenek přešel hovor na jiný předmět.

„Co soudíte o tom, co vypravuje Chalaisův podkoní?“ ptal se jiný mušketýr, aniž koho přímo oslovil; nadhodil tu otázku zřejmě pro všechny.

„A copak vypravuje?“ otázal se Porthos svým obvyklým tónem.

„Vypravuje, že se v Bruselu setkal s Rochefortem, kardinálovým náhončím, přestrojeným za kapucína. Díky tomu přestrojení se tam ten proklatec vydával za pana de Laigues. Je to ale hlupák.“

„Ba, je to hňup,“ pravil Porthos. „A je ta věc jistá?“

„Mám to od Aramise,“ opáčil mušketýr.

„Opravdu?“

„I však to sám víte, Porthosi,“ pravil Aramis, „vždyť jsem vám to včera vyprávěl; už o tom nemluvm.“

„Už o tom nemluvm, to se vám řekne,“ odpověděl mu Porthos. „Nemluvit už o tom, hrome, vy jste brzo hotov. Jakže? Kardinál dá špehovat šlechtice, dá ukrást nějakým zrádcem, šibeničником, jeho dopisy, a na základě takových proradností dá stít Chalaisa pod hloupou záminkou, že chtěl zabít krále a královnu provdat za mladšího králova bratra! Nikdo o té záhadě slovo nevěděl, vy nám to

včera k všeobecnému zadostiučinění řeknete, a když jsme z té novinky ještě celí zkoprněli, tak hned zas už o tom nemáme mluvit!“

„Nu, tak o tom mluvmе; prosím, když si přejete!“ odvětil Aramis trpělivě.

„Kdybych já byl tím Chalaisovým podkoním,“ vybuchl Porthos, „nepřejte si tu škaredou chvílku, co by se mnou ten Rochefort zažil!“

„A vy byste zase zažil trapnou chvílku s červeným vévodou,“ odvětil Aramis.

„Červený vévoda,“ volal Porthos, tleskaje do dlaní a pochvalně pokyvuje hlavou. „Výborně, Červený vévoda, to se vám povedlo. Buďte bez starosti, to jméno rozšířím. Má ten Aramis vtip! Jaká škoda, můj milý, že jste opustil započatou dráhu; jaký rozkošný abbé by z vás byl!“

„Ach, však je to jen dočasné zdržení,“ opáčil Aramis, „jednoho dne jím stejně budu. Vždyť víte, Porthosi, že za tím cílem stále pokračuji ve studiu bohosloví.“

„A on splní, co říká,“ pravil Porthos. „Dříve či později tím abbém bude.“

„Dříve,“ řekl Aramis.

„Čeká jen na jednu událost, pak se rozhodne nadobro a oblékne zase sutanu, která visí ve skříni za jeho uniformou,“ prohodil jeden z mušketýrů.

„A na copak to čeká?“ optal se jiný.

„Čeká, až dá královna francouzské koruně dědice.“

„O tomhle nežertujte, pánové,“ pravil Porthos. „Díky bohu, královna je ještě dost mladá, aby ho mohla dát.“

„Říká se, že pan de Buckingham je ve Francii,“ prohodil Aramis s potměšilým úsměvem, který této zdánlivě nevinné větě dodal notně skandálního zabarvení.

„Aramisi, přáteli, tentokrát jste trefil vedle,“ přerušil ho Porthos. „Ztrácíte v tom vtipkaření dost často míru; a kdyby vás slyšel pan de Tréville, špatně byste pochodil s takovou řečí!“

„Jenom žádné kázání, Porthosi!“ rozkohoutil se Aramis a jeho mírným okem přelétl blesk.

„Můj milý, buďte si už mušketýrem nebo abbém, ale buďte jedním, nebo druhým, a ne jedním i druhým,“ odvětil Porthos.

„Vidíte, Athos vám to onehdy také řekl: jíte z mnoha polívek najednou. Nic ve zlém, prosím vás, to by bylo zbytečné; víte, na čem jsme se vy, já a Athos shodli. Vy docházíte k paní d’Aiguillon a dvoříte se jí; chodíte k paní de Bois-Tracy, sestřenicí paní de Chevreuse, a říká se, že jste u této dámy v neobyčejné milosti. Bože, vždyť se k svému štěstí nemusíte přiznávat, neptáme se vás po vašem tajemství a známe vaši diskretnost. Ale když už máte tuto ctnost, buďte, k čertu, šetrný i k Jejímu Veličenstvu. Ať se zabývá kdo chce jak chce králem a kardinálem, ale královna je posvátná, a když se o ní mluví, nechť je to jen v dobrém.“

„Porthosi, jste domýšlivý jako Narcis, upozorňuji vás na to,“ odpověděl Aramis. „Víte, že nesnáším řeči o morálce, vyjma od Athose. Co se týče vás, můj drahý, máte příliš skvělý pás, než abyste si mohl hrát na moralistu. Až se mi zlíbí, budu abbém; do té doby jsem mušketýrem a jako mušketýr si říkám, co se mi líbí. A právě teď se mi chce říci, že mi jdete na nervy.“

„Aramisi!“

„Porthosi!“

„Ale pánové, pánové,“ volalo se ze všech stran. „Pan de Tréville očekává pana d’Artagnana,“ přerušil lokaj scénu a otevřel dveře do kabinetu.

Při tomto hlášení zůstaly dveře otevřeny a všichni umkli. Za všeobecného mlčení prošel mladý Gaskoněc předpokojem po celé jeho délce a vstoupil ke kapitánovi mušketýrů, blahopřeje si z celého srdce, že ušel právě včas konci té podivné hádky.

AUDIENCE

Pan de Tréville byl zrovna ve velmi špatné náladě; nicméně pozdravil zdvořile mladého muže, který se uklonil až k zemi, a musil se usmát, když uslyšel jeho pozdrav: béarnský přízvuk mu připomněl jeho kraj i jeho vlastní mládí — dvojí vzpomínka, která vykouzlí úsměv na tváři člověka v každém věku. Ale hned nato pokročil k předpokoji a rukou dával d'Artagnanovi znamení, jakoby na omluvu, že musí nejdříve vyřídít ostatní, než začne s ním. Poté třikrát zavolal, zesiluje pokaždé hlas, takže proběhl celou stupnicí od rozkazujícího k pohněvanému tónu:

„Athosi! Porthosi! Aramisi!“

Dva mušketýři, s nimiž jsme se již seznámili a jimž patřila dvě poslední z těch tří jmen, opustili okamžitě hloučky, v nichž stáli, a vykročili ke kabinetu; jakmile přestoupili práh, dveře se za nimi zavřely. Jejich chování, ačkoliv nebylo docela klidné, vzbudilo u d'Artagnana přece jen podiv svou nenuceností, plnou důstojnosti i oddanosti. Viděl v těchto mužích polobohy a v jejich náčelníku olympského boha Jupitera, ozbrojeného všemi jeho blesky.

Když oba mušketýři vstoupili a dveře se za nimi zavřely, rozšuměl se v předpokoji znovu hlučný hovor, jemuž zavolání pana de Tréville poskytlo nový námět. Mlčky a se svraštěným obočím přešel náčelník mušketýrů třikrát nebo čtyřikrát pokojem po celé délce, pokaždé těsně před Porthosem a Aramisem, kteří stáli v pozoru a němi jako při přehlídce. Náhle se tváří v tvář oběma zastavil a přejel je od hlavy k patě podrážděným pohledem.

„Víte, co mi včera večer řekl král?“ zvolal. „Víte to, pánové?“

„Ne,“ odpověděli po chvilce mlčení oba mušketýři. „Ne, pane, to nevíme.“

„Ale doufám, že nám teď prokážete tu čest a řeknete nám to,“ dodal Aramis svým nejzdvořilejším hlasem a s nejvybranější poklonou.

„Řekl mi, že si bude napříště vybírat své mušketéry jen mezi gardisty pana kardinála.“

„Mezi gardisty pana kardinála! A proč to?“ zeptal se živě Porthos.

„Poněvadž prý vidí, že svoje špatné víno potřebuje zlepšit přidáním vína dobrého.“

Oba mušketýři se zarděli až po kořínky vlasů. D'Artagnan nevěděl, kam dát oči, a nejrady by se byl viděl sto sáhů pod zemí.

„I ano, ano,“ pokračoval pan de Tréville rozehřívaje se, „a Jeho Veličenstvo má pravdu, neboť, na mou čest, nelze popřít, že mušketýři hrají u dvora smutnou úlohu. Pan kardinál mi včera při hře s králem vyprávěl — a tvářil se přitom tak soustrastně, že jsem byl jako na jehlách — že se předevěřím ti prokletí mušketýři, ti vtělení d'ábové — a položil na ta slova ironický důraz, který se mi líbil ještě méně — zkrátka ti hromotluci, dodal, dívaje se po mně tím svým kočičím pohledem, zdrželi v ulici Férou v jedné putyce a jeho stráž byla nucena ty rušitele pořádku zatknout, čekal jsem každým okamžikem, že se mi vysměje do očí. Vy o tom přece musíte něco vědět, k čertu! Zatknout mušketéry! A vy jste byli při tom, zrovna vy, nic se nebraňte, poznali vás a kardinál vás jmenoval. Je to má chyba, já vím, má chyba, vždyť já sám si vybírám své lidi. Poslyšte, Aramisi, proč vy jste na mně mermomocí chtěl mušketýrský kabát, když byste se tak pěkně vyjímal v sutaně? A což vy, Porthosi, vy asi máte ten svůj krásný zlatý pás jen proto, abyste si na něj pověsil slaměný meč, ne? A ten Athos! Nevidím Athose. Kde je?“

„Pane,“ řekl smutně Aramis, „je nemocen, těžce nemocen.“

„Nemocen, těžce nemocen, pravíte! A jakoupak má nemoc?“

„Je obava, aby to nebyly neštovice, pane!“ odpověděl Porthos, který se chtěl také vmísit do hovoru. „Bylo by to velmi mrzuté, zhyzdilo by mu to tvář.“

„Neštovice! Zdá se, že mi věšíte pěkného bulíka na nos, Porthosi! Neštovice v jeho věku? To mi nepovídejte!... Ale asi bude raněn, nebo možná zabit. — Ach, kdybych byl tohle věděl! K d'asu, páni mušketýři, nestrpím, abyste chodili do vykřičených putyk, abyste se rvali po ulicích a pohrávali si s meči po všech nárožích. Konečně nechci, abyste se vydávali v posměch gardistům pana kardinála, kteří jsou stateční muži, spořádaní a obratní; těm se nestane, aby je někdo zatkl, a ostatně, ti by se nedali zatknout, kdepak, to jsem si jist. Raději

by na místě zemřeli, než by o krok couvli. — To jen královi mušketýři berou do zaječích a radši pláchnou!“

Porthos i Aramis se třáslí vztekem. Byli by nejraději pana de Tréville zardousili, kdyby byli na dně všech těch slov nevycitovali vlastně velikou lásku. Dupali po koberci, rozkousali si rty až do krve a vši silou tiskli jilce svých mečů. Venku také slyšeli padnout jméno Athose, Porthose a Aramise a podle přízvuku hlasu pana de Tréville tušili, že se opravdu zlobí. Deset zvědavých hlav se tisklo na dveře a bledlo zuřivostí, neboť jediná slabika z toho, co se uvnitř mluvilo, neušla jejich sluchu. Postupně opakovali kapitánova urážlivá slova

zástupu v předsíni. V mžiku byl celý palác ode dveří audienčního pokoje až k domovním vratům, jako by píchl do vos.

„K čertu, královi mušketýři, a dají se zatknout od gardistů pana kardinála,“ pokračoval pan de Tréville a v nitru zuřil stejně jako jeho vojáci. Vyrážel ztekle slovo za slovem a jeho posluchačům bylo, jako by jim s každým slovem vrážel do prsou dýku. „Hrom a blesky, šest gardistů Jeho Eminence zatkne šest mušketýrů Jeho Veličenstva! To už je příliš! Ale už jsem se rozhodl. Jdu rovnou do Louvru; složím svou hodnost kapitána mušketýrů a požádám kardinála, aby mne vzal za poručíka do své stráže. A jestli mě odmítne, ať visím, když se nedám na kněze!“

Při těchto slovech mručení venku narůstalo v pustou vřavu. Bylo slyšet odevšad jen nadávky a klení. Od samých těch hromů, blesků a d'áblů zrovna zhoustl vzduch. D'Artagnan hledal záclonu, za níž by se skryl, a měl co dělat, aby nepodleh neoladatelnému nutkání vlézt pod stůl.

„Dobrá, kapitáne,“ vybuchl vtom Porthos celý bez sebe zlostí, „je pravda, že nás bylo šest proti šesti, ale napadli nás zrádně, a než jsme měli čas tasit meče, dva z nás padli mrtvi a Athos byl těžce zraněn, takže jeho pomoc nestála za řeč. Však znáte Athose; a říkám vám, kapitáne: dvakrát se pokusil zvednout a dvakrát klesl k zemi. Přesto jsme se nevzdali, to ne. Odvlekli nás násilím. Cestou jsme se zachránili. Co se týká Athose, myslili, že je mrtev, a nechali ho klidně ležet na místě boje. Domnívali se asi, že nestojí za námahu vléci ho pryč. Tak to je celá historie. U d'asa, kapitáne, není přece možné vyhrát každou bitvu. I velký Pompeius prohrál u Farsaly a král František I., který, pokud vím, si hned tak s někým nezadal v statečnosti, přece jen prohrál bitvu u Pavie.“

„A já mám čest vás ujistit, že jsem jednoho zabil jeho vlastním mečem,“ pravil Aramis, „neboť můj se zlomil při prvním utkání. Mečem nebo dýkou, pane, jak se vám zlíbí.“

„Tohle jsem nevěděl,“ řekl pan de Tréville trochu mírnějším tónem. „Pan kardinál poněkud přeháněl, jak se zdá!“

„Ale o jedno prosíme, pane,“ pokračoval Aramis, a když viděl, že se jeho kapitán uklidňuje, odvážil se prosby: „Neříkejte, že je Athos raněn, byl by nešťastný, kdyby se to doneslo k sluchu králi. Jeho rána je velmi těžká, zbraň vnikla ramenem do plic a je tedy obava...“

V témž okamžiku se nadzdvihla záclona a pod třásněmi se objevila krásná a ušlechtilá hlava, nyní úděsně bledá.

„Athos!“ vzkřikl oba mušketýři.

„Athos!“ vyhrkl i sám pan de Tréville.

„Dal jste mne předvolat, pane,“ pravil Athos hlasem sice zesláblým, ale dokonale klidným, „žádal jste si se mnou mluvit, jak mi řekli přátelé, a já chvátám, abych vám byl k službám. Nuže, co si přejete, pane?“

Při těch slovech vstoupil mušketýr pevným krokem do pokoje, bezvadně vzpřímen a jako vždy opásán zbraní. Pan de Tréville, do hloubi srdce dojat tímto důkazem udatenství, mu pospíšil vstříc.

„Právě jsem těm pánům zde říkal,“ pravil, „že svým mušketýrům zakazuji vydávat se v nebezpečí, není-li to nutné, neboť stateční mužové jsou králi vzácní a on dobře ví, že jeho mušketýři jsou nejstatečnější lidé na světě. Vaši ruku, Athosi.“

A nečekaje, až nový příchozí sám odpoví na tento důkaz přátelství, pan de Tréville uchopil jeho pravici a stiskl ji ze všech sil. Nevšiml si, že se Athos přes své dokonalé sebeovládání zachvěl bolestí a přímo smrtelně zbledl. Dveře zůstaly pootevřeny; takové pozdvižení způsobil Athosův příchod, neboť ačkoliv to mělo zůstat tajemstvím, bylo jeho zranění všeobecně známo. Poslední slova kapitánova byla přijata s radostným hlasem a mezi záclonami se objevily dvě nebo tři hlavy těch, které nadšení příliš strhlo. Pan de Tréville by je byl beze vší pochyby rázně pokáral za tento prohřešek proti dobrým mravům, ale tu znenadání pocítil, jak se Athosova ruka v jeho dlani křečovitě svírá. Pohlédl mu do tváře a zjistil, že na něho jdou mdloby. V témž okamžiku byl Athos, který ze všech sil přemáhal bolest, konečně přemožen tělesnou slabostí a skácel se jako mrtvý na podlahu.

„Lékaře,“ vykřikl pan de Tréville. „Mého nebo králova, toho nejlepšího! Honem lékaře, nebo můj statečný Athos zemře!“

Na pokřik pana de Tréville se všichni nahrnuli do přijímacího pokoje. Nikoho ani nenapadlo zavřít dveře a všichni se tlačili kolem raněného. Ale všechnen ten účastný chvat by byl málo prospěl, kdyby byl hledaný lékař nebyl býval zrovna přítomen v paláci. Protlačil se zástupem, sklonil se k Athosovi, který ležel stále ve mdlobách, a protože mu všechnen ten hluk a rozruch silně překážely, poručil jako první a nejpotřebnější věc, aby byl mušketýr přenesen do vedlejšího pokoje. Pan de Tréville ihned sám otevřel dveře a ukazoval cestu Porthosovi a Aramisovi, kteří přitele nesli v náručí. Za nimi kráčel lékař a za lékařem se dveře opět zavřely.

Kabinet pana de Tréville, toto místo obvykle tak posvátné, stalo se

na chvíli jakýmsi druhým předpokojem. Všichni hovořili, křičeli a rozkládali jeden přes druhého, klelo se a hromovalo a kardinál i jeho garda byli posíláni do horoucích pekel.

Za okamžik nato se vrátili Porthos a Aramis. U raněného zůstal jen lékař a pan de Tréville.

Konečně se pan de Tréville vrátil. Nemocný už opět nabyl vědomí; lékař tvrdil, že mušketýrův stav nevzbuzuje žádných obav, že jeho přátelé mohou být klidni a že jeho slabost byla způsobena toliko ztrátou krve.

Poté pan de Tréville pokynul rukou a všichni se vzdálili vyjma d'Artagnana, který přes všechno nezapomínal, že má slyšení, a s gaskoňskou vytrvalostí zůstával na místě. Když všichni odešli a dveře se za nimi zavřely, pan de Tréville se obrátil a shledal, že je s mladým mužem sám. Předchozí události ho poněkud vytrhly z jeho myšlenek, a zeptal se proto vytrvalého prosebníka, co si přeje. D'Artagnan vyslovil své jméno a pan de Tréville se rázem upamatoval na vše minulé i přítomné a pochopil, oč jde.

„Promiňte, milý krajane,“ pravil s úsměvem, „docela jsem na vás zapomněl. Není divu! Kapitán je vlastně otcem rodiny, jenže toho má víc na starosti než otec rodiny obyčejné. Vojáci jsou velké děti. A poněvadž já dbám na to, aby rozkazy královny, a zvláště páně kardinálovy byly náležitě vykonávány...“

Tu d'Artagnan nemohl potlačit úsměv. Podle toho úsměvu pan de Tréville usoudil, že jistě nemá co dělat s nějakým hlupákem, změnil předmět rozhovoru a zamířil rovnou k cíli:

„Měl jsem vašeho pana otce velmi rád. Co mohu udělat pro jeho syna? Ale pospěšte si, prosím, nejsem pánem svého času!“

„Pane,“ pravil d'Artagnan, „když jsem odjížděl z Tarbes a ještě když jsem přišel sem, měl jsem v úmyslu požádat vás pro památku, na niž jste dosud nezapomněl, o mušketýrský kabát. Avšak po všem tom, co jsem za poslední dvě hodiny viděl, chápu, že by takové vyznamenání bylo příliš velké, a obávám se, že si je nezasloužím.“

„Vyznamenání to vskutku je, mladý muži,“ odvětil pan de Tréville, „ale zase tak nedostupné pro vás, jak si myslíte, ať doopravdy nebo zdánlivě, přece jen není. Ovšem je pravda, že tu je jisté omezení Jeho Veličenstva; musím vám s politováním oznámit, že se mezi mušketéry nepřijme nikdo nový, dokud se předem neosvědčil v nějakém polním tažení či jiným hrdinským skutkem, nebo aspoň po dvě léta nesloužil v nějakém méně slavném pluku, než je náš.“

Maurice Leloir

Huyot

D'Artagnan se němě uklonil. Od okamžiku, kdy věděl, jak je nesnadné získat mušketýrskou uniformu, bažil po ní tím více.

Pan de Tréville nato upěl na svého krajana pohled tak pronikavý, jako by mu chtěl číst až na dně srdce, a pak pokračoval:

„Ale kvůli vašemu otci, svému starému druhu, chci pro vás přece něco udělat. Naši béarnští kadeti nebývají obyčejně bohatí, na tom se, tuším, od mého odjezdu z domova nic nezměnilo. Myslím, že uhodnu, usoudím-li, že jste si s sebou nepřinesl příliš mnoho peněz.“

D'Artagnan se hrdě napřimil, jako by chtěl říci, že nechce od nikoho almužnu.

„Nu dobrá, dobrá, mladý muži,“ pokračoval Tréville, „však to znám. Přišel jsem do Paříže se čtyřmi toлары v kapse, ale byl bych se bil s každým, kdo by mi řekl, že nejsem s to koupit celý Louvre.“

D'Artagnan se napřimoval stále více; díky tomu, že prodal svého koně, měl na začátku své dráhy o čtyři toлары víc než kdysi pan de Tréville.

„Ať už máte kolik chcete, ty peníze si šetřte pro sebe, jak jsem pravil. Ale musíte se také zdokonalit ve všem, co potřebuje znát pravý šlechtic. Ještě dnes napíšu dopis řediteli Královské akademie a již zítra vás bezplatně přijme mezi své žáky. Neodmítejte tuto malou službu. Ucházejí se o to naši nejbohatší šlechtici z nejlepších rodů často marně. Naučíte se tam jezdit na koni, šermovat a tančit. Navážete tam dobré styky a občas mě přijdete navštívit a řeknete mi, jak jste daleko a mohu-li pro vás ještě něco udělat.“

Ačkoliv mu byly dvorské mravy docela cizí, poznal d'Artagnan hned, že byl vlastně přijat dost chladně.

„Škoda, pane,“ povzdychl si, „teprve dnes vidím, jak mi chybí doporučující list, který mi dal pro vás můj otec.“

„Vskutku se divím,“ odvětil pan de Tréville, „že jste se vydal na tak dalekou cestu bez obvyklého doporučujícího listu na nás, Béarnány.“

„Však jsem ten list měl, pane, a pěkný, díky bohu,“ vzkřikl d'Artagnan, „ale byl mi hanebně ukraden.“

A vyprávěl celou příhodu z Meungu a vykreslil neznámého šlechtice do nejmenších podrobností; mluvil s takovým zápalem a tak živě, že mimoděk okouzлил pana de Tréville.

„To je opravdu podivné,“ pravil nato zamyšleně. „A to jste o mně hlasitě mluvil?“

„Ano, pane, provedl jsem tu hloupost. Ale co chcete, vaše jméno

mi mělo být na cestu štítem. Chápejte, že jsem se jím oháněl na každém kroku!“

Lichocení bylo tenkrát v nemalé oblibě a pan de Tréville miloval kadidlo stejně jako král nebo pan kardinál.

I teď mu přes tvář letmo přelétl úsměv patrného zadostiučinění, ale vzápětí se pan de Tréville sám vrátil k dobrodružství v Meungu.

„Řekněte mi ještě,“ pokračoval, „neměl ten šlechtic na tváři malou jizvu?“

„Ano, jako po škrábnutí kulkou.“

„Nebyl nápadně hezký?“

„Ano.“

„Vysoký?“

„Ano.“

„Bledé pleti a hnědých vlasů a vousů?“

„Ano, ano. Jak je to jen možné, pane, že toho muže znáte? Ach, jestli já ho někdy najdu, a já ho najdu, tak vám přísahám, ať si je to třebaš v pekle...“

„Čekal na nějakou ženu?“ pokračoval Tréville.

„Chvilí hovořil s ženou, na niž čekal, a teprve pak odjel.“

„Neslyšel jste, o čem hovořili?“

„Odevzdal jí nějakou krabičku a řekl, že v ní jsou další instrukce, a aby ji neotvírala až v Londýně.“

„Ta žena byla Angličanka?“

„Jmenoval ji mylady.“

„Tak je to on,“ zašeptal Tréville, „je to on! Myslil jsem, že je ještě v Bruselu.“

„Pane, víte-li, kdo byl ten muž,“ zvolal d'Artagnan, „řekněte, kdo je a odkud, a já už netrvám vůbec na ničem, ani na vašem slibu, že mi dopomůžete k vstupu mezi mušketéry; neboť především se chci pomstít.“

„Střežte se ho, mladý muži,“ zvolal Tréville, „a uvidíte-li ho na jedné straně ulice, přejděte na druhou! Nechtějte narazit na takovou skálu, rozbil byste se o ni jako sklo!“

„To mi nezabrání,“ vybuchl d'Artagnan, „abych, jestliže ho kdy najdu...“

„Ale než k tomu dojde,“ opáčil Tréville, „nehleďte ho, mohu-li vám radit.“

Náhle se Tréville zarazil. Hlavou se mu mihlo podezření. Není ta velká nenávisť, kterou ten mladý pocestný dává tak nápadně najevo,

maskovanou zradou? Není celá ta příhoda s člověkem, jenž prý mu ukradl otcův list, vlastně málo pravděpodobná? Neposlala k němu tohoto člověka Jeho Eminence s nějakou léčkou? Není tento domnělý d'Artagnan kardinálovým zvědem, který se chce vetřít do jeho domu, aby si získal jeho důvěru a později ho zničil, jak už se o to tisíckrát mnozí pokoušeli? Podíval se na d'Artagnana ještě pronikavěji než dříve a tento pohled jej poměrně málo uspokojil: tato fyziognomie jevila sice bystrého ducha, ale i strojenou poníženost.

Vím dobře, že je to Gaskoněc, pomyslil si. Ale může být stejně snadno přívržencem kardinálovým jako mým. Podrobím ho zkoušce.

„Milý příteli,“ pravil pomalu, „věřím té příhodě se ztraceným dopisem, a jako synu svého starého přítele, a abych napravit chladné přijetí, na něž jste si postěžoval, vám chci prozradit něco z tajů naší politiky. Král a kardinál jsou nejlepšími přáteli; jejich rozmlísky jsou jen naoko a na klamání hlupáků. Nechci, abyste vy, můj krajan, tak pěkný a statečný hoch, který to jistě může daleko přivést, stal se někdy zbytečnou obětí té klamavé hry a byl chycen v síť, v nichž již tak mnozí zahynuli. Věřte, že já jsem oddán oběma těmto všemocným pánům, a že cokoliv vážného podnikám, nemá jiný cíl kromě služby králi a panu kardinálovi, který je největší z géníů, jež zrodila Francie. Zařídte se tedy podle toho, mladý muži, a chováte-li vůči kardinálovi ať z rodinných důvodů či pro přátelské svazky nebo konečně z vlastního názoru nějaké zavilé nepřátelství, jak to nyní u šlechty často vidíme, dejte mi sbohem a rozejděme se. Budu vám k službám, kdekoliv bude možno, ale nepřipoutám si vás ke své osobě. Doufám, že mi má upřímnost získá vaše přátelství; věřte, že jste první člověk, jemuž něco takového říkám.“

Tréville uvažoval sám pro sebe takto:

Poslal-li mi kardinál na krk toho mladého lišáka, neopomněl svého špióna jistě poučit, aby chce-li se mi zavděčit, vedl o něm přede mnou co nejšíbeničnější řeči. Jistě nedá nic na mé protesty a tím víc bude, chytrák, tvrdit, že Jeho Eminenci zuřivě nenávidí.

Ale stalo se docela jinak, než Tréville očekával. D'Artagnan odvětil prostě a přirozeně:

„Pane, já přicházím do Paříže s úmysly úplně stejnými. I můj otec mi přikázal, abych nestrpěl od nikoho nic než od krále, pana kardinála a vás, kteří jste třemi největšími muži Francie.“

Jak je vidět, přidal d'Artagnan pana de Tréville k oněm dvěma na svůj vrub; ale myslel si, že tím nemůže nic zkazit.

„Chovám tedy k panu kardinálovi tu největší vážnost,“ pokračoval, „a svrchovanou úctu k jeho činům. Tím lépe pro mne pane, mluvíte-li se mnou, jak říkáte, upřímně, neboť pak mi bude u vás tento příbuzný vkus jen ke cti. Jestli jste ovšem choval ke mně nedůvěru, což by bylo zcela přirozené, cítím, že si svou přímostí škodím. Ale jen když si mě budete vážit, to je pro mne ze všeho nejdůležitější.“

Pan de Tréville byl nanejvýš překvapen. Mladíkova inteligence a neobyčejná upřímnost vzbuzovaly jeho obdiv, ale nezahnalý docela jeho pochybnosti: čím více vynikal nad jiné mladé lidi, tím více se ho bylo obávat, jestliže se pan de Tréville klame. Přesto však stiskl d'Artagnanovi ruku a řekl:

„Jste čestný hoch. Ale v této chvíli pro vás nemohu udělat víc, než co jsem vám právě nabídl. Můj dům vám bude vždy otevřen. Později se můžete na mne kdykoliv obrátit a využít každé příležitosti a doufám, že jednou jistě dojdete k cíli, po kterém toužíte.“

„To jest, pane,“ odvětil d'Artagnan, „že čekáte, až se toho stanu hoden. Dobrá, buďte klidni,“ dodal s pravou gaskoňskou důvěrností, „nebudete čekat dlouho.“

Nato pozdravil a měl se k odchodu, jako by napříště vše ostatní záleželo jen na něm.

„Počkejte přece,“ zadržel ho pan de Tréville, „slíbil jsem vám dopis pro ředitele Akademie. Jste tak hrdý, že ho nechcete přijmout, mladý šlechtici?“

„Přijmu jej, pane,“ odpověděl d'Artagnan. „A ujišťuji vás, že se s ním nestane to, co s prvním. Budu jej opatrovat tak dobře, že dojde, přísámbůh, na pravou adresu, a běda tomu, kdo by se pokusil mi jej uzmut!“

Pan de Tréville se pousmál tomuto vychloubání. Nechal svého mladého krajana stát u okna, kde spolu hovořili, zasedl ke stolu a jal se psát slíbený doporučující list. D'Artagnan, který neměl nic na práci, vyklepával zatím na okno jakýsi pochod, díval se po mušketýrech, kteří jeden po druhém odcházeli, a sledoval je očima, až zašli za roh ulice.

Pan de Tréville dopsal, zapečetil dopis, vstal, přistoupil k mladému muži a chtěl mu dopis odevzdat. Ale v témž okamžiku, kdy po něm d'Artagnan vztáhl ruku, prudce sebou škubl, zrudl hněvem a k velikému údivu pana de Tréville se vyřítit ven se slovy:

„Ach, tentokrát mi neuteče!“

„Kdopak?“ ptal se pan de Tréville.

„Můj zloděj!“ stačil odpovědět d'Artagnan. „Ten zrádný chlap!“ A zmizel.

„Je to kus blázna!“ zabručel pan de Tréville. „Nehodil-li se mu ovšem ten šikovný způsob, jak upláchnout, když viděl, že nepochodil.“

ATHOSOVO RAMENO, PORTHOSŮV PÁS A ARAMISŮV KAPESNÍK

Vztek poháněl d'Artagnana tak, že třemi skoky proběhl předpokojem a řítil se ke schodům, aby po čtyřech najednou seběhl dolů. Ale jak tak pádil se sklopenou hlavou, vrazil do ramene mušketýra, který vycházel postranními dveřmi od pana de Trévillo. Ten vykřikl, či spíše zařval.

„Promiňte,“ řekl d'Artagnan a chystal se utíkat dál, „promiňte mi, mám naspěch.“

Ale neudělal ještě krok s prvního schodu, když ho uchopila železná ruka a přinutila ho stanout.

„Tak vy pospícháte?“ zvolal mušketýr, bledý jako stěna, „a pod tou záminkou do mne vrazíte, řeknete »promiňte« a myslíte, že to stačí? Ani nápad, holenku! Myslíte, když jste dnes zaslechl pana de Trévillo mluvit s námi trochu spatra, že se k nám může kdekdo podle toho chovat? To se nemylte, kamarádíčku, vy nejste pan de Trévillo!“

„Neudělal jsem to schválně, na mou čest,“ odpověděl d'Artagnan; poznal Athose, který se po ošetření lékařem vracel domů. „A protože jsem to neudělal schválně, řekl jsem »promiňte«. Zdá se mi tedy, že to stačí. A opakuji vám znova: Spěchám, strašně rychle. Pusťte mne, prosím, a nechte mne jít za mou záležitostí.“

„Pane,“ pravil na to Athos a pustil ho, „nejste moc zdvořilý. Je vidět, že přicházíte zdaleka.“

D'Artagnan již seběhl se tří nebo čtyř schodů, ale při Athosově poznámce se zastavil jako přikovaný.

„Drahý pane,“ vyjel, „ať si přicházím jak chci zdaleka, vy mne způsobům učit nebudete, to vás upozorňuji!“

„Možná že ano,“ řekl Athos.

„Kdybych jen neměl tak naspěch,“ vykřikl d'Artagnan, „a kdybych neběžel za tím chlapem...“

„Vy upospíchaný pane, mne najdete bez honění, rozumíte?“

„Kde to, prosím?“

„U Carmes-Deschaux.“

„V kolik hodin?“

„K poledni.“

„Dobrá, k polednímu jsem tam.“

„A hleďte, abych nečekal, nebo vám ve čtvrt na jednu uřežu uši!“

„Dobrá,“ křikl za ním ještě d'Artagnan, „budu tam deset minut před dvanáctou.“

A dal se zase do běhu, jako by za ním hořelo, doufaje, že ještě stihne svého neznámého, který šel tak pomalu, že nemohl být příliš daleko.

Ale u domovních vrat hovořil Porthos se stráží. Mezi oběma rozmlouvajícími bylo místa zrovna tak pro jednoho muže. D'Artagnan se domníval, že proklouzne, a chtěl jako šíp proběhnout mezerou. Ale nepočítal s větrem. Zrovna když procházel, nadul vítr Porthosův plášť a d'Artagnan se do něho zapletl. Porthos měl bezpochyby své důvody, proč se nechtěl vzdát této podstatné části svého oděvu; místo aby pustil cíp, který držel, přitáhl jej prudce k sobě, takže se d'Artagnan zamotal do sametu jako čamrda.

Slyšel, jak mušketýr kleje, a hleděl se dostat zpod pláště, tápaje v jeho záhybech. Obával se zejména, aby nějak nepoškodil skvostný pás, který známe. Avšak když bázně otevřel oči, shledal, že má nos přimáčknutý mezi Porthosovými lopatkami, to jest právě na pásu.

A ouvej — jako většina věcí tohoto světa, krásných jen na povrchu, i tento pás byl zlatý pouze vpředu; vzadu byl z obyčejné teletiny. Vychloubavý Porthos nemohl mít celý pás zlatý, a tak ho měl aspoň polovinu: teď už rozumíme, proč musil mít rýmu a plášť.

„U sta hromů,“ křičel teď a namáhal se seč byl, aby se zbavil d'Artagnana, který mu ryl nosem do zad, „vy jste, člověče, úplný blázen! Co se tak vrháte na lidi?“

„Odpusťte,“ pravil d'Artagnan, vykukuje pod obrovským ramenem, „ale velmi spěchám, běžím za kýmsi a...“

„A kde necháváte oči, když běžíte, co?“ ptal se Porthos.

„I nikde,“ odpověděl d'Artagnan pobouřeně, „a díky svým očím vidím dokonce i to, co druzí nevidí.“

Porthos porozuměl nebo snad ani ne, ale jistě je, že se pořádně rozhněval.

„Pane,“ vyjel, „dostanete na hřbet, budete-li se takto otírat o mušketýry, to vás upozorňuji!“

„Že dostanu na hřbet? To je trochu silné slovo!“ vyhrkl d'Artagnan.

„Ale je na místě u člověka, který je zvyklý dívat se tváří v tvář nepříteli.“

„Však vím, proč se k lidem neobracíte zády, vy jeden!“ A nadšen svým vtípem, d'Artagnan odběhl, směje se z plna hrdla. Porthos soutil zuřivostí a už se chtěl za d'Artagnanem pustit. „Později, později,“ zvolal na něj d'Artagnan, „až nebudete mít svůj plášť!“

„Tedy v jednu hodinu za Lucemburským palácem!“

„Dobrá, v jednu hodinu,“ houkl d'Artagnan a zahrnul za roh ulice.

Ale ani v ulici, kterou právě proběhl, ani v té, do níž teď nahlížel,

neviděl človíčka. Ať kráčel neznámý jakkoli pomalu, měl velký náskok a snad vůbec už vstoupil do některého domu. D'Artagnan se po něm ptal všech lidí, které potkal, sešel až k přívozu, vrátil se zase ulicí Seinskou a Croix-Rouge, ale nikde nic. Přece mu však tento běh byl na prospěch: čím větší krůpěje potu mu vyrážely na těle, tím chladnější byla jeho hlava.

Zamyslíl se nad příhodami, jež se právě sběhly. Bylo jich hodně a byly neblahé. Ač nebylo ještě ani jedenáct hodin, stačilo mu už dnešní ráno přinést nemilost pana de Tréville, jemuž se jistě zdál pramálo slušný způsob, jak ho d'Artagnan opustil.

Mimoto měl na krku dva souboje s muži, z nichž každý byl s to zabít tři d'Artagnany. A byli to mušketýři, osoby, jichž si tolik vážil, že je v myšlenkách i v srdci stavěl nade všechny ostatní lidi.

Součet všech těch událostí byl věru smutný. D'Artagnan si byl tak jist, že bude zabít Athosem, že si s Porthosem nedělal vůbec žádné starosti. Ale naděje v lidském srdci nikdy docela nevyhasne, a tak konečně přece jen zadoufal, že snad přežije oba souboje, třeba se strašlivými ranami. A pro ten případ si pro budoucnost udělal sám tuto důtku:

„Jaký jsem to mezek a troup! Ten nešťastný udatný Athos byl raněn právě na rameně, do něhož jsem mu vrazil hlavou jako skopec. Jediná věc, jíž se divím, je, že mne na místě nezabil — měl k tomu plné právo a způsobil jsem mu asi hroznou bolest. Co se týče Porthose, nu, s tím už je to veselejší, na mou věru.“

A chtě nechtě se mladý muž dal do smíchu, opatrně se ovšem ohlížeje, aby snad tento zdánlivě bezdůvodný smích neurazil nikoho z chodců.

„S tím Porthosem je to už věru veselejší. Ale i to jsem pěkně zpackal. Copak se takhle vráží do lidí a neřekne se ani »promiňte«? A je to slušné dívat se lidem pod plášť a objeovat, co tam není? Jistě by mi byl prominul; jistě by mi byl odpustil, kdyby mi byla neujela huba o tom prokletém pásu. Mluvil jsem sice obaleně, ale prostofeké to bylo až dost. Ach já nevyváchaný Gaskoněc, já budu dělat vtípy ještě v rubáši! Tak teď si pamatuj, d'Artagnánku,“ hovořil sám k sobě s bodrou přívětivostí, „jestli se z tohohle vymotáš, což není zrovna příliš pravděpodobné, musíš to v budoucnosti načít jinak a být dokonale zdvořilý. Napříště se ti musí každý obdivovat a mít tě za vzor. Být úslužný a zdvořilý, to přece neznamená být zbabělý. Podívej se na Aramise: Aramis je mírnost a slušnost sama. A vida! Napadne někdy

někoho pokládat Aramise za zbabělce? Jistě ne, a napříště se jím tedy chci řídit jako vzorem. A hledme, tady zrovna je.“

Při této samomluvě došel d'Artagnan skoro k paláci Aiguillon a spatřil tam stát Aramise, jak vesele rozpráví s třemi šlechtici královské stráže. Aramis si d'Artagnana také povšiml; ale nezapomněl, že právě před tímto mladíkem se ráno pan de Tréville dal unést hněvem, a svědek výtek, jež mušketyři shrábli, mu nemohl být zvlášť příjemný. Dělal tedy, jako by ho neviděl. D'Artagnan však měl plnou hlavu plánů o smířlivosti a zdvořilosti. Přiblížil se ke čtyřem mladíkům a vysekl jim hlubokou poklonu, provázenou nejpůvabnějším úsměvem. Aramis se lehce uklonil, ale neusmál se. Všichni čtyři naráz ustali v hovoru.

D'Artagnan nebyl tak hloupý, aby nezpozoroval, že překáží. Ale nebyl ještě zase tak zběhlý ve způsobech vznešeného světa, aby se dovedl hladce dostat z trapné situace člověka, který se přišel plést mezi lidi, jež sotva zná, a do hovoru, po němž mu pranic není. Hledal tedy nějaký způsob, jak by co nejobratněji kryl svůj ústup, když tu zpozoroval, že Aramis upustil kapesník a asi nedopatřením na něj šlápl. Zdálo se mu, že to je vhodná příležitost, aby napravil svou neslušnost: shýbl se a s nezdvořilejší tváří, jakou dovedl naladit, vytáhl kapesník zpod mušketyřovy nohy, ačkoliv ten se tomu bránil ze všech sil, podal mu jej a řekl:

„Tu je, pane, kapesník, který byste asi nerad ztratil.“

Kapesník byl vskutku bohatě vyšívaný a v jednom rohu na něm byl znak s korunkou. Aramis zrudl jako krocan a spíše než vzal, vyrval kapesník Gaskoňci z ruky.

„Tak vida,“ zvolal jeden ze stráže, „ještě nám budeš tvrdit, ty diskrétní Aramisi, že nejsi zadobře s paní de Bois-Tracy, když ti ta půvabná dáma půjčuje své kapesníky?“

V pohledu, který na něj Aramis vrhl, mohl si d'Artagnan přečíst, že si právě získal smrtelného nepřítele. Poté řekl s nezměněnou vlídností:

„Mýlíte se, pánové, ten kapesník není můj a nevím, proč si ten pán usmyslil podat ho právě mně, a ne někomu z vás. Hleďte, já mám svůj v kapse.“

Při těch slovech vyňal svůj kapesník; byl také elegantní, z jemného batistu, ačkoliv to byla tehdy látka velmi drahá. Nebyl však vyšívaný a neměl na sobě znak, nýbrž byl zdoben iniciálou svého majitele.

Ted' už d'Artagnan ani nehlesl, viděl, že provedl hloupost. Ale

Aramisovi přátelé se nedali přesvědčit jeho zapíráním a jeden z nich řekl mladému mušketýru s předstíranou vážností: „Je-li tomu tak, jak pravíš, pak tě musím, drahý Aramisi, požádat, abys mi ten kapesník vydal. Víš, že Bois-Tracy patří k mým důvěrným přátelům, a nechci, aby si někdo sbíral trofeje z věcí jeho ženy.“

„Žádáš o to nevhodným způsobem,“ odvětil Aramis, „a ačkoliv v zásadě uznávám správnost tvého požadavku, jeho formu odmítám.“

„Fakt je,“ odvážil se nesměle ozvat d'Artagnan, „že jsem neviděl ten kapesník padat z kapsy pana Aramise. Měl prostě na něm nohu a já jsem si myslel, že když má na něm nohu, je jeho.“

„A zmýlil jste se, drahý pane,“ odvětil chladně Aramis, neoceňuje příliš tento pokus o nápravu.

Poté se obrátil k muži ze stráže, který prohlásil, že je přítelem pana de Bois-Tracy, a pravil:

„Ostatně právě mě napadlo, milý důvěrný příteli pana de Bois-Tracy, že jsem mu přítelem neméně blízkým než ty; čili přísně vzato mohl ten kapesník vypadnout z kapsy zrovna tak mně jako tobě.“

„Ne, čestné slovo, že ne!“ zvolal gardista Jeho Veličenstva.

„Ty přísaháš na svou čest a já zase na své slovo, a zřejmě jeden z nás dvou lže. Víš co, Montarane, uděláme myslím nejlépe, když si každý vezme půlku.“

„Toho kapesníku?“

„Ano.“

„Správně,“ vzkřikli druzí dva gardisté, „to je šalomounský rozsudek. Opravdu, Aramisi, ty jsi moudrost sama!“

Mladí lidé vybuchli v smích a věc se tím odbyla. Za okamžik hovor ustal a tři gardisté si s mušketýrem srdečně potřásli rukama.

Nato se rozešli každý jiným směrem.

Teď je vhodný okamžik, abych se smířil s tím zdvořilým mužem, řekl si d'Artagnan, který se ke konci hovoru držel záměrně stranou. Uposlechl svého vnuknutí a zavolal za Aramisem, který odcházel, aniž si ho dál všímal:

„Pane, doufám, že mi prominete.“

„Ach co,“ přerušil ho Aramis, „dovolte mi, pane, abych vás upozornil, že jste se v té záležitosti nezachoval tak, jak se sluší na opravdu zdvořilého muže.“

„Jakže, pane,“ vykřikl d'Artagnan, „vy předpokládáte...“

„Předpokládám, pane, že nejste hlupák, a že ačkoliv jste až z Gaskoňska, můžete si pomyslit, že se po kapesnicích nešlape jen tak bez příčiny. Paříž přece není dlážděna batistem!“

„Neprávem se mne snažíte ponížít, pane,“ pravil d'Artagnan, u něhož přirozená hádavost zase už začala nabývat vrchu nad smířlivými předsevzetími. „Jsem z Gaskoňska, to je pravda. Ale když to víte, nebudu vám jistě musít říkat, že jsou Gaskoňci také málo trpěliví; to jest, když se jednou omluvili, třebaš pro nějakou hloupost, jsou přesvědčeni, že už udělali vlastně daleko víc, než musili.“

„Milý pane,“ odvětil Aramis, „tím, co vám o tom říkám, nechci nikterak vyhledávat hádky. Bůh uchovej! Nejsem žádný rváč, a ježto

jsem vůbec mušketýrem jen prozatímně, biji se, jen když jsem k tomu opravdu nucen, a stejně vždy s odporem. Ale tato záležitost je vážná, neboť vy jste vlastně kompromitoval dámu.“

„Až po vás, pane, chcete říci!“ vzkřikl d' Artagnan.

„Pročpak jste byl vlastně tak nešikovný a vrátil mi ten kapesník?“

„Pročpak jste vy byl tak nešikovný a pouštěl ho na zem?“

„Už jsem řekl a znovu opakuji, že z mé kapsy nevypadl.“

„Dobrá! Tak to jste tedy dvakrát lhal, neboť já viděl, jak vám z té kapsy padá!“

„Tak vy začínáte takhle, pane Gaskoňče! Dobře, naučím vás způsobům!“

„A já vás pošlu zpátky na vaši mši, pane abbé! Taste, prosím, a to hned!“

„Ne, příteličku, aspoň tady ne. Nevidíte, že jsme zrovna před palácem Aiguillon, kde je plno kardinálových stvůr? Kdo mi zaručí, že to není Jeho Eminence, která vás pověřila, abyste mu opatřil mou hlavu? Víte, já směšně lpím na své hlavě, neboť se mi zdá, že je celkem dobře rostlá k mým ramenům. Zkrátka chci vás zabít, to se nebojte, ale pěkně potichoučku, hezky někde za humny, kde byste se před nikým nemohl chlubit tím, že jsem vás zapíchl.“

„Naprosto souhlasím. Ale nespolehejte na to tolik a nezapomeňte si přinést ten kapesník, ať už vám patří nebo ne. Budete ho možná potřebovat.“

„Pán je Gaskoňec?“ optal se Aramis.

„To jsem. A pán zas z opatrnosti odkládá souboj?“

„Opatrnost, drahý pane, je věc trochu zbytečná u mušketýrů, to vím, ale u kněží naprosto nutná; a protože jsem mušketýrem jenom dočasně, záleží mi na tom, abych byl opatrný. Ve dvě hodiny vás očekávám u paláce pana de Tréville. Tam vám povím o příhodném místě.“

Oba mladí muži se pozdravili. Poté se Aramis vzdálil ulicí, která vedla nahoru k Lucemburskému paláci. D' Artagnan vida, že čas už pokročil, dal se směrem ke Carmes-Deschaux a mružel si pod vousy:

„Z téhle kaše živ nevyjdu, to je jisté. Ale budu-li zabít, aspoň to bude rukou myšketýrskou!“

KRÁLOVŠTÍ MUŠKETÝŘI A GARDA PANA KARDINÁLA

D'Artagnan neznal v Paříži človíčka. Šel tedy na schůzku bez svědka, rozhodnut spokojit se s těmi, které si vybral jeho sok. Přitom bylo jeho úmyslem předem se slušně, ne ovšem slabošsky statečnému mušketýrovi omluvit. Obával se totiž, aby mu tento souboj nevynesl nepřijemnosti, k nimž obyčejně dochází, bije-li se zdravý a statný muž se zesláblým a raněným soupeřem: je-li přemožen, zdvojnásobí jen slávu svého soka, zůstane-li vítězem, neujde osočení z nečestného jednání a laciné odvahy.

Ostatně čtenář si už všiml (to bychom byli musili hodně špatně vykreslit povahu našeho hledače dobrodružství!), že d'Artagnan nebyl jen tak nějaký všední člověk. A tak ač si stále opakoval, že jeho smrt je nevyhnutelná, jeho vůle k životu proto nikterak neochabovala — jak by se bylo asi stalo u člověka méně odvážného a umírněnějšího. Přemýšlel o různých povahách těch, s nimiž se měl bit, a sem tam přece jen padlo trochu světla do jeho postavení. Doufal, že si upřímnou omluvou, kterou si předem připraví, získá Athose, jehož ušlechtilé vzezření velmože a upjatý výraz se mu velmi líbily. Namlouval si dále, že Porthose může zastrašit příhodou s pásem; kdyby nebyl zabit na místě, mohl by ji kdekomu vyprávět, a zbude-li mu jen špetka vtipu, zesměšní Porthose navždycky. Konečně co se týká pokryteckého Aramise, z toho neměl zvláště velký strach. Však toho už nějak vyřídí, dojde-li živ až k němu, nebo ho aspoň šmikne do tváře, jak Caesar radil činit Pompeiovým vojákům, a zohyzdí mu tak navždy krásu, na niž je tak hrd.

V d'Artagnanovi pevně tkvěly neotřesitelné zásady, které mu do srdce vstúpily rady jeho otce a jejichž podstatou bylo: „Nestřpět nic od nikoho kromě krále, kromě kardinála a pana de Tréville.“ Letěl tedy, spíše než běžel, ke klášteru bosých karmelitánů, nebo, jak se jim tehdy obvykle říkalo, „bosáků“. Byla to velká budova bez oken a kolem ní byla vyprahlá lada, něco podobného jako v Pré-aux-Clercs. Tam se obyčejně scházeli k soubojům lidé, kteří neměli času nazbyt.

Když přišel d'Artagnan na dohled k zpuštěnému prostranství kláštera, Athos tam už pět minut čekal; právě zvonilo poledne. Byl opravdu dochvilný; i nejpřísnější soubojový kasuista mu nemohl nic vytknout.

Athos, který stále trpěl krutými bolestmi, ačkoliv lékař pana de Tréville nově převázal jeho ránu, seděl na patníku a čekal na svého soka s oním klidem a důstojností, jež ho nikdy neopouštěly. Vida d'Artagnana přicházet, povstal a zdvořile mu popošel několik kroků vstříc. D'Artagnan pozdravil svého protivníka s hluboce smeknutým kloboukem.

„Pane,“ pravil Athos, „vyrozuměl jsem dva své přátele, kteří mi poslouží jako svědkové, ale ještě nepřišli. Divím se, kde se omeškali; nebývá to jejich zvykem.“

„Já, pane, vůbec nemám svědků,“ pravil d'Artagnan, „neboť jsem teprve včera přijel do Paříže a neznám tu ještě nikoho kromě pana de Tréville, k němuž jsem byl doporučen svým otcem, který měl čest být trochu jeho přítelem.“

Athos chvíli přemýšlel.

„Vy tu neznáte nikoho než pana de Tréville?“

„Ne, pane, jiných známých tu nemám.“

„Zatroleně, to mne budou považovat zrovna za lidojeda, když vás zabiju,“ pokračoval Athos, mluvě napůl pro sebe a napůl k d'Artagnanovi.

„Ne tak docela, pane,“ opáčil d'Artagnan a znovu se s důstojným gestem uklonil. „Ne tak docela, však mi děláte čest a chcete se se mnou bít, ačkoliv jste raněn a rána vám jistě velmi překáží.“

„Ano, to je pravda, a vy jste mi dodal. Ale budu šermovat levičkou, jak to v takovém případě dělávám. Nemyslete si, že vám prokazují nějakou milost, šermuji oběma rukama stejně dobře; bude to dokonce pro vás nevýhoda. Lidem, kteří na to nejsou zvyklí, může levák pořádně zatopit. Lituji, že jsem vám tuto okolnost nemohl sdělit dříve.“

„Vy jste, pane, opravdu tak zdvořilý, že vám za to nemohu být ani dost vděčen,“ odpověděl d'Artagnan s novou úklonou.

„Uvádíte mne do rozpaků,“ pravil na to Athos se svým urozeným výrazem, „mluvme už raději o něčem jiném, jestli proti tomu nic nenamítáte. Ale dal jste mi, k d'asu, rameno mi jen hoří.“

„Kdybyste laskavě dovolil...,“ hlesl d'Artagnan bázlivě.

„Copak, pane?“

„Mám zázračný balzám na rány od své matky, víte, a už jsem jej vyzkoušel sám na sobě.“

„Nu a?“

„Hled'te, pane, jsem jist, že by vás ten balzám dříve než ve třech

dnech vyhojil. A za tři dny, až budete zdrav, mi bude stále velkou ctí být vám k službám.“

D'Artagnan to pověděl tak prostě, že to dělalo čest jeho zdvořilosti, aniž to bylo na újmu jeho statečnosti.

„Věru, pane,“ pravil Athos, „tenhle návrh se mi velmi líbí; ne snad, že bych jej přijal, ale je cítit na míli cesty opravdovým šlechticem. Tak mluvili a jednali rekové z dob Karla Velikého, jež si má každý skutečný šlechtic brát za vzor. Naneštěstí už nejsme v době toho velikého panovníka. Žijeme v době pana kardinála, a ode dneška za tři dny by už kdekdo věděl, ať bychom to jakkoliv tajili, že se chceme bít, a zabránili by nám v tom. — Zatroleně, co ti loudavci nejdou?“

„Máte-li naspěch, pane,“ pravil d'Artagnan Athosovi s touž prostotou, s níž mu před okamžikem navrhl odložit souboj o tři dny,

„máte-li naspěch a libo-li vám vyřídít mne hned, nikterak se neostýchejte, prosím vás.“

„I tahle řeč se mi líbí,“ řekl Athos a vlídně pokývl hlavou. „Není nerozumná a je v ní jistě zmužilost. Pane, mám rád lidi vašeho rázu a už vidím, že jestli se navzájem nezabijeme, bude mi později potěšením mítí vás za přítele. Ale vyčkejte těch pánů, prosím vás, času máme dost, a bude to tak správnější. A hled'me, jeden už je, myslím, tu.“

A opravdu, na rohu ulice de Vaugirard se objevila postava Porthosova.

„Jakže?“ vzkřikl d'Artagnan, „vaším prvním svědkem je pan Porthos?“

„Ano, je vám to snad nemilé?“

„Ale kde, naprosto ne!“

„A tady je druhý.“

D'Artagnan se obrátil naznačeným směrem a poznal Aramise.

„Cože?“ zvolal ještě o stupeň udiveněji než prve, „a vaším druhým svědkem je pan Aramis?“

„Zajisté. Cožpak nevíte, že my nepodnikáme nic jeden bez druhého a že nám mezi mušketýry i v gardě, u dvora i ve městě říkají Athos, Porthos a Aramis čili tři nerozluční? Ovšem, vždyť vy přicházíte z Dax nebo z Pau...“

„Z Tarbes!“ pravil d'Artagnan.

„Je vám tedy dovoleno, abyste tu maličkost nevěděl,“ dodal Athos.

„Na mou víru,“ neudržel se d'Artagnan, „máte to krásná jména, pánové. A jestli se tahle naše příhoda rozkřikne, bude alespoň vidno, že vaše přátelství není založeno na rozdílných zálibách.“

Mezitím došel Porthos k nim a pozdravil stiskem ruky Athose; poté se obrátil k d'Artagnanovi a zůstal celý udivený.

Musíme mimochodem poznamenat, že si vzal jiný pás a plášť nechal vůbec doma.

„Aj, aj,“ vyhrkl, „copak je tohle?“

„To je ten pán, s kterým se biju,“ pravil Athos a ukázal na d'Artagnana.

„Vždyť já se s ním taky biju,“ řekl Porthos. „Ale až v jednu,“ odvětil d'Artagnan.

„A já se s pánem rovněž biju,“ vmísil se Aramis, docházejce na planinku.

„Ale až ve dvě,“ připomenul d'Artagnan stále stejně klidně.

„A pročpak se ty biješ, Athosi?“ zeptal se Aramis.

„Ale vlastně ani nevím, vrazil mi do ramene. A což ty, Porthosi?“

„Biju se, protože se biju,“ odpověděl Porthos a začervenal se.

Athos, jemuž nic neušlo, zahlédl, jak přes Gaskoňcovy rty přelétl jemný úsměv.

„Ale pohádali jsme se o šatech,“ pravil jinoch.

„A ty, Aramisi?“ ptal se Athos.

„Já se biju pro teologický spor,“ odpověděl Aramis, prose znamením d' Artagnana, aby nevyzrazoval příčinu souboje.

Athos zahlédl, jak přes d' Artagnanovy rty přelétl druhý úsměv.

„Opravdu?“ ptal se Athos.

„Ano, pro jedno místo ze sv. Augustina; nejsme v něm zajedno,“ pravil Gaskoňec.

„Ten chlapík má rozhodně ducha,“ zamručel Athos pro sebe.

„A nyní, když jste se všichni sešli,“ pravil d' Artagnan, „dovolte, abych vám přednesl své omluvy.“

Při slově „omluvy“ se Athos podmračil, Porthosovi se mihl na rtech povýšený úsměv a Aramis odpověděl zamítavým posunkem.

„Nerozumíte mi, pánové,“ pravil d' Artagnan a zdvihl hlavu, na niž právě dopadl hravý paprsek slunce a vytepal zlatě její jemné a odvážné rysy, „žádám vás za omluvu v případě, že nebudu moci učinit zadost vám všem třem, neboť pan Athos má právo zabít mne první, což vás, pane Porthosi, zkracuje ve vašem nároku a váš činí téměř rovným nule, pane Aramisi. A tak, pánové, opakují, omluvte mne, ale jenom za to. A nyní tasme!“

Při těch slovech d' Artagnan tasil meč gestem tak kavalírským, jak jen možno vidět.

Krev mu stoupla do hlavy a v tomto okamžiku by byl tasil svůj meč proti všem mušketýrům v království, tak jako činil právě tváří v tvář Athosovi, Porthosovi a Aramisovi.

Bylo čtvrt na jednu. Slunce stálo přímo nad hlavami a místo, jež bylo vybráno za jeviště souboje, bylo vystaveno nejzřhavějším paprskům.

„Je zatroleně horko,“ pravil Athos tase meč, „a ani si nemohu sundat kabát, ježto, jak právě cítím, rána mi krvácí a bojím se, že by bylo pánovi nepříjemné vidět krev, kterou sám neprolil.“

„To je pravda, pane,“ odpověděl d' Artagnan, „ale ať je prolita jiným nebo mnou, ujišťuji vás, že mne bude vždy bolet pohled na krev tak statečného šlechtice. Budu se bít v kabátci jako vy.“

„Tak poslouchejte, už dost těch poklon,“ pravil Porthos. „Myslete na to, že čekáme taky na svůj účet.“

„Mluvte sám za sebe, Porthosi, když vedete takové nevhodné řeči,“ přerušil ho Aramis. „Já sledávám, že to, co si oba pánové říkají, je nadmíru pěkné a opravdu hodné dvou šlechticů.“

„Tak prosím, pane,“ řekl Athos a postavil se do střehu.

„Čekám na vaše rozkazy,“ odpověděl d'Artagnan a zkrřížil svou zbraň.

Ale jen o sebe oba rapíry zazvonily, objevila se na rohu kláštera hlídka gardy Jeho Eminence, vedená panem de Jussac.

„Kardinálovi vojáci!“ vzkřikli jedním hlasem Porthos a Aramis. „Meče do pochvy, pánové! Meče do pochvy!“

Ale bylo již příliš pozdě. Oba sokové byli spatřeni v pozici, která nepřipouštěla pochybnosti o jejich úmyslech.

„Hola,“ křikl Jussac a rozběhl se k nim, dáváje svým lidem znamení, aby ho následovali. „Hola, mušketýři, vy se zde bijete? A co zákazy, ty pro vás neplatí?“

„Jste hrozně šlechtění, páni gardisté,“ pravil Athos pln nenávisti, neboť Jussac byl jedním z útočníků z předvčerejška. „Kdybychom my vás viděli, jak se chcete bít, ujist'uji vás, že bychom se chránili vám v tom překážet. Nechte nás tedy být a pobavíte se aspoň bez valné námahy.“

„Pánové,“ opáčil Jussac, „velmi lituji, ale to je nemožné. Povinnost je nade vše. Zastrčte meče, prosím, a pojd'te s námi.“

„Pane,“ napodoboval Aramis posměšně Jussaka, „s velkou radostí bychom uposlechli vašeho milého pozvání, kdyby to záviselo jen na nás. Avšak naneštěstí je to nemožné: pan de Tréville nám to zakázal. Uděláte proto nejlépe, když půjdete po svých!“

Tento posměšek rozlítl Jussaka.

„Neuposlechnete-li, pustíme se do vás,“ pravil.

„Je jich pět,“ dodal Athos polohlasně, „a my jsme tři. Budeme opět poraženi a musíme zemřít, neboť prohlašuji, že přemožen se už před kapitánem neobjevím.“

Athos, Porthos a Aramis postoupili k sobě, zatímco Jussac řadil své vojáky.

Tento jediný okamžik stačil, aby se d'Artagnan rozhodl. Byla to vteřina, která rozhoduje o lidském životě: Bylo nutno volit mezi králem a kardinálem a rozhodnutí jednou pojaté dodržet. Bít se znamenalo neposlechnout zákonů, to znamenalo riskovat hlavu, to

znamenal získat rázem nepřítele mocnějšího než sám král. Hle, co všechno proběhlo mladému muži hlavou ve zlomku vteřiny, a řekněme k jeho chvále, že neváhal ani do jejího konce. Obrátiv se k Athosovi a jeho přátelům, pravil:

„Pánové, opravím, dovolíte-li, něco na vašich slovech. Řekli jste, že jste jen tři, ale zdá se mi, že jsme čtyři.“

„Vy k nám přece nepatříte,“ pravil Porthos.

„To je pravda,“ odvětil d'Artagnan, „nenosím váš kabát, ale srdcem jsem váš. Moje srdce je mušketýrské, cítím to dobře, pane, a to mne vede.“

„Odejděte, mladíku,“ křikl Jussac, který podle d'Artagnanových gest a výrazu patrně poznal, jaké má úmysly. „Můžete odejít, dáváme vám svůj souhlas. Zachraňte svou kůži a palte!“

D'Artagnan se ani nepohnul.

„Jste vskutku správný hoch,“ pravil Athos a stiskl mu ruku.

„Tak rychle, rozhodněte se,“ naléhal Jussac.

„Udělejte tedy něco,“ pravili Porthos i Aramis.

„Pán je velmi šlechtyný,“ řekl Athos.

Avšak všichni tři mysleli na d'Artagnanovo mládí a obávali se jeho nezkušenosti.

„Budeme stejně jen tři, z toho jeden raněný, a pak tohle dítě,“ pravil zase Athos, „a bude se tvrdit, že jsme byli čtyři muži.“

„Nu ano, ale ustoupit!“ hlesl Porthos.

„To je těžké,“ odpověděl Athos.

D'Artagnan porozuměl jejich váhání.

„Jen to se mnou zkuste, pánové,“ pravil, „a přísahám na svou čest, že odtud nechci odejít, budeme-li poraženi.“

„Jak se jmenujete, srdnatý chlapče?“ ptal se Athos.

„D'Artagnan, pane.“

„Dobrá! Athosi, Porthosi, Aramisi a d'Artagnane, kupředu!“

„Tak co, pánové? Už jste se rozhodli?“ křikl potřeť Jussac.

„Hotovo, pánové,“ pravil Athos.

„A co zamýšlíte dělat?“ ptal se Jussac.

„Budeme mít čest se s vámi bít,“ odvětil Aramis, jednou rukou smekl klobouk a druhou tasil meč.

„Tak se stavíte na odpor!“ rozkřikl se Jussac.

„U všech všudy — a vy se tomu díváte?“

A všech devět zápasníků se pustilo podle pravidel šermířského umění do zuřivého zápasu. Athos si vzal na mušku jistého Cahusaka, kardinálova oblíbence, Porthos se utkal s Bicaratem a Aramis stál tváří v tvář dvěma sokům.

Co se týká d'Artagnana, toho vrhl prudký spád boje proti samotnému Jussakovi.

Srdce mladému Gaskoňci tlouklo, div se mu hrud' nerozskočila. Ale ne strachem, bůh uchovej, ani stín strachu nepocítil, nýbrž z horlivosti.

Bil se jako rozlícený tygr, desetkrát se otočil kolem svého soka, dvacetkrát změnil výpad a místo. Jussac byl, jak se tehdy říkalo, šermířským labužníkem a měl v šermu mnoho zkušeností. Měl však co dělat, aby se ubránil svému mrštnému a pohyblivému soku, který se co chvíli uchyloval od běžných pravidel, útočil současně ze všech stran a odrážel přitom rány jako člověk, který si velmi cení své kůže.

Konečně začal Jussac v zápalu boje ztrácet trpělivost. Rozzuřil se, že je držen v šachu takovým zelenáčem, ztratil hlavu a začal dělat chyby. D'Artagnan, který sice neměl mnoho cviku, ale vyznal se dokonale v teorii, zdvojnásobil svou účinnost. Jussac chtěl boj rychle skoncovat, a skloniv se, vyrazil proti svému protivníku strašlivou ranou. Avšak d'Artagnan ji odrazil, a zatímco se Jussac napřimoval, proklouzl jako had pod jeho mečem a proklál ho středem těla. Jussac se svalil jako pytel.

Tu d'Artagnan rychle přelétl očima bojiště.

Aramis již zabil jednoho ze svých protivníků, ale druhý ho pořádně tísnil. Nicméně byl Aramis stále v dobrém postavení a mohl se ještě bránit.

Bicarat a Porthos se zranili navzájem; Porthos dostal ránu do ruky, Bicarat do stehna. Ale ani jedno z těch zranění nebylo vážné a oba sokové pokračovali v boji stále stejně úporně.

Athos byl znovu poraněn Cahusakem a očividně bledl. Neustoupil však ani o krok. Přehodil si toliko meč do druhé ruky a bil se levičkou.

Podle tehdejších zákonů souboje směl d'Artagnan někomu pomoci; zatímco se rozhlížel, kdo z jeho druhů pomoci nejvíce potřebuje, zachytil pohled Athosův. Byl to pohled nanejvýš výmluvný. Athos by byl zajisté raději zemřel, než aby byl volal o pomoc. Ale mohl se dívat a pohledem žádat o příspěví.

D'Artagnan to postřehl, přiskočil, vpadl Cahusakovi v bok a vzkřikl:

„Teď se mnou, pane gardisto, a zabiju vás!“

Cahusac se obrátil k němu a bylo načase. Athos, který se držel na nohou jen nejvyšším vypětím vůle a statečnosti, klesl na koleno.

„Hej, jinochu,“ volal na d'Artagnana, „nezabíjejte ho, prosím vás. Musím si s ním vypořádat jednu starou věc, až budu zdrav a při síle. Jenom ho odzbrojte, vyrazte mu meč. To je ono! Dobře, výborně!“

Tento poslední výkřik Athosovi uklouzl, když už Cahusakův meč letěl obloukem na dvacet kroků od něho. D'Artagnan i Cahusac se po něm současně vrhli: jeden, aby se ho zmocnil, druhý, aby se ho zase

chopil. Ale svižnější d'Artagnan byl u meče první a postavil naň nohu.

Cahusac běžel ke gardistovi, jehož zabil Aramis, zmocnil se jeho rapíru a chtěl se vrátit k d'Artagnanovi. Ale na cestě se střetl s Athosem, který během té kratičké přestávky zase nabyl dechu a chtěl znovu pokračovat v boji, obávaje se, aby mu d'Artagnan soka nezabil.

D'Artagnan pochopil, že by nyní Athose urazil, kdyby se do toho pletl. A vskutku, za několik vteřin Cahusac klesl, neboť Athosův meč mu proklál hrdlo.

V témž okamžiku upadl i sok Aramisův a Aramis mu přitiskl meč na prsa a přinutil ho žádat o milost.

Zbývali Porthos a Bicarar. Porthos zkoušel jednu pošetilost za druhou, ptal se Bicararata, kolik je asi hodin, blahopřál mu, že jeho bratr dostal setninu v navarském pluku, ale přes všechny posměšky nemohl ničeho dosáhnout. Bicarar byl jedním z těch železných mužů, kteří klesnou toliko mrtvi.

Nicméně bylo nutno skončit. Mohla přijít hlídka a zatknout všechny zápasníky, raněné i neraněné, lidi královny i kardinály. Athos, Aramis a d'Artagnan obstoupili Bicarata a vyzvali ho, aby se vzdal. Ale Bicarar, ačkoliv byl sám proti čtyřem a byl raněn do stehna, chtěl v boji vytrvat. Tu se Jussac pozdvihl na loket a volal na něho, aby se vzdal. Bicarar byl Gaskoněk jako d'Artagnan; tvářil se, že neslyší, a odpovídal jen smíchem. Mezi dvěma výpady stačil hrotem meče označit bod na zemi a pravil, paroduje biblický verš:

„Tady zemře Bicarar, poslední z těch, kteří jsou s ním.“

„Ale jsou čtyři proti tobě. Nech toho, nařizují ti to!“

„Rozkazuješ-li, je to jiné,“ pravil Bicarar, „jsi můj velitel a já musím poslechnout.“

Uskočil nazad, zlomil o koleno svůj meč, aby jej nemusil vydat, hodil oba kusy přes klášterní zeď a zkřížil ruce na prsou, hvízdaje si kardinálskou písničku.

Odvaha budí všude úctu, i u nepřítele. Mušketýři vzdali Bicararovi zbraní čest a zastrčili meče do pochvy. D'Artagnan učinil rovněž tak. Pak spolu s Bicararem, který jediný zůstal nezraněn, odnesli ke klášterním vratům Jussaka, Cahusaka a toho z Aramisových soků, který byl toliko raněn. Potom zazvonili, a odnášejíce si čtyři meče z pěti jako kořist, zamířili k paláci pana de Trévillo, opojeni radostí.

Chytli se za ruce a zabírali celou ulici, zastavující každého mušketýra, kterého potkali, takže to nakonec vypadalo jako triumfální pochod. D'Artagnanovi překypovalo srdce nadšením: krácel mezi Athosem a Porthosem a s láskou svíral jejich paže.

„Nejsem-li ještě mušketýrem,“ pravil svým novým přátelům, když vcházeli do Trévillova paláce, „aspoň za učně jste mě už přijali, vidíte?“

JEHO VELIČENSTVO KRÁL LUDVÍK XIII.

Záležitost způsobila velký rozruch. Pan de Trévillo nahlas huboval dost a dost na své mušketéry, ale potají jim blahopřál.

Jelikož pak bylo třeba co nejdříve uvědomit o věci krále, spěchal pan de Tréville na audienci do Louvru. Ale bylo už pozdě; král se uzavřel s kardinálem a panu de Tréville bylo řečeno, že král pracuje a v této chvíli ho nemůže přijmout. Navečer přišel pan de Tréville znova ke dvoru; král byl zabrán do hry. Vyhrával, a poněvadž bylo Jeho Veličenstvo velmi lakomé, bylo v znamenité náladě. A tak už zdáli, sotva ho spatřil, král na Trévilla volal:

„Tak jen pojd'te, pane kapitáne, pojd'te, ať vám vyčiním. Víte, že si Jeho Eminence přišla stěžovat na vaše mušketéry a tak ji to rozrušilo, že se dnes večer rozstonala? Ale jsou to d'áblové, ti vaši mušketýři! Ti chlapi patří na šibenici!“

„Nikoliv, Veličenstvo,“ odpověděl Tréville, který na první pohled viděl, jak se věci asi vyvinou, „naopak, jsou to dobráci, mírní jako ovečky, a za to ručím, že mají jediné přání: tasit meč jen ve službě Vašeho Veličenstva. Ale co chcete, gardisté pana kardinála se jim ustavičně lepí na paty a vyhledávají s nimi hádky, a aby uhájili čest pluku, musí se přece ti ubozí hoši bránit!“

„Poslechněte si toho pana de Tréville,“ pravil král, „jen si ho poslechněte! Neřekl by člověk, že to mluví o nějakém nábožném bratrstvu? Opravdu, můj drahý kapitáne, mám chuť zbavit vás vašeho úřadu a dát jej slečně de Chemerault, jíž jsem slíbil místo abatyše. Ale nemyslete si, že vám budu takhle na slovo věřit. Nazývají mne Ludvíkem Spravedlivým a ujišťuji vás, že se za chvílečku podívám věci na kloub!“

„Veličenstvo, právě proto, že mám plnou důvěru v tuto spravedlnost, vyčkám klidně a trpělivě vašeho rozhodnutí.“

„Nu, jen počkejte, pane, vyčkejte času,“ pravil král, „dlouho vás čekat nenechám.“

A vskutku, štěstí ve hře se obracelo, a jak král začínal prohrávat, co vyhrál, přišla mu jako na zavalanou záminka, aby mohl vyklouznout ze hry. Za chvíli se tedy zvedl, vstrčil do kapsy peníze, které měl před sebou a jichž většina pocházela z prvotní výhry, a pravil:

„Zaujměte mé místo, La Vieuville, musím v důležitosti záležitosti mluvití tady s panem de Tréville. Hled'te, měl jsem před sebou osmdesát louisdorů, dejte do hry také tolik, aby si ti, kteří prohráli, nemohli stěžovat. Spravedlnost nade vše.“

Potom se obrátil k panu de Tréville a popošel s ním k oknu.

„Tak co, pane,“ pokračoval, „vy pravíte, že gardisté Jeho Eminence začali ten spor s vašimi mušketéry?“

„Ano, Veličenstvo, jako vždy.“

„Hleďme, a jakpak se ta věc zběhla, co? — Neboť, to víte, drahý kapitáne, soudce musí vyslechnout obě strany!“

„Docela prostě a přirozeně. Tři z mých nejlepších vojáků, jež Vaše Veličenstvo zná jménem a jejichž oddanost již nejednou ocenilo — služba králi jim leží velmi na srdci — tedy tři z mých nejlepších vojáků, pánové Athos, Porthos a Aramis, si vyšli na procházku s jedním mladým Gaskoňcem, kterého jsem jim ten den ráno doporučil. Chtěli si tuším zajít do Saint-Germainu a dali si schůzku u Carmes-Deschaux. Tu však byli vyrušeni panem de Jussac a pány

Cahusakem, Bicaratem a dvěma jinými gardisty, kteří sem v tak velkém počtu přišli zajisté s nekalým úmyslem jednat proti ediktům.“

„Ale, ale, to je na pováženou,“ pravil král, „tak oni tam asi přišli, aby se sami bili.“

„Já je neobviňuji, Veličenstvo; ale necht' Vaše Veličenstvo samo uváží, co může pohledávat pět ozbrojených mužů na místě tak opuštěném, jako je okolí karmelitského kláštera.“

„Ano, to máte pravdu, Tréville, to máte pravdu.“

„Ale když uviděli mé mušketýry, změnili plán a zapomněli na své nenávisti soukromé pro nenávist společnou. Však Vašemu Veličenstvu není neznámo, že mušketýři, kteří jsou oddáni jedině králi a nikomu než králi, jsou přirozenými nepřáteli gardistů, kteří patří panu kardinálovi.“

„Ano, Tréville, ano,“ pravil král melancholicky, „a je to věru smutné, věřte mi, když člověk vidí, že jsou ve Francii dvě strany a království že má dvě hlavy. Ale to přestane, Tréville, to přestane. Tak vy tedy pravíte, že gardisté se dali s mušketýry do hádky?“

„Říkám, že je pravděpodobné, že se věci zběhly takto, ovšem přísahat na to nemohu, Veličenstvo. Však víte, jak nesnadné je zjistit pravdu, není-li člověk přinejmenším nadán oním podivuhodným instinktem, který dal Ludvíkovi XIII. přijmí Spravedlivý...“

„A máte pravdu, Tréville. Ale říkáte, že nebyli sami, ti vaši mušketýři, byl s nimi nějaký chlapec?“

„Ano, Veličenstvo, a jeden raněný, takže tři královští mušketýři, z nichž jeden byl raněn, a čtvrtý chlapec nejenže dokázali čelit pěti nejobávanějším gardistům pana kardinála, ale čtyři z nich dokonce skláli na zem.“

„Ale vždyť tohle je vlastně vítězství,“ zvolal král celý rozzářen, „úplné vítězství!“

„Ano, Veličenstvo, takové jako na Pont-de-Cé.“

„Čtyři muži, z nichž jeden byl raněn a čtvrtý dítě, říkáte?“

„Chlapec na prahu jinošských let; a vedl si v té záležitosti tak krásně, že bych si skoro dovolil doporučit ho Vašemu Veličenstvu.“

„Jápkak se jmenuje?“

„D'Artagnan, Veličenstvo. Je to syn jednoho z mých nejstarších přátel, syn muže, který po boku s vaším královským otcem slavné paměti bojoval proti Lize.“

„A vy říkáte, že si ten mladík velmi dobře vedl? Vypravujte mi o tom, Tréville! Víte, jak mám rád líčení bojů a šarvátek!“

A král Ludvík XIII. si podepřel ruku v bok a pyšně si hladil kníry.

„Veličenstvo,“ jal se vyprávět pan de Tréville, „jak jsem vám již řekl, pan d'Artagnan je takřka ještě dítě, a ježto nemá dosud čest být mušketýrem, byl v měšťanském obleku; když gardisté pana kardinála viděli jeho mládí, a že nepatří k pluku, vyzvali ho, aby se vzdálil, dříve než začnou boj.“

„Tady vidíte, Tréville,“ přerušil ho král, „že to byli oni, kdo začali.“

„Zajisté, Veličenstvo, zde mizejí veškeré pochybnosti. Tedy zkrátka vyzvali ho, aby se vzdálil. Ale on odpověděl, že se v srdci cítí mušketýrem a cele králův a že zůstane po boku pánů mušketýrů.“

„Statečný jinoch!“ prohodil král.

„A skutečně s nimi vytrval. A Vaše Veličenstvo v něm má udatného bojovníka: on to byl, kdo dal tu strašnou ránu Jussakovi, pro niž se pan kardinál tolik rozzlobil.“

„To on poranil Jussaka?“ vzkřikl král. „On, takový hošík! To je k nevíře, Tréville!“

„Je to tak, jak mám čest Vašemu Veličenstvu vyprávět.“

„Jussaka, jednoho z prvých šermířů v království!“

„Vidíte, Veličenstvo, a našel svého mistra!“

„Chci toho jinocha vidět, Tréville, chci ho vidět, a je-li možno pro něho něco udělat, postaráme se o to.“

„Kdy ho Vaše Veličenstvo ráčí přijmout?“

„Zítřa v poledne, Tréville.“

„Mám ho přivést sám?“

„Ne, přiveďte mi je všechny čtyři. Chci jim všem najednou poděkovat. Oddaní lidé jsou vzácní, Tréville, a je třeba odměňovat oddanost.“

„V poledne, Veličenstvo, budeme v Louvru.“

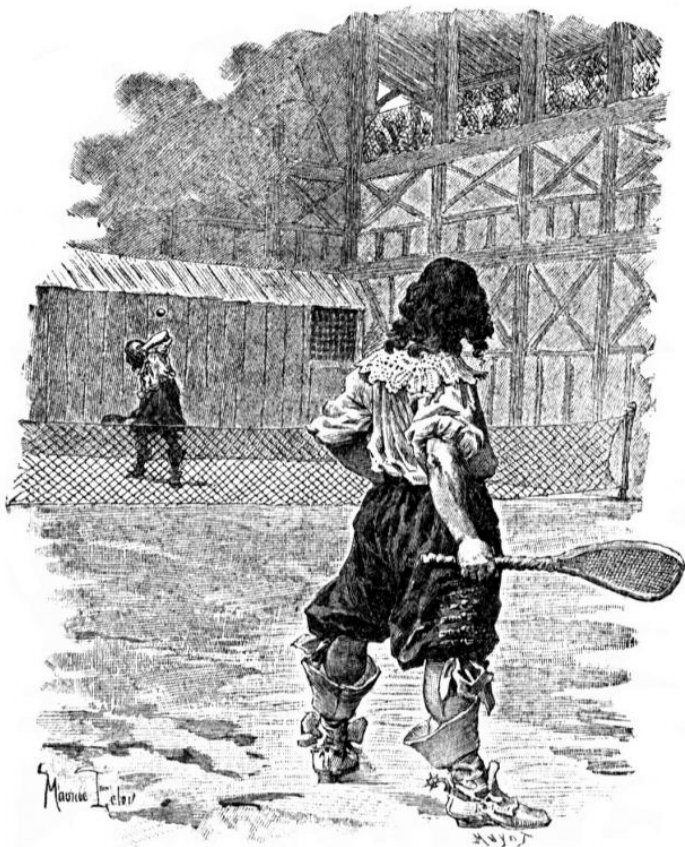
„Ale přijďte malým schodištěm, Tréville, malým schodištěm — není třeba, aby kardinál věděl...“

„Ano, Veličenstvo.“

„Vy rozumíte, Tréville, zákaz je zákaz; koneckonců souboje jsou přece jen zakázány.“

„Ale toto utkání, Veličenstvo, se vlastně vůbec vymyká z normálních podmínek souboje, to byla pračka. Důkazem toho je, že pět kardinálových gardistů stálo proti třem mušketýrům a panu d'Artagnanovi.“

„Máte pravdu, Tréville,“ pravil král, „ale na tom nezáleží, jen přijďte malým schodištěm.“

Tréville se pousmál. Poněvadž se mu však zdálo, že už je dost na tom, dokázal-li, že se toto dítě vzbouřilo proti svému pánu, zdvořile krále pozdravil a s jeho dovolením se odporoučel.

Ještě téhož večera se mušketýři dověděli o cti, které se jim dostalo. Poněvadž ovšem znali krále už dávno, nebyli nijak zvlášť nadšeni: jen d'Artagnan ve své gaskoňské obraznosti užuž viděl, jak se k němu sklání štěstí, a celou noc měl růžové sny. Také už v osm hodin ráno byl u Athose.

Nalezl mušketýra již zcela oblečeného a přichystaného k odchodu.

Ježto však schůzka u krále byla stanovena až na poledne, smluvili se s Porthosem a Aramisem, že si vyjdou do jedné míčovny u lucemburských koníren. Athos vyzval d'Artagnana, aby šel s nimi. D'Artagnan sice neměl o hře ponětí, protože dosud nikdy nehrál, ale nebylo ještě ani devět hodin a on nevěděl, co s časem až do poledne; a tak vyzvání přijal.

Druzí dva mušketýři tam již byli a pohrávali si s míčem. Athos, který byl velmi obratný ve všech sportovních cvičeních, šel s d'Artagnanem na druhou stranu a vyzval je k partii míčové hry. Ale už při prvním hodu zkusmo poznal, ačkoliv hrál levičkou, že je jeho rána ještě příliš čerstvá, aby mu dovolila provádět takové pohyby. D'Artagnan tedy zůstal sám, a ježto prohlásil, že si na žádnou hru podle pravidel netroufá, pohazovali si jen tak sem tam míčem. Avšak jeden z míčů, vržený herkulovskou pěští Porthosovou, přelétl tak těsně kolem d'Artagnanova obličejce, že si jinoch pomyslí, že by měl asi po audienci, kdyby ho byla rána zasáhla naplno, neboť s pohmožděnou tváří by se přece před králem nemohl ukázat. A poněvadž se ve své gaskoňské obrazotvornosti domníval, že na této audienci závisí celá jeho budoucnost, omluvil se zdvořile Porthosovi i Aramisovi a prohlásil, že už nebude hrát, není-li s to být jim rovnocenným soupeřem. Nato odešel z hřiště a posadil se za bariérou na galerii.

Naneštěstí pro d'Artagnana byl však mezi diváky jeden gardista Jeho Eminence, ještě celý rozlícený včerejší porážkou svých druhů. Slíbil si, že se chopí první příležitosti k pomstě.

Nyní se domníval, že tato příležitost nadešla, a obrátiv se k svému sousedovi, pravil:

„Není divu, že se ten mladík bojí míče. Je to bezpochyby nějaký mušketýrský učeň.“

D'Artagnan se otočil, jako by ho uštkl, a podíval se pevně na gardistu, který pronesl tato urážlivá slova.

„No, no,“ opáčil gardista a kroutil si vyzývavě kníry, „dívajte se jak chcete, panáčku, co jsem řekl, to jsem řekl.“

„A poněvadž to, co jste řekl, je příliš jasné, než aby to potřebovalo vysvětlení,“ odpověděl d'Artagnan potichu, „pojd'te, prosím, se mnou.“

„A kdy to?“ ptal se gardista stále stejně posměvačně.

„Hned, je-li vám líbo.“

„Víte vůbec, kdo jsem?“

„Nemám zdání, ale čerta se o to starám.“

„To chybujete, neboť kdybyste znal mé jméno, vůbec byste nepospíchal!“

„A jakpak se tedy, prosím vás, jmenujete?“

„Bernajoux, k vašim službám.“

„Dobrá! Tak pane Bernajouxí,“ pravil klidně d'Artagnan, „počkám na vás u brány.“

„Jděte, pane, přijdu za vámi.“

„Jen příliš nepospíchejte, aby si lidé nevšimli, že odcházíme společně. Pochopíte, že při tom, co chceme dělat, by nám příliš mnoho diváků bylo na obtíž.“

„Dobře, dobře,“ odvětil gardista, udiven, že jeho jméno nemělo na mladého muže větší účinek.

Jméno Bernajouxovo znal opravdu kdekdo, jedině snad d'Artagnan ne; byl to totiž jeden z těch, kteří se nejčastěji účastnili každodenních rvaček, jimž ani všechny zákazy královny a kardinálovny nebyly s to zamezit.

Porthos a Aramis byli tak zaujati hrou a Athos přihlížel s takovým zájmem, že si nevšimli odchodu svého mladého druha. Jak slíbil gardistovi Jeho Eminence, počkal d'Artagnan u vrat; za okamžik přišel Bernajoux. Vzhledem k audienci u krále, stanovené na poledne, neměl d'Artagnan času nazbyt. Proto se rozhlédl kolem sebe a vida, že je ulice pustá, řekl svému sokovi:

„Na mou víru, ať jste třeba Bernajoux, ale máte štěstí, že máte co dělat jen s mušketýrským učněm; buďte však klidný, udělám, co budu moci. Do střehu!“

„Mně se jen zdá, že je místo dost špatně voleno,“ řekl vyzvaný. „Bylo by to lepší za saintgermainským opatstvím nebo v Pré-aux-Clercs.“

„Co říkáte, je rozhodně pravda,“ odvětil d'Artagnan. „Ale já mám naneštěstí velmi málo času, neboť mám přesně v poledne schůzku. Tak se mějte k věci, pane, a do střehu!“

Bernajoux nebyl z těch, kdo by se dali dvakrát vybízet. V mžiku blýskl meč v jeho ruce a gardista vyrazil na svého protivníka; doufal, že ho při jeho mládí snadno zastráší.

Avšak d'Artagnan si z minulého dne odnesl cenná ponaučení. Byl ještě čerstvě rozehrát svým vítězstvím a sebevědomý přízní, jež ho čeká, a tak byl pevně rozhodnut necouvnout ani o krok. Oba meče se zkrížily až po rukojet', a ježto d'Artagnan stál pevně na svém místě, musil jeho sok učinit úkrok zpět.

D'Artagnan ihned využil okamžiku, kdy se Bernajouxův meč sesmekl s jeho, učinil výpad a bodl soupeře do ramene. Nyní udělal d'Artagnan sám rychlý úkrok a zvedl meč. Ale Bernajoux zvolal, že to nic není, a slepě vyrazil proti němu, takže se sám nabodl. Neklesl však ani se nevzdal, jen se pokoušel uniknout směrem k paláci pana de La Trémouille, v jehož službách měl příbuzného. D'Artagnan sám nevěděl, jak je poslední zranění jeho soupeře vážné; proto ho stále tísnil mečem a byl by ho býval bezpochyby dorazil třetí ranou, když tu hluk z ulice vnikl až do míčovny a dva gardistovi přátelé, kteří zaslechli, jak mezi d'Artagnanem a jím padlo předtím několik ostřejších slov, vyřítili se s nahými meči v rukou ven a vrhli se na vítěze. Ale vtom se objevili i Athos, Porthos a Aramis a za okamžik poté, kdy oba gardisté zaútočili na jejich mladého druhá, je přinutili k ústupu. V té chvíli Bernajoux padl; a poněvadž gardisté byli jen dva proti čtyřem, dali se do křiku: „Haló, vy tam z paláce de La Trémouille, pomoc!“ Na toto volání se celé osazenstvo paláce vyřítilo ven a vrhlo se hlava nehlava na naše čtyři přátele. Ti zase volali: „K nám, mušketýři!“

Takové volání obvykle nezůstalo oslyšeno. Neboť vesměs se vědělo, že jsou mušketýři nepřáteli Jeho Eminence, a mnoho lidí je právě pro tuto nenávisť mělo rádo. A tak se vojáci z jiných pluků, než byl pluk červeného vévody, jak Aramis nazval kardinála, stavěli v šarvátkách obyčejně na stranu králových mušketýřů. Kolem šli zrovna tři gardisté z pluku pana des Essarts a dva z nich přiskočili hned čtyřem přátelům na pomoc. Třetí běžel k paláci pana de Tréville a křičel: „Na pomoc, mušketýři, na pomoc!“ Jako obyčejně byl palác pana de Tréville plný vojska a vše se ihned seběhlo na pomoc kamarádům. Vypukla všeobecná rvačka, ale vrchu nabyli mušketýři. Kardinálovi gardisté a lidé pana de La Trémouille ustoupili do paláce. Jen taktak že za sebou stačili zavřít vrata a zabránit, aby nepřátelé, kteří jim byli v patách, nevnikli za nimi. Odesli tam především raněného, jehož stav byl, jak jsme již řekli, velmi povážlivý.

Mezi mušketéry a jejich spojenci to vřelo jako v kotli před výbuchem. Byli nejmýš pobouření, že si Trémouillovo služebnictvo troufalo vyrazit na mušketéry, a uvažovalo se docela o tom, nemají-li potrestat jejich drzost tím, že zapálí palác. Návrh byl s nadšením přijat, když tu naštěstí bilo jedenáct. D'Artagnan i jeho přátelé se rozpomněli na audienci, ale bylo jim líto, že by se takový krásný kousek odbyl bez nich; uklidňovali proto horké hlavy tak dlouho, až povolily. Nakonec se

vojáci spokojili tím, že do vrat vrhli několik kamenů; avšak vrata odolala a útočnost brzy opadla. Ostatně ti, jež bylo nutno považovat za vůdce podniku, právě opustili zástup a ubírali se k paláci pana de Trévilles. Ten již byl také zpraven o celé šarvátce a čekal na ně.

„Rychle do Louvru,“ pravil, „neztrácejme ani okamžik a snažme se mluvit s králem, dřív než bude informován kardinálem. Vyložíme mu tu věc jako pokračování včerejší šarvátky a jedna se sveze s druhou.“

A tak se pan de Trévilles, provázen čtyřmi mladými přáteli, vydal do Louvru. Avšak jak byl kapitán mušketýrů udiven, když mu oznámili, že se král vydal na hon jelenů v saintgermainském lese. Pan de Trévilles si dal tuto zprávu dvakrát opakovat a jeho společníci pokaždé viděli, jak mu brunátní tvář.

„Mělo Jeho Veličenstvo už včera v úmyslu podniknout ten hon?“ ptal se.

„Nikoliv, Vaše Excellence,“ odpověděl komorník. „Nejvyšší lovcí mu však ráno oznámil, že dnes v noci vystopovali jelena. Nejdříve král řekl, že nepůjde, ale potom neodolal zábavě, kterou lov sliboval, a po obědě odjel.“

„A mluvil s kardinálem?“ otázal se pan de Trévilles.

„Podle všech známek ano,“ odpověděl komorník, „neboť jsem dnes ráno viděl koně u kočáru Jeho Eminence; ptal jsem se, kam jede, a bylo mi řečeno, že do Saint-Germainu.“

„Tak už aspoň víme, na čem jsme,“ pravil pan de Trévilles. „Pánové, já vyhledám krále večer, avšak pokud jde o vás, radím vám, abyste se o to nepokoušeli.“

To byla rada velmi moudrá, a nadto pocházela od muže, který znal krále příliš dobře; naši čtyři mladí lidé se tedy nesnažili mu odporovat. Pan de Trévilles je pak vyzval, aby se vrátili domů a čekali na jeho zprávy.

Když se kapitán vrátil do svého paláce, uvažoval, jak to zařídít, aby si stěžoval první.

Poslal sluhu k panu de La Trémouille s dopisem, v němž ho prosil, aby kardinálova gardistu vykázal z domu a svému služebnictvu udělil důtku, že si troufali vypadnout na mušketéry. Avšak pan de La Trémouille byl již zpraven svým podkoním, jenž byl, jak známo, Bernajouxovým příbuzným, a vzkázal v odpověď, že naprosto není na místě, aby si stěžoval pan de Trévilles či jeho mušketýři, nýbrž stížnost že povede on, neboť mušketýři tasili zbraň proti jeho služebnictvu a chtěli zapálit jeho palác. Poněvadž hrozilo, že by spor na dálku mezi

oběma pány mohl trvat příliš dlouho — vždyť oba mohli neústupně trvat na svém stanovisku — odhodlal se pan de Tréville k ráznému kroku, který by tuto trapnou záležitost skoncoval co nejrychleji: sebral se a šel sám k panu de La Trémouille.

Dal se u něho ihned ohlásit. Oba pánové se zdvořile pozdravili, neboť nebylo-li mezi nimi přátelství, měli se aspoň vzájemně ve vážnosti. Oba byli stateční a čestní muži. Pan de La Trémouille se jako protestant stýkal zřídka s králem, a nepatřil tedy k žádné straně; proto ve svých společenských stycích jednal bez předsudků.

Tentokrát však bylo jeho přivítání, ač zdvořilé, přece jen chladnější než obvykle.

„Pane,“ pravil pan de Tréville, „domníváme se oba, že máme proč jeden na druhého si stěžovat, a tak jsem přišel osobně k vám, abychom do té nešťastné události spolu vnesli světlo.“

„Jsem velmi rád,“ odvětil pan de La Trémouille, „ale upozorňuji vás, že jsem dobře zpraven a že všechna vina je na straně vašich mušketýrů.“

„Jste příliš spravedlivý a rozumný muž, pane,“ pokračoval pan de Tréville, „než abyste nepřijal návrh, který vám chci učinit.“

„Učiňte jej, pane, poslouchám.“

„Jak se vede panu Bernajouxovi, příbuznému vašeho podkoního?“

„Zle, pane, velmi zle. Kromě bodné rány do ramene, jež není zvláště nebezpečná, dostal ještě druhou do plic a nad tou lékař kroutí hlavou.“

„Je raněný při vědomí?“

„Naprosto.“

„A může mluvit?“

„Může, ovšem s obtížemi.“

„Dobrá, pane, pojďme k němu; zapřísáhneme ho ve jménu Boha, k němuž bude možná již brzy povolán, aby řekl pravdu. Beru ho v jeho vlastní při za rozhodčího, a co řekne, tomu uvěřím.“

Pan de La Trémouille okamžik přemýšlel; poté přijal návrh, neboť bylo těžko vymyslet něco rozumnějšího.

Oba odešli do pokoje, kde ležel raněný. Když viděl vstupovat dva tak vznešené pány, pokusil se nemocný vztyčit na loži, ale byl příliš slabý, a vyčerpán svým úsilím padl takřka v bezvědomí nazpět.

Pan de La Trémouille k němu přistoupil a dal mu čichnout k vonným solím, takže přišel k sobě. Pan de Tréville nechtěl, aby byl kdy obviněn, že na nemocného působil, a vyzval proto pana de La Trémouille, aby sám kladl otázky.

Stalo se, co pan de Tréville předvídal. Bernajoux cítil, že je mezi životem a smrtí, a ani ho nenapadlo tajit pravdu. Vypravoval oběma pánům přesně, jak se věci zběhly.

To bylo vše, co pan de Tréville chtěl. Přál Bernajouxovi brzké uzdravení, rozloučil se s panem de La Trémouille, vrátil se do svého paláce a uvědomil ihned naše čtyři přátele, že je očekává k obědu.

Pan de Tréville přijímal velmi dobrou společnost, rozumí se, že vesměs protikardinálskou. Pochopíme tedy, že se po celý oběd hovor točil kolem obou porážek, jež stihly gardisty Jeho Eminence. A poněvadž d'Artagnan byl hrdinou obou dní, blahopřání na jeho adresu se jen hrnula a Athos, Porthos i Aramis mu toho rádi dopřáli, nejen jako dobří kamarádi, nýbrž i jako lidé, kteří trochu té slávy již často užili a nebyli na ni žárliví.

K šesté hodině oznámil pan de Tréville, že je nutno jít do Louvru. A poněvadž hodina určená Jeho Veličenstvem k audienci již minula, nedožadoval se vstupu postranním schodištěm, nýbrž usadil se se všemi čtyřmi mladíky v předpokojí. Král nebyl z lovu ještě doma. Avšak čekali sotva půl hodiny mezi shromážděným dvořanstvem, když se všechny dveře otevřely a bylo oznámeno, že Jeho Veličenstvo přichází.

Při tomto hlášení se d'Artagnan zachvěl až do morku kostí. Chvilé, která nastávala, patrně rozhodne o celém jeho životě. Úzkostně upřel zraky na dveře, jimiž měl král vstoupit.

Ludvík XIII. se objevil v čele svého průvodu. Byl v loveckém obleku, ještě celý zaprášený, ve vysokých botách, a v ruce držel bičík. D'Artagnan na první pohled usoudil, že je král velmi rozhněván.

I dvořané vystihli rozpoležení královny myslí, ale přesto se stavěli do špalíru podle jeho cesty: v královských předsíních platí zásada, že je lépe být viděn okem rozzlobeným, než nebýt viděn vůbec. Ani tři mušketýři neváhali a pokročili dopředu, zatímco d'Artagnan zůstal skryt za nimi. Avšak ačkoliv král osobně znal Athose, Porthose i Aramise, přešel kolem nich, aniž na ně pohlédl či promluvil, jako by je byl nikdy neviděl. Co se týká pana de Tréville, na tom se králův zrak na chvíli zastavil, ale on vydržel tento pohled s takovou pevností, že se sám král odvrátil. Nato odešel král do svých komnat, něco si pro sebe bruče.

„Máme to špatné,“ pravil Athos s úsměvem, „dnes ještě na řádové rytíře povýšení nebudeme.“

„Čekajte tu deset minut,“ pravil pan de Tréville, „a jestliže nepřijdu, vraťte se do mého paláce; čekat na mne déle by nemělo smysl.“

Čtyři mladí přátelé čekali deset minut, čtvrt hodiny, dvacet minut, a když pan de Tréville stále nepřicházel, odešli plni neklidu, co se asi děje.

Pan de Tréville odvážně vstoupil do králova pokoje a našel Jeho Veličenstvo ve velmi špatné náladě. Král seděl v lenošce a rukojetí bičíku si tloukl do bot. Pan de Tréville se však nedal odradit a zeptal se krále se svrchovaným klidem, jak se mu daří.

„Špatně, pane, špatně,“ odpověděl král. „nudím se.“ Tohle byla opravdu nejhorší nemoc Ludvíka XIII. Často si brával stranou některého ze svých dvořanů, odvedl jej k oknu a říkával: „Pane drahý, pojďme se spolu nudit.“

„Jakže? Vaše Veličenstvo se nudí?“ zvolal pan de Tréville. „Což se dnes neráčilo pobavit na honě?“

„To byla pěkná zábava! Všechno upadá, na mou duši, a věru nevím, jestli už ta zvěř nezanechává žádných stop nebo snad psi nemají nos. Vyplašíme jelena desateráka, honíme se za ním šest hodin, a když už ho málem máme a Saint-Simon dává roh k ústům, aby zatroubil halali, bác ho — celá smečka se uhne a vrhne se za špičákem. Uvidíte, že se budu musit zřít honby na vysokou, jako jsem se zřekl sokolnictví. Ach, jsem já to nešťastný král, pane de Tréville! Už jsem měl jen jednoho islandského sokola a ten mi včera pošel!“

„Opravdu, Veličenstvo, chápu vaše rozladění; je to velké neštěstí. Ale zbývá vám přece ještě, pokud vím, mnoho cvičených sokolů, krahujců a jestřábů.“

„Jenže ani jeden člověk k výcviku nových. Sokolníci vymírají, už jen já se vyznám v tom loveckém umění. Až já odejdu, bude se všim konec a lidé budou chytat zvěř jen do pastí a do ok. Aspoň kdybych měl čas vyučit si nějaké žáky — ale ouvej! To je tu pořád pan kardinál a nenechá mne chvíli na pokoji. Pořád mi mluví o Španělsku, o Rakousku, o Anglii! Ale abych nezapomněl, když už mluvíme o panu kardinálovi: jsem s vámi nespokojen, pane de Tréville!“

Pan de Tréville čekal, kdy ten výpad přijde. Znal krále příliš dobře, aby nevěděl, že ty nářky jsou jen úvodem; to jen tak sám sebe rozněcoval, aby si dodal odvahy, a teď se konečně dostal tam, kde chtěl být.

„A v čem jsem měl to neštěstí znelíbit se Vašemu Veličenstvu?“ ptal se pan de Tréville a předstíral nejhlubší údiv.

„Tak vy takhle konáte svou povinnost, pane?“ pokračoval král, neodpovídaje přímo na otázku pana de Tréville. „Jmenoval jsem vás proto kapitánem svých mušketýrů, aby mušketýři ubíjeli lidi, vzbouřili celou čtvrť a chtěli vypálit Paříž? A vy to všechno necháte tak? Ale

ne, beze vší pochyby se unáhluji s tímto obviněním: výtržníci jsou už asi ve vězení a vy mi jdete oznámit, že bylo učiněno spravedlnosti zadost.“

„Veličenstvo,“ odvětil klidně pan de Tréville, „já naopak přicházím se jí u vás dožadovat.“

„A proti komu?“ vzkřikl král. „Proti nactiutrhačům,“ pravil pan de Tréville.

„Hleďme, to je zas novinka,“ opáčil král. „Snad mi nechcete opět vykládat, že ti tři vaši proklatí mušketýři, Athos, Porthos a Aramis, s tím vaším mladíkem z Béarnu se nevrhli jako vztekli na ubohého Bernajoux a nezřídili ho tak, že čeká svou poslední hodinku! Snad mi nechcete namlouvat, že potom neobléhali palác vévody de La Trémouille a že ho nechtěli vypálit! Ve válce by to snad nebylo tak zlé, však je to hugenotské hnízdo, ale teď v míru je to velmi pohoršlivý příklad. Tak co — řekněte, snad nechcete tohle všechno popírat?“

„A kdo vám to všechno tak krásně vylíčil, Veličenstvo?“ ptal se klidně pan de Tréville.

„Kdo mi to tak vylíčil? Kdo to mohl být jiný než ten, kdo bdí, když já spím, kdo pracuje, když já se bavím, kdo řídí vše vně i uvnitř království, ve Francii jako v Evropě? Míním oporu státu, svého jediného služebníka, jediného svého přítele, pana kardinála.“

„Jeho Eminence není Jeho Svatost, Veličenstvo!“

„Co tím chcete říci, pane?“

„Že toliko papež je neomylný, a že se tato neomylnost nevztahuje na kardinály.“

„Vy chcete říci, že mne klame, že mne zrazuje? Vy ho obviňujete? Mluvte, mluvte! Řekněte rovnou, že ho obviňujete!“

„To ne, Veličenstvo, ale pravím, že se klame; pravím, že byl špatně informován, pravím, že si přispíšil s obviněním mušketýřů Vašeho Veličenstva, k nimž je nespravedlivý. A že své zprávy nečerpal ze spolehlivého pramene.“

„Obvinění pochází od samého vévody de La Trémouille. Co odpovíte na to?“

„Mohl bych odpovědět, Veličenstvo, že se ta pře týká vévody příliš úzce, aby v ní mohl být nestranným svědkem. Ale jsem toho dalek, Veličenstvo, neboť znám vévodu jako pravého šlechtice a podvolím se jeho svědectví, ovšem pod jednou podmínkou.“

„Pod kteroupak?“

„Že ho Vaše Veličenstvo obešle sem, vypyta se ho, ale samo, mezi čtyřma očima, beze svědků, a že budu smět přijít ihned po vévodově slyšení já.“

„Hleďte,“ podivil se král, „tak vy se podvolíte tomu, co řekne pan de La Trémouille?“

„Ano, Veličenstvo.“

„A přijmete jeho rozsudek?“

„Zajisté.“

„A podvolíte se vyrovnání, jehož si vyžádá?“

„Naprosto.“

„La Chesnaye!“ zavolal král. „La Chesnaye!“

Vešel důvěrný komorník Ludvíka XIII., který se zdržoval stále poblíž dveří.

„La Chesnaye,“ pravil král, „ať někdo okamžitě dojde pro pana de La Trémouille. Chci s ním ještě dnes večer mluvit.“

„Dá mi Vaše Veličenstvo slovo, že mezi panem de La Trémouille a mnou nikoho nepřijme?“

„Nikoho, mé slovo.“

„Tedy zítra na shledanou, Veličenstvo!“

„V kolik hodin, libo-li Veličenstvu?“

„Kdy budete chtít.“

„Bojím se, že Vaše Veličenstvo vzbudím, přijdu-li příliš časně.“

„Mne vzbudit? Cožpak vůbec spím? Ne, já už ani nespím, drahý pane! Občas sním, to je vše. Jen přijďte tak záhy, jak chcete, třeba v sedm. Ale běda vám, jsou-li vaši mušketýři vinni!“

„Jsou-li mí mušketýři vinni, Veličenstvo, budou provinilci odevzdáni do rukou Vašeho Veličenstva a naložité s nimi podle libosti. Žádá Vaše Veličenstvo ještě něco víc? Necht' se vysloví, jsem ochoten k službám.“

„Ne, pane, nic víc, a vidíte, že mne nadarmo nejmenují Ludvíkem Spravedlivým. Na shledanou zítra, milý pane!“

„Necht' Bůh opatruje do té doby Vaše Veličenstvo!“

Ať již král spal seabeměně, pan de Tréville spal ještě hůř. Hned večer uvědomil své tři mušketýry a jejich druha, aby se v půl sedmé ráno dostavili k němu, a vzal je nyní s sebou, aniž jim co sliboval nebo jim zatajoval, že přízeň nejen jejich, ale i jeho samého visí na nitce.

Když došli k malému schodišti, řekl jim, aby počkali. Kdyby byl král náhodou proti nim pohněván, mohou se odtud neviděni vzdálit;

jestliže je naopak svolí přijmout, nebude nic snazšího než je zavolat nahoru.

Ve zvláštním králově předpokoji setkal se pan de Tréville s La Chesnayem, který ho zpravil o tom, že vévodu de La Trémouille včera večer nestihli v jeho paláci a že se vrátil příliš pozdě večer, než aby se byl ještě mohl dostavit do Louvru. Přišel prý až teď před chvílí a je právě u krále.

Pan de Tréville byl této okolnosti velmi rád. Měl tak totiž jistotu, že se mezi výklad pana de La Trémouille a jeho slyšení nevetře žádný cizí vliv.

A opravdu neuplynulo ještě ani deset minut, když se dveře královny komnaty otevřely a pan de Tréville spatřil vycházet vévodu de La Trémouille. Vévoda přistoupil k němu a pravil:

„Pane de Tréville, Jeho Veličenstvo mne sem povolalo, abych vypověděl, co se včera ráno zběhlo u mého paláce. Pověděl jsem po pravdě, že vina byla na straně mých lidí a že jsem ochoten se vám omluvit. Poněvadž vás zde potkávám, přijměte na místě mou omluvu a považujte mne i nadále za svého přítele.“

„Pane vévodo,“ pravil pan de Tréville, „měl jsem takovou důvěru ve vaši spravedlnost, že jsem nechtěl mít u krále jiného obhájce než vás. Vidím, že jsem se nezklamal, a děkuji vám za to, že je ve Francii ještě muž, o němž lze bez mýlky říci to, co jsem řekl já o vás.“

„Nu dobrá, dobrá!“ pravil král, který všechny tyto vzájemné poklony mezi dveřmi vyslechl. „A jen mu ještě řekněte, Tréville, když vás počítá k svým přátelům, že i já bych k nim chtěl patřit, ale že mne zanedbává. Je to už téměř tři léta, co jsem ho neviděl, a i nyní ho vidím jen proto, že jsem pro něj poslal. Řekněte mu to všechno za mne, jsou to věci, jež král sám říkat nemůže.“

„Díky, Veličenstvo, díky!“ zvolal radostně vévoda. „Ale ať se Vaše Veličenstvo nedomnívá, že ti, které u sebe vidí v každou denní hodinu, jsou právě proto ti nejoddanější — nemluvím ovšem o panu de Tréville.“

„Ach, tak vy jste zaslechl, co jsem povídal! Tím lépe, milý vévodo, tím lépe,“ pravil král a pokročil až ke dveřím. „A tady jste, Tréville! Kdepak máte své mušketýry? Říkal jsem vám předevčírem, abyste je přivedl; pročpak jste to neudělal?“

„Jsou dole, Veličenstvo, a dovolíte-li, La Chesnaye je pozve sem nahoru.“

„Ano, ano, ať hned přijdou. Bude už osm a v devět hodin

očekávám návštěvu. Sbohem, vévodo, a zase se ukažte! A vy pojd'te dál, Tréville!“

Vévoda pozdravil a odcházel. V okamžiku, kdy otvíral dveře, objevili se nahoře na schodišti tři mušketýři a d'Artagnan, vedeni komorníkem La Chesnayem.

„Pojd'te, moji stateční vojáci, pojd'te!“ pravil král srdečně, „musím vám vyhubovat.“

Mušketýři přistoupili blíže a ukláněli se; d'Artagnan postával za nimi.

„Jakže,“ pokračoval král, „tak vy čtyři jste ve dvou dnech vyřídili sedm gardistů Jeho Eminence! To je příliš, pánové, to je příliš! Kdyby to tak šlo dál, musela by Jeho Eminence za tři neděle obnovit celou setninu a já bych byl nucen se vši přísností trvat na dodržování zákazu soubojů. Jednoho — to neříkám nic, ale sedm ve dvou dnech, to je příliš, opakuji, to je příliš.“

„Však také Vaše Veličenstvo vidí, jak se celí zkroušení a kající přicházejí omluvit.“

„Celí zkroušení a kající! Hm... Nevěřím mnoho jejich pokryteckým tvářím,“ pravil král. „Zejména tam vzadu vidím nějaký gaskoňský obličej. Předstupte sem, pane!“

D'Artagnan, který pochopil, že tato poklona patří jemu, předstoupil a tvářil se kajícím, jak jen uměl.

„Ach co! Co jste mi to říkal, pane de Tréville, že to je mladík — vždyť je to dítě, učiněné dítě! A to on zasadil Jussakovi tu strašnou ránu?“

„A dvě pěkné Bernajouxovi!“

„Je to možné?“

„Nemluvě ani o tom,“ vmísil se Athos, „že kdyby mne byl nevyrvál z drápů toho Bicarata, neměl bych asi tu čest skládat vám v tuto chvíli svou hlubokou poklonu, Vaše Veličenstvo.“

„Ale to je opravdový d'ábel, tenhle Béarnan, u všech rohatých, jak by byl řekl můj královský otec, že, pane de Tréville? Při takovém řemesle se roztrhá hezkých pár kabátců a zláme hezkých pár mečů! Nu a přitom jsou Gaskoňci chudí jako dřív, co?“

„Ba, Veličenstvo, musím doznat, že se v jejich horách dosud nenašly zlaté doly, ačkoliv by jim pánbůh snad měl ten zázrak dopřát, že tak věrně podporovali snahy vašeho královského otce.“

„Což znamená, že já sám jsem se stal králem zásluhou Gaskoňců, jako syn svého otce? Nu dobrá, dejme tomu, neříkám, že ne. La Chesnaye, prohledejte mi kapsy, jestli tam najdete čtyřicet pistolí. A jestli je najdete, tak mi je přineste. A teď ruku na srdce, mladý muži, povězte mi, jakpak se to všechno zběhlo?“

D'Artagnan vypravoval podrobně celou včerejší příhodu: jak, nemoha spát radostí, že uvidí Jeho Veličenstvo, zašel tři hodiny před audiencí ke svým přátelům; jak šli společně do míčovny; jak se mu Bernajoux vysmál, že se bojí rány míčem do obličeje, a jak málo

chybělo, aby ten žert zaplatil svým životem a pan de La Trémouille zničením svého paláce, ačkoliv byl v celé věci zcela nevině.

„Ano, zrovna tak mi tu záležitost vypravoval vévoda,“ zamručel král. „Chudák kardinál! Sedm lidí ve dvou dnech, a samí jeho nejmilejší! Ale už je toho dost, pánové, dejte si říci, už je toho dost! Pořádně jste se pomstili za tu věc v ulici Férou, vrchovatě! Můžete být spokojeni!“

„Je-li Vaše Veličenstvo spokojeno,“ pravil Tréville, „jsme my též.“

„Ano, já jsem,“ pravil král; vzal z ruky La Chesnayeovy hrst zlatáků a vsunul je d'Artagnanovi do dlaně. „Na důkaz mé spokojenosti,“ dodal.

V té době nebyly ještě v módě takové pojmy o hrdosti jako dnes. Šlechtic přijímal peníze z ruky královny a necítil se tím nijak ponížen. D'Artagnan tedy vstrčil svých čtyřicet pistolí bez upejpání do kapsy a naopak ještě Jeho Veličenstvu horlivě děkoval.

„Tak,“ pravil král, dívaje se na hodiny, „a poněvadž už je půl deváté, musím vás propustit; jak jsem vám řekl, v devět kohosi čekám. Děkuji vám za vaši oddanost, pánové! Mohu se na ni spoléhat, že?“

„Ach Veličenstvo,“ vzkřikli jako jeden muž čtyři přátelé, „na kusy bychom se dali pro vás rozkrájet!“

„Dobrá, dobrá, jen radši zůstaňte celí, to stojí za víc a budete mi tak prospěšní. Tréville!“ dodal král polohlasně, zatímco ti čtyři odcházeli, „poněvadž v mušketýrském pluku není volné místo, a ostatně jsme také stanovili průpravnou lhůtu pro každého uchazeče, umístěte toho mladého muže v setnině gardistů pana des Essarts, vašeho švagra. Hrome, Tréville, už se věru těším, jaký bude pan kardinál dělat obličej: bude zuřit, ale je mi to lhostejno; jsem v právu.“

A král pokynul Trévillovi rukou na pozdrav. Ten odešel a pospíchal za mušketéry. Nalezl je, jak si mezi sebou rozdělují těch čtyřicet pistolí.

Jak Jeho Veličenstvo předvíдалo, kardinál opravdu zuřil; zuřil tak, že si celý týden nepřišel s králem zahrát. Ale to králi nevadilo, aby mu nestavěl na odiv tu nejpřívětivější tvář, a pokaždé, když se s ním setkal, se ho nejlíbeznějším hlasem vypytaval:

„Jakpak se, pane kardinále, vede tomu vašemu ubohému Bernajouxovi a tomu chudáku Jussakovi?“

MUŠKETÝŘI U DOMÁCÍHO KRBU

Když vyšli z Louvru, radil se d'Artagnan se svými přáteli, jak by měl naložit se svým podílem ze čtyřiceti pistolí, jež dostali od krále. Athos soudil, aby si objednal dobrý oběd U borové šišky, Porthos doporučoval, aby si najal sluhu, a Aramis mínil, že by se patřilo, aby si našel milenku.

Oběd byl vystrojen ještě týž den a sluha už při něm posluhoval. Jídla byla objednána Athosem, sluhu dodal Porthos. Byl to Pikard'an a slavný mušketýr ho najal hned ráno na mostě de la Tournelle. Milý Pikard'an tam stál, plival do vody a pozoroval, jak se dělají kola.

Porthos usoudil, že to svědčí o vyrovnané a přemýšlivé povaze, a bez jakéhokoliv dalšího doporučení ho vzal s sebou. Plancheta — tak se Pikard'an jmenoval — svedlo vznešené šlechtické vzezření Porthosovo; domníval se, že je najímán do jeho služeb a byl trochu zklamán, když viděl, že to místo je už zabráno jiným sluhou jménem Mousqueton. Než Porthos mu dal najevo, že vede sice velký dům, ale dva sluhy potřebovat nemůže, a proto musí Planchet vstoupit do služeb k d'Artagnanovi.

Když pak po obědě viděl, jak jeho pán při placení vytahuje z kapsy hrst zlata, uvěřil, že udělal štěstí, a děkoval nebi, že se dostal do služeb k takovému Krésovi. V tomto mínění vytrval i po hostině, když si jejími zbytky vynahradil dlouhý půst. Až večer, když připravoval svému pánu lůžko, se jeho vidiny rozplynuly. V bytě, který sestával z předpokoje a ložnice, byla toliko jedna postel. Planchet si musil ustlat v přední místnosti na pokrývce, již se jeho pán zžekl, vytáhnuv ji z vlastního lože.

Také Athos měl sluhu, kterému říkali Grimaud; vychoval si ho zcela zvláště. Vznešený šlechtic byl velmi mlčenlivý. Mluvíme o Athosovi, rozumí se. Po pět nebo šest let, co žil v nejdůvěrnějším přátelství s Porthosem a Aramisem, pamatovali jeho druzi sice často, že se usmál, ale doopravdy se smát ho neviděli nikdy. Jeho řeč byla strohá a výrazná a vyjadřovala vždycky jen to, co chtěl říci věčného, nic víc: žádné okrasy, ozdůbky a parády. Jeho vyprávění sledovalo jen věčný děj a neznalo vedlejších epizod.

Ačkoliv bylo Athosovi sotva třicet let a měl krásné tělo i ducha, nebylo nikomu známo, že by měl milenku. Nikdy nemluvil o ženách.

Snesl ovšem, aby se před ním o ženách mluvilo; sám se však takového hovoru zúčastňoval jen trpkými poznámkami a škarohlídkými postřehy a bylo vidět, že je mu tento námět nanejvýš nepříjemný. Jeho zdrženlivost, plachost a zamlklost z něho činily takřka starce. Přizpůsobil si Grimauda těmto svým zvykům a naučil ho poslouchat na pouhá pokynutí nebo lehký pohyb rtů. Řeči užíval ve styku s ním jen za mimořádných okolností.

Grimaud se svého pána bál jako ohně, ačkoliv k němu jevil velkou příchyllost a velmi si ho vážil. Ale někdy se domníval, že dokonale chápe, co jeho pán chce, chvátal rozkaz vykonat, a udělal zrovna něco nadobro opačného. Tu Athos pokrčil rameny, nijak se nerozzlobil, ale pěkně Grimaudovi nařezal. V těch dnech byl pak trochu hovornější.

Porthos, jak jsme již viděli, byl zcela jiné povahy než Athos. Mluvil nejen mnoho, ale hodně nahlas. Přitom třeba po právu uznat, že mu málo záleželo na tom, poslouchá-li někdo či ne. Mluvil proto, že mu mluvení působilo potěšení a že se rád poslouchal. Mluvil o všem, jenom ne o vědách; odvolával se v tom ohledu na to, že má od dětství nevykořenitelnou nenávisť k učencům. Nevypadal tak ušlechtilé jako Athos a nedostihoval jeho vybranosti; zpočátku jejich známosti byl k tomuto šlechtici často nespravedlivý, neboť dobře pocíťoval jeho převahu. Snažil se ho proto předčit svým ústrojem. Ale i ve své prosté mušketýrské kazajce a ničím jiným než lehkým úklonem hlavy nazad a pouhým postojem získal si Athos ihned místo, které mu patřilo, a chlubitivého Porthose odkázal na místo druhé. Porthos se utěšoval tím, že v předpokoji pana de Trévilles a všude u pluku královských gardistů hlučně rozhlašoval své úspěchy, o nichž Athos vždy pomlčel. Od šlechty majetkové přešel k šlechtě rodové, od ženy advokátovy k baronce; a teď mu právě nešlo o nic méně než o nějakou cizí princeznu, která prý mu ohromně přeje.

Staré přísloví praví: Jaký pán, takový krám. Přejdeme tedy od sluhu Athosova na Porthosova, z Grimauda na Mousquetona.

Mousqueton byl Normandán a jeho pán mu změnil mírumilovné jméno Bonifác na Mousqueton, což znělo neskonale zvučněji. Vstoupil k Porthosovi do služby s jedinou podmínkou, že bude mít byt a šaty — ovšem obojí první jakosti. Vymínil si toliko dvě hodiny denně, kdy se věnoval řemeslu, jímž si opatroval vše ostatní k živobytí. Porthos tu podmínku přijal; výborně se mu hodila. Mousquetonovi dával přešívát šaty ze svých starých kabátů a plášťů a díky velmi obratnému krejčímu, který šaty obracel tak, že vypadaly úplně jako nové, vypadal Mousqueton, když šel za svým pánem, velice elegantně.

Pokud jde o Aramise, jehož povahu jsme také snad již dostatečně vykreslili (budeme ostatně moci v dalším vyprávění sledovat celý její vývoj a poznáme ještě blíže povahy jeho druhů), měl sluhu, který se jmenoval Bazin. Ježto jeho pán doufal, že se jednou stane knězem, šatil ho už nyní stále jen černě, jak se sluší na služebníka duchovní osoby. Bazin pocházel z Berry a bylo mu asi pětatřicet až čtyřicet let; byl mírný, přítloustlý, a ve volných chvílích, jež mu jeho pán nechával, se zaměstnával četbou náboženských knih. Bylo-li nutno, uměl připravit pro ně dva z mála výborných oběd. Jinak byl němý, slepý, hluchý a naprosto spolehlivě věrný.

Huyot

Maurice Leloir

Nyní známe — aspoň povrchně — pány i jejich sluhy. Přejdeme tedy k jejich obydlím.

Athos bydlil v ulici Férou, pár kroků od Lucemburského paláce. Jeho byt se skládal ze dvou malých, pěkně zařízených pokojů v penziónu, jehož majitelka, dosud mladá a doopravdy hezká, marně po Athosovi házela očima. Po stěnách tohoto skromného bytu se skvělo několik zbytků staré zašlé slávy: například tu byl meč, bohatě vykládaný zlatem a stříbrem; soudě podle tvaru, pocházel z doby Františka I. a jen jeho rukojeť, vykládaná drahými kameny, mohla stát dvě stě pistolí. Avšak ani ve chvílích největší peněžní tísně Athos nesvolil, aby byl meč zastaven nebo prodán. Už dlouho na něj měl zálsuk Porthos; byl by dal deset let svého života, aby jej získal.

Když měl jednou dostaveníčko s nějakou vévodkyní, chtěl si meč od Athose vypůjčit. Athos neřekl ani slova, prohledal všechny kapsy, shledal všechny své šperky, jehlice, zlaté řetězy a nabídl to všechno Porthosovi. Ale ten meč, pravil, je přikován na svém místě a nebude sňat, leč kdyby sám jeho pán opustil obydlí. Kromě vzácného meče tu byl ještě portrét jakéhosi velmože z doby Jindřicha III. Byl vybraně oblečen a na prsou měl řád sv. Ducha. Athos s ním měl jistě společné rysy a ta rodová podoba nasvědčovala, že velmož, rytíř královského řádu, je Athosovým předkem.

Na krbu pak stála skříňka překrásné zlatnické práce se stejným znakem jako meč a portrét. Lišila se nadmíru nápadně od všeho ostatního zařízení. Klíč od té skříňky nosil Athos stále při sobě. Jednoho dne ji však před Porthosem přece jen otevřel a Porthos se mohl přesvědčit, že truhlice neobsahuje nic než dopisy a jiné papíry: bezpochyby milostná psaní a rodinné dokumenty.

Porthos obýval veliký, zvenčí honosný byt v ulici du Vieux-Colombier. Pokaždé, když šel s nějakým přítelem kolem oken (v jednom z nich stál vždy Mousqueton v livreji), zvedal Porthos hlavu, a ukazuje rukou nahoru, říkal: „To je mé sídlo.“ Ale nikdy ho nikdo nezastihl doma, nikdy nikoho nepozval dovnitř a nikdo si nedovedl představit, jaká bohatství ve skutečnosti skrývá tento nádherný vnějšek.

Aramis bydlil v malém bytě v přízemí, který se skládal ze salóňku, z jídelny a ložnice, vedoucí do svěží zelené zahrádky, stinné a neproniknutelné zrakům ze sousedstva.

Jak bydlil d'Artagnan, již víme, a seznámili jsme se i s jeho sluhou, panem Planchetem.

D'Artagnan byl od přírody velmi zvědavý, jako jsou ostatně

všichni lidé, kteří mají nadání k intrikám; a tak se všemožně namáhal vyzvědět, kdo vlastně Athos, Porthos a Aramis jsou, neboť to byla jen válečná jména, pod nimiž skrývali svá pravá jména šlechtická. Zejména Athos byl na míli cítit velmožem. Obrátil se tedy na Porthose, aby něco vyzvěděl o Athosovi a Aramisovi, a naopak zas na Aramise, aby mu řekl něco o Porthosovi.

Naneštěstí Porthos sám nevěděl o životě svého mlčenlivého druha nic víc, než co proniklo jeho maskou. Měl prý velké nehody v lásce a celý život tohoto ušlechtilého člověka prý otrávila ohavná zrada. Jaká zrada to byla? O tom nikdo nic nevěděl.

Pravé jméno Porthosovo, stejně jako jména jeho dvou přátel, znal jen pan de Tréville. Ale jinak bylo možno Porthosův život snadno prohlédnout. Byl to domýšlivý mluvka a všechno u něho leželo rovnou na dlani. Jediné, co mohlo splést zvědavce, bylo, kdyby byl věřil všemu, co Porthos o sobě namluvil.

Aramis vypadal, jako by neměl žádné tajemství, ale ve skutečnosti byl samá záhada; na otázky o jiných odpovídal málo, a byl-li tázán na něco, co se týkalo přímo jeho, uklouzl vůbec. Jednoho dne se ho d'Artagnan dlouho vyptával na Porthose a na pověsti, které kolují o jeho úspěších u jakési kněžny; přitom se chtěl také dovědět, jaké milostné pletky má Aramis sám.

„A co vy, drahý příteli?“ pravil. „Pořád mluvíte jen o baronkách, hraběnkách a kněžnách, které chodí s jinými!“

„Pardon,“ přerušil ho Aramis, „mluvil jsem o tom, protože o tom Porthos sám mluvívá a protože celou tu nádheru věší každému na nos. Ale věřte mi, milý pane d'Artagnane, kdybych to měl z jiného pramene nebo kdyby mi to byl důvěrně svěřil, neměl by diskrétnějšího zpovědníka nade mne.“

„O tom nepochybuji,“ opáčil d'Artagnan, „však se mi stejně zdá, že jste sám dost důvěrně znám s erby. Toho svědectvím je jistý vyšívaný kapesník, jemuž vděčím za seznámení s vámi.“

Tentokrát se Aramis nerozzlobil, ale zatvářil se co nejskromněji a odvětil strojeně:

„Můj drahý, nezapomeňte, že se chci stát knězem a že se vyhýbám všem světským pokušením. Kapesník, který jste zahlédl, nebyl vůbec svěřen mně, nýbrž zapomněl jej u mne jeden můj přítel. Musel jsem jej sebrat, abych je nekompromitoval, jeho a tu dámu, kterou miluje. Já sám však nemám a ani nechci mít milenku; následuji v tom moudrého příkladu Athosova, který nemá milenky stejně jako já.“

„Ale nejste přece knězem, když jste mušketýrem!“

„Mušketýrem toliko dočasně, můj milý, mušketýrem proti své vůli, ale v srdci kněz, věřte mi. Athos a Porthos mne do toho zatáhli, aby mě nějak zaměstnali. Zrovna když jsem měl být už vysvěcen, měl jsem totiž jistou nepříjemnou záležitost s... To vás však jistě nezajímá a okrádám vás o drahocenný čas.“

„Ani dost málo, naopak, hrozně mne to zajímá,“ vzkřikl d'Artagnan, „nemám v tuto chvíli zholu nic na práci.“

„Ale já musím číst svůj breviář,“ odvětil Aramis, „a potom mám složit nějaké verše, které si ode mne vyžádala paní d'Aiguillon. Nato musím ještě zajít do ulice Saint-Honoré a koupit líčidlo pro paní de Chevreuse. Vidíte tedy, že nemáte-li naspěch vy, já aspoň mám plné ruce práce.“

A Aramis podal d'Artagnanovi vlídně ruku a rozloučil se s ním.

Tak se d'Artagnan nedozvěděl o svých třech nových přátelích nic, ať se namáhal sebevíc. Rozhodl se proto, že bude zatím věřit tomu, co se o jejich minulosti šeptalo, a doufal, že v budoucnu učiní bezpečnější a rozsáhlejší odhalení. Zatím tedy vyčkával a pokládal Athose za Achilla, Porthose za Ajaxe a Aramise za Josefa.

Vcelku si naši čtyři mladí lidé žili vesele. Athos hodně hrál, ale vždycky nešťastně. Od svých přátel si nicméně nikdy nevypůjčil ani haléř, ačkoliv jim byl jeho váček vždycky k dispozici. Hrál-li na čestné slovo, dával svého věřitele budit už v šest hodin ráno, aby mu splatil včerejší dluh.

Porthos měl záchvaty hráčské vášně: vyhrál-li, nosil se zpupně jako páv, prohrál-li, zmizel na několik dní nadobro; pak se zase vynořil bledý a s protáhlým obličejem, ale s penězi v kapse.

Aramis nehrál vůbec. Byl to vůbec ten nejhorší mušketýr a společník, jakého si možno představit. Pořád musil něco pracovat. Stávalo se uprostřed oběda, když hovor zrovna nejplynňěji tekł a víno příjemně rozehřívalo mysl, takže se každý těšil ještě na dvě tři hodinky posedění, že se Aramis najednou začal dívat na hodinky, zvedl se s nejpřívětivějším úsměvem od stolu a rozloučil se se společností vymlouvaje se, že jde k nějakému učenci, s nímž má smluvenou schůzku. Jindy zase musel jít domů psát nějaké náboženské pojednání, a prosil přátele, aby ho nerozptylovali.

Athos se tomu usmíval svým půvabně melancholickým úsměvem, který tak dobře slušel jeho ušlechtilé tváři, a Porthos pil tím víc a klel, že z Aramise nebude nikdy nic než venkovský farář.

Planchetovi, d'Artagnanovu sluhovi, šlo dobré bydlo k duhu. Každý den dostal na dlaň třicet sous a celý první měsíc se vracel domů veselý jako švitorka a vlídnoučký k svému pánu. Ale když do domácnosti v ulici des Fossoyeurs začínal foukat drsnější vítr — to jest když pistole od krále Ludvíka XIII. se začínaly scvrkávat — počal si naříkat. Athos tvrdil, že je to hnusné, Porthos, že je to neslušné, a Aramis to pokládal za směšné. Athos radil d'Artagnanovi, aby toho hlupáka propustil, Porthos naléhal, aby ho napřed zpráskal, a Aramis prohlásil, že pán má mít uši, jen když mu sluha dělá poklony.

„To se vám lehkou řekne,“ odpověděl d'Artagnan. „Vy, Athosi, žijete s Grimaudem jako němý, zakazujete mu mluvit a nemusíte se s jeho řeči vůbec špinit. Vy, Porthosi, vedete velký dům a jste pro svého sluhu Mousquetona nedotknutelným božstvem. A konečně vy, Aramisi, jste stále pohřížen do svých teologických studií a váš sluha Bazin, mírný a zbožný, k vám cítí hlubokou úctu. Ale co já, já nemám ani postavení, ani peníze, nejsem ani mušketýr, ani gardista. Jak mám vnuknout svému Planchetovi lásku, hrůzu nebo úctu?“

„Věc je vážná,“ odvětili tři přátelé, „je to, jak se říká, ryze domácí záležitost. Se sluhy je to jako s ženami; nutno je vycvičit co nejdřív tak, jak si člověk sám přeje. Přemýšlejte o tom!“

D'Artagnan přemýšlel a rozhodl se, že nejdříve Plancheta pořádně ztluče, což vykonal tak svědomitě, jak byl zvyklý dělat všecko. A když ho pořádně zvalchoval, nakázal mu, že bez jeho svolení nesmí odejít ze služby. „Nebot' budoucnost,“ dodal, „mi ještě přinese štěstí: rozhodně čekám vbrzku lepší časy. Zůstaneš-li u mne, štěstí tě nemine, a já jsem příliš dobrý pán, abych tě propustil ze služby, jak ode mne žádáš, a připravil tě tak o krásnou budoucnost.“

Tento způsob jednání vzbudil u mušketýrů značný respekt k d'Artagnanovu politickému nadání. Také Planchet byl jat obdivem a přestal mluvit o odchodu.

Všichni čtyři přátelé žili v důvěrné pospolitosti. D'Artagnan, který neměl žádné návyky, poněvadž přišel z venkova a octl se ve světě pro něho docela novém, osvojil si rychle zvyky svých druhů.

Vstávalo se v zimě v osm, v létě v šest a nato se šlo k panu de Tréville pro rozkazy a heslo. D'Artagnan konal službu s dojemnou přesností, ačkoliv dosud nebyl mušketýrem. Byl vlastně pořád ve stráži, neboť dělal vždy společnost tomu ze svých přátel, který měl právě službu. V paláci mušketýrů ho všichni znali a se všemi byl zadobře. Pan de Tréville, který už na první pohled vyhmátl, co v něm je, a měl ho opravdu rád, nepřestal ho králi doporučovat.

Tři mušketýři sami svého mladého druha velmi milovali. Poutalo je takové přátelství, že měli potřebu se vidat třikrát nebo čtyřikrát denně, buď aby si zašermovali, nebo se poradili, či jen tak pro zábavu. Chodili za sebou jako stíny a pořád je bylo vidět, jak jeden druhého hledá od Lucemburského paláce až na náměstí Saint-Sulpice či od ulice du Vieux-Colombier až po Lucemburský palác, jako by bez sebe chvíli nemohli vydržet.

Sliby pana de Tréville byly zatím na dobré cestě. Jednoho

krásného dne král nařídil panu des Essarts, aby přijal d'Artagnana jako kadeta do svého gardového pluku. S povzdechem oblékl d'Artagnan nový stejnokroj; byl by dal deset let života, kdyby jej mohl vyměnit za mušketýrský kabátec. Pan de Tréville mu to ostatně slíbil po zkušební lhůtě dvou let, jež mohla být i zkrácena, kdyby se d'Artagnanovi naskytla příležitost prokázat nějakou cennou službu králi nebo jinak se vyznamenat. Po tomto slibu se d'Artagnan rozloučil s mušketéry a hned nazítří nastoupil službu.

Nyní zas provázival Athos, Porthos či Aramis na stráž d'Artagnana. Tak vlastně získala setnina pana des Essarts dnem, kdy přijala d'Artagnana, čtyři muže.

DVORSKÁ INTRIKA

Tak jako všechno na tomto světě, i čtyřicet pistolí od Ludvíka XTII. mělo svůj počátek a konec, a když ten konec nastal, upadli naši čtyři přátelé do bída. Nejprve držel Athos celou společnost nějaký čas na nohou vlastními penězi. Pak došlo na Porthose; po jednom z oněch tajemných zmizení, na něž už byli zvyklí, vydržoval je dokonce všechny celých čtrnáct dní. Posléze došlo i na Aramise, který se rád obětoval a sehnal, jak pravil, prodejem svých teologických knih několik pistolí.

Nakonec se jako obvykle obrátili na pana de Tréville, aby jim dal nějakou zálohu na žold, ale ta nemohla příliš vytrhnout tři mušketéry, kteří už měli plat vybrán nadlouho dopředu, ani gardistu, který žádný plat ještě nedostal.

Konečně viděli, že jsou docela na mizině, shledali s posledním úsilím osm či deset pistolí a vyslali s nimi Porthose hrát. Naneštěstí měl Porthos špatný den: prohrál vše a víc než dvacet pět pistolí zůstal ještě na čestné slovo dlužen.

A tak se nedostatek změnil v opravdovou nouzi. Bylo vídat naše chlapíky, jak i se svými sluhy běhají hladoví po nábřežích a kasárnách a shledávají u známých kdejaké pozvání k obědu. Neboť podle chytré rady Aramisovy v době blahobytu sami zvali na všechny strany, aby v době nouze sklídili sem tam něco na oplátku.

Athos byl pozván čtyřikrát a vždycky přivedl své přátele i se sluhy. Porthosovi se naskytla taková příležitost šestkrát, a také přitom pohostil své přátele. Aramisovi dokonce osmkrát. Jak jsme si už mohli povšimnout, byl to muž, který nadělal sice málo hluku, ale hodně práce.

D'Artagnan sám ještě v hlavním městě nikoho neznal, a tak získal jen jedno pozvání na čokoládu k jistému knězi ze svého kraje a jeden oběd u praporečnicka stráže. Přivedl ke knězi celou armádu a zhltili mu zásoby na dva měsíce. I u praporečnicka byli všichni, ale jak prohlásil Planchet, ať už člověk sní kolik chce, z jednoho jídla nejsou dvě.

D'Artagnan se cítil dost zahanben, že získal jen půldruhého oběda (neboť snídaně u kněze platila jen za půl pořádného jídla) za všechny ty hostiny, jež opatřili Athos, Porthos a Aramis. Trápil se, že je společnosti na obtíž, zapomínaje ve své mladické dobrotě, že všechny živil po celý měsíc. Jeho vynalézavý duch se jal horlivě přemýšlet. Usoudil, že sdružení čtyř takových statečných a podnikavých mladých mužů má mít jiné cíle než bloumat po procházkách, šermovat a bavit se více méně duchaplnými šprýmy.

Však to byla také pravda: takoví čtyři chlapíci jako oni, čtyři muži, ochotní obětovat jeden pro druhého peníze i život, kteří dovedli vždy stát při sobě, vykonávat jednotlivě či společně jakákoliv rozhodnutí, společně pojatá — kdyby se takových osmero paží, napřesných odvážně do čtyř světových stran, soustředilo k jedinému bodu, musilo by si otevřít cestu k vyhlédnutému cíli, pod zemí nebo nad zemí, podkopem nebo příkopem, lstí či silou, ať byl tento cíl sebelépe bráněn a sebezvzdálenější. Jediné, co d'Artagnanovi připadalo podivné, bylo, že to jeho druhy ještě nenapadlo.

On sám na to myslil stále a úporně si lámal hlavu, jak najít směr té jednolitě čtyřnásobné síle, o níž nepochyboval, že by dovedla hnout světem, kdyby našla vhodný opěrný bod, jaký hledal Archimédes pro svou páku. Vtom někdo zlehka zaklepal na dveře. D'Artagnan vzbudil Plancheta a rozkázal mu, aby šel otevřít.

Nechť se podle té věty, že d'Artagnan vzbudil Plancheta, čtenář nedomnívá, že se scéna odehrává v noci nebo někdy za raného jitra. Nikoliv! Právě odbily čtyři odpoledne. Dvě hodiny předtím se Planchet ptal svého pána, jak bude s obědem, a ten mu odpověděl příslovím: Kdo spí, jako by jedl. A tak Planchet místo oběda spal.

Vstoupil muž dosti prosté tváře, který vypadal jako měšťák.

Maître Leclair

Huyot

Planchet by si byl místo zákusku rád vyslechl nadcházející rozmluvu, ale měšťák prohlásil, že to, co chce sdělit, je důležité a důvěrné a že si přeje mluvit s pánem mezi čtyřma očima.

D'Artagnan tedy poslal sluhu ven a pokynul návštěvníkovi, aby usedl.

Okamžik bylo ticho a oba muži se navzájem prohlíželi, jako by se chtěli napřed trochu poznat. Nato se d'Artagnan uklonil na znamení, že poslouchá.

„Slyšel jsem, že pan d'Artagnan je velmi odvážný mladý muž,“ pravil měšťák, „a tato pověst, již se jistě těšíte vším právem, mne pohnula k tomu, abych vám svěřil jisté tajemství.“

„Tak jen mluvte, pane, mluvte,“ zvolal d'Artagnan, který tušil něco výhodného.

Měšťák se znovu odmlčel a pak pokračoval: „Mám ženu, pane, která je švadlenou prádla u královny a je velmi moudrá a hezká. Před třemi lety mne s ní oženili, ačkoliv měla jen malé věno. Pan de La Porte, královnin komorník, je totiž jejím kmotrem a drží nad ní ochrannou ruku...“

„Nu a co dál, pane?“ zeptal se d'Artagnan.

„Co dál? Představte si, pane, že včera ráno, když vycházela z místnosti, kde pracuje, byla má žena unesena.“

„A kdo ji unesl?“

„Bezpečně nevím nic, pane, ale na kohosi mám podezření.“

„A kdo je ta osoba, kterou podezříváte?“

„Jistý muž, který ji už dlouho pronásledoval.“

„Hrome!“

„Ale věřte mi, pane,“ pokračoval měšťák, „jsem přesvědčen, že je v té věci spíš politika než láska.“

„Spíš politika než láska,“ opáčil d'Artagnan zamyšleně, „a kohopak to vlastně podezříváte?“

„Nevím, mám-li vám říci, jaká stopa mi vychází...“

„Milý pane, musím vás upozornit, že já jsem od vás nechtěl vůbec nic. Vy jste přišel ke mně. Vy jste řekl, že mi chcete svěřit tajemství. Dělejte si, jak chcete. Máte pořád ještě čas couvnout.“

„Ne, ne, pane, vypadáte jako čestný mladík, budu k vám tedy mít důvěru. Já si zkrátka myslím, že má žena byla unesena v nějaké milostné záležitosti, která se netýkala osobně jí, ale jedné mnohem vznešenější dámy.“

„Ale, ale, že by to bylo pro milostné pletky paní de Bois-Tracy?“

řekl zkusmo d'Artagnan, který před měšťákem dělal, jako by byl zasvěcen do všech dvorských afér.

„Ach, tohle jde výš, pane!“

„Tak pro plotky paní d'Aiguillon?“

„Ještě výš.“

„Paní de Chevreuse?“

„Ještě výš, mnohem výš!“

„Snad tedy samé...“ zarazil se d'Artagnan.

„Ano, pane,“ pronesl měšťan tak tiše, že to bylo sotva slyšet.

„A s kým?“

„S kýmpak jiným než s vévodou z...“

„S vévodou z...“

„Ano, pane,“ hlesl měšťan ještě tlumeněji.

„Ale jak to všechno víte?“

„Jakže to vím?“

„Ano, jak to víte? Buď se mi svěříte s celou pravdou, anebo... však rozumíte.“

„Vím to od své ženy, pane, od ní samé.“

„A od koho to ví ona?“

„Od pana de La Porte. Řekl jsem vám přece, že je moje žena kmotřenkou pana de La Porte, královnina důvěrníka? Nu, a pan de La Porte ji umístil do blízkosti Jejího Veličenstva, aby naše ubohá královna měla aspoň živou duši, k níž by mohla mít důvěru, když ji už král opustil, kardinál ji špehuje a všemi se cítí zrazována.“

„Ale, podívejme se, jak se to vybarvuje,“ pravil d'Artagnan.

„Tedy má žena přišla před čtyřmi dny, pane. Vymínila si totiž ve službě, že mě smí dvakrát v týdnu navštívit. Neboť jak jsem měl již čest vám říci, moje žena mne velice miluje; tentokrát přišla a svěřila mi, že královna právě žije ve velkých obavách.“

„Opravdu?“

„Ano, pan kardinál, jak se zdá, ji špehuje a pronásleduje více než kdy jindy. Nemůže jí asi zapomenout tu příhodu, jak tančili sarabandu. Znáte přece tu historku?“

„Abych ji neznal!“ zvolal d'Artagnan; nevěděl ovšem pranic, ale chtěl budít zdání, že je dokonale zasvěcen.

„Takže, krátce a dobře, nyní už to není jen nenávisť, nýbrž přímo msta.“

„Opravdu?“

„A královna se domnívá...“

„Copak se domnívá?“

„Domnívá se, že jejím jménem bylo psáno vévodovi z Buckinghamu.“

„Jménem královny?“

„Ano, aby byl přilákán do Paříže, a až tu bude, aby byl chycen do nějaké léčky.“

„U všech všudy! Ale co má, prosím vás, vaše žena s tím vším co dělat?“

„Víte, její oddanost královně je známá, a buď ji chtějí odloučit od královny, nebo ji zastrašit, aby z ní vymámili tajemství Jejího Veličenstva, či konečně svést ji k tomu, aby se stala jejich špehounkou.“

„To je pravděpodobné,“ pravil d'Artagnan. „Ale znáte toho muže, co ji unesl?“

„Jak jsem vám už řekl, domnívám se, že ho znám.“

„Kdo to je?“

„Jeho jméno neznám; jedině, co vím, je, že to je kardinálův člověk, jeden z jeho zaprodanců.“

„Ale už jste ho aspoň viděl?“

„Ano, žena mi ho jednou ukázala.“

„Má nějaké znamení, podle něhož ho lze poznat?“

„Zjistěte. Vypadá jako velmož, vznešeně se tváří, má černé vlasy, tmavou pleť, pronikavé oči, bílé zuby a na skrání jizvu.“

„Na skrání jizvu!“ vzkřikl d'Artagnan, „a k tomu bílé zuby, pronikavé oči, temnou pleť, černé vlasy a vznešené chování? To je můj člověk z Meungu!“

„Váš člověk, pravíte?“

„Ano, ano, ale to na věci nic nemění. Vlastně chyba lávky, mýlím se, to věc velmi zjednodušuje; je-li to zároveň váš člověk i můj — zabiju aspoň dvě mouchy jednou ranou. Ale kde toho chlapíka najdu?“

„To nevím.“

„Nemáte potuchy, kde bydlí?“

„Ani zdání; když jsem jednou doprovázel ženu do Louvru, zrovna odtud vycházel, a tak mi ho ukázala.“

„Zatroleně,“ mružel si d'Artagnan pod vousy, „to všechno je dost neurčité. Od kohopak jste se dověděl o únosu své ženy?“

„Od pana de La Porte.“

„Řekl vám nějaké podrobnosti?“

„Žádné nevěděl.“

„A z jiné strany jste se ničeho nedopátral?“

„To je pravda, dostal jsem...“

„Copak?“

„Jen jestli se nedopouštím veliké neopatrnosti...?“

„Zase s tím začínáte; ale tentokrát vás upozorňuji, že na ústup je už trochu pozdě.“

„A taky že nechci couvnout, proklatě,“ vykřikl měšťan a zaklel, aby si dodal odvahy. „Ostatně, jako že se jmenuji Bonacieux...“

„Vy se jmenujete Bonacieux?“ přerušil ho d'Artagnan.

„Ano, prosím.“

„Zdá se mi, že mi to jméno není neznámé.“

„To je docela možné, pane. Jsem totiž váš domácí.“

„Ach ano,“ hlesl d'Artagnan, napůl se zvedl a pozdravil. „Tak vy jste můj domácí?“

„Ano, pane. Však tu už bydlíte tři měsíce, ale jste patrně příliš zaměstnán a zapomněl jste mi dosud zaplatit nájemné. Ježto jsem vás pro to nikterak neznepokojoval, doufám, že mi teď nezapomenete mé šetrné chování.“

„Zajisté, drahý pane Bonacieuxi,“ opáčil d'Artagnan, „věřte, že jsem pln vděčnosti za takové jednání, a jak jsem už řekl, mohu-li vám být v něčem nápomocen ...“

„Věřím vám, pane, věřím, a jak jsem vám už řekl: jako že se jmenuji Bonacieux, mám ve vás důvěru!“

„Tedy, prosím, dokončete, co jste napověděl.“

Měšťák vytáhl z kapsy jakýsi papír a podal jej d' Artagnanovi.

„Nějaký dopis,“ pravil mladý muž.

„Dostal jsem ho dnes ráno.“

D' Artagnan jej otevřel, a protože se už začínalo stmívat, přistoupil k oknu. Měšťan šel za ním.

„Nehleďte svou ženu,“ četl d' Artagnan, „bude vám vrácena, jakmile jí nebude třeba. Učiníte-li jen jediný pokus ji vyhledat, jste ztracen.“

„To je aspoň jasná řeč,“ pokračoval d' Artagnan. „Ale koneckonců to přece jen není víc než hrozba.“

„Ano, a právě ta hrozba mě leká; nejsem člověk meče a mám strach z Bastily.“

„Hm, o Bastilu já nestojím o nic víc než vy,“ řekl d' Artagnan. „Kdyby šlo jen o ránu mečem, tak ještě...“

„Ale pane, já jsem v té záležitosti spoléhal silně na vás.“

„Opravdu?“

„Vidím, že máte pořád kolem sebe mušketýry hrdého vzezření. Poznal jsem, že to jsou mušketýři pana de Tréville, tudíž nepřátelé kardinálovi. Pomyslíl jsem si tedy, že byste vy i vaši přátelé s radostí uvítali příležitost, kdybyste mohli provést nějaký kousek Jeho Eminenci, zvláště kdybyste přitom pomohli naší ubohé královně.“

„To jistě.“

„A pak jsem si myslil, že když mi dlužíte tříměsíční nájemné a já o tom nikdy nemluvil...“

„Ano, ano, tento důvod jste mi již uvedl a je výborný.“

„Dále jsem počítal s tím, že mi uděláte tu čest a zůstanete u mne a já se vám o nájemném už nikdy nezmíním...“

„Velmi dobře.“

„A dále jsem zamýšlel nabídnout vám, potřebujete-li je zrovna náhodou — padesát pistolí.“

„Výborně! Vy jste tedy bohat, můj drahý pane Bonacieuxi!“

„Daří se mi dobře, pane, to je celé. Našetřil jsem si něco peněz v obchodu se střízním zbožím, takže mám asi tři tisíce tolarů důchodu; pak jsem něco vydělal na poslední cestě slavného plavce Jeana Mocqueta. Nu a tak, však rozumíte... Ale co vidím...?“ vzkřikl měšťan.

„Co je?“ optal se d' Artagnan.

„Hrome, koho to vidím?“

„Kdepak?“

„V ulici proti vašim oknům, tamhle v těch dveřích: stojí tam muž

zahalený v plášť.“

„To je on!“ vykřikli oba jedním hlasem, neboť oba současně poznali svého člověka.

„Tentokrát mi neujde,“ zvolal d'Artagnan a skočil po meči.

Rychle tasil a vyřítil se z bytu.

Na schodišti potkal Athose a Porthose, kteří ho šli navštívit. Jen taktak že uskočili: d'Artagnan mezi nimi proběhl jako šíp.

„Kam to letíš, člověče?“ křikl za ním současně oba mušketýři.

„Muž z Meungu!“ odpověděl d'Artagnan a zmizel.

D'Artagnan svým přátelům již jednou vypravoval o dobrodružství s neznámým a o krásné cestovatelce, které onen muž asi svěřil nějaké důležité poslání.

Athos byl toho mínění, že d'Artagnan svůj list v té potyčce ztratil. Byl to přece šlechtic, aspoň jak d'Artagnan neznámého vylíčil, a šlechtic nemohl být schopen takové nízkosti jako ukrást dopis.

Porthos v celé věci neviděl nic než milostné dostaveníčko dámy s kavalírem či kavalíra s dámou, jež d'Artagnan se svou žlutou kobylou vyrušil.

Aramis mínil, že věci toho druhu jsou tajemné a je lépe o nich nehloubát.

Postihli tedy z těch několika slov, jež d'Artagnanovi nyní uklouzla, oč jde, a poněvadž si mysli, že ať už d'Artagnan svého muže dohoní, nebo ztratí z dohledu, v každém případě se vrátí domů, šli dále do jeho bytu.

Když vstoupili, byl pokoj prázdný. Domáci se zcela v duchu vlastního vylíčení své povahy bál následků setkání mladého muže s neznámým a uznal za dobré vyklidit pole.

D'ARTAGNAN SE VYBARVUJE

Za půl hodiny se d'Artagnan vrátil, jak Athos a Porthos předpokládali.

Zase svého muže nedostihl; zmizel, jako by se pod ním zem slehla. D'Artagnan proběhl s mečem v ruce všechny okolní ulice, ale nenašel

nikoho, kdo by se podobal tomu, koho hledal. Až nakonec si vzpomněl na věc, kterou měl vlastně začít: Šel zaklepat na dveře, o něž byl neznámý opřen. Ale marně tloukl aspoň desetkrát klepadlem; nikdo se neozval a sousedé, kteří se přilákáni hlukem sběhli ke dveřím nebo vyhlédli z oken, ho ujistili, že ten dům je už půl roku naprosto neobydlen a všechny vchody jsou zamčeny.

Zatímco d'Artagnan běhal po ulicích a tloukl na dveře, dostavil se za svými přáteli i Aramis, takže d'Artagnan při svém návratu našel shromáždění v plném počtu.

„Tak co?“ ptali se současně všichni tři mušketýři, vidouce vstupovat d'Artagnana celého zpoceného a s obličejem zkřiveným zlostí.

„Co?“ zvolal jinoch a hodil vztekle meč na postel. „Ten člověk musí být učiněný d'ábel; zmizel jako duch, jako stín, jako přízrak.“

„Věříte vy v přízraky?“ ptal se Athos Porthose.

„Já? Věřím jen tomu, co vidím, a poněvadž jsem ještě žádné přízraky neviděl, nevěřím v ně.“

„Bible nám přikazuje v ně věřit,“ vmísil se Aramis. „Saulovi se například objevil stín Samuelův. Je to článek víry a mrzelo by mě, kdybych slyšel, že o něm pochybujete, Porthosi.“

„Buď jak buď, ať je to člověk nebo d'ábel, tělo nebo stín, přelud či skutečnost, ten muž se zrodil pro mou zkázu. Jeho útěk nám pokazil báječnou věc, pánové, na niž jsme mohli vydělat sto pistolí a možná i víc.“

„Jak to?“ řekli jako jedněmi ústy Porthos i Aramis.

Pokud jde o Athose, ten zůstal věren své mlčenlivosti a otázal se d'Artagnana jen pohledem.

„Planchete,“ zavolal d'Artagnan na svého sluhu, jenž právě strkal hlavu do pootevřených dveří, aby pochytil aspoň drobtý rozhovoru, „dojdi k mému domácímu, panu Bonacieuxovi, a řekni mu, aby sem poslal šest lahví beaugencyského vína; to piji nejraději.“

„Hleďme, vy máte u svého domácího otevřený účet?“ optal se Porthos.

„Ano,“ odvětil d'Artagnan, „ode dneška. A buďte bez starosti, bude-li jeho víno špatné, pošleme si ho pro jiné.“

„Má se užívat, ale ne zneužívat,“ prohodil mravoučně Aramis.

„Vždycky jsem říkal, že je d'Artagnan z nás čtyř nejchytřejší hlava,“ pronesl Athos, a vysloviv toto mínění, na něž d'Artagnan odpověděl úklonou, upadl opět do svého obvyklého mlčení.

„Tak už konečně povězte, oč jde,“ naléhal Porthos.

„Ano, svěřte se nám s tím, drahý příteli,“ pravil Aramis, „není-li ovšem touto důvěrností dotčena čest nějaké dámy; v tom případě učiníte lépe, necháte-li si tajemství pro sebe.“

„Buďte klidni,“ odpověděl d'Artagnan, „v tom, co vám chci říci, nejde nikomu o čest.“

Poté vyprávěl svým přátelům slovo za slovem, co se právě událo mezi ním a jeho domácím, a že muž, který unesl ženu důstojného měšťařana, je totožný s neznámým, s nímž měl půtku v hostinci U svobodného mlynáře.

„To není špatné,“ pravil Athos. Ochutnal znalecky víno a naznačil pokynem hlavy, že je chutné. „Z toho dobrého muže bude možno vyždímat padesát šedesát pistolí. Je třeba si jen rozmyslit, stojí-li šedesát pistolí za to, vydat v sázku čtyři životy.“

„Ale uvažte, prosím,“ zvolal d'Artagnan, „že jde o ženu, o unesenou ženu, které bezpochyby vyhrožují, kterou snad i trýzní, a to všechno proto, že je věrná své paní.“

„Pozor, d'Artagnane, pozor,“ pravil Aramis, „soudím, že se trochu příliš rozčilujete osudem paní Bonacieuxové. Žena byla stvořena pro naši záhubu a od ní pocházejí všechny naše strasti.“

Při Aramisových slovech sraštil Athos obočí a stiskl rty.

„Neznepokojuji se osudem paní Bonacieuxové, ale osudem královniným,“ zvolal d'Artagnan, „král ji opouští, kardinál ji pronásleduje a hlavy jejích přátel padají jedna za druhou.“

„A pročpak miluje zrovna Španěly a Angličany, které my nejvíc nenávidíme?“

„Španělsko je její vlastní,“ odvětil d'Artagnan, „a je docela přirozené, že miluje Španěly, kteří jsou dětmi téže země jako ona. A co se týče druhé výtky, kterou jí činíte, slyšel jsem, že miluje ne Angličany, ale jednoho Angličana.“

„A na mou věru,“ pravil Athos, „nutno uznat, že tento Angličan je opravdu hoden lásky. Neviděl jsem nikdy vznešenější tvář než jeho.“

„Nehledě k tomu, že se mu ani v oblečení nikdo nevyrovná,“ pravil Porthos. „Byl jsem zrovna v Louvru v den, kdy se mu rozsypaly perly, a sebral jsem dvě; prodal jsem kus po deseti pistolích. A co vy, Aramisi, znáte ho také?“

„Tak dobře jako vy, pánové, neboť jsem byl mezi těmi, kdo ho zatkli v Amienské zahradě. Uvedl mne tam pan de Putange, královnin podkoní. V té době jsem byl v semináři. Pro krále byla ta příhoda asi velmi krutá.“

„To všechno by mi nevadilo,“ pravil d’Artagnan, „kdybych věděl, kde je, vzal bych vévodu z Buckinghamu za ruku a dovedl bych ho ke královně — a kdyby to bylo jen proto, abych rozzuřil pana kardinála. Neboť naším opravdovým, jediným a věčným nepřítelem je kardinál, pánové, a přiznám se, že rád dám v sázku svou hlavu, když jde o to spískat mu nějakou pořádnou nepříjemnost.“

„A podle toho, co vám řekl ten kupčik, d’Artagnane,“ ptal se Athos, „se královna domnívá, že byl Buckingham pozván falešnou zprávou?“

„Ano, toho prý se obává.“

„Počkejte tedy,“ pravil Aramis.

„Nač?“ zeptal se Porthos.

„I nic, jen se snažím rozpomenout na určité okolnosti.“

„Já jsem zkrátka přesvědčen,“ pravil d’Artagnan, „že únos té ženy z královnina okolí je v souvislosti s událostmi, o nichž mluvíme, a možná i s přítomností pana Buckinghamu v Paříži.“

„Gaskoňec je pln nápadů,“ pravil Porthos s obdivem.

„Opravdu rád ho poslouchám,“ řekl Athos. „Jeho nářečí je zábavné.“

„Pánové,“ ujal se zas slova Aramis, „poslyšte, co vám řeknu.“

„Vyslechněme Aramise,“ pravili všichni tři přátelé.

„Včera jsem byl u jednoho učeného doktora bohosloví, k němuž chodím čas od času na poradu ve věci svých studií...“

Athos se pousmál.

„Bydlí v odlehle čtvrti,“ pokračoval Aramis, „je to v duchu jeho vkusu i povolání. A tu když jsem vycházel z domu...“

Vtom se Aramis zarazil.

„Tak co?“ pobízeli ho posluchači. „Když jste vycházel od něho z domu...?“

Aramis byl zřejmě v silných rozpacích jako člověk, který zamotán do lži narazí na nepředvídanou překážku. Ale oči jeho tří věrných druhů byly na něho upřeny s tak napjatým očekáváním, že nebylo lze couvnout.

„Ten doktor má totiž neteř,“ pokračoval tedy Aramis.

„A hleďme, má neteř!“ přerušil ho Porthos.

„Je to velmi úctyhodná dáma,“ pravil Aramis.

Všichni tři přátelé se dali do smíchu.

„Budete-li se smát nebo nechcete-li věřit,“ prohlásil Aramis, „neřeknu vám už nic.“

„Jsme němí jako hrob a věřící jako mohamedáni,“ pravil Athos.

„No dobrá, budu pokračovat,“ pravil zas Aramis. „Ta neteř chodí občas navštěvovat svého strýčka. Náhodou tam včera byla současně se mnou a musel jsem se jí nabídnout, že ji doprovodím ke kočáru.“

„Tak ona má kočár, ta doktorova neteř?“ přerušil ho Porthos; jeden z jeho zlovyků byl, že nedovedl držet jazyk za zuby. „To je nějaká pěkná známost, příteličku.“

„Porthosi,“ odvětil Aramis, „už víckrát jsem vás upozorňoval, že jste velmi nediskrétní; škodí vám to u žen.“

„Ale pánové, pánové!“ zvolal d'Artagnan, jenž tušil, že se blíží jádru věci, „snažme se už nechat žertů, pokud možno. Pokračujte, Aramisi, pokračujte!“

„Tu najednou veliký, tmavovlasý člověk šlechtických způsobů — tak něco jako ten váš člověk, d'Artagnane...“

„Možná že on sám...“ hlesl d'Artagnan.

„Je to možné,“ pokračoval Aramis. „Tedy ten člověk přistoupil ke mně, provázen asi šesti muži, kteří šli na deset kroků za ním, a co

nejzdvořilejším hlasem mi řekl: »Pane vévodo a vy, paní« — to řekl dámě, kterou jsem vedl pod paží...“ dodal Aramis.

„Jako té doktorově neteři?“

„Tak mlčte už, Porthosi!“ zakřikl ho Athos. „Jste opravdu nesnesitelný.“

„Račte vstoupit do tohoto kočáru a nepokoušejte se klást nejmenší odpor nebo způsobit sebemenší povyk!“

„Považoval vás za Buckinghama!“ zvolal d'Artagnan.

„Myslím aspoň,“ odvětil Aramis.

„Ale co ta dáma?“ ptal se Porthos.

„Tu považoval za královnu!“ pravil d'Artagnan.

„Správně,“ odvětil Aramis.

„Náš Gaskoněc je učiněný d'ábel!“ vykřikl Athos. „Nikdy mu nic neujde.“

„Pravda je,“ pravil Porthos, „že Aramis je stejné postavy jako krásný vévoda a má i některé pohyby jako on; nicméně se mi zdá, že mušketýrský oblek...“

„Měl jsem velmi široký plášť.“

„V červenci? K sakru!“ přičinil zase Porthos. „To se ten doktor bojí, aby tě nikdo nepoznal?“

„Chápu ještě, že se špehoun dal zmást pěkným oděvem,“ řekl Athos, „ale obličej...“

„Měl jsem široký klobouk,“ pravil Aramis.

„Můj ty bože,“ zvolal Porthos, „kolik opatrnosti je třeba ke studiu teologie!“

„Pánové, pánové,“ pravil d'Artagnan, „nemařme čas marnými žerty! Rozejděme se a jděme hledat kupcovu ženu, to je klíč k celé zápletce!“

„Žena tak nízkého stavu, a vy si přece myslíte, d'Artagnane?“ řekl Porthos a našpulil opovržlivě rty.

„Je to kmořenka pana de La Porte, královnina osobního komorníka. Neřekl jsem vám to, pánové? A Její Veličenstvo si ostatně možná schválně hledalo tentokrát svou oporu tak nízko. Vysoké hlavy je zdaleka vidět a kardinál má výborný zrak.“

„Dobrá,“ pravil Porthos, „ale nejprve sjednejte s kupčikem cenu, a dobrou cenu.“

„To je zbytečné,“ odvětil d'Artagnan, „neboť jsem přesvědčen, že nezaplátí-li nám on, nemine nás odměna z jiné strany.“

V tom okamžiku zazněl ze schodiště překotný dupot, dveře se

hřmotně otevřely a nešťastný kramář se vřítel do pokoje, kde se konala porada.

„Pánové,“ křičel, „zachraňte mne při jménu božím, zachraňte mne! Jdou pro mne čtyři muži a chtějí mne zatknout, zachraňte mne!“

Porthos a Aramis se zvedli.

„Okamžik!“ zvolal d'Artagnan a dal jim znamení, aby napůl tasené meče zastrčili do pochev. „Okamžik! Zde je třeba chytrosti, a ne odvahy.“

„Aťsi,“ zvolal Porthos, „ale přece nedovolíme...“

„Jen nechte jednat d'Artagnana,“ pravil Athos, „je, znova to opakuji, z nás všech nejchytřejší, a co se mne týče, prohlašuji, že ho poslechnu. Dělej, co uznáš za dobré, d'Artagnane.“

V té chvíli se ve dveřích předsíně objevili čtyři strážní, ale když spatřili v místnosti stát čtyři mušketýry s mečem po boku, zaváhali, mají-li jít dále.

„Jen vstupte, pánové, vstupte,“ zvolal d'Artagnan, „zde jste v mém bytě a my všichni jsme tu věrní poddaní krále i pana kardinála.“

„Tedy vy nám, pánové, nebudete překážet, abychom vykonali rozkaz, který jsme obdrželi?“ zeptal se muž, který, jak se zdálo, měl velení té hlídky.

„Naopak, pánové, a bude-li třeba, ještě vám pomůžeme!“

„Co to říká?“ zabručel Porthos.

„Tys hlupák, Porthosi, mlč!“ zakřikl ho Athos.

„Vždyť jste mi slíbili...“ šeptl ubohý kupčik.

„Nemůžeme vás zachránit, leč zůstaneme-li sami na svobodě,“ řekl mu rychle d'Artagnan. „Dáme-li najevo, že vás chceme chránit, zatknou i nás.“

„Ale přece jen se mi zdá...“

„Jen pojd'te, pánové, pojd'te,“ pravil nahlas d'Artagnan. „Nemám žádného důvodu, proč bych toho pána hájil. Viděl jsem ho dnes poprvé, a ať vám sám poví, za jakých okolností: přišel mě upomínat o placení nájemného. Není-liž pravda, pane Bonacieuxi? Řekněte sám!“

„Je to čistá pravda,“ vykřikl kramář, „ale pán vám neříká...“

„Ani slova o mně, o mých přátelích a zvláště o královně, nebo všechny zníte a sebe nezachráníte! — Pojd'te, pánové, a odved'te si toho muže!“

D'Artagnan postrčil kupce celého vyděšeného strážní rovnou do rukou a volal za ním:

„Vy jste mi čistý ptáček, milý pane! Mně jde říkat o peníze, mně, mušketryovi! Jen s ním do chládku! Pravím vám ještě jednou, pánové, jen ho odvedte do vězení a dejte ho pěkně na hodně dlouho pod zámek, aspoň budu mít čas na placení.“

Bířící se rozplývali v děkování a odvedli si svou kořist.

V okamžiku, kdy se chystali sestupovat se schodů, poklepal d'Artagnan veliteli na rameno.

„Aspoň si přece přijijeme na zdraví, ne?“ řekl a naplnil dvě sklenice beaugencyským vínem, blahovolným Bonacieuxovým darem.

„Velká čest pro mne,“ pravil velitel bířiců, „vděčně přijímám.“

„Tedy na vaše zdraví, pane... — jaké je vaše jméno?“

„Boisrenard.“

„Pane Boisrenarde!“

„Na vaše zdraví, šlechtici! A vaše jméno, smím-li se ptát?“

„D'Artagnan.“

„Tak na vaše zdraví, pane!“

„A hlavně a nade všechno na zdraví královo a kardinálovo,“ zvolal d'Artagnan, jakoby unesen nadšením.

Velitel bířiců by byl asi pochyboval o d'Artagnanově upřímnosti, kdyby bylo víno bývalo špatné; ale bylo dobré a to ho přesvědčovalo.

„Co jste to udělal za zlořečenou ohavnost?“ ozval se Porthos, když náčelník hlídky dohonil své lidi a naši čtyři přátelé osaměli.

„Fuj! Čtyři mušketryi nechají zatknout ve svém středu ubožáka, který křičí o pomoc! A šlechtic si přijíjí s drábem!“

„Porthosi,“ přidal se Aramis, „Athos už ti řekl, že jsi hlupák, a já se připojuji k jeho mínění. Tys velký muž, d'Artagnane, a až budeš na místě pana de Tréville, poprosím tě, abys mi zaopatřil opatství.“

„No tohle! Já už se v tom nevyznám. Tak vy schvalujete, co d'Artagnan právě učinil?“ divil se Porthos.

„Rozhodně,“ pravil Athos; „nejenže schvaluji, co učinil, dokonce mu k tomu blahopřeji.“

„A nyní, pánové,“ pravil d'Artagnan, nenamáhaje se, aby Porthosovi vyložil své jednání, „naším heslem je: jeden za všechny a všichni za jednoho — souhlasíte?“

„Ale...,“ namítl Porthos.

„Zdvihni ruku a přísahej!“ zvolali zároveň Athos a Aramis.

Porthos sice ještě broukal, ale přemožen příkladem zdvihl ruku. Všichni čtyři přátelé nato opakovali jedním hlasem heslo, jež právě udal d'Artagnan.

„Jeden za všechny, všichni za jednoho!“

„Tak, a teď půjde každý domů,“ pravil d'Artagnan, jako by byl celý život nedělal nic jiného, než poroučel, „a dejte dobrý pozor! Neboť od tohoto okamžiku jsme vyhlásili boj kardinálovi!“

PAST ZE SEDMNÁCTÉHO STOLETÍ

Vynález pasti nepochází z naší doby. Jakmile si tvořící se společnosti vynalezly policii, policie zase vynalezla pasti. Poněvadž naši čtenáři možná dosud neznají hantýrku Jeruzalémské ulice a poněvadž také od té doby, co spisovatel této knihy začal psát (je to tak patnáct let), ponejprv užívá řečeného slova v tomto významu, vysvětleme nejprve, co ta past vlastně je.

Když se v nějakém domě zatkne osoba podezřelá z jakéhokoliv zločinu, podrží se zatčení v tajnosti. V první místnosti se postaví do zálohy čtyři nebo pět lidí, otevrou se dveře všem, kdo na ně zaklepu, zavrou se za nimi a ti lidé se zatknou. Za dva tři dny jsou tímto způsobem zajištěni takřka všichni lidé, kteří byli s onou domácností v nějakém spojení.

To je tedy ta past. Takovou past udělali z bytu mistra Bonacieuxe, a kdokoliv tu zaklepal, byl chycen a vyslýchán lidmi pana kardinála. Nutno však říci, že návštěvníci prvního patra, kde bydlil d'Artagnan, byli těchto nepříjemností ušetřeni, poněvadž tam vedla zvláštní chodba.

Ostatně nahoru nechodil nikdo než tři mušketýři. Dali se do pátrání, každý na svůj vrub, ale nic nenašli, nic neobjevili. Athos se dokonce odhodlal jít se vyptat pana de Tréville, což vzhledem k pověstné mlčenlivosti ctihodného mušketýra kapitána velmi udivilo. Ani pan de Tréville nevěděl nic, až na to, že při posledním setkání s kardinálem, králem a královnou vypadal prý kardinál velmi starostlivě, král byl nějak neklidný a královna měla červené oči, jako by byla předtím dlouho bděla či plakala. To mu však nebylo nijak zvlášť nápadné, neboť královna se od své svatby nabděla a naplakala velmi mnoho.

Pro všechny případy doporučil pan de Tréville Athosovi, aby

zachoval královi a zvláště královně oddanost, a požádal ho, aby totéž vložil na srdce i svým kamarádům.

D'Artagnan se z bytu ani nehnul. Proměnil svůj pokoj v pozorovatelnu. Okny viděl přicházet ty, kteří se dali chytit. Když potom odstranil z podlahy několik dlaždic a vydlabal prkna, takže jej od spodní světnice dělil jen tenký strop, odposlouchával vše, co se dělo mezi vyšetřujícími a obviněnými.

Výslechy předcházela vždycky velmi pečlivá prohlídka zatčené osoby; otázky byly pak vždy skoro tytéž:

„Dala vám paní Bonacieuxová něco pro svého muže nebo pro nějakou jinou osobu?“

„Dal vám pan Bonacieux něco pro svou ženu či jinou osobu?“

„Svěřil vám ten či onen nějaký ústní vzkaz?“

Kdyby něco věděli, jistě by se takto nevyptávali, usuzoval sám pro sebe d'Artagnan. Co asi chtějí vědět? Pravděpodobně, není-li vévoda z Buckinghamu v Paříži a měl-li či má-li schůzku s královnou.

U toho předpokladu se d'Artagnan zastavil; podle všeho, co vyslechl, byl jeho úsudek značně pravděpodobný.

Mezitím byla past neustále v činnosti, stejně jako d'Artagnanova ostražitost.

Druhého dne po zatčení ubohého Bonacieuxe, právě když Athos opustil d'Artagnana a šel k panu de Tréville, tlouklo devět hodin a Planchet začínal stlát postel, bylo slyšet opět zaklepání na domovní dveře. V mžiku se otevřely a zase zavřely: někdo se chytil do pasti.

D'Artagnan rychle přiskočil k místu, odkud vyndal dlaždice, lehl si na zem a naslouchal.

Brzy nato se rozlehl křik, poté sténání, jež chtěl někdo utlumit. O pouhém výslechu tu zřejmě nemohlo být řeči.

„K d'asu,“ řekl si d'Artagnan, „zdá se, že to je žena. Prohledávají ji, ona se brání, a ti padouši užívají násilí!“

Přes svou obezřelost se musil d'Artagnan živou mocí držet, aby se nevložil do toho, co se dole odehrávalo.

„Ale vždyť vám říkám, že jsem tu doma, pánové; říkám vám, že jsem paní Bonacieuxová; říkám vám, že jsem v královských službách,“ volala nešťastná žena.

„Paní Bonacieuxová!“ zašeptal d'Artagnan. „Že bych měl štěstí a našel tu, kterou všichni hledají?“

„Na vás právě čekáme,“ řekli vyšetřovatelé.

Hlas byl stále dušenější. Dřevěné pažení se otfáslu hlomozem

zápasu. Oběť se bránila, jak se může jediná žena bránit čtyřem mužům.

„Smilování, pánové, smilo...“ blábolil hlas, který přecházel v neartikulované zvuky.

„Strkají ji roubík do úst, chystají se ji odvléci,“ vzkřikl d'Artagnan a vyskočil, jako by ho vymrštil. „Kde je můj meč? Aha, mám jej po boku. Planchete!“

„Pán si přeje?“

„Běž pro Athose, Porthose a Aramise. Jeden z nich bude jistě doma, možná že už se vrátili všichni tři. Ať si vezmou zbraně a hned přijdou, ale kvapem. Vzpomínám si, že je Athos u pana de Trévillle.“

„A kam vy to jdete, pane?“

„Já slezu oknem,“ křikl rychle d'Artagnan, „abych tam byl dřív. Ty zandej dlaždice, zamet' podlahu, pak odejdi dveřmi a běž, kam ti říkám.“

„Ach pane, drahý pane, vy si jdete pro smrt,“ křičel Planchet.

„Mlč, trulante,“ okřikl ho d'Artagnan. A zavěsiv se rukou za okraje okna, spustil se z prvního patra, jež naštěstí nebylo příliš vysoké. Neudělal si ani oděrky.

Hned nato pospíchal ke dveřím a zaklepal, bruče si:

„Dám se sám chytit do té pasti, ale běda kočkám, které se dotknou myši!“

Sotva dozněl zvuk klepadla, shon v domě ustal, přiblížily se kroky, dveře se otevřely a d'Artagnan se vrátil s nahým mečem do bytu páně Bonacieuxová. Dveře, pravděpodobně působením pružného pera, za ním samy zapadly.

Hned nato zaslechli obyvatelé nešťastného Bonacieuxova domu a nejbližší sousedé velký křik, dupot, řinčení meče a duté nárazy nábytku.

Ti pak, kteří se překvapení hlukem vrhli k oknu, spatřili, jak se dveře rozletěly a z nich doslova vyletěli jako vyplašené vrány čtyři černě oděni muži. Sem tam po zemi a na rozích stolu poztráceli peří ze svých křídel, to jest cáry šatů a útržky pláštěů.

Nutno říci, že d'Artagnan se stal vítězem bez valné námahy, neboť pouze jeden z bířiců byl ozbrojen a i ten se bránil jen naoko. Je pravda, že tři ostatní se snažili mladého muže utlouci židlemi, stolicemi a hrnci, ale několik škrábů Gaskoňcova kordu je vyděsilo. Deset minut stačilo k jejich porážce a d'Artagnan zůstal pánem bojiště.

Sousedé, kteří pozotvírali svá okna s chladnokrevností běžnou u obyvatel Paříže v oněch dobách stálých potyček a rvaček, je zase

ihned zavírali, jakmile shlédli úprk čtyř černých mužů. Zkušenost jim říkala, že věc je prozatím skončena.

Ostatně už se stmívalo a tehdy jako dnes se v Lucemburské čtvrti chodilo časné spát.

Když d'Artagnan zůstal s paní Bonacieuxovou sám, ohlédl se po ní. Ubohá žena seděla zvrácena v křesle a byla napůl bez sebe. D'Artagnan si ji rychlým pohledem prohlédl.

Byla to půvabná asi šestadvacitiletá žena, modrooká bruneta s lehce ohrnutým nosíkem, skvělými zuby a bělostnou zarůžovělou pletí. To byly všechno známky, které mohly vést k záměně s velkou dámou. Ale už ruce byly sice bílé, avšak bez křehké jemnosti. Také nohy nesvědčily o ženě urozeného rodu. Naštěstí d'Artagnan nebyl ještě tak daleko, aby mu vadily takové maličkosti.

D'Artagnanův pohled sklouzl tedy až k nohám paní Bonacieuxové a tu spatřil na zemi jemný batistový kapesník. Podle svého zvyku jej ihned sebral a v růžku našel tentýž znak jako na onom kapesníčku, který by ho byl v souboji s Aramisem málem stál krk.

Od těch dob d'Artagnan kapesníčkům s erby nedůvěřoval; proto nyní neřekl ani slovo a vložil zvednutý kapesník paní Bonacieuxové do kapsy.

Paní Bonacieuxová právě přicházela k sobě. Otevřela oči, podívala se postrašeně kolem sebe, všimla si, že je byt prázdný a že je sama se svým osvoboditelem. S úsměvem mu podala ruku. Paní Bonacieuxová měla nejpůvabnější úsměv na světě.

„Zachránil jste mi život, pane,“ pravila nato. „Dovolte, abych vám poděkovala.“

„Neudělal jsem nic, než co by na mém místě učinil každý šlechtic,“ odvětil d'Artagnan, „nejste mi povinna žádnými díky.“

„I jsem, pane, jsem a doufám, že vám budu moci jednou dokázat, že jste neprokázal službu nevděčnici. Ale co, prosím vás, chtěli ti lidé? Měla jsem je nejprve za zloděje. A proč tu není pan Bonacieux?“

„Milá paní, ti lidé byli nebezpečnější, než mohou být zloději: jsou to agenti pana kardinála. A co se týče vašeho manžela, ten zde není, poněvadž včera ho přišli zatknout a odvedli ho do Bastily.“

„Můj manžel v Bastile!“ vykřikla paní Bonacieuxová. „Můj ty bože! Copak provedl? Chudáček! Vždyť je nevinnost sama!“

A cosi jako úsměv kmitlo stále ještě vyděšenou tváří mladé ženy.

„Co provedl, paní?“ pravil d'Artagnan. „Myslím, že jeho jediným zločinem je, že má zároveň štěstí i neštěstí být vaším manželem.“

H. J. H.

H. J. H.

„Ale vždyť víte, pane...“

„Vím, že jste byla unesena.“

„A kým? To také víte? Řekněte mi, prosím, víte-li to!“

„Asi pětáctýřicetiletým mužem černých vlasů, tmavé pleti, s jizvou na levém spánku.“

„Ano, ano; ale jak se jmenuje?“

„Jak se jmenuje? To je právě to, co ještě nevím.“

„A můj manžel věděl, že jsem byla unesena?“

„Byl o tom zpraven listem, který mu poslal sám únosce.“

„A tuší příčinu celé té události?“ zeptala se paní Bonacieuxová s jistými rozpaky.

„Myslím, že věc přičítá politickým intrikám.“

„Vidíte, já o tom nejprve pochybovala, ale nyní smýšlím jako on. Tedy drahý pan Bonacieux mne neměl ani chvilku v podezření...“

„Kdepak! Ani v nejmenším! Byl velmi hrdý na vaši moudrost a hlavně na vaši lásku.“

Růžové rtíky mladé krásky přelétl malý, takřka nepostižitelný úsměv.

„Ale jak jste utekla?“ pokračoval d'Artagnan.

„Využila jsem chvíle, kdy mne nechali samotnou, a poněvadž jsem od dnešního rána věděla, jak to s mým únosem vlastně je, spustila jsem se po prostěradle z okna. Myslila jsem, že můj manžel je doma, a proto jsem přiběhla sem.“

„Abyste se utekla pod jeho ochranu?“

„Ach, to ne! Věděla jsem, že chudáček není schopen mne ochránit; ale mohl nám být nápomocen v jiné věci a chtěla jsem ho o tom uvědomit.“

„O čempak?“

„To není jen moje tajemství a nemohu vám to tedy říci.“

„Ostatně — odpusťte, paní, že vás jako voják napomínám k opatrnosti,“ pravil d'Artagnan, „ale domnívám se, že tohle místo není vhodné k tomu, aby se tu svěřovaly důvěrnosti. Lidé, jež jsem zahnal, se vrátí s posilou nazpět. Najdou-li nás zde, jsme ztraceni. Dal jsem ovšem uvědomit své tři přátele, ale kdo ví, najdou-li je doma!“

„Máte pravdu,“ vzkřikla polekaně paní Bonacieuxová, „prchněme, zachraňme se!“

Při těch slovech se zavěsila do d'Artagnana a vlekla ho spěšně pryč. „Ale kam máme utéci,“ pravil d'Artagnan, „kde se zachráníme?“

„Vzdalme se nejprve z tohoto domu a pak uvidíme.“

Oba mladí lidé vyšli z domu, nezdržující se ani natolik, aby za sebou zavřeli dveře, seběhli rychle ulicí des Fossoyeurs, dali se ulicí des Fossés-Monsieur-le-Prince a zastavili se až na náměstí Saint-Sulpice.

„Co teď?“ ptal se d'Artagnan. „Kam chcete, abych vás dovedl?“

„Přiznávám se, že jsem v rozpacích, co vám odpovědět,“ pravila paní Bonacieuxová. „Měla jsem v úmyslu uvědomit prostřednictvím svého manžela pana de La Porte, aby mi přesně řekl, co se za poslední tři dny v Louvru dělo a mohu-li se tam bez nebezpečí objevit.“

„Vždyť já mohu jít uvědomit pana de La Porte!“ pravil d'Artagnan.

„O tom není pochyby, ale je v tom jeden háček: pana Bonacieuxe totiž v Louvru znají a nechají ho projít, kdežto vy jste tam neznám, před vámi zavrou dveře.“

„Však máte jistě u některé branky vrátného, který vám je oddán a který na nějaké heslo...“

Paní Bonacieuxová se mladému muži podívala upřeně do očí.

„A kdybych vám dala takové heslo,“ pravila, „zapomenete je ihned, jakmile ho použijete?“

„Na mou šlechtickou čest,“ řekl d'Artagnan tak opravdově, že nemohlo být pochyby.

„Dobrá, věřím vám. Vypadáte velmi spolehlivě; ostatně tato oddanost vám možná přinese štěstí.“

„Udělám bez slibů a na své svědomí všechno, čím budu moci posloužit králi a zavděčit se královně,“ pravil d'Artagnan, „spolehněte se tedy na mne jako na přítele.“

„Ale co já? Kam mne zatím schováte?“

„Což nemáte nikoho, ke komu by si pan de La Porte mohl pro vás přijít?“

„Ne, nemohu se natolik svěřit nikomu.“

„Počkejte,“ pravil d'Artagnan, „jsme zrovna u Athosova bytu. Ano, tak to uděláme.“

„Kdo je to Athos?“

„Jeden z mých přátel.“

„Ale je-li doma a uvidí mne?“

„Není doma, a až vás tam dovedu, odnesu s sebou klíč.“

„A co když se vrátí?“

„Nevrátí se, ostatně se mu řekne, že jsem přivedl do jeho bytu ženu a že tam zůstane.“

„Ale to poškodí mou pověst!“

„Co vám na tom záleží? Nikdo vás tu nezná; stejně jsme v takové situaci, že není možno ohlízet se na nějakou společenskou konvenci!“

„Tak pojďme k vašemu příteli. Kdeže bydlí?“

„V ulici Férou, pár kroků odtud.“

„Pojďme.“

A oba se dali znovu do běhu. Jak d'Artagnan předvídal, Athos nebyl doma; vyzvedl si tedy klíč, který mu jako nájemníkovu příteli vydali, vystoupil s paní Bonacieuxovou po schodech nahoru a uvedl ji do malého bytu, jehož popis jsem již podal.

„Jste tu jako doma,“ pravil. „Zavřete dveře zevnitř a neotvírejte nikomu, dokud neuslyšíte třikrát takhle zaklepat,“ a d'Artagnan třikrát zaťukal, dvakrát za sebou silně a potřetí po malé pauze slaběji.

„Dobře,“ pravila paní Bonacieuxová, „a teď je na mně, abych vám dala své instrukce.“

„Poslouchám.“

„Jděte do Louvru, k bráně z ulice Échelle, a ptejte se po Germainovi.“

„Dobře. A potom?“

„Zeptá se vás, co chcete, a vy mu odpovíte těmito dvěma slovy: Tours a Brusel. Ihned vám bude k službám.“

„A co mu rozkážu?“

„Aby vyhledal pana de La Porte, královnina komorníka.“

„A až ho najde a pan de La Porte přijde?“

„Pošlete mi ho sem.“

„To je všechno pěkné; ale kde a jak vás opět uvidím?“

„Záleží vám velmi na tom, abyste mne zase uviděl?“

„Zajisté.“

„Dobrá! Přenechte to mně a buďte klidný.“

„Spoléhám na vaše slova.“

„Spolehněte se.“

D'Artagnan pozdravil paní Bonacieuxovou a vrhl na ni ten nejzamilovanější pohled, jakým dovedl obejmout její půvabnou osobičku. Když sestupoval po schodech, zaslechl, jak se dveře za ním zamykají na dva západy. Než by deset napočítal, byl v Louvru. Když vcházel do brány v ulici Échelle, bilo deset hodin.

Všechny příhody, které jsem právě vypsál, se zběhly v půlhodině.

Všechno šlo tak, jak řekla paní Bonacieuxová. Jakmile Germain uslyšel heslo, uklonil se.

Deset minut poté byl pan de La Porte ve vrátnici; několika slovy mu d'Artagnan vyložil, oč jde, a oznámil mu, kde je paní Bonacieuxová. La Porte se dvakrát ujistil o přesnosti adresy a kvapně odešel. Avšak po několika krocích se vrátil nazpět.

„Mladý muži,“ řekl d'Artagnanovi, „dám vám radu.“

„Jakou?“

„Mohli byste mít snadno nepříjemnosti pro to, co se právě přihodilo.“

„Myslíte?“

„Ano.“

„Máte nějakého přítele, jemuž se zpoždí hodinky?“

„Proč to?“

„Jděte rovnou k němu, aby vám mohl dosvědčit, že jste byl v půl desáté u něho. V soudní řeči se tomu říká alibi.“

D'Artagnan shledal tu radu rozumnou: vzal nohy na ramena a chvátal k panu de Tréville. Avšak místo aby vešel do salónu jako všichni ostatní, požádal, aby mohl vstoupit rovnou do pracovny. Poněvadž zde byl častým návštěvníkem, nikdo mu v tom nebránil. Pan de Tréville byl zpraven o tom, že jeho mladý krajan má důležité sdělení a žádá o zvláštní audienci. Pět minut poté se tázal pan de Tréville d'Artagnana, čím mu může posloužit a co ho sem přivádí v tak pozdní hodinu.

„Promiňte, pane!“ pravil d'Artagnan, který využil okamžiku, kdy zůstal sám v místnosti, a posunul hodinové ručičky o tři čtvrti hodiny nazpět. „Myslíl jsem, že za pět minut půl desáté není ještě tak pozdě, abych vás nemohl navštívit.“

„Že je teprve za pět minut půl desáté?“ zvolal pan de Tréville a podíval se na hodiny. „To přece není možné!“

„Jen se podívejte, pane,“ pravil d'Artagnan.

„Opravdu!“ doznal pan de Tréville. „Byl bych myslel, že už je víc hodin. Tak ven s tím, copak chcete?“

Tu d'Artagnan vypravoval panu de Tréville dlouhou historii o královně. Vložil mu, čeho se pro Její Veličenstvo obává; vyprávěl mu všechno, co slyšel o kardinálových úmyslech ohledně vévody z Buckinghamu, a všechno s takovým klidem a důrazem, že pana de Tréville vyvedl z míry tím spíše, že on sám, jak jsme již řekli, pozoroval cosi nového a podivného mezi králem, královnou a kardinálem.

Když bilo na hodinách deset, opustil d'Artagnan pana de Tréville, který mu poděkoval za jeho zprávy a doporučil mu, aby měl stále na srdci službu králi a královně. Poté se vrátil do salónu.

D'Artagnan si dole na schodech vzpomněl, že nechal nahoře svou hůl. Chvatně se vrátil do pracovny, jediným hmatem posunul ručičku na správný čas, aby si nazítří nikdo nevšiml, že s hodinami bylo hnuto, a jsa si nyní jist, že má svědka, který může dokázat jeho alibi, seběhl se schodů a vyšel na ulici.

ZÁPLETKA SE ZAMOTÁVÁ

Po návštěvě u pana de Tréville pustil se d'Artagnan co nejdelší cestou domů.

Na co asi myslel, když si tak zacházel a co chvíli obracel hlavu k hvězdám, brzy vzdychaje, brzy se usmívaje?

Myslel na paní Bonacieuxovou. Pro mušketýrského učně byla mladá žena pravým ideálem. Hezká a záhadná paní byla zasvěcena skoro do všech tajemství dvora, což vtiskalo tolik podmanivé vážnosti jejím půvabným rysům, a nadto se zdálo, že není zcela nepřístupná; a to tvoří neodolatelný půvab pro nováčky v lásce. Mimoto ji d'Artagnan vysvobodil z rukou těch zloduchů, kteří ji chtěli pošpinit prohlídkou a činit jí příkoří, a tato významná služba mezi nimi probudila jeden z těch citů vděčnosti, který se snadno měnívá v cit něžnější.

Sny letí rychle na křídlech obrazotvornosti a d'Artagnan se užuž viděl, jak ho zastavuje posel mladé ženy a odevzdává mu lístek s udáním schůzky a nějaký zlatý řetízek nebo diamant. Řekli jsme už, že mladí kavalíři bez ostychu přijímali dary od svého krále i od svých milenek.

D'Artagnan neměl nic. Váhavost venkovana, ten lehký nátěr, pomíjivý květ, pel broskve setřely z něho málo morální rady, jež tři mušketýři udělovali svému příteli. Podle podivného mravu doby pohlížel brzy i d'Artagnan na svůj život v Paříži jako na válečnou výpravu, stejně jako někde ve Flandřích: tam to byl Španěl, zde ženy. Zde i tam nepřítel, s nímž se bojovalo a jemuž se ukládaly poplatky.

Ale dlužno říci, že pro tuto chvíli byl d'Artagnan jat citem ušlechtlejším a nezištnějším.

Kupčik mu, pravda, řekl, že je bohat, a mladý muž mohl tušit, že v domácnosti takového hlupáka, jako byl pan Bonacieux, je to žena, kdo má klíče od pokladny. Ale to vše neovlivnilo v ničem cit vyvolaný setkáním s paní Bonacieuxovou, a hmotný zájem se téměř nedotkl klíčící lásky, v níž se prvotní zájem rozrůstal. Pravím „téměř“, neboť pomyšlení, že mladá, krásná, rozkošná a chytrá žena je také bohatá, neubírá nic rodící se lásce, ba naopak ji podporuje.

V blahobytu se znamenitě daří velkopanským choutkám a tužbám, a jdou i kráse k duhu. Jemná bílá punčoška, hedvábné šaty, krajkový šáteček, elegantní střevíček na nožce, svěží stuha ve vlasech nedělají sice ošklivou ženu hezkou, ale hezké přidají na kráse — nemluvě o

rukou, jež bohatstvím také velmi získávají; mají-li ruce, zvláště ženiny, zůstat krásné, nesmějí mnoho dělat.

D'Artagnan měl v sobě skryto nadání být něžným milencem, zatím však byl oddaným přítelem. Při svých milostných plánech s paní Bonacieuxovou nezapomínal ani na přátele. Bylo by hezké procházet se s pěknou paní Bonacieuxovou na pláni Saint-Denis nebo na tržišti Saint-Germain v průvodu Athosově, Porthosově a Aramisově. S hrdostí a rád by jim ukázal, jaké ženy si dobyl. A když by se tak pěkně vyprocházeli, dostali by hlad. Ten d'Artagnan už delší dobu skutečně pociťoval. A to by se pak dala dohromady pěkná důvěrná večere, kde člověk z jedné strany tiskne ruku přítelovu a z druhé se něžně dotýká ruky milence. Konečně, až by čas zavolal, stal by se d'Artagnan v nejhorší nouzi zachráncem svých přátel...

Ale co pan Bonacieux, jehož d'Artagnan vlastníma rukama postrčil do rukou biřiců a nahlas ho zapřel, ačkoliv mu potichu slíbil, že ho zachrání? Musíme se čtenářům přiznat, že na něho d'Artagnan vůbec nemyslel, a vzpomněl-li si přece, tedy si říkal, že ať je kde chce, je dobře, že je pryč. Láska je nejsobečtější ze všech vášní.

Naši čtenáři však mohou být klidni: zapomíná-li d'Artagnan na svého pana domácího (či jen dělá, jako by zapomínal, pod záminkou, že neví, kam ho odvedli), my na něho nezapomínáme a víme, kde je. Ale pro tuto chvíli číňme stejně jako zamilovaný Gaskoněc. K ctihodnému kupčikovi se vrátíme později.

V myšlenkách na svou budoucí lásku, v rozmluvě s nocí, s úsměvem k hvězdám stoupal d'Artagnan ulicí Cherche-Midi nebo Chasse-Midi, jak se tehdy říkalo. Poněvadž zde byl ve čtvrti Aramisově, napadlo ho navštívit přítele a trochu mu vysvětlit pohnutky, proč k němu poslal Plancheta s vyzváním, aby se ihned dostavil k známé pasti. Neboť byl-li Aramis doma, když Planchet přišel, běžel bezpochyby do ulice des Fossoyeurs. Tam možná nalezl jen své dva druhy a nikdo z nich nevěděl, co to vše znamená. „Ten zmatek zasluhuje řádné vysvětlení,“ řekl si nahlas d'Artagnan. A pak ještě docela sám pro sebe si pomyslel, že to bude příležitost mluvit o hezké a roztomilé paní Bonacieuxové; ne-li ještě srdce, aspoň jeho duch byl jí pln. Od první lásky nelze žádat diskrétnost. První láska je provázena tak velkou blažeností, že ji nutno sdělit, jinak by vás zadusila.

Už dvě hodiny byla Paříž ve tmě a ulice počínaly být pusté. Na všech věžních hodinách saintgermainského předměstí bilo právě jedenáct hodin.

Byla vlhá noc. D'Artagnan kráčel ulicí, jež vedla asi v místech dnešní ulice d'Assas, vdechuje libou vůni, kterou vítr přinášel z ulice de Vaugirard; vanula sem ze zahrad, obcerstvených večerní rosou a chladivým nočním vánkem. Zdušeny okenicemi, zaléhaly k němu z dálky popěvky pijáků z hospod roztroušených po pláni. Na konci uličky zahnul d'Artagnan vlevo. Dům, kde bydlil Aramis, stál mezi ulicí Cassette a ulicí Servandoni.

D'Artagnan přešel právě ulici Cassette a rozeznával již dveře domu svého přítele, ukryté ve větroví smokvoní a v úponcích břechťanu, jež nad nimi klenuly široké loubí. Vtom spatřil směrem z ulice Servandoni mihnout se cosi jako stín. Postava byla zahalena v plášť a d'Artagnan usuzoval zpočátku na muže. Ale podle drobné postavy, váhavých a rozpačitých krůčků poznal brzy, že je to žena. Nadto ještě tato žena jako by nevěděla přesně, kde je dům, který hledá; dívala se vzhůru, zastavovala se, ohlížela, vracela se nazpět a zase šla dál. To vše podnítilo d'Artagnanův zájem.

Což kdybych jí nabídl své služby? pomyslil si. Podle chůze je vidět, že je mladá; snad je i hezká. Ach, jistě je! Ale žena, která si v tuto hodinu troufá sama do ulic, jistě nejde jinam než k milenci. Hrome! Pokazit schůzku s jiným, to by bylo špatné navázání známostí!

Mladá žena zatím šla stále vpřed, počítajíc domy a okna. To nebylo ostatně nic nesnadného a ani to netrvalo dlouho. V této části ulice byly jen tři domy a dvě okna vedoucí do ulice. Jedno bylo v pavilonu souběžném s domem, v němž bydlil Aramis, druhé pak bylo právě okno Aramisovo.

„Hleďme!“ pravil si d'Artagnan, který se rozpomněl na bohoslovcovu neteř. „Hleďme, hleďme! To by bylo žertovné, kdyby tahle opožděná holubička hledala zrovna dům našeho přítele! Ale na mou duši, už to tak vypadá! Drahý Aramisi, tentokrát tomu přijdu jistě na kloub!“

D'Artagnan se příkrčil, jak nejvíce mohl, a přitiskl se v nejtemnější části uličky za kamennou lavici v jakémsi výklenku.

Žena ještě stále kráčela vpřed; její mládí nyní prozradilo vedle lehkosti chůze i slabé zakašláání, jež svědčilo o svěžím hlase. D'Artagnan si okamžitě pomyslil, že toto zakašláání je asi smluveným znamením.

Vtom však — ať už bylo na zakašláání odpověděno podobným znamením, jež rozptýlilo pochybnosti noční poutnice, ať už bez cizí pomoci poznala, že je u cíle své cesty — přistoupila žena rozhodně k

Aramisově okenici a třikrát za sebou v stejném intervalu na ni zaťukala prstem.

„Tak přece je to u Aramise,“ zamumlal d'Artagnan. „Hleďme pana pokrytce! Načapal jsem vás i s vaší teologií!“

Sotva doznělo trojí zaťukání, pootevřelo se vnitřní okno a skrze škvíry v okenici prokmitlo světlo.

„Vida, tak návštěva byla očekávána!“ řekl si číhající d'Artagnan.

„Teď se pěkně okenice otevře a dáma zleze hradby. To je povedené!“

Ale k velkému jeho úžasu okenice zůstala zavřená. Ba světlo, které na okamžik zasvitlo, zase zmizelo a vše se opět obestřelo temnotou.

D'Artagnan se domýšlel, že to takhle nemůže zůstat, a napíнал zrak i sluch.

Měl pravdu: za několik vteřin se ozvaly zevnitř dva úsečné údery. Mladá žena na ně z ulice odpověděla jedním úderem a okenice se pootevřela.

Lze si představit, že d'Artagnan dychtivě pozoroval a naslouchal.

Naneštěstí přenesli světlo do jiné místnosti. Avšak oči mladého muže již uvykly tmě. Ostatně oči Gaskoňců, jak se aspoň tvrdívá, mají jako oči koček schopnost vidět i v noci.

D'Artagnan tedy zahlédl, jak mladá žena vytáhla z kapsy jakýsi bílý předmět; když jej rozbalila, bylo vidět, že je to nějaký kapesník. Osobě, s níž mluvila, ukázala pak na jeho cíp.

V d'Artagnanově paměti to vyvolalo vzpomínku na onen šáteček, který našel u nohou paní Bonacieuxové a jenž mu zase tehdy připomněl obdobný kapesník nalezený u nohou Aramisových.

Co asi ten kapesník znamená?

Z místa, kde byl, nemohl d'Artagnan vidět Aramisovu tvář — mladý muž totiž nepochyboval, že je to jeho přítel, kdo zvnitřku rozmlouvá s dámou stojící venku u okna. Zvědavost však konečně přemohla jeho obezřelost; využil okamžiku, kdy obě osoby pozorně prohlížely cíp kapesníku, jako blesk vyrazil ze své skrýše, snaže se tlumit co nejvíce své kroky, a přitiskl se na nároží ke zdi. Odtud mohl dobře vidět až dovnitř Aramisova bytu.

A tu d'Artagnan stěží zadržel výkřik překvapení: ten, kdo hovořil s noční návštěvnicí, nebyl Aramis — byla to žena. D'Artagnan viděl ovšem jen natolik, že rozeznal šat; rysy obličeje rozeznat nemohl.

V témž okamžiku žena v bytě vytáhla z kapsy druhý kapesník a vyměnila jej za ten, který jí byl ukázán. Ženy pak spolu promluvily několik slov. Posléze se okenice zavřela. Žena, která stála venku, se obrátila a prošla asi na čtyři kroky kolem d'Artagnana. Stáhla si do obličeje kapuci pláště, ale opatrnost přišla pozdě; d'Artagnan poznal v noční návštěvnicí paní Bonacieuxovou.

Paní Bonacieuxová!

Již prve, když vytáhla z kapsy šáteček, mu toto podezření blesklo hlavou. Ale do jaké míry mohlo být pravděpodobné, že by paní Bonacieuxová, která si poslala pro pana de La Porte, aby ji uvedl zpět do Louvru, běhala sama pařížskými ulicemi v půl dvanácté v noci, riskujíc, že bude podruhé unesena?

Došlo-li k tomu přece, pak to bylo zajisté v záležitosti velmi důležité. A co je nejdůležitější záležitostí pro pětadvacetiletou ženu? Lásky.

A další otázka: vydávala se v takové nebezpečí pro sebe nebo pro někoho jiného? Tak se tázal sám sebe mladý muž, kterého již hryzl v srdci démon žárlivosti jako opravdového milence.

Ostatně byl po ruce jednoduchý prostředek, jak se přesvědčit, kam šla paní Bonacieuxová: jít za ní. Byl to prostředek tak jednoduchý, že ho d'Artagnan docela přirozeně a pudově použil.

Jakmile však paní Bonacieuxová zahlédla postavu mladého muže, stojícího u zdi jako socha ve výklenku, a zaslechla za sebou zvuk jeho kroků, vykřikla a dala se na útěk.

D'Artagnan se rozběhl za ní. Dohonit ženu, které ke všemu ještě plášť překážel v běhu, nebylo pro něj nic těžkého. Dohonil ji tedy již v třetině ulice, do níž zabočila.

Nešťastnice byla vyčerpána ani ne tak únavou, jako strachem, a když ji d'Artagnan položil ruku na rameno, poklekla a sevřeným hlasem zvolala:

„Zabte mne třeba, chcete-li, ale nedozvíte se nic.“

D'Artagnan ji chytil kolem pasu a pozvedl ji se země; ale podle toho, jak byla těžká, cítil, že co nevidět omdlí, a proto ji spěšně ujišťoval o své oddanosti. Ovšem taková ujišťování neměla pro paní Bonacieuxovou cenu; ten, kdo jich užil, mohl mít přitom ty nejhorší úmysly. Avšak hlas rozhodl. Mladá žena se domnívala, že poznává jeho zvuk: otevřela oči, vrhla pohled na muže, který jí nahnal tolik strachu, a když poznala d'Artagnana, vykřikla radostí.

„Ach, to jste vy!“ pravila. „Díky bohu!“

„Ano, jsem to já,“ odvětil d'Artagnan. „Bůh mě poslal, abych nad vámi bděl.“

„A jen proto jste šel za mnou?“ zeptala se mladá žena s koketním úsměvem, jehož šibalský odstín nabýval rychle vrchu nad dřívější ustrašeností; v okamžiku, kdy poznala přítele v tom, jehož pokládala za nepřítele, spadla z ní všechna bázeň.

„To ne,“ doznal d'Artagnan, „lhal bych, kdybych to říkal. Přivedla mne za vámi čirá náhoda. Viděl jsem prostě neznámou ženu zaklepat na okno svého přítele...“

„Vašeho přítele?“ přerušila ho paní Bonacieuxová.

„Zajisté! Aramis je jedním z mých nejlepších přátel.“

„Aramis! Kdo to je?“

„Ale jděte! Nebudete mi přece namlouvat, že neznáte Aramise.“

„Slyším jeho jméno poprvé.“

„A poprvé jste šla k tomuto domu?“

„Jistěže.“

„A nevěděla jste, že tam bydlí mladý muž?“

„Ne.“

„Mušketyr?“
„Ani zdání.“
„Nehledala jste tedy jeho?“
„Ale kdež! Ostatně jste sám viděl, že osoba, s níž jsem mluvila, byla žena.“
„To je pravda. Ale ta žena je asi Aramisovou přítelkyní?“
„O tom nic nevím.“
„Nu, když u něho bydlí!“
„Mně do toho nic není.“
„A kdo je ta žena?“
„Nemohu říci. Není to moje tajemství.“
„Drahá paní Bonacieuxová, jste velmi roztomilá, ale přitom jste samá záhada...“
„Je mi to ke škodě?“
„Ne, naopak, jste k pomilování.“
„Tak mi podejte rámě.“
„Rád. A co teď?“
„Teď mne doprovodíte.“
„Kampak?“
„Tam, kam jdu.“
„Ale kam to je?“
„Uvidíte, poněvadž půjdete až ke dveřím.“
„A budu smět na vás počkat?“
„To by bylo zbytečné.“
„Nevrátíte se sama?“
„Možná ano, možná ne.“
„A bude to muž nebo žena, kdo vás pak bude doprovázet?“
„O tom ještě nic nevím.“
„Ale já se to dozvím!“
„Jak to?“
„Počkám, až budete vycházet.“
„V tom případě sbohem!“
„Jak to?“
„Pak vás nepotřebuji.“
„Ale žádala jste přece...“
„Pomoc šlechtice, ne dozor špehouna.“
„To je trochu silné slovo!“
„A jak se tedy říká těm, kteří chodí za lidmi proti jejich vůli?“
„Dotěravci.“

„To je příliš mírné slovo.“

„Madame, vidím, že musím udělat všechno, co chcete.“

„Proč jste se zbavil zásluhy, že jste to neučinil hned?“

„Což se nelze dát na pokání?“

„A chcete se opravdu kát?“

„Nevím to sám, skutečně. Ale poctivě vám slibuji, že učiním vše, co budete chtít, dovolíte-li mi, abych vás doprovodil až tam, kam jdete.“

„A opustíte mne potom?“

„Ano.“

„A nebudete mne špehovat, až vyjdu?“

„Ne.“

„Čestné slovo?“

„Na mou čest!“

„Tedy mi podejte rámě a jděme.“

D'Artagnan nabídl paní Bonacieuxové rámě; ona napůl ještě se chvějíc, napůl se smíchem se do něho zavěsila a oba stoupali ulicí de La Harpe. Když došli až nahoru, mladá žena trochu zaváhala jako prve v ulici de Vaugirard. Podle jistých známek poznala však jedny dveře. Přistoupila k nim a pravila:

„Tady, pane, mám vyřídit své záležitosti. Mnohokrát vám děkuji za milý doprovod, který mne ochránil před nebezpečími, jimž bych byla vystavena, kdybych šla sama. Ale přišel okamžik, kdy je na vás, abyste dostál svému slovu: jsem u cíle své cesty.“

„A nebudete se mít čeho obávat, až se budete vracet?“

„Jen zlodějů.“

„A to nic není?“

„Co by mi mohli vzít? Nemám u sebe ani haléf.“

„Zapomněla jste na ten krásný vyšívaný kapesník se znakem.“

„Který?“

„Ten, který jsem vám našel u nohou a vstrčil vám do kapsy.“

„Mlčte, nešťastný člověče, mlčte!“ vykřikla mladá žena. „Chcete mne zničit?“

„Tak vidíte, že jste v nebezpečí, když stačí jediné slovo, abyste se chvěla, a sama doznáváte, že když je někdo uslyšel, byla byste ztracena. Ach, madame, buďte ke mně laskavější a svěřte se mi se vším!“ zvolal d'Artagnan, vzal paní Bonacieuxovou za ruku a změřil ji vřelým pohledem. „Což jste nečetla v mých očích, že mé srdce je plno oddanosti a lásky k vám?“

„Ano, vím to,“ pravila paní Bonacieuxová. „Chtějte vědět všechna má tajemství a řeknu vám je. Ale cizí tajemství, to je něco úplně jiného.“

„Dobrá, však já je odhalím,“ řekl d'Artagnan. „Mají vliv na váš život, a proto chci, aby se stala i mými tajemstvími.“

„Střežte se toho!“ vzkřikla mladá žena tak vážně, že se d'Artagnan mimoděk zachvěl. „Nepleťte se do mých věcí, nechtějte mi pomáhat. Prosim vás o to ve jménu zájmu, který o mne máte, ve jménu služeb, jež jste mi prokázal a jež do smrti nezapomenu. Věřte tomu, co vám říkám. Neobírejte se mnou, neexistuji už pro vás — ať je to tak, jako byste mě nebyl nikdy viděl.“

„Aramis to má udělat také tak?“ zvolal trpce d'Artagnan.

„Už dvakrát či třikrát jste přede mnou vyslovil to jméno, pane; rekla jsem vám už, že je neznám.“

„Že byste neznala muže, na jehož okenici jste zaklepala? Jděte, madame! Máte mne za příliš lehkověrného!“

„Přiznejte se, že jste si vymyslel celou tu historku a stvořil tu osobu proto, abyste mi rozvázal jazyk.“

„Nic si nevymýšlím, nic nevytváším, říkám čistou pravdu.“

„A tvrdíte, že v tom domě bydlí jeden z vašich přátel?“

„Tvrdím a opakuji potřetí: je to dům, kde bydlí můj přítel, a jmenuje se Aramis.“

„To se všechno později objasní,“ zašeptala mladá žena. „Teď však vás prosím, mlčte!“

„Kdybyste se mi mohla podívat až na dno srdce,“ pravil d'Artagnan, „četla byste tam tolik zvědavosti, že byste se mnou měla útrpnost, a tolik lásky, že byste mou zvědavost ihned utišila. Není se přece třeba bát těch, kdo vás milují.“

„Mluvíte nějak rychle o lásce, pane,“ odpověděla mladá žena a potřásla hlavou.

„To proto, že rychle přišla a je to má první láska; a pak proto, že mi není ještě ani dvacet let.“

Mladá žena se na něho pokradmu podívala.

„Ostatně poslyšte, už jsem na stopě,“ pravil d'Artagnan. „Před třemi měsíci jsem jen taktak neměl soubor s Aramisem pro podobný kapesník, jaký jste vy ukazovala té ženě, co byla u něho. Jsem si jist, že to byl kapesník stejně označený.“

„Pane, zapřísahám vás, abyste toho ihned nechal. Ty vaše otázky mě silně nudí.“

„Vida, madame! A jestlipak jste při vši své opatrnosti pomyslna na to, co by se stalo, kdyby vás zadrželi s tím kapesníkem a našli jej; nebyla byste kompromitována?“

„Pročpak, vždyť má moje iniciálky: C. B., Constance Bonacieuxová.“

„Nebo paní de Bois-Tracy.“

„Ticho, pane, proboha ticho! A nezadrželi-li vás nebezpečí, jež hrozí mně, myslíte aspoň na nebezpečí, jež by mohlo hrozit vám!“

„Mně?“

„Ano, vám. Kdo mě zná, tomu hrozí vězení, ba jde mu i o hlavu.“

„Tak to vás zrovna neopustím.“

Tu mladá žena sepjala ruce a prosebně pravila: „Pane, prosím vás ve jménu božím, ve jménu vaší vojenské cti a šlechtické dvornosti, odejděte! Hleďte, právě bije půlnoc a v tuto hodinu mne očekávají.“

„Madame,“ pravil mladý muž a uklonil se. „Kdo mne takto žádá, tomu neumím nic odepřít. Upokojte se, prosím, již odcházím.“

„Ale nepůjdete za mnou, nebudete mne špehovat?“

„Vrátím se ihned domů.“

„Věděla jsem, že jste dobrý hoch!“ zvolala paní Bonacieuxová. Podala d'Artagnanovi ruku a druhou se chopila klepadla u dvířek ve zdi.

„Kéž bych vás raději nebyl nikdy spatřil,“ zvolal d'Artagnan s naivní drsností.

Nutno však poznamenat, že ženy ji mají raději než uhlazenou zdvořilost, neboť odkrývá mimoděk pravé smýšlení a je důkazem, že cit převládá nad rozumem.

„To bych o sobě říci nemohla,“ odvětila paní Bonacieuxová takřka něžně a stiskla d'Artagnanovi ruku, „co není dnes, může být zítra. Kdo ví, neukojím-li jednou, až budu zbavena svého slibu, vaši zvědavost.“

„A slibujete totéž i mé lásce?“ vykřikl d'Artagnan v překotné radosti.

„Pokud o to jde, nechci nic slibovat; to závisí na tom, jaké city ve mně probudíte.“

„Tedy dnes, madame...“

„Dnes, pane, jsem vám pouze vděčna.“

„Jste příliš okouzlující,“ povzdychl si d'Artagnan smutně, „a zneužíváte mé lásky.“

„Nikoliv, využívám jen vaší šlechetnosti, toť vše. Ale věřte mi, mezi jistými lidmi se jednou všechno shledá.“

„Činíte mne nejšťastnějším člověkem na světě. Nezapomeňte, prosím, na tento večer a na svůj slib.“

„Buďte klidný, přijde čas, kdy si na všechno vzpomenu. A teď už jděte, jděte už, proboha. Čekali mne přesně o půlnoci, už jsem se opozdila.“

„O pět minut.“

„Ano, ale jsou okolnosti, kdy pět minut je tolik jako pět století.“

„Když člověk miluje.“

„Nu, a kdo vám říká, že zde nejde o zamilovaného?“

„Tedy vás přece očekává muž?“ vzkřikl d'Artagnan.

„I jděte, zase začneme starou písničku?“ odpověděla paní Bonacieuxová a pousmála se, ačkoliv jejím úsměvem již prokmitl stín netrpělivosti.

„Ne, ne, už jdu, už zmizím. Věřím vám a chci si vás zasloužit svou úplnou oddaností, ba, chci být oddaný až do úplné hlouposti. Sbohem, madame, sbohem!“

A jako by cítil, že nemá síly pustit jinak její ruku, vytrhl svou z její dlaně a odběhl.

Zatím paní Bonacieuxová třikrát pomalu a zlehka zaťukala na dveře jako předtím na okenici. Na rohu ulice se d'Artagnan ohlédl; dveře se otevřely a zavřely a hezká kramářka vklouzla dovnitř.

D'Artagnan pokračoval v cestě domů. Dal své slovo, že paní Bonacieuxovou nebude špehovat, a byl by šel dál, i kdyby v místech, kam zašla, byl její život v nebezpečí; slíbil to. Za pět minut byl v ulici des Fossoyeurs.

„Chudák Athos,“ hovořil sám k sobě, „nebude vůbec vědět, co to všechno znamená. Asi ze samého čekání usnul, nebo se vrátil domů a dověděl se, že u něho byla žena. Žena u Athose! Což o to, ale u Aramise byla jistě taky žena. Je to všechno podivné a rád bych se dozvěděl, jak to skončí.“

„Špatně, pane, špatně!“ ozval se jakýsi hlas, v němž mladý muž rozeznal hlas Planchetův. D'Artagnan totiž hovořil sám k sobě nahlas, jak dělávají lidé ve velkém rozrušení, a přišel zatím do chodby, na jejímž konci byly schody k jeho pokoji.

„Jak to, špatně? Co tím chceš říci, troupe,“ ptal se d'Artagnan, „co se stalo?“

„Samé neštěstí.“

„Jaké?“

„Tak za prvé, pan Athos je zatčen.“

„Athos zatčen! A proč?“

„Našli ho u vás. Myslili, že jste to vy.“

„A kdo ho zatkl?“

„Stráž, kterou přivedli černí muži, jež jste zahnal.“

„A proč neřekl své jméno? Proč neřekl, že s tou věcí nemá nic společného?“

„To ho ani nenapadlo, pane. Naopak, přistoupil ke mně a řekl mi: »V této chvíli potřebuje svobodu tvůj pán, a ne já, protože on ví vše a já nic. Budou myslet, že je zatčen, a tím získá čas. Za tři dny řeknu, kdo jsem, a budou mě musit pustit.«“

„Bravo, Athosi! Ty ušlechtilé srdce, v tom tě poznávám!“ zamumlal d'Artagnan. „A co učinili biřící?“

„Čtyři ho odvedli, nevím kam, snad do Bastily či do For-l'Évêque. Dva tu zůstali s těmi černými muži, kteří všechno prohrabali a sebrali kdejaký papírek. Dva černí přitom hlídali u dveří. Když byla prohlídka skončena, odešli a nechali dům prázdný a všechno zotvírané.“

„A co Porthos a Aramis?“

„Ty jsem nenašel a sami také nepřišli.“

„Ale mohou snad přijít každou chvíli — přece jsi jim vzkázal, že je očekávám?“

„Ano, pane.“

„Dobrá. Tedy se nehni odsud. Přijdou-li sem, zprav je o tom, co se mi přihodilo, a ať na mne čekají v hospodě U smrkové šišky. Zde by nebylo bezpečno, dům je možná hlídán. Já běžím k panu de Tréville, abych mu vše oznámil, a přijdu tam za nimi.“

„Dobře, pane,“ řekl Planchet.

„Ale ty tu zůstaneš! Ať tě nenapadne mít strach!“ řekl d'Artagnan a ještě jednou se vrátil, aby dodal sluhovi odvahy.

„Buďte bez starosti, pane,“ pravil Planchet. „To mne ještě neznáte. Když se do toho dám, nebojím se ani čerta. Musím jen přijít do varu. Však jsem z Pikardie.“

„Dobrá, tedy ujednáno,“ řekl d'Artagnan, „dáš se raději zabít, než bys opustil své místo.“

„Ano, pane; udělám všechno, jen abych pánovi dokázal, jak jsem mu oddán.“

Hleďme, zdá se, že jsem rozhodně užil dobré metody u toho chlapíka; musím si to propodruhé zapamatovat! pomyslil si d'Artagnan.

Nato vzal nohy na ramena — ačkoliv už byl trochu naven celodenním běháním — a pospíchal seč byl do ulice du Colombier.

Pan de Tréville však nebyl ve svém paláci. Jeho četa měla službu v Louvru a byl s ní tam.

Nebylo zbytků, musil ho najít; stůj co stůj bylo třeba zpravit ho o všem, co se dělo.

D'Artagnan se rozhodl, že se pokusí dostat do Louvru. Jeho stejnokroj gardisty ze setniny pana des Essarts mu snad k tomu dopomůže.

Sešel tedy dolů ulicí des Petits Augustins a vrátil se po nábřeží až k Novému mostu. Napadlo ho, že se dá převézt; ale na břehu sáhl mechanicky do kapsy a zjistil, že nemá na převozníka peníze. Když byl zrovna proti ulici Guénégaud, spatřil, jak z ulice Dauphine vyšli dva lidé, jejichž vzhled vzbudil jeho pozornost. Byl to muž a žena.

Žena měla postavu paní Bonacieuxové, muž se k nerozeznání podobal Aramisovi.

Mimoto měla žena tentýž černý plášť, jehož si už všiml v ulici de La Harpe.

Muž pak měl mušketýrskou uniformu.

Žena měla staženou kapuci, muž si držel na obličejí kapesník. Tato dvojí opatrnost naznačovala věru zřetelně, že oba mají zájem na tom, aby nebyli poznáni.

Vešli na most.

D'Artagnan měl stejnou cestu, neboť šel do Louvru. Pustil se tedy za nimi.

Neučinil ještě ani dvacet kroků a už byl přesvědčen, že žena je paní Bonacieuxová a muž Aramis.

Srdce se mu rozbušilo podezřením a žárlivostí.

Cítil se dvakrát zrazen: přítelem a tou, již už miloval, jako by byla jeho milenkou. Paní Bonacieuxová se mu zapřísahala, že nezná Aramise, a čtvrt hodiny poté ji přistihl zavěšenou do něho.

D'Artagnan přitom neuvážil, že sám nezná hezkou kramářku déle než tři hodiny, že mu není povinna ničím než trochou vděčnosti za to, že ji zachránil před černými muži, kteří ji chtěli unést, a že mu nic neslíbila. Připadal si jako uražený, zrazený, zhanobený milenec; krev se mu zlostí nahrnula do tváře a rozhodl se, že si zjedná jasno.

Mladá žena a její průvodce si povšimli, že jsou sledováni, a zrychlili krok. Ale d'Artagnan se dal do běhu, předhonil je a vrátil se zase přímo proti nim. Bylo to zrovna v okamžiku, kdy procházeli před la Samaritaine, kde bylo celé okolí osvětleno lampou.

D'Artagnan se před nimi zastavil; oni též stanuli.

„Co chcete, pane?“ otázal se mušketýr a ustoupil o krok. Jeho řeč měla cizí přízvuk a v tu chvíli d'Artagnan poznal, že se zmýlil.

„To není Aramis!“ zvolal.

„Ne, pane, to není Aramis. Vidím na vašem zvolání, že jste se zmýlil v osobě, a odpouštím vám.“

„Vy mi odpouštíte!“ vzkřikl d'Artagnan.

„Ano,“ odvětil cizinec. „Nechte mne tedy jít svou cestou, když hledáte někoho jiného.“

„Máte pravdu, pane,“ pravil d'Artagnan, „s vámi nemám opravdu co činit, zato s touto dámou.“

„S touto dámou? Vždyť ji neznáte,“ opáčil cizinec.

„Mýlíte se, pane, znám ji.“

„Pane,“ zvolala paní Bonacieuxová vyčítavě, „dal jste mi čestné slovo vojáka a šlechtice; doufala jsem, že na ně mohu spoléhat!“

„A vy, madame, jste mi slíbila...“ řekl zaraženě d'Artagnan.

„Opřete se o mé rámě, madame, a pojd'me dále,“ pravil cizinec.

Ale d'Artagnan, omámen, zdeptán a udiven vším, co se tu právě odehrávalo, stál nadále před mušketýrem a paní Bonacieuxovou.

Mušketýr popošel o dva kroky a rukou ho odstrčil.

D'Artagnan uskočil nazad a tasil meč.

V téže vteřině tasil rychlostí blesku i cizinec.

„Proboha, mylorde!“ vykřikla paní Bonacieuxová. Vrhla se mezi ně a zachytila jejich meče holýma rukama.

„Mylorde!“ zvolal d'Artagnan, osvěcen náhlou myšlenkou.

„Mylorde! Odpusťte, pane, snad nejste...“

„Vévoda z Buckinghamu,“ dořekla polohlasně paní Bonacieuxová.

„A nyní nás můžete všechny zničit.“

„Mylorde, madame, odpusťte, tisíckrát prosím za odpuštění; miluji a strhla mě žárlivost. Vy víte, co je milovat, mylorde; odpusťte mi a řekněte, jak bych se mohl dát pro Vaši Milost zabít.“

„Jste statečný mladík,“ řekl Buckingham a podal d'Artagnanovi ruku, kterou ten uctivě stiskl. „Nabídl jste mi své služby, přijímám je. Jděte dvacet kroků za námi až k Louvru, a bude-li nás někdo stopovat, zabte ho!“

D'Artagnan paží přikryl obnažený meč, nechal jít paní Bonacieuxovou a vévodu dvacet kroků napřed a vydal se za nimi, hotov doslova vyplnit rozkaz vznešeného a elegantního ministra Karla I.

Naštěstí neměl mladý hrdina příležitost dokázat vévodovi svou oddanost a mladá žena a krásný mušketýr vstoupili do Louvru Échellskou bránou, aniž je kdo zastavil.

Nato se d'Artagnan odebral do hospody U smrkové šišky, kde už na něho čekali Porthos a Aramis.

Ačkoliv jim způsobil dost trampot, neřekl jim nic o tom, proč je dal svolat. Vysvětlil jim jen, že tu záležitost urovnal sám, ač se domníval, že bude potřebovat jejich pomoci.

A teď, kdy se naše vyprávění pěkně rozehrálo, nechme jít naše tři přátele klidně domů a sledujme, co se v klikatých chodbách Louvru děje s vévodou z Buckinghamu a jeho průvodkyní.

JIŘÍ VILLIERS, VÉVODA Z BUCKINGHAMU

Paní Bonacieuxová a vévoda vešli do Louvru bez nejmenších obtíží. O paní Bonacieuxové věděli, že je z královnina služebnictva; vévoda měl na sobě mušketýrskou uniformu pana de Tréville, jehož lidé měli, jak už řečeno, právě tuto noc v Louvru službu. Germain byl ostatně královně oddán, a kdyby se něco stalo, paní Bonacieuxová by zkrátka vzala na sebe, že si s sebou do Louvru vzala milence, a věc by byla odbyta. Ztratila by své dobré jméno, pravda, ale jakou cenu má na světě dobré jméno nepatrné kramářky?

Když vstoupili do dvora, šli vévoda a mladá žena nejprve asi dvacet pět kroků podél zdi. Poté paní Bonacieuxová stiskla kliku u dvířek pro služebnictvo, jež bývaly ve dne otevřené, na noc se však obvykle zavíraly. Dveře povolily a oba vešli. Byli v úplně tmě, ale paní Bonacieuxová znala v této části Louvru, vyhrazené pro služebnictvo, každou chodbičku. Zavřela za sebou, vzala vévodu za ruku, tápala několik kroků vpřed, chytila se zábradlí, našla nohou první schod a jala se stoupat nahoru po schodišti. Vévoda napočítal dvě poschodí. Poté se dala napravo, prošla dlouhou chodbou, sestoupila o patro níže, vstřčila klíč do zámku, odemkla a uvedla vévodu do pokoje osvětleného toliko noční lampou. Nato řekla:

„Zůstaňte zde, mylord, královna přijde,“ a odešla týmiž dveřmi. Zamkla za sebou na klíč, takže vévoda zůstal doslova uvězněn.

Nutno však říci, že třebaš byl tak sám, nepocítil vévoda z

Buckinghamu ani na okamžik strach. Význačnou vlastností jeho charakteru byla záliba v romantických dobrodružstvích. Smělý, statečný a podnikavý, nedával poprvé všanc svůj život při podobném podnikání. Dověděl se, že domnělý vzkaz Anny Rakouské, kterým byl přivolán z Paříže, je jen léčkou. Ale místo aby se vrátil do Anglie, využil příležitosti a prohlásil královně, že neodejde, dokud ji nespatří. Královna nejprve rozhodně odmítla, ale pak se obávala, aby vévoda v rozhořčení neučinil nějakou pošetilost. Už se rozhodla, že ho přijme a poprosí jej, aby odjel, když tu paní Bonacieuxovou unesli téhož večera, kdy ho měla vyhledat a dovést do Louvru. Po celé dva dny nikdo nevěděl, co se s ní stalo, a celá věc uvázla. Jakmile se však paní Bonacieuxová octla na svobodě a navázala spojení s La Portem, vše se opět dalo do pohybu a teď právě dokončila svůj nebezpečný podnik, který, kdyby ji nebyli zatkli, měl být vykonán už před třemi dny.

Ponechán o samotě, přistoupil Buckingham k zrcadlu. Mušketýrský šat mu věru znamenitě slušel. Ve svých pětácti letech byl právem pokládán za nejkrásnějšího a nejelegantnějšího kavalíra Francie i Anglie. Oblíbenec dvou králů, závatně bohat, všemocný v království, jež po své zvůli pobuřoval a z rozmaru zase uklidňoval, vedl Jiří Villiers, vévoda z Buckinghamu, jeden z těch pohádkových životů, jež ještě po staletích uvádějí potomstvo v úžas.

A byl si do té míry jist sám sebou, tak přesvědčen o své moci a o tom, že zákony, jimiž se řídí jiní lidé, se nevztahují na něho, že byl zvyklý jít hlava nehlava přímo za svým cílem, ať byl sebevzdálenější a sebeoslavnější, ať to byl cíl, na nějž jen pomyslet by pro jiného bylo šílenstvím. Tak se několikrát dovedl přiblížit krásné a hrdé Anně Rakouské a natolik ji oslnil, že vzbudil její lásku. Jiří Villiers si nyní stoupl před zrcadlo, načebral si své krásné vlasy, nakroutil si knír a srdce se mu zvedlo radostí, štěstím a pýchou, že se přiblížil okamžik, po němž tak dlouho toužil. Usmál se sám na sebe pln pýchy a naděje.

V tom okamžiku se otevřela dvířka skrytá v čalounované stěně a objevila se v nich žena. Buckingham spatřil její zjev v zrcadle a vykřikl: byla to královna!

Anně Rakouské bylo tehdy asi dvacet šest či dvacet sedm let, byla tedy právě na vrcholu své krásy.

Její chůze a pohyby byly královské či spíše božsky vznešené. Její oči, jež vrhaly smaragdové odlesky, byly dokonale krásné a zračila se v nich zároveň něha i majestátnost.

Její ústa byla malá a rudá, a ačkoliv spodní ret jako u všech knížat

rodu rakouského trochu přečnival, byla to ústa krásná v půvabném úsměvu i v hlubokém opovržení.

Její pleť byla pověstná svou jemností a hebkostí, její ruce i celé paže byly podivuhodně dokonalé a všichni básníci pěli o jejich jedinečném půvabu.

V mládí byla plavá; nyní její vlasy, silně zkadeřeně a napudrované, nabyly kaštanového odstínu a nádherně vroubily její obličej. I nejpřísnější posuzovatel by byl mohl této tváři vytknout snad jen nadbytek červeně, nejnáročnější sochař pak snad mohl žádat trochu jemnější linie nosu.

Buckingham zůstal na okamžik okouzlen. Nikdy se mu Anna Rakouská nezdála tak krásná, ani na plesech a na slavnostech, při rytířských jízdách, jako v této chvíli, kdy byla oblečena v prostý šat z bílého hedvábí. Provázela ji toliko dona Estefana, jediná Španělka, kterou nezahnala králova žárlivost a Richelieuovo pronásledování.

Anna Rakouská pokročila dva kroky dopředu; Buckingham jí klesl k nohám, a dříve než tomu královna mohla zabránit, políbil lem jejího šatu.

„Vévodo, víte již, že vzkaz, který jste dostal, nebyl ode mne?“

„Vím to, vím, Vaše Veličenstvo,“ zvolal vévoda. „Vím, že jsem šílený a bláhový, když věřím, že může snít oživnout a mramor se rozehřát, ale jaká pomoc; když člověk miluje, věří tak snadno v lásku. Ostatně má cesta nebyla docela nadarmo, smím-li vás spatřit.“

„Ano,“ odpověděla Anna Rakouská, „ale vy víte, proč vás přijímám a za jakých okolností. Necitelný ke všem mým útrapám, umínil jste si zůstat v městě, byť šlo o váš život a o mou čest. Přijala jsem vás jen proto, abych vám řekla, co vše nás dělí: hlubokost moře, nepřátelství dvou zemí, posvátnost slibů. Je to svatokrádežné bojovat proti tolika věcem, mylordo. A konečně jsem vás přijala proto, že už se nesmíme setkat.“

„Mluvte, madame, mluvte, královno,“ pravil Buckingham. „Sladkost vašeho hlasu mírní tvrdost vašich slov. Mluvte o svatokrádeži! Ale svatokrádežné je odlučovat od sebe srdce, jež Bůh stvořil jedno pro druhé.“

„Mylorde,“ řekla královna, „zapomínáte, že jsem vám nikdy neřekla, že vás miluji.“

„Ale neřekla jste mi ani, že mne nemilujete; a kdybyste mi taková slova skutečně řekla, byl by to od Vašeho Veličenstva přílišný nevďek. Povězte jen, kde naleznete takovou lásku, již nemůže uhasit ani čas,

ani nepřítomnost, ani zoufalství, lásku, jež se spokojí pohozeným šátkem, tajným pohledem, uniklým slůvkem?

Je tomu tři roky, madame, co jsem vás viděl ponejprv, a je tomu tři roky, co vás takto miluji.

Chcete, abych vám řekl, jak jste byla tenkrát poprvé oblečena?

Chcete, abych podrobně vylíčil každou ozdůbku vašich šatů? Hled'te, ještě teď vás vidím jako živou: seděla jste podle španělské módy na polštářích; měla jste šaty ze zeleného hedvábí, vyšíváné zlatem a stříbrem, a dlouhé, ohnuté rukávy jste měla spjaty na svých překrásných pažích sponami s velkými diamanty. Měla jste krajkové okruží, na hlavě klobouček téže barvy jako šaty a na něm volavčí pero.

Postůjíte okamžik! Zavírám oči a vidím vás před sebou takovou, jakou jste byla tehdy; otevřu je zase a vidím vás takovou, jaká jste nyní, to jest ještě stokrát krásnější.“

„Jaká bláhovost,“ zašeptala Anna Rakouská, která neměla srdce horšit se na vévodu proto, že si uchoval v paměti tak přesně její obraz. „Jaká bláhovost, živit svou beznadějnou vášeň takovými vzpomínkami!“

„A čím tedy chcete, abych žil? Mám jen vzpomínky! To je mé štěstí, můj poklad, má naděje. Každé setkání s vámi je jako dýmek, který ukládám do pokladnice svého srdce. Toto je čtvrtý, který padá z vašich rukou a který zvedám. Neboť za celé tři roky, madame, jsem vás neviděl více než čtyřikrát. Poprvé za okolností, jež jsem vám popsal, podruhé u paní de Chevreuse, potřetí v zahradách amienských.“

„Vévodo,“ řekla královna a začervenala se, „o tom večeru nemluvte.“

„Naopak, mluvmе o něm, hodně o něm mluvmе, madame! Je to nejkrásnější večer mého života. Vzpomínáte si, jak krásná byla noc? Jak vlahý a vonný byl vzduch, nebe modré a jako vyšperkované hvězdami? Ach madame, tenkrát jsem směl být okamžik s vámi sám; tenkrát jste byla sdílná, svěřila jste mi osamělost svého života, smutek svého srdce. Opírala jste se o mé rámě, o tohle, hled'te! Naklonil jsem k vám hlavu a cítil jsem, jak vaše hedvábné vlasy hladí mou tvář, a při každém jejich doteku jsem se zachvíval od hlavy k patě. Ach královno, královno, vy nevíte, kolik nebeské blaženosti a rajske radosti se skrývá v tomto okamžiku! Bože, všechno své jmění, slávu, všechny dny, které mi zbývají, bych dal za takovou noc! Neboť v té noci, madame, v té noci jste mne milovala, vím to!“

„Mylorde, je možné, že krásné okolí, kouzelná noc, váš vřelý pohled a všechny ty okolnosti, jež se někdy spiknou, aby zničily ženu, se onoho osudného večera seskupily kolem mne a zmátly mne. Ale jak jste sám viděl, mylorde, královna přišla na pomoc ženě, která slábla: na první slovo, které jste se odvážil vyslovit, na první smělost, na niž mi bylo odpovědět, jsem zavolala o pomoc.“

„Ano, ano, je to pravda a každá jiná láska než má by byla podlehla v této zkoušce, ale má láska z ní vyšla vroucnější a nesmrtelná. Myslíla jste, že přede mnou prchnete, vrátíte-li se do Paříže, domnívala jste se, že se neodvážím opustit poklad, nad nímž jsem měl na rozkaz svého pána bdít. Co mně však záleží na všech pokladech světa a na všech panovnických světa! Za týden jsem tu byl zpátky, madame. A tenkrát jste mi neměla co říci. Riskoval jsem přízeň svého krále, svůj život, jen abych vás na okamžik spatřil. Nedotkl jsem se ani vaší ruky, ale vy jste mi odpustila, vidouc mne tak pokorného a kajícího.“

„Ano, avšak víte také, mylorde, že pomluva se zmocnila všech těchto pošetilostí, jichž jsem já nebyla nijak účastna. Pan kardinál proti mně popudil krále a ten se hrozně rozzuřil: paní de Vernet byla vyhnána, Putange poslán do vyhnanství, paní de Chevreuse upadla v nemilost. A když vy jste se chtěl vrátit do Francie jako vyslanec, sám král, jen si vzpomeňte, sám král se tomu opřel!“

„Ano, a Francie zaplatí tento odpor svého krále válkou. Nemohu vás již vidět, madame. Dobrá! Chci aspoň, abyste o mně den co den slyšela mluvit.“

Jaký, myslíte, má cíl výprava na ostrov Ré a spojenectví s rochellskými protestanty, o něž usilují? Na konci toho všeho je touha vás vidět.

Vím dobře, že není naděje, abych s ozbrojenou mocí pronikl až do Paříže. Ale válka povede snad k míru, mír si vynutí vyjednavače, a tímto vyjednavačem budu já. Potom už se nikdo neodváží mne odmítnout a já se vrátím do Paříže, uvidím vás a budu na okamžik zase šťasten. Tisíce lidí zaplatí, pravda, svým životem moje štěstí. Avšak co mi na tom záleží, uvidím-li vás opravdu! Snad je to všechno hrozně bláhové, snad šílené — ale řekněte: která žena je víc milována? Která královna kdy měla sluhu vroucněji oddaného?“

„Mylorde, mylord, doznáváte svou obranou věci, které vás ještě více obviňují. Všechny ty důkazy lásky, jež mi chcete dát, jsou vlastně zločiny.“

„Protože mne nemilujete, madame. Kdybyste mne milovala, viděla byste to vše jinak. Kdybyste mne milovala, ach, kdybyste mne milovala, bylo by to pro mne příliš velké štěstí a já bych z něho zešlel. Paní de Chevreuse, o níž jste právě mluvila, byla méně krutá než vy. Holland ji miloval a ona jeho lásku opětovala.“

„Paní de Chevreuse nebyla královnou,“ zašeptala Anna Rakouská, přemožena vyznáním tak hluboké lásky.

„Vy byste mne tedy milovala, kdybyste jí nebyla, řekněte, madame, vy byste mne milovala? Smím věřit, že to jen důstojnost vašeho postavení vás činí tak krutou ke mně? Smím věřit, že kdybyste byla paní de Chevreuse, ubohý Buckingham by mohl doufat? Díky za ta sladká slova, líbezná královno, tisíceré díky!“

„Ach ne, mylord, to jste špatně rozuměl, to si nesprávně vykládáte; nechtěla jsem tím říci...“

„Mlčte, pro všechno na světě mlčte! Jsem-li šťasten klamem, nebuďte tak krutá a neberte mi aspoň ten,“ zvolal vévoda. „Však jste sama řekla, že mne vlákali do léčky, a já tu možná nechám svůj život. Neboť vězte, je to podivné, ale od nějaké doby mám předtuchu, že brzy zemřu.“ A vévoda se usmál teskným a kouzelným úsměvem zároveň.

„Můj bože!“ vykřikla Anna Rakouská s přízvukem hrůzy, v němž se mimoděk zračil její veliký zájem o vévodu, ač se to dosud snažila skrýt.

„Neříkám vám to proto, abych vás poděsil, madame, to ne; je to snad směšné, že vám to říkám, neboť ví bůh, že nedbám na podobné předtuchy. Ale slovo, jež jste vyřkla, naděje, kterou jste mi dala, vyváží vše, i můj život.“

„Tedy vězte, vévodo, že i já mám předtuchy, i já mám sny,“ pravila Anna Rakouská. „Zdálo se mi, že jste ležel a krvácel z rány.“

„Na levém boku, vidíte, a bylo to bodnutí nožem?“ přerušil jí Buckingham.

„Ano, ano, mylord, na levém boku a bodnutí nožem. Kdo vám mohl vyrazit, že jsem měla takový sen? Svěřila jsem se jen Bohu ve svých modlitbách.“

„Teď už nepotřebuji víc vědět, madame: vy mne milujete.“

„Já že vás miluji?“

„Ano, vy. Posílal by vám Bůh tytéž sny jako mně, kdybyste mne nemilovala? Měli bychom tytéž předtuchy, kdyby naše bytosti nebyly spojeny srdcem? Milujete mne, královno! Budete mne oplakávat?“

„Nemučte mne!“ vzkřikla Anna Rakouská. „To je víc, než dovedu snést! Zapřísahám vás, vévodo, odejděte, vzdalte se! Nevím, miluji-li vás či ne. Ale co vím, je, že nezruším přísahu. Slitujte se tedy nade mnou a odejděte. Budete-li zraněn ve Francii, zemřete-li ve Francii a já se budu domnívat, že láska ke mně byla příčinou vaší smrti, nikdy nedojdu útěchy, zešílím z toho. Odejděte, odejděte, prosím vás o to.“

„Jak jste takto krásná! Jak vás miluji!“ řekl Buckingham.

„Pryč! Pryč! Prosim vás o to; a navraťte se později. Navraťte se jako vyslanec, navraťte se jako ministr, navraťte se obklopen strážemi, jež vás ochrání, služebníky, kteří budou nad vámi bdít. A pak už se nebudu bát o váš život a budu šťastna, když vás opět uřím.“

„A je pravda, co mi říkáte?“

„Ano...“

„Prosím tedy o zástavu vaší laskavosti, o nějakou památku, která mi bude dotvrzovat, že jsem nyní nesnil. Nějaký předmět, který vy jste nosila a který i já bych mohl mít u sebe: prsten, náhrdelník, řetízek.“

„A odejdete, odejdete, dám-li vám, co žádáte?“

„Hned?“

„Ano.“

„Opustíte Francii, vrátíte se do Anglie?“

„Ano, přísahám.“

„Počkejte tedy zde.“

Anna Rakouská odešla do svých pokojů; ihned se však zase vrátila, nesouc v ruce malou skříňku z růžového dřeva se svým monogramem, vykládaným zlatem.

„Zde vezměte, vévodo,“ pravila, „jako památku na mne.“

Buckingham vzal skříňku a padl podruhé na kolena.

„Slíbil jste mi, že odejdete,“ pravila královna.

„A dodržím slovo. Ještě vaši ruku, madame, a pak odejdu.“

Anna Rakouská mu podala ruku a zavřela oči. Musila se opřít o Estefanu; cítila, že jejích sil je již namále.

Buckingham přitiskl své rty vášnivě na její krásnou ruku. Pak vstal a řekl:

„Nebudu-li mrtev, uvidím vás, dříve než uplyne půl roku, madame, kdybych měl proto převrátit celý svět.“ A věren slibu, který dal, vyběhl z pokoje.

Na chodbě potkal paní Bonacieuxovou, která na něho čekala; se stejnou obezřetností a stejně šťastně ho vyvedla z Louvru.

PAN BONACIEUX

Do všech těchto příhod, jak mohl čtenář pozorovat, byla zapletena osoba, o kterou se přes její choulostivé postavení dosud nikdo valně nestaral. Touto osobou je pan Bonacieux, ctihodný trpělivý za politické i milostné intriky, jež se v oné době zároveň tak rytířské i dvorné nerozlučně proplétaly.

Naštěstí — ať už si na to čtenář vzpomíná nebo ne — jsme slíbili, že ho neztratíme z dohledu.

Stráž, která ho zatkla, odvedla ho rovnou do Bastily, kde celý roztřesený musil projít kolem čtyř vojáků, kteří právě nabíjeli své muškety.

Pak ho zavedli do dlouhé podzemní síně, kde se stal terčem nejhrubších urážek a nejopovržlivějšího zacházení svých průvodců. Biřici viděli, že není šlechtic, a chovali se k němu jako k opravdovému lumpovi.

Teprve po půl hodině učinil tomuto trýznění konec jakýsi písař. Bonacieuxovy obavy však nezaplašil, neboť dal rozkaz, aby byl vězeň odveden k výslechu. Obyčejně byli vězni vyslýcháni ve svých celách, ale s panem Bonacieuxem takových cavyků nenadělali.

Kramáře se chopili dva strážníci a vedli ho přes dvůr do chodby, kde byla trojí hlídka. Pak otevřeli dveře a vstřčili ho do nízké světnice, kde byl jen stůl, židle a vyšetřující komisař. Komisař seděl na židli za stolem a něco psal.

Strážníci zavedli vězně před stůl a na komisařův pokyn podstoupili z doslechu.

Až dotud měl komisař hlavu skloněnou nad svými papíry; nyní ji zvedl, aby viděl, s kým má co dělat. Nevypadal nijak příjemně. Měl špičatý nos, vysedlé žluté čelisti, malá, ale pátravá a živá očka, a celou tvář připomínal zároveň kunu a lišáka. Hlava vězela na dlouhém a pohyblivém krku, který vyčníval z širokého černého taláru a připomínal želvu, vystrkující hlavu z krunýře.

Začal tím, že se zeptal pana Bonacieuxe na jméno a příjmení, na věk, stav a bydliště.

Obžalovaný odpověděl, že se jmenuje Jakub Michal Bonacieux, že je jedenapadesát let starý, obchodník na odpočinku, a že bydlí v ulici des Fossoyeurs číslo 11.

Místo aby pokračoval ve výslechu, spustil komisař dlouhé kázání o tom, jak je záhubné, pleťe-li se nepatrný občanek do veřejných záležitostí.

Do své přednášky zaplétal výklady o moci a činech pana kardinála, nevyrovnatelného ministra, který všechny předchozí ministry poráží na hlavu a je příkladem i všem budoucím. Jeho činům a jeho moci se nikdo beztrestně nesmí vzepřít.

Po této druhé části své přednášky se podíval na ubohého pana Bonacieuxe svými krahujčíma očima a vyzval ho, aby uvažoval o vážnosti své situace.

Kupčik byl se svými úvahami brzy hotov: posílal k čertu chvíli, kdy pana La Porta napadlo oženit ho se svou kmotřenkou, a zejména okamžik, kdy tato kmotřenka byla přijata jako švadlena do královských služeb.

Základním rysem povahy páně Bonacieuxovy byl hluboký egoismus smíšený se špinavou lakotností, celek pak byl okořeněn bezmeznou zbabělostí. Láska, kterou v něm vzbuzovala jeho mladá žena, byl cit zcela druhotný a nemohl soutěžit se základními city, jež jsme právě vypočetli.

Bonacieux skutečně přemýšlel o tom, co mu bylo řečeno.

„Věřte, pane komisaři,“ řekl chladně, „že znám a oceňuji více než kdo jiný zásluhy Jeho Eminence, pod jejíž vládou máme čest žít.“

„Opravdu?“ zeptal se komisař pochybovačně. „Ale proč byste tedy byl v Bastile, kdyby tomu tak skutečně bylo?“

„Jak to, že tu jsem, nebo spíše proč tu jsem,“ odvětil pan Bonacieux, „to vám skutečně při nejlepší vůli nemohu říci, poněvadž to sám nevím. Ale docela jistě to není proto, že bych byl, aspoň vědomě, neuposlechl pana kardinála.“

„Musil jste přece spáchat nějaký zločin, když jste obžalován z velezrady.“

„Z velezrady!“ vykřikl pan Bonacieux ohromeně. „Z velezrady! A jak může být, prosím vás, obviněn z velezrady ubohý kupčik, který nenávidí hugenoty a oškliví si Španěly? Jen si pomyslete, pane, vždyť je to docela nemožná věc!“

„Ale vy máte ženu, pane Bonacieuxi, vidíte?“ pravil komisař a probodával obžalovaného pohledem, kterým jako by mu četl až v hloubi duše.

„Ano, pane, to mám,“ odvětil kupčik všecek se chvěje; vycíťoval správně, že tady je kořen celé zápletky. „To jest měl jsem ji.“

„Jak to, měl jste ji? Co jste s ní udělal, jestli už ji nemáte?“

„Unesli mi ji, pane.“

„Unesli vám ji?“ pravil komisař. „A to se podívejme!“

Z toho „a to se podívejme!“ Bonacieux vycítil, že věc se stále zaplétá.

„Tak tedy vám ji unesli!“ začal zase komisař. „A víte, kdo ji unesl?“

„Domnívám se, že toho muže znám.“

„Kdo je to?“

„Ale uvažte, pane komisaři, že nic netvrdím; mám jen podezření.“

„Na koho? Tak ven s tím, a hezky upřímně!“

Pan Bonacieux byl na vrcholu rozpaků; měl vše popřít, nebo vše vyjevit? Popře-li všechno, mohli by myslet, že ví příliš mnoho a nechce mluvit; řekne-li všechno, bude to aspoň dokladem jeho dobré vůle. Rozhodl se tedy povědět vše.

„Mám podezření na vysokého tmavovlasého muže,“ pravil, „který dělá dojem vznešené osobnosti. Když jsem čekával u branky v Louvru na ženu, abych si ji odvedl domů, šel, jak se mi aspoň zdá, několikrát za námi.“

Komisař projevil jakýsi neklid.

„A znáte jeho jméno?“ pravil.

„Ne, o jméně nemám potuchy, ale kdybych ho ještě jednou potkal, poznal bych ho naráz i mezi tisíci osobami, za to ručím.“

Komisař sraštil čelo.

„Mezi tisíci že byste ho poznal, pravíte?“ pokračoval.

„To jest,“ opáčil pan Bonacieux, vida, že asi šlápl vedle, „chci říci...“

„Odpověděli jste, že byste ho poznal,“ řekl komisař, „dobrá, to pro dnešek stačí. Než budeme pokračovat, je nutno, aby kdosi byl zpraven o tom, že znáte únosce své ženy.“

„Ale vždyť já jsem neřekl, že ho znám!“ zvolal Bonacieux pln zoufalství. „Řekl jsem vám naopak...“

„Odved'te vězně,“ poručil komisař oběma strážným.

„Kam ho máme dát?“ ptal se písař.

„Do nějaké kobky.“

„Do které?“

„Nu, do první, která bude volná a dá se dobře zavřít!“ odvětil komisař s lhостejností, jež ubohému Bonacieuxovi nahnala ještě větší hrůzu.

„Ach, běda mi, běda!“ nařikal sám pro sebe. „Valí se na mne neštěstí; moje žena asi spáchala nějaký strašný zločin. Domnívají se, že jsem jejím spoluviníkem, a potrestají mne s ní. Asi přiznala, že mi o všem vyprávěla; žena je tak křehká nádoba! Tak do první volné kobky! Ono se řekne, noc uteče rychle. A zítra kolo, šibenice! Ach bože, slituj se nade mnou!“

Oba strážci ovšem v nejmenším nedbali nářků pana Bonacieuxe; jistě už na podobné byli dávno zvyklí. Vzali vězně za rameno a odváděli ho pryč, zatímco komisař chvatně psal dopis, na nějž už písař čekal.

Bonacieux nemohl zamhouřit oka, ačkoliv kobka nebyla nejhorší; jeho znepokojení mu nedalo spát. Zůstal celou noc sedět na sedátku a při nejmenším šramotu se vyděsil. A když do místnosti vnikly první paprsky dne, zdálo se mu, že se jítřenka oděla v smuteční barvy.

Náhle uslyšel klapnout závory a ulekaně vyskočil. Domníval se, že už pro něho jdou, aby ho odvedli na popravu. A když viděl, že místo kata, jehož se nadál, přichází jen komisař ze včerejška a jeho písař, byl by jim málem padl kolem krku.

„Váš případ se od včerejška velmi zkomplikoval, milý pane,“ pravil mu komisař, „a radím vám, abyste řekl čistou pravdu; neboť jedině vaše lítost může zmírnit hněv kardinálův.“

„Ale vždyť já jsem ochoten říci vše,“ vykřikl Bonacieux, „aspoň všechno, co vím. Ptejte se, prosím vás.“

„Tak nejprve: kde je vaše žena?“

„Vždyť jsem vám už řekl, že mi ji unesli.“

„Ano, ale včera v pět hodin odpoledne uprchla, asi s vaší pomocí.“

„Má žena uprchla! Ach ta nešťastnice! Pane, jestli uprchla, není to má vina, přísahám vám.“

„Co jste tedy dělal u svého souseda, pana d'Artagnana, s nímž jste měl ten den dlouhou poradou?“

„Ach tak, pane komisaři, ano, to je pravda; uznávám, že jsem chybil. U pana d'Artagnana jsem opravdu byl.“

„Jaký byl účel vaší návštěvy?“

„Prosil jsem ho, aby mi pomohl nalézt mou ženu. Myslil jsem, že mám právo po ní pátrat; mýlil jsem se, jak se zdá, a prosím vás za to o prominutí.“

„A co vám odpověděl pan d'Artagnan?“

„Pan d'Artagnan mi přislíbil pomoc. Ale povšiml jsem si velmi brzy, že mne zrazuje.“

„Vy chcete oklamat spravedlnost! Pan d'Artagnan se s vámi přece smluvil a v důsledku této smlouvy zahnal policisty, kteří zadrželi vaši ženu, a zmařil veškeré pátrání po ní.“

„Pan d'Artagnan tedy zas unesl mou ženu? Co mi to tu povídáte?“

„Naštěstí je pan d'Artagnan v našich rukou a budete s ním konfrontován.“

„Nežádám si věru nic jiného,“ zvolal Bonacieux. „Nebude mne nijak mrzet, uvidím-li známou tvář.“

„Přived'te pana d'Artagnana,“ pravil komisař oběma strážným. Stráže přivedly Athose.

„Pane d'Artagnane, vypovězte, co se přihodilo mezi vámi a tímto pánem,“ řekl komisař a obrátil se k Athosovi.

„Ale tohle není pan d'Artagnan!“ vykřikl Bonacieux.

„Co? To že není pan d'Artagnan?“ rozkřikl se komisař.

„Kdepak!“ odpověděl Bonacieux.

„Jak se tedy jmenuje ten pán?“ ptal se komisař.

„To vám nemohu říci, neznám ho.“

„Jakže? Vy ho neznáte?“

„Ne.“

„Nikdy jste ho neviděl?“

„To ano, ale jak se jmenuje, nevím.“

„Vaše jméno?“ zeptal se komisař.

„Athos,“ odvětil mušketýr.

„To přece není žádné lidské jméno, tak se jmenuje hora,“ zvolal komisař zmaten; začínal už ztrácet hlavu.

„Já se tak jmenuji,“ řekl klidně Athos.

„Ale vždyt' jste říkal, že se jmenujete d'Artagnan.“

„Já?“

„Ano, vy.“

„To jest bylo mi řečeno: »Jste pan d'Artagnan?« Já jsem odpověděl: »Myslíte?« Nu a biřící začali křičet, že jsou si tím jisti. Nechtělo se mi vyvracet jim to. Ostatně jsem se mohl mýlit.“

„Pane, vy urážíte majestát soudu!“

„Naprosto ne,“ odušil klidně Athos.

„Vy jste pan d'Artagnan.“

„Vidíte, zas mi tak říkáte.“

„Ale tady není nejmenší pochyby, pane komisaři,“ ozval se zase pan Bonacieux. „Pan d'Artagnan je mým nájemníkem a musím ho přece znát, ačkoliv mi neplatí nájemné, nebo snad tím spíš, že neplatí. Pan d'Artagnan je také docela mladý, sotva dvacetiletý, a tomuhle pánovi je přinejmenším třicet. A konečně je pan d'Artagnan v gardovém pluku pana des Essarts, a tenhle pán je mušketýr ze setniny pana de Tréville. Jen se podívejte na uniformu, pane komisaři.“

„Proklatě, to je pravda,“ zamumlal komisař.

V témž okamžiku se dveře zprudka otevřely a jeden z vrátných Bastily uvedl posla, který odevzdal komisaři dopis.

„Ach, ta nešťastnice!“ vykřikl komisař.

„Co zas? Co říkáte? Doufám, že nemluvíte o mé ženě!“

„Baže o ní. Jste v tom pěkně, drahý pane.“

„No tohle!“ vzkřikl kupčik zoufale. „Povězte mi, prosím vás, jak může zhoršit mou situaci to, co dělá má žena, když já jsem ve vězení!“

„Nu, poněvadž to, co dělá, je důsledkem ďábelského plánu, který jste si mezi sebou ujednali!“

„Přísahám vám, pane komisaři, že se hluboce mýlíte. Nevím ani zbla o tom, jaké plány měla moje žena, a nemám potuchy, co učinila. A jestli dělá hlouposti, tak se jí zříkám a proklínám ji.“

„Poslyšte, jestli mne již nepotřebujete, pošlete mne někam,“ řekl Athos komisaři. „Ten váš pan Bonacieux je strašně nudný.“

„Odvedte oba vězně do jejich kobek,“ pravil na to komisař, ukazuje jedním pokynem na Athose i Bonacieuxe, „a necht' jsou střeženi přísněji než dříve.“

„Ale poslyšte,“ pokračoval Athos se svým obvyklým klidem, „máte-li zájem o pana d'Artagnana, není mi jasno, v čem vám ho mohu nahradit.“

„Učiňte, co jsem nařídil!“ rozkřikl se komisař. „A naprostou mlčenlivost! Rozumíte?“

Athos pokrčil rameny a dal se odvést stráží; pan Bonacieux spustil zase nářky, že by to hnulo tygrem.

Odvedli ho do téže kobky, kde již strávil noc, a nechali ho tam celý den. Po celý ten den pan Bonacieux plakal jako pravý kramář; nebyl zkrátka žádný hrdina, jak nám to sám řekl. K deváté hodině večer, zrovna když už chtěl ulehnout, zaslechl na chodbě kroky. Kroky se blížily k jeho kobce, dveře se otevřely a objevili se strážní.

„Pojďte se mnou,“ pravil policejní úředník, který vešel za strážemi.

„Mám jít s vámi!“ vykřikl Bonacieux. „Tak pozdě a jít s vámi! A kam, proboha?“

„Tam, kam máme rozkaz vás dovést.“

„To přece není odpověď!“

„Je to jediná odpověď, kterou vám můžeme dát.“

„Ach bože, bože,“ mumlal ubohý kupčik, „teď už jsem ztracen.“

A šel mechanicky a bez odporu za stráží, která pro něj přišla.

Vedli ho touž chodbou, kterou sem přišel, přešli dvůr a dali se podél druhé budovy; konečně se dostali k vstupní bráně a pan Bonacieux zjistil, že tam stojí povoz obklopený čtyřmi jízdními strážemi. Pokynuli mu, aby vstoupil do vozu, úředník si sedl vedle něho, dvířka zavřeli na klíč a oba se octli v pohyblivém vězení.

Vůz se rozjel, zvolna jako na pohřeb. Zavřenou mříží zahlédl vězeň domy a dláždění. To bylo vše. Ale jako pravý Pařížan poznával Bonacieux každou ulici podle patníků, vývěsních štítů, svítlen. Když dojížděli k Sv. Pavlu, k místu, kde popravovali odsouzence z Bastily, byl blízek omdlení a dvakrát se pokřižoval. Domníval se, že tam vůz zastaví. Ale jelo se dále.

Novou hrůzu zažil, když míjeli hřbitov U sv. Jana. Tam se totiž pochovávali zločinci proti státu. Jen jedna věc ho uklidnila: že jim totiž obyčejně usekli hlavu, než je pochovali, a jemu ještě hlava seděla na ramenou. Jakmile však postřehl, že vůz jede směrem k náměstí de la Grève, rozeznal špičatou střechu radnice a vůz zahrnul pod podloubí, zase si pomyslně, že je s ním konec. Chtěl se honem úředníkovi vyzpovídat, a když ten odmítl, dal se do žalostného nářku, takže policista prohlásil, že nepřestane-li mu ječet do ucha, dá mu roubík.

Ta pohružka Bonacieuxe poněkud uklidnila; kdyby ho byli chtěli popravít na náměstí de la Grève, nestálo by za to dávat mu roubík, poněvadž už byli skoro na místě. A skutečně, vůz projel osudným místem, aniž zastavil. Nebylo se tedy už obávat než popraviště Croix-du-Trahoir: vůz se dal právě tím směrem.

Tentokrát už nebylo pochyby, na Croix-du-Trahoir byli popravováni podružní zločinci. Bonacieux si příliš lichotil, domnívaje se, že je hoden Sv. Pavla nebo náměstí de la Grève. Na popravišti Croix-du-Trahoir měla skončit jeho cesta i jeho životní pouť!

Nemohl ještě vidět to nešťastné místo s vysokým křížem, ale tušil jaksi, že mu jde vstříc. Když už od něho byl sotva na dvacet kroků, zaslechl hlčení davu a vůz se zastavil. To bylo více, než mohl ubohý Bonacieux, vyčerpaný nadobro tolika silnými dojmy, snést. Vyrázil slabý sten, jako by umíral, a omdlel.

MUŽ Z MEUNGU

Ten sběh lidu nebyl však proto, že by tu čekali na popravu; okukovali tu už oběšence.

Vůz, který musil na okamžik zastavit, se dal zase do pohybu, projel zástupem a pokračoval v jízdě. Zabočil do ulice Saint-Honoré, vjel do ulice des Bons-Enfants a zastavil před nízkými dveřmi.

Dveře se otevřely a dva strážní zachytili do náručí Bonacieuxe, podpíraného úředníkem. Postrkovali ho jakousi chodbou, vyvedli ho nahoru po schodech a složili ho konečně do předsíně.

Všechny pohyby dělal Bonacieux jako stroj, nevěda o sobě. Šel, jako kráčíme ve snu, předměty kolem sebe viděl jakoby v mlze; jeho uši vnímaly zvuky, ale neuvědomoval si, co znamenají. V této chvíli by ho byli mohli třeba popravovat, a nebyl by učinil jediný pohyb na obranu, jediným výkřikem by nebyl poprosil o smilování.

Zůstal tedy sedět na lavici v poloze, jak ho tam stráž posadila. Opřel se zády o zeď a ruce mu malátně visely podél těla.

Nicméně poznenáhlu se začal rozhlížet kolem sebe. Neviděl však nic, co by budilo hrůzu, nic nenaznačovalo, že by byl v nebezpečí

života: lavice byla pohodlně vycpána, stěny byly obloženy krásnou kozinkou, velké záclony z červeného damašku, visící na zlatých kroučcích, povívaly před okny. Pozvolna pochopil, že jeho úděs byl přehnaný, a odvážil se pohnout hlavou doprava a doleva, nahoru a dolů.

Nikdo tomu pohybu nebránil a to mu dodalo natolik odvahy, že si troufl přitáhnout k sobě jednu nohu, potom druhou. Konečně, pomáhaje si rukama, zvedl se z lavice a postavil se na nohy.

Jakýsi důstojník vlídného vzezření otevřel v té chvíli dveře, dohovořil ještě několik slov s osobou, která byla ve vedlejší místnosti, a nato se obrátil k vězni.

„Vy jste pan Bonacieux?“ pravil.

„Ano, pane důstojníku, k vašim službám,“ zakoktal kramář, více mrtvý než živý.

„Vstupte!“ řekl důstojník.

A ustoupil, aby mohl kupčik projít. Ten bez odmluvy uposlechl a vešel do pokoje, kde byl, jak se zdálo, očekáván.

Byla to velká pracovna; po stěnách byly rozvěšeny zbraně všeho druhu. Páchlo tu zatuchlou uzavřeností a v krbu se už topilo, ačkoliv byl teprve konec září. Uprostřed místnosti stál čtverhranný stůl, na němž byly rozloženy knihy a papíry, a na tom všem ležel ohromný rozevřený plán města La Rochelle.

Před krbem stál muž prostřední výšky, vznešeného a hrdého vzezření, pronikavých očí. Měl široké čelo a jeho hubenou tvář ještě prodlužovala kozí bradka, nad níž se rýsovaly kníry. Třebas bylo tomuto muži stěží nějakých třicet sedm let, vlasy, bradka i kníry mu už začínaly šedivět. Neměl sice meč, ale celým vzezřením připomínal válečníka. Jeho vysoké boty, pokryté lehce prachem, nasvědčovaly, že jel nedávno na koni.

Tento muž byl Armand Jean Duplessis, kardinál de Richelieu. Ne ještě takový, jak nám ho líčívají, to jest shrbený jako stařec, zmučeného a vyschlého těla, pohaslého hlasu, pohřbený ve své veliké lenošce jako v předčasném hrobě; stařec, žijící už jen silou svého génia a udržující boj proti Evropě už jenom nezdočnou životností svých myšlenek. Shledáváme se s ním v podobě, jakou v té době skutečně měl: obratný a dvorný kavalír, těla sice již slabého, ale podpíraného onou mohutnou mravní silou, která z něho učinila jednoho z nejpodivuhodnějších mužů, kteří kdy žili. Tehdy už poskytl pomoc navarskému vévodovi v jeho vévodství, dobyl Nimes, Castres a Uzès a chystal se zahnat Angličany z ostrova Ré a oblehnout La Rochelle.

Na první pohled v něm nic nedávalo tušit kardinála a těm, kdo neznali jeho tvář, bylo nemožné uhodnout, koho mají před sebou.

Chudák kupčik zůstal stát u dveří. Osoba, kterou jsme právě popsali, na něho upřela své oči, jako by chtěla proniknout až na dno všeho, co se až do této chvíle zběhlo.

„To je ten Bonacieux?“ zeptal se kardinál po chvíli mlčení.

„Ano, monsignore,“ odvětil důstojník.

„Dobrá, podejte mi ty papíry a nechte nás o samotě.“

Důstojník vzal zmíněné papíry se stolu, podal je kardinálovi, hluboce se uklonil a odešel.

Bonacieux v těch papírech poznal své protokoly z Bastily. Čas od času zvedl muž u krbu z popsáných listů oči a vbodl je jako dvě dýky do ubohého kramáře.

Po deseti minutách četby a deseti vteřinách rozvažování věděl kardinál jasně, na čem je.

„Tahle hlava nikdy nekula žádné pikle,“ zamumlal pro sebe, „ale ať si, vezmeme ho přece na paškál.“

„Jste obžalován z velezrady,“ promluvil kardinál pomalu.

„To mi už, monsignore, řekli,“ vyhrkl Bonacieux, dávaje muži, jenž ho vyslýchal, titul, který zaslechl od důstojníka. „Ale přísahám vám, že vůbec o ničem nevím.“

Kardinál potlačil úsměv.

„Kul jste pikle se svou ženou, s paní de Chevreuse a s mylordem vévodou z Buckinghamu.“

„Tahle jména jsem opravdu všechna slyšel vyslovit,“ odpověděl kupčik.

„Při jaké příležitosti?“

„Žena říkala, že kardinál Richelieu přilákal vévodu z Buckinghamu do Paříže, aby ho zničil a královnu s ním.“

„Tohle že říkala?“ vzkřikl zlostně kardinál.

„Ano, monsignore, ale já jí odpověděl, že takové řeči nemá vůbec vypustit z úst a že Jeho Eminence by nebyla s to...“

„Mlčte, jste hlupák,“ odušil kardinál.

„Právě tak mi odpověděla i má žena, monsignore.“

„Víte, kdo unesl vaši ženu?“

„Ne, monsignore.“

„Máte však nějaké podezření, ne?“

„Ano, monsignore. Ale ta má podezření se zdála nemilá komisaři, tak jsem je pustil z hlavy.“

„Vaše žena uprchla, věděl jste to?“

„Ne, monsignore, dověděl jsem se to až ve vězení od pana komisaře. Je to moc vlivný pán.“

Kardinál podruhé potlačil úsměv.

„Tak vy tedy nevíte, co se s vaší ženou od jejího útěku dělo?“

„Nemám ani zdání, monsignore; asi se vrátila do Louvru.“

„V jednu hodinu v noci tam ještě nebyla.“

„Můj ty bože! Co se s ní jen stalo?“

„Vyzvíme to, buďte klidni. Před kardinálem se nic neutají, kardinál ví vše.“

„A myslíte, monsignore, že bude kardinál souhlasit s tím, aby se mi řeklo, co se stalo s mou ženou?“

„Snad ano; ale nejdříve musíte vy po pravdě říci, co víte o stycích své ženy s paní de Chevreuse.“

„O tom nevím pranic, monsignore, v životě jsem ji neviděl.“

„Když jste chodil své ženě naproti do Louvru, vždycky jste šli rovnou domů?“

„Skoro nikdy. Mívala obyčejně co dělat u obchodníků s plátnem a já jsem ji doprovázel.“

„Kolik bylo těch obchodníků?“

„Dva, monsignore.“

„Kde bydlí?“

„Jeden v ulici de Vaugirard, druhý v ulici de La Harpe.“

„Chodíval jste s ní dovnitř?“

„Nikdy, monsignore; čekal jsem u dveří.“

„A pod jakou záminkou tam chodila sama?“

„Pod žádnou. Řekla, abych čekal, a já jsem čekal.“

„Jste věru manžel k pohledání, milý pane Bonacieuxi!“ pravil kardinál.

Říká mi „milý pane“; zdá se, že je to se mnou na dobré cestě, pomyslel si kramář.

„Poznal byste ty dveře?“

„Ano.“

„Znáte čísla domů?“

„Ano.“

„Která to jsou?“

„V ulici de Vaugirard číslo 25 a v ulici de La Harpe číslo 75.“

„Dobře,“ řekl kardinál.

Zároveň vzal do ruky stříbrný zvonek a zazvonil; vstoupil důstojník.

„Dojděte mi pro Rocheforta,“ pravil polohlasně kardinál. „Vrátil-li se už, ať okamžitě přijde.“

„Hrabě je zde,“ odvětil důstojník, „a žádá si ihned mluvit s Vaší Eminencí!“

„Ať tedy vejde, ať vejde!“ řekl rychle Richelieu.

Důstojník vyběhl z pokoje s rychlostí příznačnou pro všechny kardinálovy služebníky.

„S Vaší Eminencí!“ mumlal Bonacieux a vyvaloval údivem oči, div mu nevypadly.

Neuplynulo ani pět vteřin, když se otevřely dveře a vstoupila nová osoba.

„To je on!“ zvolal Bonacieux.

„Kdo?“ optal se kardinál.

„Ten, co unesl mou ženu.“

Kardinál zazvonil podruhé. Důstojník znovu vešel.

„Odevzdejte toho muže zase strážím. Ať počká, až ho opět předvolám.“

„Ne, monsignore, ne, to není on,“ dal se do křiku Bonacieux, „zmýlil jsem se. Tohle je někdo jiný a vůbec mu není podoben. Tento pán je počestný člověk.“

„Odved'te toho troupa!“ pravil kardinál.

Důstojník vzal Bonacieuxe pod paži a odvedl ho do předsíně, kde čekaly stráže.

Muž, který právě vstoupil, sledoval netrpělivě očima Bonacieuxův odchod, a když se za ním zavřely dveře, pravil:

„Přece se setkali!“

„Kdo?“ optal se kardinál.
„Ona a on.“
„Královna s vévodou!“ zvolal Richelieu.
„Ano.“
„A kde?“
„V Louvru.“
„Jste si tím jist?“
„Zcela určitě.“
„Kdo vám to řekl?“
„Paní de Lannoy, která je zcela oddána Vaší Eminenci, jak jistě víte.“
„Proč to neřekla dříve?“
„Snad náhodou, snad z nedůvěry královna poručila paní de Surgis, aby s ní spala v pokoji a celý den ji hlídala.“
„Dobře, prohráli jsme. Dlužno tedy přemýšlet o odvěti.“
„Budu vám z celé duše nápomocen, monsignore, buďte ubezpečen.“
„A jak se to všechno zběhlo?“
„V půl jedné v noci. Královna byla se svými dámami...“
„Kde?“
„Ve své ložnici...“
„Tu jí přinesli kapesníček od její komorné, švadleny...“
„A co dál?“
„Královna projevila velké pohnutí, a ačkoliv byla silně nalíčena, zbledla.“
„Dál! Dál!“
„Pak se zvedla a nejistým hlasem řekla: »Počkejte na mne deset minut, dámy, hned se vrátím.« Otevřela dveře do přístěnku a vyšla z pokoje.“
„Proč vás paní de Lannoy nepřišla ihned o tom zpravit?“
„Nic ještě nebylo jistého; ostatně královna řekla: »Čekejte na mne, dámy,« a paní de Lannoy se neodvážila neuposlechnout.“
„A jak dlouho se královna zdržela mimo komnatu?“
„Tři čtvrti hodiny.“
„Žádná z jejích žen ji nedoprovázela?“
„Jedině dona Estefana.“
„A pak se královna vrátila?“
„Ano, ale to přišla jen pro malou skříňku z růžového dřeva se svým monogramem, a ihned zase odešla.“
„A když se vrátila, přinesla skříňku zpět?“

„Ne.“

„Ví paní de Lannoy, co bylo v té skříňce?“

„Ano, diamantové závěšky, dar Jeho Veličenstva královně.“

„A říkáte, že se vrátila bez skříňky?“

„Ano.“

„Paní de Lannoy se domnívá, že královna dala skříňku Buckinghamovi?“

„Je si tím jista.“

„Jak to?“

„Paní de Lannoy má na starosti královniny šperky; využila toho a stále tu skříňku hledala, tváříc se, jako by byla znepokojena jejím zmizením. Konečně se odvážila zeptat královnyn.“

„A královna...?“

„Královna silně zčervenala a odpověděla, že večer zlomila jeden závěsek a poslala šperk do správky k svému zlatníkovi.“

„Je třeba tam dojít a přesvědčit se, je-li to pravda či ne.“

„Už jsem u něho byl.“

„Dobře. A co zlatník?“

„Zlatník o ničem neví.“

„Báječné! Rocheforte, ještě není všechno ztraceno, ba možná že je to takhle lepší.“

„Nepochybuji, že vynalézavost Vaší Eminence...“

„Dovede napravit hlouposti svého agenta, vidíte?“

„Právě tak jsem to chtěl říci, kdyby mne byla Vaše Eminence nechala dokončit větu.“

„Víte, kde se nyní skrývá vévodkyně de Chevreuse a vévoda z Buckinghamu?“

„Ne, monsignore, o tom mi moji lidé nemohli podat zprávu.“

„Ale já to vím.“

„Vy, monsignore?“

„Ano, nebo aspoň se to dohaduji. Jeden z nich se skrýval v ulici de Vaugirard číslo 25, druhý v ulici de La Harpe číslo 75.“

„Přeje si Vaše Eminence, abych je dal oba zatknout?“

„Bude už asi pozdě, jistě již odjeli.“

„Ale je možné se o tom přesto přesvědčit.“

„Vezměte deset mužů mé stráže a prohledejte oba domy.“

„Už jdu, monsignore.“

A Rochefort vyběhl z pokoje.

Kardinál zůstal o samotě, chvíli přemýšlel a pak zazvonil potřetí.

Vstoupil tž dštojník.

„Přivedte vězně,“ pravil kardinál.

Bonacieux byl opět uveden do pokoje a dštojník se na kardinálův pokyn vzdálil.

„Oklamal jste mne,“ řekl pšsně kardinál.

„Já, a klamat Vaši Eminenci?“ vzkřikl Bonacieux.

„Vaše žena při těch pochůzkách do ulice de Vaugirard a de La Harpe nechodila k obchodníkům s plátnem.“

„A kam chodila, proboha?“

„K vévodkyni de Chevreuse a k vévodovi z Buckinghamu.“

„Ano, je to tak,“ pravil Bonacieux rozpomínaje se. „Vaše Eminence má pravdu. Já jsem své ženě několikrát řekl, že je divné, že ti pláteníci bydlí v takových domech a nemají ani žádnou firmu, ale ona se vždycky jen rozesmála. Ach monsignore,“ zvolal Bonacieux a

vrhl se k nohám Jeho Eminence, „vidím, že jste najisto pan kardinál, velký kardinál, génius, kterého má celý svět v úctě!“

Ačkoliv vítězství, jehož tu kardinál získal nad mužem tak praobyčejným, jako byl Bonacieux, bylo velmi skrovné ceny, přece z něho měla Jeho Eminence na okamžik radost. Ale takřka ihned zvolnil jeho rty úsměv, jako by ho napadlo něco nového, a podal kramáři ruku se slovy:

„Vstaňte, přáteli, jste poctivý muž.“

„Kardinál mi podal ruku! Dotkl jsem se ruky velkého muže!“ zvolal Bonacieux. „Velký kardinál mne nazval přítelem!“

„Ano, přáteli, ano!“ pronesl kardinál oním otcovským tónem, kterého někdy užíval; ale oklamal tak jen toho, kdo ho neznal. „A protože jsme vás nespravedlivě podezřívali, je třeba, abyste byl odškodněn. Zde máte váček se sto pistolemi, vezměte si jej a odpusťte mi.“

„Já abych vám odpustil, monsignore!“ pravil Bonacieux váhaje, má-li si váček vzít, neboť se bezpochyby bál, není-li to jen žert. „Vy jste přece měl plné právo mě zatknout, vy mě můžete dát mučit, vy mě můžete dát popravít, je-li vám libo. Vy jste pán a já proti tomu nemohu namítnout ani slovíčko. A já že vám mám odpustit? To přece nemyslíte vážně, monsignore?“

„Milý pane Bonacieuxi, vidím, že tu věc řešíte šlechtností, a děkuji vám za to. Vezmete si tedy ten váček a neodejdete příliš nespokojen?“

„Odcházím nadšen, monsignore.“

„Sbohem tedy, či spíše na shledanou, neboť doufám, že se ještě uvidíme.“

„Kdykoliv si bude Vaše Eminence přát; jsem vždycky k službám.“

„Buďte ubezpečen, že to bude často, neboť mi bylo zvlášť milé s vámi hovořit.“

„Ach Vaše Milosti!“

„Na shledanou, pane Bonacieuxi, na shledanou.“

A kardinál mu pokynul rukou, což Bonacieux opětoval tím, že se uklonil až k zemi. Poté se vypoklonkoval ven, a když byl v předsíni, zaslechl ho kardinál křičet samým nadšením z plna hrdla: „Ať žije monsignore! Ať žije Jeho Eminence! Ať žije velký kardinál!“ S úsměvem naslouchal kardinál těmto výlevům nadšených citů mistra Bonacieuxe; když se pak jeho volání ztrácelo v dálce, řekl si:

„Vida, zas jeden člověk, který by se dal pro mne od minuty zabít.“

A kardinál počal s největší pozorností prohlížet mapu pevnosti La Rochelle, která, jak jsme již řekli, byla rozložena na psacím stole.

Tužkou rýsoval linii, kudy měla jít slavná hráz, jež o půldruhého

roku později uzavřela přístav obleženého města.

Zrovna když byl nejlouběji ponořen do svých strategických úvah, dveře se znovu otevřely a vstoupil Rochefort.

„Tak co?“ řekl živě kardinál a rychle vstal, což dokazovalo, jak velkou důležitost přikládal posláni hraběte.

„Je to tak,“ pravil hrabě, „v domech, označených Vaší Eminencí, skutečně bydlili asi osmadvacetiletá žena a muž mezi pětatřiceti až čtyřiceti lety. Žena po čtyři, muž po pět dnů, ale žena odcestovala minulou noc a muž dnes ráno.“

„To byli oni!“ vykřikl kardinál. Pohlédl na hodiny a pokračoval: „Na pronásledování už je pozdě, vévodkyně je v Toursu a vévoda v Boulogni. Musíme je dohonit v Londýně.“

„Jaké rozkazy tedy dává Vaše Eminence?“

„Ani slova o tom, co se stalo; ať je královna ukolébána naprostou jistotou; ať nemá ani tušení, že známe její tajemství; ať se domnívá, že vyšetřujeme nějaké spiknutí. Pošlete mi strážce pečeti Séguiera.“

„A co učinila Vaše Eminence s tím člověkem?“

„S kterým člověkem?“ otázal se kardinál.

„S tím Bonacieuxem.“

„Udělal jsem z něho vše, co z něho bylo možno udělat. Učinil jsem z něho špeha jeho vlastní ženy.“

Hrabě Rochefort se uklonil na znamení úcty k převaze svého mistra a odešel. Když kardinál osaměl, opět se posadil a napsal dopis, který zapečetil svou osobní pečeti. Pak zazvonil. Důstojník vstoupil počtvrté.

„Zavolejte mi Vitraye a řekněte mu, aby se připravil na cestu.“

Za chvíli nato stál již před ním muž, jehož obeslal; měl vysoké boty s ostruhami.

„Vitrayi,“ pravil kardinál, „odjedete co nejrychleji do Londýna. Cestou neztratíte ani vteřinu. Tento list odevzdáte mylady. Zde je poukázka na dvě stě pistolí, zajděte k mému pokladníkovi, ať vám je ihned vyplatí. Vráťte-li se do šesti dnů a vyřídíte-li dobře své poselství, dostanete ještě jednu tolik.“

Posel neodpověděl ani slovo, vzal dopis, poukázku na dvě stě pistolí a odešel. V dopisu stálo:

Mylady, jděte na první ples, na němž bude i vévoda z Buckinghamu. Bude mít na kabátě dvanáct diamantových závěšků. Hleďte se k němu přitočit a dva z nich mu odstříhňte. Jakmile budete mít ty závěšky v ruce, oznamte mi to!

MUŽI TALÁRU A MUŽI MEČE

Když se Athos neukázal ani druhého dne po tom, kdy se zběhly tyto události, uvědomili d'Artagnan a Porthos o jeho zmizení pana de Tréville. Pokud jde o Aramise, vyžádal si pětidenní dovolenou a odjel prý do Rouenu v rodinné záležitosti.

Pan de Tréville byl otcem svých vojáků. I ten poslední a nejméně známý z nich, jakmile jednou oblékl stejnokroj jeho setniny, mohl být jist jeho pomocí a podporou tak, jako by byl jeho bratrem.

Pan de Tréville se tedy ihned odebral k soudnímu úředníkovi. Zavolali důstojníka, který velel u Croix-Rouge, a pátrali tak dlouho, až se dověděli, že v této chvíli je Athos právě ve vazbě ve For-l'Évêque.

Athos prošel týmž vyšetřovacím procesem, který jsme sledovali u Bonacieuxe.

Byli jsme přítomni scéně, kdy byli oba vězni spolu konfrontováni. Athos do té chvíle nepromluvil, poněvadž se obával, že by d'Artagnan třeba neměl tolik času, kolik potřebuje pro svou věc. Nyní však prohlásil, že se jmenuje Athos, a ne d'Artagnan.

Podotkl také, že nezná ani pana Bonacieuxe, ani jeho ženu. Prohlásil, že ani s jedním, ani s druhým z nich nikdy nemluvil; že k desáté hodině večer přišel na návštěvu k panu d'Artagnanovi a do té doby prý byl u pana de Tréville, kde večeřel. Dvacet svědků, dodal, může potvrdit pravdivost údaje. Nato jmenoval řadu vybraných šlechticů, mezi jinými vévodu de La Trémouille.

Druhý komisař byl prostou a pevnou mušketýrovou výpovědí stejně zmaten jako první. Byl by si rád na něm smlsl, jak už tak soudcové mají spadeno na vojáky, ale jméno pana de Tréville a vévody de La Trémouille ho nabádalo, aby si to rozmyslil.

Také Athos byl poslán ke kardinálovi. Ale naneštěstí byl kardinál právě v Louvru u krále.

Zrovna v téže době přišel k Jeho Veličenstvu také pan de Tréville. Vrátil se zrovna od soudního úředníka a od velitele ve For-l'Évêque, aniž Athose našel.

Jako kapitán mušketýrů mohl pan de Tréville kdykoliv vejít ke králi.

Víme už, jakou nedůvěru ke královně král choval. Tuto nedůvěru kardinál obratně podporoval, poněvadž se v intrikách bál daleko více žen než mužů. Jednou z největších příčin královy nedůvěry byl

přátelský poměr Anny Rakouské k paní de Chevreuse. Ty dvě ženy ho znepokojovaly více než válka se Španělskem, rozepře s Anglií a finanční potíže. V jeho očích a podle jeho přesvědčení byla paní de Chevreuse královninou důvěrníci nejen v politických intrikách, nýbrž — a to ho trápilo ještě více — i v jejích plotkách milostných.

Sotva kardinál naznačil, že paní de Chevreuse, jež byla vypověděna do Toursu a o níž se myslelo, že tam skutečně dlí, byla celých pět dní v Paříži a oklamala policii, král se hrozně rozzuřil. Tento náladový a nevěrný král chtěl být mermomocí nazýván Ludvíkem Spravedlivým a Ludvíkem Cudným. Pozdější pokolení stěží chápou tuto povahu, neboť historie zná jen její činy, a ne úvahy, z nichž vycházely.

Kardinál pak pokračoval v žalobách: paní de Chevreuse nejenže přišla do Paříže, ale navázala prý dokonce s královnou styky pomocí tajné korespondence, již se tehdy říkalo kabala. Nato kardinál dodal, že chtěl přijít na kloub té záhadné intrice; avšak právě v okamžiku, kdy byl skoro již u cíle a přistihl při činu královnina důvěrníka, odvážil se prý jakýsi mušketýr násilně přerušit běh spravedlnosti: s mečem v ruce přepadl počestné muže zákona, pověřené nestranně vyšetřit celou záležitost, aby mohla být přednesena králi. V tom okamžiku se Ludvík XIII. již neudržel a celý bledý a oněmělý rozhořčením, jež u něho v prvním návalu hraničilo až s chladnou krutostí, zamířil ke královniným pokojům.

A to ještě kardinál neřekl ani slova o vévodovi z Buckinghamu!

Právě v té chvíli vešel pan de Tréville, chladný, zdvořilý a korektní.

Z přítomnosti kardinálovy a z toho, co se zračilo v králově tváři, bleskem poznal, co se tu právě děje, a připadal si silný jako biblický Samson před Filištínskými. Ludvík XIII. bral již za kliku, ale při vstupu pana de Tréville se obrátil, a poněvadž se ve chvílích rozrušení nedovedl vůbec přetvařovat, rovnou řekl: „Přicházíte právě včas, pane! Dovídám se tu pěkné věci o vašich mušketýrech.“

„A já,“ odvětil chladně pan de Tréville, „musím zase Vašemu Veličenstvu povědět pěkné věci o soudcích.“

„Prosím?“ řekl král z vysoka.

„Mám čest zpravit Vaše Veličenstvo o tom,“ pokračoval pan de Tréville týmž tónem, „že několik spolu spřáhnutých prokurátorů, komisařů a policejních úředníků — jinak jistě úctyhodní lidé, ale jak se zdá, notně sočící na vojenský stejnokroj — dovolilo si zatknout v jednom domě, odvést a uvrhnout do vězení For-l'Évêque jednoho z mých, či spíše vašich mušketýrů.“

Vše to se stalo na rozkaz, o němž mi odepřeli cokoliv bližšího říci. Mušketýr, o něhož jde, byl vždy bezúhonného chování a požíval takřka slavné pověsti. Je to pan Athos; Vaše Veličenstvo ho zná a má ho ve své přízni.“

„Athos,“ opakoval král mechanicky, „vskutku, to jméno znám.“

„Nechť se Vaše Veličenstvo rozpomene,“ pokračoval pan de Tréville, „pan Athos je ten mušketýr, který v onom nepřijemném souboji měl to neštěstí, že těžce zranil pana de Cahusac. — Promiňte, že se ptám, monsignore,“ obrátil se nato Tréville ke kardinálovi, „panu de Cahusac se už daří zcela dobře, že ano?“

„Děkuji,“ pravil kardinál a kousal se zlostí do rtů.

„Pan Athos šel na návštěvu k jednomu ze svých přátel, který zrovna nebyl doma,“ pokračoval pan de Tréville. „Je to mladý Béarnan, kadet gardy Jeho Veličenstva ze setniny des Essartsovy. Sotva se však pan Athos usadil a chtěl si ukrátit čekání četbou, přiřítíl se hlouček jakýchsi pacholků a vojáků, obklíčili dům, vyrazili několikery dveře...“

Kardinál vrhl na krále pohled, který chtěl říci: „To je ta věc, o níž jsem vám vyprávěl.“

„O tom všem dobře víme,“ odpověděl král, „neboť vše se stalo v našich službách.“

„Tedy i to je ve službách Vašeho Veličenstva,“ pravil Tréville, „byl-li nevinně zatčen jeden z mých mušketýrů, vsazen mezi strážce jako zločinec a veden středem drzé luzy, člověk vybrané povahy, který desetkrát prolil krev v službách Vašeho Veličenstva a je hotov i nadále ji prolévat?“

„A což se věci opravdu takto zběhly?“ pravil král zviklán.

„Pan de Tréville zapomíná říci,“ promluvil kardinál co nejlhostejnějším hlasem, „že tento nevinný mušketýr, ten člověk vybrané povahy, zahnal hodinu předtím mečem čtyři komisaře, jež já jsem poslal vyšetřit nanejvýš důležitou záležitost.“

„Pochybuji, že by to Vaše Eminence mohla dokázat,“ zvolal pan de Tréville se svou ryzí gaskoňskou přímostí a vojenskou pádností. „Vždyť hodinu předtím pan Athos, kterého znovu doporučuji přízni Vašeho Veličenstva, neboť je to šlechtic nejlepšího rodu, u mne večeřel a poté v salónu mého paláce hovořil s panem vévodou de La Trémouille a s hrabětem de Châlus, kteří byli u mne zrovna návštěvou.“

„Protokol ukáže, co je pravda,“ pravil kardinál, odpovídaje takto nahlas na němý dotaz Jeho Veličenstva. „Je mi ctí, že mohu tento

protokol, sepsaný lidmi, jež dotyčný ztloukl a zahnal, předložit Vašemu Veličenstvu.“

„Vyrovná se protokol úředníků čestnému slovu šlechticů?“ odpověděl hrdě Tréville.

„I jděte, Tréville, snad se nebudete rozčilovat?“ pravil král.

„Má-li Jeho Eminence v podezření některého z mých mušketýrů, pak je spravedlnost pana kardinála tak známa, že ho mohu sám žádat za vyšetření.“

„V domě, v němž byl ten zákrok spravedlnosti vykonán, bydlí, tuším, jakýsi Béarňan, mušketýrův známý,“ pokračoval kardinál stejně chladně.

„Vaše Eminence patrně mluví o panu d'Artagnanovi.“

„Mluvím o mladíkovi, který je vaším chráněncem, pane de Tréville.“

„Ano, to odpovídá skutečnosti.“

„Nemáte podezření, že ten mladík sváděl špatnými radami...“

„Pana Athose, člověka dvakrát tak starého jako on?“ vskočil mu do řeči pan de Tréville. „To ne, monsignore. Ostatně pan d'Artagnan byl večer také u mne.“

„Ale! Kdekdo byl večer u vás!“ pravil kardinál.

„Vaše Eminence chce snad pochybovat o pravdivosti mých slov?“ řekl Tréville a čelo mu zrudlo zlostí.

„To ne, chraň bůh!“ opáčil kardinál. „Ale v kolik hodin to asi bylo?“

„To vám mohu říci docela přesně, Vaše Eminence, neboť právě když vešel, jsem si všiml, že hodiny ukazují půl desáté, ačkoliv bych byl soudil, že už je víc.“

„A v kolik hodin odešel z vašeho paláce?“

„V půl jedenácté; hodinu po té příhodě.“

„Ale koneckonců hlavní věc je,“ odvětil kardinál, který ani na okamžik nepochyboval o pravdivosti Trévillových slov a cítil, že mu vítězství uniká, „že byl Athos zatčen právě v tom domě v ulici des Fossoyeurs.“

„Což nesmí navštívit přítel přítele? Což je zakázáno, aby se mušketýr mého pluku přátelsky stýkal s gardistou setniny pana des Essarts?“

„Ano, ale je-li dům, kde se s tímto přítelem stýká, podezřelý?“

„Vy jste nevěděl, Tréville, že je ten dům podezřelý?“ pravil král.

„Vskutku, Sire, to jsem nevěděl. Ostatně může být podezřelý, ale

já popírám, že by jím byl v té části, kterou obývá pan d'Artagnan. Neboť vás mohu ujistit, Sire, že podle toho, co jsem od něho slyšel, neznám oddanějšího služebníka Vašeho Veličenstva a zanícenějšího obdivovatele pana kardinála.“

„Není to ten d'Artagnan, co tenkrát v té nešťastné šarvátce u karmelitánského kláštera zranil Jussaka?“ ptal se král, obraceje se na kardinála, který zrudl hněvem.

„A den nato Bernajoux. Ano, Sire, ano, to je on, Vaše Veličenstvo má dobrou paměť.“

„Dobrá, tak jak to rozhodneme?“ pravil král.

„Vašeho Veličenstva se ta věc týká více nežli mne,“ odušil kardinál. „Já bych trval na vině.“

„A já ji popírám,“ pravil Tréville. „Ale Jeho Veličenstvo má soudce a ti rozhodnou.“

„Máte pravdu,“ přisvědčil král, „odevzdejme věc soudcům. Nebudeme se jim do toho plést, ať rozhodnou.“

„Je ovšem velmi smutné,“ dodal Tréville, „že v nešťastných dobách, v nichž žijeme, ani nejčistší život a nejnepopíratelnější ctnost neuchrání člověka před pomluvou a pronásledováním. Armáda bude ostatně také jistě málo spokojena, za to ručím, že se takto přísně nakládá s jejími členy v policejních záležitostech.“

Bylo to neprozřetelné slovo, ale pan de Tréville měl důvod, proč ho užil. Chtěl přivodit výbuch, neboť přitom šlehne i plamen, a plamen osvěcuje.

„Policejní záležitosti!“ chytil se král zlostně Trévillových slov. „Policejní záležitosti! Co vy o tom víte, pane? Starejte se o své mušketýry a nedělejte mi hlavu. Když vás člověk poslouchá, myslil by, že je Francie v nebezpečí, zatknou-li jediného mušketýra. Jděte! To je krámů pro jednoho mušketýra! Dám jich zatknout deset, sto, k čertu! Nebo celou setninu! A nikdo nesmí ani hlesnout.“

„Od okamžiku, kdy je má Vaše Veličenstvo v podezření, jsou mušketýři vinni,“ pravil Tréville. „Vězte tedy, Sire, že i já jsem ochoten vydat vám svůj meč. Neboť dovedl-li jednou pan kardinál obvinít mé vojáky, obviní jednou jistě i mne. Tedy je lépe, dám-li se zavíť hned s panem Athosem, který už je ve vězení, a s panem d'Artagnanem, který bezpochyby uvězněn bude.“

„Vy gaskoňský tvrdohlavče, nechte toho už!“ pravil král.

„Sire,“ odvětil Tréville, aniž seberně snížil hlas, „nařídte, ať mi vydají mého mušketýra, nebo ať ho postaví před soud.“

„Půjde před soud,“ řekl kardinál.

„Dobrá. Tím lépe. Neboť v tom případě žádám Vaše Veličenstvo o dovolení dělat mu obhájce.“

Král se zalekl skandálu a řekl:

„Kdyby Jeho Eminence neměla na věci osobní zájem...“

Kardinál viděl, že král couvá, a vyšel mu vstříc.

„Prosím o prominutí,“ pravil, „avšak tím okamžikem, kdy Vaše Veličenstvo ve mně spatřuje zaujatého soudce, ustupuji.“

„Tak tedy,“ promluvil král, „můžete mi při památce mého otce přísahat, že byl pan Athos během té příhody u vás a nemohl se tudíž ničeho zúčastnit?“

„Při památce vašeho slavného otce a při vás, jehož miluji a jehož si vážím nejvíce ze všeho na světě, přísahám, že je tomu tak!“

„Račte si věc rozvážit, Sire,“ vmísil se kardinál. „Propustíme-li takto vězně, nebude už možno zjistit pravdu.“

„Pan Athos je přece tu a bude ochoten vypovídat, kdykoliv se soudcům zlíbí se ho ptát,“ odpověděl pan de Tréville. „Ten neuteče, pane kardinále, buďte klidný, ručím vám za něho svou osobou.“

„To je jistě pravda, ten neuteče,“ řekl král, „a můžeme ho kdykoli nalézt, jak praví pan de Tréville. Ostatně dejme jim pocit bezpečí, to je dobrá politika,“ dodal tišším hlasem, vrhnuv zároveň prosebný pohled na Jeho Eminenci.

Richelieuovi vynutila ta „dobrá politika“ Ludvíka XIII. úsměv.

„Rozkažte, Sire,“ pravil, „máte právo udílet milost.“

„Právo milosti se vztahuje jen na viníky,“ řekl Tréville, který chtěl mít poslední slovo, „a můj mušketýr je nevinný. Neudílete tedy milost, Sire, nýbrž konáte spravedlnost.“

„A říkáte, že je ve For-l'Évêque?“ zeptal se král.

„Ano, Sire; a důvěrně řečeno: je zavřen v kobce jako nejhorší zločinec.“

„Hrome, hrome!“ zabručel král. „A co mám dělat?“

„Podepište rozkaz, aby byl propuštěn na svobodu, a věc je vyřízena,“ řekl kardinál. „Domnívám se stejně jako Vaše Veličenstvo, že záruka pana de Tréville je více než postačující.“

Tréville se uctivě uklonil, ale v jeho radost se mísila i obava. Byl by raději viděl tvrdší odpór kardinálův než tuto náhlou ústupnost.

Král podepsal propouštěcí rozkaz a Tréville jej bez odkladu vzal s sebou.

Když se loučil, kardinál se na něho usmál a pravil králi:

„U vašich mušketýrů vládne, jak vidět, dobrá shoda mezi veliteli a vojáky, Sire, je to jistě velmi na prospěch věci a slouží to všem ke cti.“

Ten mi zas jistě něco pěkného nadrobí, řekl si Tréville, u takového člověka nelze mít nikdy poslední slovo. Musím si pospíšet, neboť král může změnit názor, než se kdo nadá. Koneckonců je přece jen těžší vsadit znova do Bastily nebo do For-l'Évêque člověka, který už byl jednou propuštěn, než toliko hlídat vězně, který tam je.

A pan de Tréville se s velkou slávou odebral do For-l'Évêque a vyvedl na svobodu mušketýra, jehož do poslední chvíle neopustil jeho klid.

Když pak poprvé uviděl d'Artagnana, řekl mu:

„Jedno máte za sebou: oplátku za ránu mečem Jussakovi; teď ještě zbývá vyrovnání za Bernajoux. Nebylo by radno příliš se spoléhat, že vám i to projde lehce.“

Pan de Tréville měl pravdu, nechtěl-li kardinálovi věřit a

domýšlel-li se, že ještě není všemu konec; neboť sotva kapitán mušketýrů za sebou zavřel dveře, pravila Jeho Eminence králi:

„Teď, když jsme sami, budeme hovořit vážně, dovolí-li Vaše Veličenstvo. Sire, vévoda z Buckinghamu byl pět dní v Paříži a teprve dnes ráno odjel.“

STRÁŽCE PEČETI PAN SÉGUIER HLEDÁ VÍCE NEŽ JEDNOU ZVON, ABY ZAZVONIL, JAK TO DŘÍVE ČINÍVAL

Těžko si učinit představu o dojmu, který těchto několik slov u Ludvíka XIII. vyvolalo. Střídavě bledl a opět červenal a kardinál hned viděl, že získal zase všechnu ztracenou půdu.

„Pan de Buckingham v Paříži?“ zvolal. „A co tu dělal?“

„Asi kul pikle s vašimi nepřáteli, s hugenoty a se Španěly.“

„Ne, ne, to nevěřím! Spíše tu kul pikle proti mé cti s paní de Chevreuse, s paní de Longueville a s dámami Condé.“

„Jaký nápad, Sire! Královna je příliš moudrá a hlavně miluje příliš Vaše Veličenstvo.“

„Žena je křehké stvoření, pane kardinále,“ řekl král. „A co se týče té lásky ke mně, o tom už mám své pevné mínění.“

„Nicméně neustanu tvrdit, že vévoda z Buckinghamu přišel do Paříže jen a jen z důvodů politických,“ pravil kardinál.

„A já zas jsem si jist, že přišel kvůli docela jiné věci, pane kardinále; ale je-li královna vinna, ať se třese!“

„Vskutku,“ pokračoval kardinál, „ač mohu jen s odporem připustit lakovou zradu, Vaše Veličenstvo mne nutí na to myslet: paní de Lannoy, které jsem se podle rozkazu Vašeho Veličenstva vícekrát vyptával, mi dnes ráno řekla, že předešlé noci Její Veličenstvo velmi dlouho bdělo; dnes ráno pak prý královna mnoho plakala a po celý den psala.“

„Asi jemu, to bude tak,“ pravil král. „Kardinále, musím nutně mít královniny papíry.“

„Ale jak se k nim dostat, Sire? Zdá se mi, že ani já, ani Vaše

Veličenstvo nemůže na sebe vzít takovou věc.“

„A jakpak se to udělalo s maršálovou d'Ancre?“ vzkřikl král, stržen zase výbuchem hněvu. „Prohledaly se její skříně a nakonec i ona sama.“

„Maršálůva d'Ancre byla jen maršálůva d'Ancre, florentská dobrodružka a nic víc, kdežto vznešená manželka Vašeho Veličenstva je Anna Rakouská, královna Francie, to jest jedna z nejvznešenějších kněžen světa.“

„Tím je její vina jen větší, pane vévodo! Čím víc zapomněla na své vysoké postavení, tím hlouběji klesla. Ostatně jsem už dávno rozhodnut učinit konec všem těm politickým i milostným pletkám. Královna má také u sebe jistého La Porta...“

„Který má v tom všem hlavní prsty, také tak soudím,“ pravil kardinál.

„Vy se tedy domníváte stejně jako já, že mne klame?“ zeptal se král.

„Já ovšem opakuji znovu Vašemu Veličenstvu, že se domnívám, že královna kuje pikle proti vaší moci, a ne proti vaší cti.“

„A já vám říkám, že proti oběmu; já vám říkám, že královna mne nemiluje; já vám říkám, že miluje toho proklatého Buckinghamu. Pročpak jste ho nedal zatknout, když byl v Paříži?“

„Zatknout vévodu! Zatknout prvního ministra krále Karla I.! Představte si, jaký by to byl poprask! A co kdyby přece jen podezření Vašeho Veličenstva — já o tom stále pochybuji — mělo nějaký podklad, jaká by to byla senzace! Jaký hrozný skandál!“

„Ale když se sem vetřel jako poběhlík, jako nějaký pobuda, mohli jste ho přece...“

Tu se Ludvík XIII. sám zarazil, poděšen tím, co chtěl vyřknout, zatímco Richelieu naplano natahoval krk, čekaje netrpělivě na slovo, jež králi uvázlo na rtech.

„Mohli jsme ho přece?“

„Nic,“ pravil král, „nic. Ale nespustili jste ho aspoň z dohledu po celou tu dobu, co byl v Paříži?“

„Ne, Sire.“

„Kde bydlil?“

„V ulici de La Harpe, v čísle 75.“

„Kde to je?“

„Blízko Lucemburského paláce.“

„A jste si jist, že se královna a on nespatriili?“

„Domnívám se, že královna dbá příliš svých povinností, Sire.“

„Ale psali si. Jistě to dnes královna celý den psala jemu. Pane

vévodo, musím mít ten dopis!“

„Nicméně, Sire...“

„Pane vévodo, ať je cena toho jakákoliv, chci jej!“

„Dovoluji si znovu připomenout Vašemu Veličenstvu...“

„Což i vy mne zrazujete, pane kardinále, že se takto stavíte na odpor mé vůli? Táhnete také za jeden provaz se Španěly a s Angličany, s paní de Chevreuse a s královnou?“

Kardinál si vzdychl a řekl: „Domníval jsem se, že jsem mimo takové podezření, Sire.“

„Pane kardinále, slyšel jste mne tedy: chci ten list.“

„Byla by tu jen jedna cesta.“

„Která?“

„Pověřit tím posláním pana správce pečeti Séguiera. Věc naprosto spadá do oboru jeho činnosti.“

„Ať pro něho okamžitě pošlou!“

„Bude asi u mne, Sire. Poprosil jsem ho, aby ke mně zašel, a když jsem odcházel do Louvru, zanechal jsem rozkaz, aby ho zdrželi, přijde-li mezitím.“

„Ať ho ihned přivedou!“

„Rozkazy Vašeho Veličenstva budou vykonány, ale...“

„Jaké ale?“

„Ale královna se bude možná zdráhat uposlechnout.“

„Mých rozkazů?“

„Ano, nebude-li vědět, že jsou to vaše rozkazy.“

„Dobrá, aby nebyla v pochybnostech, sám jí to oznámím.“

„Vaše Veličenstvo přitom zajisté nezapomene, že jsem udělal, co jsem mohl, abych zabránil jakékoliv roztržce.“

„Zajisté, vévodo, vím, že jste velmi shovívavý vůči královně, snad až příliš. O tom si ostatně spolu ještě promluvíme.“

„Kdykoliv bude Vašemu Veličenstvu libo; avšak budu šťasten jen tehdy, bude-li vyplněno mé jediné přání, aby panovala úplná shoda mezi vámi a královnou.“

„Dobře, kardinále, vím. Ale teď pošlete pro pana strážce pečeti; já zajdu ke královně.“

A Ludvík XIII. otevřel spojovací dveře a vešel do chodby, jež vedla z jeho pokojů k Anně Rakouské.

Královna byla v kruhu svých žen, paní de Guitaut, paní de Sablé, paní de Montbazon a paní de Guéménée. V koutku stála ona španělská dvorní dáma dona Estefana, jež přišla s královnou z Madridu.

Madame de Guéménée předčítala a všechny dámy pozorně naslouchaly, jenom královna zájem toliko předstírala. Schválně navrhla četbu, aby se tak mohla oddat vlastním myšlenkám. Její myšlenky byly sice ještě ozlacený posledním odleskem lásky, ale nebyly proto méně smutné. Anna Rakouská neměla ustláno na růžích: král jí vlastně nikdy nevěřil; kardinál ji pronásledoval zavlou nenávisť, nemohl jí zapomenout, že odmítla jeho něžnější city; měla totiž stále před očima příklad královny-matky, kterou ta nenávisť trýznila celý život (ačkoliv, lze-li věřit dobovým pamětem, Marie Medicejská zpočátku nenechávala kardinálův cit bez odezvy, kdežto Anna Rakouská jej odmítala důsledně). Anna viděla kolem sebe padat hlavy svých nejoddanějších služebníků, nejdůvěrnějších přátel, nejdražších lidí. Měla v sobě jakýsi zhoubný dar: přinášela neštěstí všemu, čeho se dotkla. Její přátelství bylo osudné a svolávalo na hlavy lidí pronásledování. Paní de Chevreuse a paní de Vernet byly poslány do vyhnanství; La Porte se v poslední době své paní netajil obavami, že čeká každým dnem zatčení.

A tu právě ve chvíli, kdy královna vychutnávala nejtrpčí rmut svých úvah, otevřely se dveře a vstoupil král.

Předčitatelka se ihned odmlčela, všechny dámy uctivě povstaly a nastalo hluboké ticho.

Král sám neučinil ani nejmenší zdvořilostní gesto, nýbrž zastavil se před královnou a hlasem, který přeskakoval zlostí, pravil:

„Madame, dostanete za chvíli návštěvu pana kancléře, který vám sdělí jistá opatření, jimiž jsem ho pověřil.“

Nešťastná královna, jíž ustavičně hrozili rozvodem, vyhnanstvím, ba i soudem, zbledla pod nalíčením a řekla:

„A proč ta návštěva, Sire? Co mi má sdělit pan kancléř, že mi to Vaše Veličenstvo nemůže říci samo?“

Král se otočil na podpatcích a neodpověděl ani slovo. Takřka v témž okamžiku vstoupil kapitán stráží, pan de Guitaut, a oznámil, že pan kancléř je zde.

Když se kancléř objevil, odcházel již král druhými dveřmi.

Kancléř vstoupil napůl s úsměvem, napůl se červenaje. Poněvadž se s ním během vypravování ještě asi setkáme, nebude nemístné, jestliže se s ním naši čtenáři už teď seznámí trochu blíže.

Byl to zajímavý člověk. Des Roches le Masle, kanovník u Matky boží, který býval kardinálovým osobním komorníkem, ho doporučil Eminenci jako velmi spolehlivého člověka. Kardinál ho obdařil svou

důvěrou a nelitoval toho.

Vyprávěly se o něm všelijaké historky, mezi jinými tato: Po bouřlivém mládí se uchýlil do kláštera, aby alespoň nějaký čas činil pokání za hříchy své mladosti.

Ale vstupuje v posvátná místa, nestačil za sebou ubohý kajícíník přece jen tak rychle zavřít dveře, aby tam nevníkly s ním i vášně, před nimiž prchal. Posedaly ho stále znovu. Převor, jemuž se s tím svěřil, mu chtěl pomoci a poradil mu, aby kdykoliv ho přepadne démon pokušení, běžel ihned k provazu od zvonu a pořádně zazvonil. Hlukem budou prý mniši upozorněni, že jednoho bratra jímá pokušení, a celá klášterní obec se počne za něho ihned modlit.

Rada se budoucímu kancléři zdála dobrá. S vydatnou pomocí modliteb všech mnichů jal se zaklínat potměšilého zloducha. Ale ďábel se nedá tak lehce svrhnout z trůnu, na němž se usadil. Čím pádnější bylo jeho zahánění, tím obmyslnější byly jeho úklady. Výsledkem bylo, že zvon neustával vyzvánět ve dne v noci, rozhlašuje, jak velikou hříšností je kajícíník šířán.

Mniši neměli posléze ani chvilky pokoje. Ve dne běhali jen nahoru a dolů po schodech vedoucích do kaple a v noci pak kromě na hodinky a na jitřní musili ještě tak dvacetkrát vstávat z postele a padat na kolena na holé dlažbě svých cel.

Není známo, jestli se znávali dřív mniši nebo ďábel, ale za tři měsíce se kajícíník objevil opět mezi lidmi a přinášel si s sebou pověst, že je hrozně posedlý ďáblem.

Opustiv klášter, dal se na úřednickou dráhu, stal se po svém strýci předsedou soudu a přešel ke straně kardinálově, což svědčilo nemálo o jeho chytrosti. Poté se stal kancléřem a horlivě přisluhoval Jeho Eminenci v nenávisti vůči královně-matce a v pomstychtivosti vůči Anně Rakouské.

Konečně, těše se neomezené kardinálově přízni, byl pověřen i oním choulostivým posláním, s nímž se nyní objevil u královně.

Když vstoupil, královna ještě stála, ale sotva ho spatřila, usedla do křesla a dala i svým dámám znamení, aby se posadily na své polštáře a lenošky. Pak hlasem plným pohrdání zvysoka řekla:

„Co si přejete, pane? Za jakým účelem jste přišel?“

„Abych zde, madame, jménem královým a se vším respektem, jímž jsem Vašemu Veličenstvu povinen, vykonal přísnou prohlídku vašich papírů.“

„Jakže, pane! Prohlídku mých papírů? To je ponižující!“

„Račte mi prominout, madame, ale nejsem v tomto případě leč nástroj, jehož král užívá. Což Jeho Veličenstvo neodchází právě odtud a nevyzvalo vás samo, abyste se připravila na tuto návštěvu?“

„Prohledávejte tedy, pane. Jsem tu už zřejmě jako zločinec. Estefano, vydejte klíče od mých stolků i od sekretáře.“

Kancléř pro formu prohlédl nábytek, ale věděl dobře, že by královna neukryla tak důležitý dopis, jaký ten den psala, do nějakého stolku.

A když tedy dvacetkrát zotvíral a zase zavřel všechny zásuvky sekretáře, musel se, třeba s váháním, konečně odhodlat k poslednímu kroku, totiž k osobní prohlídce samotné královny. Milý kancléř popošel k Anně Rakouské a řekl hlasem, na němž bylo znát zmatek a značné rozpaky:

„A nyní mi nezbývá než vykonat prohlídku nejdůležitější.“

„Jakou?“ zeptala se královna, jež nerozuměla, či spíše nechtěla rozumět.

„Jeho Veličenstvo pokládá za jisté, že jste dnes psala jakýsi dopis; ví také, že ještě nebyl odeslán. A onen dopis není ani ve stolku, ani v sekretáři, nicméně někde být musí.“

„Což byste se odvážil dotknout se své královny?“ řekla Anna. Vztyčila se v celé své důstojnosti a upřela na kancléře pohled, jehož výraz byl takřka výhrůžný.

„Jsem věrný poddaný králův, madame, a vykonám vše, co Jeho Veličenstvo nařídí.“

„Dobře, tedy vezte, že je to pravda!“ pravila Anna Rakouská, „a špehové pana kardinála nelhali. Napsala jsem dnes opravdu dopis a ten dopis nebyl odeslán. Je zde.“

A královna sáhla svou krásnou rukou do záhadří.

„Dejte mi prosím ten dopis, madame,“ pravil kancléř.

„Nevydám jej nikomu než králi,“ odvětila Anna.

„Kdyby byl král chtěl, aby dopis byl odevzdán jemu, madame, byl by si jej zajisté od vás sám vyžádal. Ale opakují, já jsem byl pověřen jej zabavit, a nevydáte-li ten list...“

„Nevydám-li jej?“

„Byl jsem pověřen vám jej odebrat.“

„Jakže? Co říkáte?“

„Že mám velkou pravomoc, madame, a že jsem oprávněn hledat ten podezřelý list i u samotné osoby Vašeho Veličenstva.“

„To je hrozné!“ vzkřikla královna.

„Račte tedy být, madame, povolnější.“
„Stavíte mne před hnusné násilí; víte to, pane?“
„Král tak poručil. Mně odpusťte, madame.“
„Ne, ne, to nestrpím; raději zemřu!“ zvolala královna. Bouřila se v ní vladařská krev jejího španělského a rakouského rodového dědictví.

Kancléř se hluboce uklonil, ale jeho úmysl neustoupit ani o píd' od provedení úkolu jemu svěřeného byl zřejmý. Jako katův pacholek v mučírně popošel výhrůžně ke královně, již v tomto okamžiku vyhrkly slzy bezmocného vzteku.

Královna byla, jak jsme již řekli, neobyčejně krásná.

Kancléřovo poslání mohlo tedy být považováno za značně choulostivé. Králova žárlivost na Buckinghamu však zašla tak daleko, že už nežártil na nikoho jiného.

Kancléř Séguier bezpochyby v té chvíli hledal očima provaz pověstného zvonce; ale nenalézaje ho, rozhodl se a vztáhl ruku v místa, kde královna podle svého přiznání dopis schovala.

Anna Rakouská ustoupila o krok, bledá jako smrt. Nato opírajíc se levou rukou o stolec, aby nepadla, vydala pravíci ze záňadří jakýsi papír a podala jej strážci pečeti.

„Zde máte dopis, pane,“ zvolala přerývaným a rozechvělým hlasem. „Vezměte si jej a zbavte mne své strašné přítomnosti.“

Kancléř, který se třásl na celém těle, vzal dopis, uklonil se až k zemi a odešel.

Sotva se za ním zavřely dveře, klesla královna napůl omdlelá do náručí svých žen.

Kancléř donesl list králi, aniž z něho přečetl jediné slovo. Král jej přijal třesoucí se rukou, hledal adresu, již však list nebyl opatřen, silně zbledl, otevřel pomalu obálku a poté, poznávaje z prvních slov, že je dopis určen španělskému králi, rychle přelétl řádky.

Byl to všechno promyšlený plán útoku proti kardinálovi. Královna vybízela svého bratra a rakouského císaře, aby se tvářili uražení politikou Richelieua, jenž ustavičně jen usiloval o zeslabení rakouského rodu. Vybízela, aby vyhlásili Francii válku a za podmínku míru stanovili propuštění kardinála. Ale o lásce nebylo v celém dopise ani slova.

Král zářil radostí a ihned se ptal, je-li kardinál ještě v Louvru. Bylo mu řečeno, že Jeho Eminence čeká v pracovně na rozkazy Jeho Veličenstva.

„Hleďte, vévodo, měl jste pravdu a já jsem se mýlil,“ pravil, „intrika je politického rázu, v celém listě není ani slova o lásce. Ale zato je tam hodně řeči o vás.“

Kardinál vzal dopis a velmi pozorně jej přečetl. Když došel ke konci, četl ještě jednou.

„Vidíte, Vaše Veličenstvo,“ řekl, „kam až jdou moji nepřátelé:

vyhrožuje se vám dvěma válkami, nepropustíte-li mne. Na vašem místě bych opravdu ustoupil tak silnému naléhání. Pro mne pak by bylo opravdovým štěstím, kdybych ze sebe mohl složit břímě vedení vlády.“

„Co pravíte, vévodo?“

„Říkám, Sire, že ty vysilující zápasy a neustálá namáhavá práce podřívají mé zdraví. Říkám, že už pravděpodobně nesnesu únavné velitelství při obléhání La Rochelle a že bude lépe, stanovíte-li pro ten úkol někoho jiného, buď Condého nebo Bassompiera či jiného statečného muže, jehož povolání je vést válku. Já jsem kněz a nehodím se pro to; stále mne jen odvádíte od mého pravého povolání a užíváte mne k věcem, pro něž nemám žádné schopnosti. Budete tak šťastnější ve své rodině, Sire, a nepochybuji, že stoupne vaše sláva i navenek, v zahraniční politice.“

„Pane vévodo, rozumím,“ pravil král. „Bud'te klidný; všichni, kdo jsou v tomto dopise jmenováni, neujdou zaslouženému trestu, královnu nevyjímajíc.“

„Co to pravíte, Sire? Bůh chraň, aby kvůli mně královna zakoušela sebemenšího příkoří! Pokládala mne stejně vždy za svého nepřítele, ačkoliv Vaše Veličenstvo může dosvědčit, že jsem se jí vždy vřele zastával, dokonce i proti vám. Jiná věc by ovšem byla, kdyby zrazovala Vaše Veličenstvo v ohledu cti; tu bych byl první, kdo by řekl: »Jen nemilosrdně, Sire, žádnou milost vinici!« Naštěstí však nic takového není a Vaše Veličenstvo má o tom nový důkaz.“

„Je tomu opravdu tak, pane kardinále,“ pravil král. „A měl jste pravdu jako vždycky. Ale královna proto nezaslouží méně mého hněvu.“

„Myslím, že si spíše zasloužíte vy, aby se hněvala ona, Sire. Nebylo by opravdu nic divného, kdyby se na vás vážně rozzlobila: Vaše Veličenstvo s ní nakládalo příliš přísně!“

„Tak budu vždy nakládat se všemi svými i vašimi nepřáteli, vévodo, ať jsou jakkoliv vysoko postaveni a jakkoliv nebezpeční.“

„Královna je, pravda, mou nepřítelkyní, ale ne vaší, Sire; naopak, je vám laskavou, oddanou a bezúhonnou manželkou. Dovolte proto, Sire, abych za ni u Vašeho Veličenstva orodoval!“

„Ať se tedy pokoří a přijde první.“

„Ne, Sire, vy dejte příklad, vy jste první nebyl v právu, když jste královnu podezíral.“

„Já že mám přijít první?“ zpěchoval se král. „Nikdy!“

„Sire, prosím vás o to!“

„A jak bych to měl udělat?“

„Uspořádejte ples; královna velmi miluje tanec. Ručím vám za to, že její rozmrzelost povolí před takovou pozorností.“

„Vy víte, pane kardinále, že nemiluji světských radovánek,“ namítl král.

„Tím vděčnější vám královna bude, protože zná váš odpor ke všem zábavám, a pak — bude mít aspoň příležitost ukázat se s těmi krásnými diamantovými závěsky, které jste jí dal nedávno k svátku a jež ještě vůbec neměla na sobě.“

„Nu, uvidíme, pane kardinále, uvidíme,“ pravil král. V radosti, že se královna provinila jen v oblasti, na níž mu málo záleželo, a není vinna nevěrou, již se tolik obával, byl zcela ochoten se s ní smířit.

„Uvidíme. Ale na mou čest, jste k ní až příliš shovívavý!“

„Sire,“ řekl kardinál, „přísnost ponechte ministrům, shovívavost je ctností královskou; užijte jí a uvidíte, že uděláte dobře.“

Bilo právě jedenáct hodin. Kardinál si uvědomil pozdní čas, hluboce se uklonil, poprosil krále, aby se směl vzdálit, a znovu mu důtklivě doporučil, aby se s královnou smířil.

Anna Rakouská, jež se po zachycení listu nadála od krále trpkých předhůzek, byla nejvýš překvapena, když se král následujícího dne pokoušel o smíření. Nejprve byla odmítavá. Ženská hrdost a důstojnost královny byly tak krutě uraženy, že se její city nemohly naráz změnit. Ale jejím dámám se konečně podařilo ji přemluvit, aby se aspoň tvářila, že už na to zapoměla. Tohoto prvního náznaku obratu využil král k tomu, aby jí oznámil, že hodlá co nejdříve uspořádat dvorní ples.

A opravdu, den jak den se poté král kardinála ptával, kdy asi by se měla slavnost konat. Ale kardinál den po dni pod všelijakými záminkami odkládal stanovit určité datum. Uběhlo tak deset dní.

Osmého dne po scéně, kterou jsme právě vylíčili, dostal kardinál dopis s londýnským razítkem. Obsahoval jen těchto několik řádků:

Mám je. Nemohu však odjet z Londýna, poněvadž nemám peníze. Pošlete mi pět set pistolí a za čtyři nebo nejvýš pět dní potom budu v Paříži.

V den, kdy kardinál obdržel dopis, dal mu král obvyklou otázku. Richelieu počítal na prstech a potichu si řekl:

Píše, že přijede za čtyři nebo pět dní po obdržení peněz, čtyři nebo pět dní potrvá, než peníze dojdou, na cestu potřebuje také asi pět dní, to je dohromady deset dní. Počítejme k tomu ještě možnost nepříznivého větru, všelijaké nehody, ženskou slabost — řekněme tedy dvanáct dní.

„Tak jak jste to vypočítal, pane vévodo?“ ptal se král.

„K službám, Sire. Dnes je 20. září; 3. října pořádají městští radní ples. To by se krásně hodilo. Nebude to vůbec vypadat, jako byste slavnost pořádal jen kvůli královně.“

Poté kardinál dodal:

„A nezapomeňte, Sire, říci před slavností Jejím Veličenstvu, že si přejete vidět, jak jí sluší ty diamantové závěšky.“

DOMÁCNOST U BONACIEUXŮ

Bylo to podruhé, co se kardinál králi zmínil o diamantových závěscích. Ludvík XIII. si toho všiml a pomyslel si, že se za tím vytrvalým doporučováním asi skrývá nějaké tajemství.

Už více než jednou se král cítil ponížěn tím, že kardinál, který měl výbornou policii (ačkoliv se ještě nevyrovnala naší moderní), byl lépe než on zpraven o všem, co se dělo v jeho manželství. Doufal proto, že z rozhovoru s Annou Rakouskou něco vyzví a že se s odhaleným tajemstvím vrátí k Jeho Eminenci. Ať už kardinál něco opravdu ví, nebo jen tuší, v obou případech král v očích svého ministra ohromně získá.

Vyhledal tedy královnu a podle svého zvyku ji nejdříve zasypal novými vyhrůžkami jejím nejbližším dvořanům. Anna Rakouská sklonila hlavu a mlčky čekala, až se bouře přezene; doufala, že nakonec král přece jen ustane. Ale tak si to Ludvík XIII. nepřál. Chtěl ji zaplést do hovoru, aby přišel věci na kloub. Byl totiž přesvědčen, že kardinál má jakousi postranní myšlenku a že mu připravuje nějaké strašidelné překvapení, jak to jenom Jeho Eminence dovedla. A opravdu došel svými tvrdošijnými obžalobami k cíli.

Annou Rakouskou konečně znavily tyto neurčité nájezdy a zvolala:

„Sire, vy mi určitě neříkáte vše, co máte na srdci. Co jsem udělala? Povězte mi, jaký zločin jsem spáchala? Je přece nemožné, aby Vaše Veličenstvo dělalo takový hluk pro dopis, který jsem napsala svému bratru.“

Král, cítě se sám takto přímo napaden, nevěděl hned, co odpovědět. Pomyslel si však, že přišel vhodný okamžik, aby pronesl ono přání, jež měl vyslovit až večer před slavností, a pravil se vši svou důstojností:

„Madame, co nevidět se bude na radnici pořádat ples; očekávám, že si na počest našich milých radních obléknete slavnostní šat, a zvláště že tam přijdete s těmi diamantovými závěsky, které jsem vám dal k svátku. To je má odpověď.“

Byla to odpověď hrozná. Anně Rakouské blesklo hlavou, že Ludvík XIII. ví všechno a že kardinál na něm vymohl ten dlouhý týden přetvářky, jak odpovídalo ostatně jeho povaze. Strašlivě zbledla, opřela se svou překrásnou rukou, která nyní vypadala jako z vosku, o stolec a zděšeně se podívala na krále. Řeč jí uvázla v hrdle.

„Rozumíte, madame,“ opakoval král, který se kochal těmi ohromnými rozpaky, aniž tušil jejich příčinu, „rozumíte, doufám?“

„Ano, Sire, rozumím,“ vykoktala ze sebe královna.

„Přijdete na ten ples?“

„Ano.“

„Se závěsky?“

„Ano.“

Královnina bledost, možno-li, ještě vzrostla. Král si toho povšiml a těšil se z toho s onou chladnou krutostí, která byla jedním ze špatných rysů jeho povahy.

„Tedy ujednáno,“ skončil král. „To je vše, co jsem vám chtěl říci.“
„Kterého dne ten ples bude?“ zmožla se ještě Anna Rakouská na otázku.

Ludvík XIII. pudově vycítil, že by na ni jaksi neměl odpovědět, neboť královna ji vyslovila hlasem takřka zmírajícím.

„Už velmi brzy, madame,“ odušil. „Ale na den si už přesně nevzpomínám, zeptám se na to kardinála.“

„To kardinál tedy připravil tu slavnost?“ vzkřikla královna.

„Ano, madame,“ odvětil král udiveně. „Proč se ptáte?“

„On vám řekl, abyste mne vyzval, že si mám vzít ty závěsky?“

„Totiž on...“

„Je to on, Sire, je to on!“

„Dobrá! Co záleží na tom, je-li to on či já. Což je v tom přání něco zločinného?“

„Ne, Sire.“

„Tedy přijdete?“

„Ano, Sire!“

„Dobře,“ pravil král a zvedl se k odchodu. „Spoléhám na to.“

Královna se hluboce uklonila, ani ne tak z důvodu etikety jako proto, že pod ní klesla kolena.

Král nanejvýš uspokojen odešel.

„Jsem zničena,“ zašeptala královna, „nadobro zničena. Kardinál ví všechno; to on ponouká krále, který neví ještě nic, ale brzy zví vše. Jsem ztracena! Ach bože, bože!“

Poklekla na polštář a jala se modlit, hlavu vkleslou mezi chvějící se paže.

Situace byla vskutku děsivá. Buckingham se vrátil do Londýna, paní de Chevreuse byla v Toursu. Uvědomujíc si, že je hlídána víc než kdy jindy, královna nejasně tušila, že jedna z jejích žen, neznámo která, ji zrazuje. La Porte nemohl opustit Louvre; neměla tedy jediné dušičky na světě, které by se mohla světit.

Tváří v tvář nebezpečí, jež jí hrozilo, proniklo jí vědomí její osamělosti a propukla v pláč.

„Nemohla bych být něčím nápomocna Vašemu Veličenstvu?“ ozval se vtom sladký, laskavý hlas.

Královna se rychle otočila, neboť výraz tohoto hlasu nemohl klamat: tak mohla promluvit jen přítelkyně.

A opravdu, v jedněch dveřích královniny komnaty se objevila půvabná paní Bonacieuxová. Byla ve vedlejší pokojíku zaměstnána

skládáním šatů a prádla, když král vstoupil; nemohla odejít a vyslechla celý rozhovor.

Královna vykřikla překvapením, neboť ve svém zmatku nepoznala ihned ženu, kterou jí doporučil La Porte.

„Nebojte se ničeho, madame,“ promluvila mladá žena, spínajíc ruce a sama plačíc nad královniým zármutkem. „Jsem tělem i duší oddána Vašemu Veličenstvu, a ač stojím nízko pod vámi a mé postavení je velmi podřízené, domnívám se, že jsem našla prostředek, jak pomoci Vašemu Veličenstvu z nesnáží.“

„Nebesa, to jste vy!“ vzkřikla královna. „Ale podívejte se mi do očí. Ze všech stran na mne číhá zrada; mohu vám věřit?“

„Ach madame,“ zvolala mladá žena a padla na kolena, „při všem, co je mi svaté, jsem hotova umřít pro Vaše Veličenstvo!“

Tento výkřik se vydral opravdu z hloubi srdce a tak jako první projev nemohl být šalbou.

„Ano, jsou tu zrádci,“ pokračovala paní Bonacieuxová; „ale při svatém jméně Panny vám přísahám, že není na světě člověka oddanějšího Vašemu Veličenstvu než já. Ty závěsky, jež si král žádá vidět, jste dala vévodovi z Buckinghamu, vidíte? Byly v oné malé skřínce z růžového dřeva, kterou si odnášel pod paží? Nebo se mýlím? Je to tak?“

„Ach bože, bože!“ šeptala královna a hrůzou jí drkotaly zuby. „Nuže, ty závěsky musíme dostat zpět,“ řekla se zápallem paní Bonacieuxová.

„Ano, jistě,“ vzkřikla královna. „Ale jak to udělat, jak se k nim dostat?“

„Je nutno někoho vyslat k vévodovi.“

„Ale koho?... Koho jen?... Komu mohu věřit?“

„Důvěřujte ve mne, madame; prokažte mi tu čest, má královno, a uvidíte, že najdu posla.“

„Ale bude nutno napsat dopis.“

„To je nevyhnutelné. Dvě slova rukou Vašeho Veličenstva a vaše osobní pečeť.“

„Ta dvě slova však mohou být zkázou, mohou znamenat rozvod, vyhnanství!“

„Ano, padnou-li do špatných rukou. Ale ručím za to, že ta slova dojdou na správnou adresu.“

„Bože, musím tedy celý svůj život, svou čest, své jméno vložit do vašich rukou!“

„Jistě, madame; ovšem já vám to vše zachráním.“

„Ale řekněte mi aspoň jak!“

„Můj muž byl asi před třemi dny propuštěn na svobodu; neměla jsem dosud čas ani se s ním přivítat. Je to hodný a počestný muž, který nemá k nikomu zášti ani zvláštní náklonnosti. Udělá, co budu chtít. Odjede na můj rozkaz, aniž bude vědět, co nese, a odevzdá dopis Vašeho Veličenstva na udanou adresu. Nebude mít potuchy, že je od vás.“

Královna vášnivě stiskla obě ruce mladé ženy, pohlédla na ni, jako by jí chtěla číst až na dně srdce, a vidouc v jejích krásných očích jen upřímnost, něžně ji objala.

„Učiň to,“ zvolala, „a zachrániš mi život, zachrániš mi čest.“

„Bůh chraň! Nezveličujte službu, kterou je mi štěstím pro vás vykonat. Nemám skutečně co zachránit Vašemu Veličenstvu, jež je toliko obětí proradných piklů.“

„Ano, tak je to, mé dítě,“ řekla královna, „máš pravdu.“

„Dejte mi tedy to psaní, madame, čas chvátá.“

Královna rychle usedla k malému stolku, kde byl papír, inkoust a pera. Napsala dva řádky, zapečetila dopis a odevzdala jej paní Bonacieuxové.

„Ale zapoměly jsme ještě na jednu důležitou věc,“ pravila královna.

„Na kterou?“

„Na peníze.“

Paní Bonacieuxová se začervenala.

„To je pravda. Musím se přiznat Vašemu Veličenstvu, že můj muž...“

„Chceš říci, že tvůj muž nemá peněz?“

„I ano, má jich dost, ale je hrozně lakomý; je to jeho jediná chyba. Nicméně nechť se Vaše Veličenstvo proto neznepokojuje, však už se najde nějaký prostředek...“

„Totiž já sama také nemám peněz,“ pravila královna — ti, kdo si přečtou paměti paní de Motteville, nebudou se divit této odpovědi — „ale počkej.“

Anna Rakouská běžela pro své pouzdro na šperky.

„Pohled, zde je prsten veliké ceny, jak všichni tvrdí. Je od mého bratra, španělského krále, a mohu s ním dělat, co chci. Vezmi si ten prsten, prodej ho a ať za ty peníze tvůj muž odjede.“

„Za hodinu bude vše zařízeno.“

„Vidíš, zde je adresa,“ dodala královna tak tiše, že bylo stěží rozumět, co říká: „Mylordu vévodovi z Buckinghamu v Londýně.“

„Dopis bude odevzdán do jeho rukou.“

„Ty má ušlechtilá duše!“ zvolala Anna Rakouská.

Paní Bonacieuxová políbila královně ruku, skryla list za ěadry a lehce jako ptáče odběhla.

Za deset minut byla doma; jak královně řekla, ještě se s mužem, co byl propuštěn na svobodu, ani nepřivítala. Neměla tušení, jaká se s

ním stala změna v jeho názorech na kardinála, kterou posílilo ještě několik návštěv Rochefortových. Rochefort se stal Bonacieuxovým nejlepším přítelem a přesvědčil ho skorem bez námahy, že unesl jeho ženu jenom z důvodů politických a že ho nevedly žádné hříšné city.

Našla pana Bonacieuxe samotného. Dával, chudák, s velkou námahou zase do pořádku dům. Spravedlnost totiž nepatří k oněm věcem, o nichž moudrý Šalomoun řekl, že přejdou a nezanechají po sobě stopy, a tak Bonacieux našel nábytek rozbitý a skříně skoro prázdné. Služka utekla hned po zatčení svého pána. Ubohé děvče se tak vyděsilo, že nepřestalo utíkat z Paříže až do Bourgogne, svého rodného kraje.

Ctihodný kramář dal ženě vzkázat hned po svém příchodu, že se šťastně vrátil domů. Manželka mu odpověděla, že má z toho radost, a že jakmile bude mít volnou chvíli, přijde se na něho podívat.

Ta první volná chvíli na sebe dala čekat pět dní, což by se bylo v jiných poměrech jistě panu Bonacieuxovi zdálo dlouhé. Ale měl hojně látky k úvahám z návštěvy u kardinála a z návštěv Rochefortových a víme, že při ničem tak neutíká čas jako při přemýšlení.

Bonacieuxovi utíkal čas tím rychleji, že jeho myšlenky byly vesměs růžové. Rochefort ho nazýval svým přítelem, svým drahým Bonacieuxem, a neustával mu tvrdit, že si ho kardinál velmi váží. Milý kramář se už viděl na cestě poct a slávy.

Paní Bonacieuxová také přemýšlela, ale nutno říci, že o všem jiném než o ctižádosti. Maně se jí myšlenky stále točily kolem onoho hezkého mladého muže, který byl tak statečný a vypadal tak zamilovaně. Paní Bonacieuxová se v osmnácti letech provdala a žila stále v okruhu známých svého muže, což byla společnost málo schopná vnuknout jakýkoliv hlubší cit mladé ženě, jejíž srdce a duše vynikaly nad její společenské postavení. Proto také zůstala paní Bonacieuxová necitelná k nízkým svodům. Ale zvláště v oné době měl šlechtický titul na měšťanstvo velký vliv a d'Artagnan byl šlechtic; nadto nosil uniformu gardistů, jež se těšila u dam největší přízni hned po mušketýrské. Byl, opakujeme, krásný, mladý, dobrodružný. Hovořil o lásce jako člověk, který opravdu miluje a žízni po opěťovaném citu. Pro tříadvacetiletou hlavičku toho bylo více než třeba a paní Bonacieuxová byla právě v tom věku.

Ačkoliv se tedy oba manželé přes týden neviděli a ačkoliv se v tom týdnu zběhlo mnoho vážných událostí, bylo jejich setkání dosti nucené. Pan Bonacieux sice projevil živou radost a vyšel své ženě

vstříc s otevřenou náručí, ale paní Bonacieuxová mu nastavila k políbení jen čelo a pravila:

„Pohovořme si trochu.“

„Jak to?“ hlesl Bonacieux udiveně.

„Musím ti sdělit nesmírně důležitou věc.“

„Hleďme, to já mám pro tebe také dost důležité otázky. Vlož mi, prosím tě, trochu ten svůj únos.“

„O to teď vůbec nejde,“ řekla paní Bonacieuxová.

„A oč tedy? O mé uvěznění?“

„O tom jsem se dozvěděla ještě týž den; ale protože jsi nic špatného nespáchal, neměl jsi na svědomí žádnou intriku a nevěděl jsi o ničem, co by tebe nebo jiného mohlo kompromitovat, nepřikládala jsem té události žádný valný význam.“

„Vám to připadá náramně pohodlné, paní,“ řekl Bonacieux, uražen malým zájmem, který jeho žena projevovala. „Víš, že jsem celý jeden den a noc strávil v Bastile?“

„Jeden den a noc rychle uběhnou; nechme tvoje vězení a promluvme si raději o tom, proč jsem vlastně přišla.“

„Jak? Proč jsi vlastně ke mně přišla? Což tě sem nevedla touha spatřit zase manžela, od něhož jsi byla týden odloučena?“ ptal se kupčik dotčeně.

„Jistě to byla první pohnutka, ale potom ještě něco jiného.“

„Tak mluv.“

„Je to věc nanejvýš vážná a závisí na ní možná celý náš budoucí osud.“

„Náš osud se stejně změnil od té doby, co jsem vás neviděl, paní Bonacieuxová, a nic bych se nedivil, kdyby se za několik měsíců stal předmětem závlsti mnohých lidí.“

„Ano, a zvlášť když uposlechněš pokynů, které ti chci dát.“

„Ty mně?“

„Ano, tobě. Je na nás, abychom vykonali dobrou a svatou věc. A zároveň lze přitom získat mnoho peněz.“

Paní Bonacieuxová věděla, že zmínkou o penězích udeří na manželovu slabou stránku.

Ale člověk — byť to byl kramář — který jednou deset minut mluvil s kardinálem Richelieuem, není už týmž člověkem.

„Tedy hodně peněz lze přitom získat!“ pravil Bonacieux a protáhl rty.

„Ano, mnoho.“

„Kolik asi?“
„Asi tak tisíc pistolí.“
„Pak to, co ode mne chceš, je asi velmi závažné.“
„Ano.“
„Co mám dělat?“
„Hned odjedeš s listem, který nesmí za žádných okolností padnout do cizích rukou, a odevzdáš jej určité osobě.“
„A kam že mám odjet?“
„Do Londýna.“
„Já do Londýna! Ty žertuješ, já v Londýně nemám co dělat.“
„Ale jiní lidé nutně potřebují, abys tam jel.“
„Jací jiní lidé? Upozornuji tě, že už nic nebudu dělat naslepo a že chci vědět nejen, co dělám, ale i pro koho to dělám.“
„Vznešená osobnost tě posílá, vznešená osobnost tě očekává; odměna pak přesáhne všechno tvé očekávání. To je vše, co ti mohu říci.“
„Zase intriky! Samé intriky! Pěkně děkuji, už se mám před takovými věcmi na pozoru; pan kardinál mi otevřel oči.“
„Kardinál?“ vzkřikla paní Bonacieuxová. „Tys byl u kardinála?“
„Sám si mě dal zavolat,“ odvětil pyšně kramář.
„A ty jsi ve svém nerozumu skutečně k němu šel.“
„Musím říci, že jsem vlastně neměl na vybranou jít či nejít, neboť jsem měl po každém boku drába. A také je pravda, že dokud jsem neznal Jeho Eminenci, byl bych se velmi rád vyhnul té návštěvě, kdyby to šlo.“
„On s tebou špatně nakládal, vid’? Vyhrožoval ti?“
„Podal mi ruku a nazval mne svým přítelem — svým přítelem! Rozumíte, paní? Jsem přítelem velikého kardinála!“
„Velikého kardinála?“
„Upíráš mu snad ten titul?“
„Nic mu neupírám, ale říkám vám tolik, že přízeň ministra je věc pomíjivá a jen blázen na ni spoléhá. Jsou však moci vyšší, jež nezávisí na náladě jednotlivcově nebo na výsledku nějaké události — a s takovými se máme spojit.“
„Mrzí mě to, paní, ale neznám jiné moci, než je moc velikého muže, jemuž mám čest sloužit.“
„Ty sloužíš kardinálovi?“
„Ano, paní, a jako jeho věrný služebník nedovolím, abyste se zaplétala do piklů proti bezpečnosti státu a abyste sloužila intrikám

ženy, jež není Francouzskou a srdcem tíhne k Španělsku. Naštěstí je tu velký kardinál, jeho bdělý pohled je na stráži a pronikne každému až do ledví.“

Bonacieux tu opakoval slovo za slovem větu, kterou slyšel od Rocheforta. Ubohá žena, která určitě spoléhala na svého manžela a v té naději se za něho zaručila královně, se nyní zachvěla pomyšlením, do jakého nebezpečí by se byla málem uvrhla. Zatočila se jí hlava z toho zklamání. Nicméně se ještě stále nevzdala naděje, že muž získá pro své cíle, neboť znala jeho slabost a hlavně ziskuchtivost.

„Tak vy jste tedy přívržencem kardinálovým, pane!“ pokračovala. „Sloužíte lidem, kteří špatně nakládají s vaší ženou a urážejí vaši královnou!“

„Zájmy soukromé nejsou ničím před zájmy celku. Já jdu s těmi, kdo zachraňují stát,“ řekl Bonacieux s nabubřelým důrazem.

To byla druhá věta hraběte Rocheforta, již si zapamatoval a jež se mu nyní hodila.

„A víš ty vůbec, co je to stát, o němž mluvíš?“ odbyla ho paní Bonacieuxová a pokrčila rameny. „Radím ti, abys raději zůstal prostým občánkem a držel se té strany, která ti nabízí nejvíc prospěchu.“

„No, no,“ pravil Bonacieux a poklepal si na bachratý váček, který zazvonil stříbrem. „A co říkáte tomuhle, paní kazatelko?“

„Odkud máš ty peníze?“

„To tě nenapadá?“

„Od kardinála?“

„Od něho a od svého přítele hraběte Rocheforta.“

„Hrabě Rochefort! Ale to je přece ten, co mne unesl!“

„To je možné, paní.“

„A ty přijmeš od takového člověka peníze?“

„Což jsi mi sama neřekla, že ten únos byl ryze politickou záležitostí?“

„Ano, ale jeho cílem bylo donutit mne k zradě mé velitelky, mučením chtěli ze mne vyrvat doznání, jež by ohrozilo čest a možná i život vznešené paní.“

„Vaše vznešená paní je zrádná Španělka, a co kardinál dělá, dobře dělá,“ odtušil Bonacieux.

„Pane, věděla jsem, že jste zbabělý, lakomý a hloupý, ale nevěděla jsem, že jste schopen podlosti.“

„Co to říkáte, paní?“ udivil se Bonacieux; vyhýbal se manželským rozbrojům a neviděl ještě nikdy svou ženu tak rozhněvanou.

„Říkám, že jsi bidník!“ pokračovala paní Bonacieuxová, jež ihned postihla, že nabývá znovu vrchu. „Ty tedy děláš politiku! A k tomu ještě kardinálskou! Človče, vždyť se tělem duší prodáváš za peníze d'áblu!“

„Oho, kardinálovi!“

„To je totéž!“ vzkřikla mladá žena. „Kdo říká Richelieu, říká satan.“

„Mlč, proboha, mlč, mohl by tě někdo slyšet!“

„Ano, máš pravdu, a musila bych se stydět za tvou hanebnost.“

„Tak co tedy vlastně ode mne chceš?“

„Už jsem ti řekla: abys ihned odjel a věrně a poctivě vykonal čestné posláání, jež ti svěřuji. Pod tou podmínkou zapomenu na všechno a odpustím ti. Ba co víc — vrátím ti své přátelství,“ a mladá žena mu podávala ruku.

Bonacieux byl zbabělec a lakomec, ale měl svou ženu rád; neubráníl se dojetí. Padesátiletý muž se nedovede dlouho hněvat na svou třiadvacetiletou ženu. Paní Bonacieuxová viděla, že váhá.

„Nu tak, rozhodl ses?“ pravila.

„A myslila jsi vůbec trochu na to, drahoušku, co ode mne žádáš? Londýn je daleko od Paříže, velmi daleko, a to posláání, které mi ukládáš, není jistě jen tak bez nebezpečí.“

„Co na tom, tedy se mu vyhneš!“

„Poslyšte, paní Bonacieuxová,“ pravil kupčik, „teď ale vážně: odmítám to, naprosto to odmítám. Mám z intrik strach. Já už viděl Bastilu. Brrr! To je strašná věc, Bastila! Stačí na to pomyslet a člověku naskakuje husí kůže. Vždyť mi hrozili i mučením! Víš ty, co je mučení? Mezi nohy ti vrážejí dřevěné klíny, až prasknou kosti. Ne, rozhodně ne, já nejedu. Proč si tam nejedeš sama? Však si stejně myslím, že jsem se až doteďka v tobě mýlil; ty jsi mužský, a k tomu divoch!“

„A ty jsi zase žena, vlastně baba, nejubožejší, pitomá a podlá baba! Dobrá! Ty tedy máš strach? Tak si to rozvaž: jestli ihned neodjedeš, dám tě zatknout jménem královniným a vsadit do Bastily, které se tak bojíš.“

Bonacieux se hluboce zamyslel; střízlivě uvažoval, či hněv je horší, královnin nebo kardinálův. Kardinál to ovšem jasně vyhrál.

„Dejte mne zatknout z královnina rozkazu,“ řekl, „a já se odvolám k Jeho Eminenci.“

Pani Bonacieuxová naráz viděla, že zašla trochu příliš daleko, a sama sobě se podivila, že si tolik troufala. Pohlédla s odporem na mužovu tupou tvář, v níž se zračilo neústupné rozhodnutí, jak tomu bývá u hlupáků, kteří se pomátli děsem.

„Budiž tedy,“ pravila potom. „Máš snad koneckonců přece jen pravdu; muž má v politice lepší rozum než ženy a zejména ty, který jsi mluvil se samotným kardinálem. Nicméně je kruté, že ty, můj manžel, na jehož lásku jsem se spoléhala, se mnou jednáš tak nevlídně a nechceš splnit, co bych si byla přála, abys vykonal.“

„To proto, že ta tvá přání mohou mít nedozírné následky a já k nim nemám důvěru,“ řekl Bonacieux vítězoslavně.

„Tak se toho radši vzdám,“ pravila mladá žena s povzdechem, „a už o tom nebudeme mluvit.“

„Kdybys mi aspoň řekla, co mám v tom Londýně dělat,“ navázal opět Bonacieux řeč; vzpomněl si, trochu pozdě ovšem, že mu Rochefort kladl na srdce, aby se pokusil na své ženě vyzvídat.

„To už nemusíš vědět,“ pravila mladá žena, které nyní vrozená obezřetnost vnukala opatrnost. „Šlo jenom o takovou ženskou tretku; měls tam něco koupit, na čem se dalo hodně vydělat.“

Avšak čím víc mladá žena uhýbala, tím více byl Bonacieux přesvědčen o závažnosti tajemství, jež mu odpírala svěřit. Rozhodl se tedy, že neprodleně dojde k hraběti Rochefortovi a sdělí mu, že královna hledá posla do Londýna.

„Odpusť mi, že teď odejdu, drahá ženuško,“ řekl. „Nevěděl jsem, že přijdeš, a ujednal jsem si schůzku s jedním známým. Jsem tu za okamžik zpátky, a můžeš-li na mne minutku počkat, vrátím se hned, jak si to vyřídím, a dovedu tě do Louvru, neboť už je pozdě.“

„Děkuji vám, pane,“ odpověděla paní Bonacieuxová, „nejste stejně tak statečný, abyste mi mohl být co platen; vrátím se do Louvru sama.“

„Jak si přejete, paní,“ odvětil bývalý kramář. „A kdy vás zas uvidím?“

„Doufám, že příští týden. To snad budu mít více volna a přijdu si uklidit domácnost. Je to tu rozházené až běda.“

„Dobrá, budu tě očekávat. Nehněváš se snad na mne?“

„Já? Ani v nejmenším.“

„Tedy na shledanou!“

„Na shledanou.“

Bonacieux políbil ženě ruku a rychle odešel.

„Tomu hlupákovi ještě tak zrovna scházelo, aby se stal kardinálovým patolízalem!“ řekla si paní Bonacieuxová, jakmile za sebou její muž zavřel dveře. „A já bláhová se za něho zaručila královně, já své ubohé velitelce slíbila... Bože, bože! Teď mne bude považovat za jednu z těch bídnic, jimiž se palác jen hemží a jež jí pověřili na paty, aby ji špehovaly! Milý pane Bonacieuxi, nikdy jsem vás zvlášť nemilovala, a nyní je to mnohem horší: teď vás nenávidím, a na mou duši, tohle mi zaplatíte!“

Právě když pronášela tato slova, uslyšela zařukání na strop. Zdvihla hlavu a shora skrz podlahu na ni kdosi zavolal: „Drahá paní Bonacieuxová, otevřte mi dvířka z chodby, sejdu k vám.“

MILENEC A MANŽEL

„Madame,“ pravil d'Artagnan vstoupiv dveřmi, jež mu mladá žena otevřela, „dovolte nejprve, abych vám řekl, že máte žalostného manžela.“

„Vy jste vyslechl náš rozhovor?“ zeptala se rychle paní Bonacieuxová a znepokojeně pohlédla na d'Artagnana.

„Od a až do zet.“

„Ale jak je to možné?“

„Způsobem, který znám jen já sám. Právě tak jsem vyslechl i onen vzrušenější rozhovor, který jste nedávno měla s kardinálovými biřici.“

„A co jste z naší řeči vyrozuměl?“

„Tisíce věcí; předně, že je váš manžel hlupák, naštěstí k ničemu neschopný. Potom, že jste v nesnázích, z čehož mohu mít jen radost, neboť mi to dává příležitost nabídnout vám své služby. Bůh ví, že jsem ochoten skočit pro vás do ohně. Konečně jsem vyrozuměl, že královna hledá statečného, chytrého a oddaného člověka pro cestu do Londýna. Mám jistě aspoň dvě z těch potřebných vlastností, a tak jsem zde.“

Paní Bonacieuxová hned neodpovídala, ale srdce se jí rozbušilo radostí a v jejích očích zazářila skrytá naděje.

„A jakou záruku mi dáte, svěřím-li vám toto posláni?“

„Svou lásku k vám. Honem, povídejte už, nařizujte: co mám dělat?“

„Můj ty bože!“ šeptala mladá žena. „Mohu vám svěřit tak závažné tajemství? Vždyť jste skoro ještě dítě!“

„Aha! Už vidím, že potřebujete někoho, kdo se vám za mne zaručí.“

„Doznávám, že by mne to hodně upokojilo.“

„Znáte Athose?“

„Ne.“

„Porthose?“

„Ne.“

„Aramise?“

„Ne. Kdo jsou ti páni?“

„Královští mušketýři. Znáte pana de Tréville, jejich kapitána?“

„Ano, ano, toho znám, ne sice osobně, ale slyšela jsem o něm nejednou královnu mluvit jako o statečném a věrném šlechtici.“

„U toho nemáte strach, že by vás zradil pro kardinála, že ne?“

„To rozhodně ne.“

„Dobrá. Sdělte tedy jemu své tajemství a zeptejte se ho, můžete-li mi svěřit ten úkol, ať je jakkoliv obtížný a nebezpečný.“

„Ale to tajemství není moje a nemohu je takto odhalovat před lidmi.“

„A přece jste je chtěla odhalit panu Bonacieuxovi,“ řekl d'Artagnan.

„Tak jako se svěřuje list dutině stromu, křídlu holuba, psímu obojku.“

„Víte však, že vás miluji.“

„Říkáte to.“

„Vím, co se sluší vůči ženě.“

„Ráda věřím.“

„Jsem statečný.“

„Tím jsem si jista.“

„Tedy to se mnou zkuste.“

Paní Bonacieuxová ještě naposled trochu zaváhala. Podívala se na mladého muže a viděla v jeho očích takový upřímný žár, z jeho hlasu sálalo takové přesvědčení, že cítila, že mu už musí uvěřit. Byla ostatně v takové situaci, kdy je nutno se všeho odvážit, chce-li se vše získat. Královna mohla být ztracena stejně přílišnou zdrženlivostí jako přílišnou důvěrou. Konečně — proč to neřici — rozhodla i láska, jež v ní počala klíčit k mladému ochránci, a tak přece jen promluvila.

„Poslyšte,“ pravila, „věřím vašim slibům a ustupuji před vaším ujišťováním. Ale přísahám vám před Bohem, který nás slyší, že zradíte-li mne a moji nepřátelé mne ušetří, zabijí se a vás obviním ze své smrti.“

„A já zas přísahám před Bohem, madame,“ odvětil d'Artagnan, „že budu-li chycen při vykonávání vašich rozkazů, raději zemřu, než abych řekl nebo učinil cokoliv, co by mohlo někoho kompromitovat.“

Tu mu mladá žena svěřila ono přísné tajemství, jež mu náhoda zčásti poodhalila už tenkrát naproti la Samaritaine.

Bylo to zároveň jejich němé vyznání lásky.

D'Artagnan zářil radostí a pýchou. To svěřené tajemství, milovaná žena, důvěra a láska dávaly mu, cítil to, sílu obra.

„Vydám se bez odkladu na cestu,“ pravil.

„Jak? Vy odjedete?“ vzkřikla paní Bonacieuxová. „A co váš pluk, váš kapitán?“

„Na mou duši, na to všechno jsem pro vás zapomněl, drahá Constance! Máte pravdu, musím požádat o dovolenou.“

„Zase překážka,“ zašeptala paní Bonacieuxová bolestně.

„Ach, cožpak to!“ zvolal d'Artagnan po chvilce přemýšlení. „To se zařídí, buďte klidná.“

„Jak?“

„Dojdu si ještě dnes večer k panu de Tréville a požádám ho, aby mi u svého švagra, pana des Essarts, zařídil dovolenou.“

„A teď je tu ještě jedna věc.“

„Co?“ ptal se d'Artagnan, vida, že paní Bonacieuxová zaváhala pokračovat.

„Vy možná nemáte peníze, vidíte?“

„Možná? To je příliš velká příkrasa!“

Paní Bonacieuxová otevřela skříň, vyndala váček, který před půl hodinou laskal tak zamilovaně její manžel, a pravila: „Vezměte si tento váček.“

„Kardinálovy peníze,“ zvolal d'Artagnan a rozesmál se na celé kolo. Jak čtenář ví, vyslechl pomocí těch vybraných dlaždiček rozmluvu kupčíka a jeho ženy do poslední písmenky.

„Ano, kardinálovy peníze,“ odvětila paní Bonacieuxová. „Vidíte, že se pořádně uhodil přes kapsu.“

„Baže!“ zvolal d'Artagnan. „A bude to dvojnásob žertovné, zachránit královnu penězi Jeho Eminence!“

„Jste opravdu hodný, roztomilý jinoch,“ pravila paní Bonacieuxová, „a věřte, Její Veličenstvo nebude skrblit vděčností.“

„Vždyť jsem velkolepě odměněn!“ zvolal d'Artagnan. „Miluji vás, dovolte mi, abych vám to říkal; to je více štěstí, než jsem kdy doufal.“

„Ticho!“ řekla náhle paní Bonacieuxová a zachvěla se. „Copak?“

„Na ulici je slyšet mluvit.“

„A je to hlas...“

„Mého muže. Ano, poznávám jej.“

D'Artagnan běžel ke dveřím a zastrčil závoru.

„Nebude tu dřív, dokud neodejdu,“ řekl. „A až budu pryč, můžete mu otevřít.“

„Ale já sama jsem měla být už také pryč. A pak to zmizení peněz; jak je vysvětlím, když tu jsem?“

„Máte pravdu, musíme odejít oba.“

„Odejít? Ale jak? Uvidí nás, když vyjdeme.“

„Tedy půjdeme ke mně.“

„Ach!“ zvolala paní Bonacieuxová. „Říkáte to tónem, který mi nahání strach.“

Paní Bonacieuxová to řekla skoro plačky. D'Artagnan zahlédl slzu v jejích očích a zmaten, dojat vrhl se jí k nohám.

„Budete u mne bezpečna jako v kostele, dávám vám své šlechtické slovo,“ pravil.

„Tak pojd'te,“ řekla, „důvěřuji vám, drahý.“

D'Artagnan otevřel zase opatrně závoru a oba proklouzli lehce jako stíny vnitřními dveřmi do chodby, vystoupili nehlučně po schodech nahoru a vešli do d'Artagnanova pokoje.

Aby byli ještě bezpečnější, zabarikádoval mladý muž dveře. Poté přistoupili oba k oknu a škvírou v okenici zahlédli pana Bonacieuxe, jak hovoří s jakýmsi mužem v plášti.

Jakmile však d'Artagnan toho muže v plášti spatřil, povytáhl z pochvy svůj meč a řítit se ke dveřím. Byl to muž z Meungu.

„Co chcete dělat?“ vykřikla tlumeně paní Bonacieuxová. „Vždyť nás zahubíte.“

„Přisahal jsem, že toho člověka zabiji!“ vyhrkl d'Artagnan.

„Zadržte! Váš život vám už nepatří, zaslíbil jste ho jiné věci. Jménem královny vám zapovídám, abyste se kromě své cesty vrhal do jakéhokoliv jiného nebezpečí.“

„A svým jménem mi nenařizujete nic?“

„Svým jménem vás o to prosím,“ pravila paní Bonacieuxová s živým pohnutím. „Ale poslyšte, zdá se mi, že mluví o mně.“

D'Artagnan opět přistoupil k oknu a nastavil ucho.

Pan Bonacieux otevřel ještě jednou dveře a vida, že je byt prázdný, vrátil se k muži v plášti, kterého na chvíli opustil.

„Odešla,“ řekl. „Asi se vrátila do Louvru.“

„Jste si jist, že netuší, s jakým úmyslem jste odešel?“ optal se cizinec.

„Ne,“ řekl Bonacieux domýšlivě. „Na to je příliš povrchní.“

„A ten kadet od gardistů je doma?“

„Myšlím, že ne. Jak vidíte, okenice u něho jsou zavřeny a skulinami neprobleskuje žádné světlo.“

„To je jedno, bude třeba se o tom přesvědčit.“

„Jak?“

„Jít zaklepat na dveře.“

„Zeptám se jeho sluhy.“

„Jděte.“

Bonacieux vešel do domu, prošel týmiž dveřmi, jimiž právě proběhli oba uprchlíci, vystoupil do patra, kde bydlil d'Artagnan, a zaklepal.

Nikdo neodpovídal.

Porthos si chtěl ten večer zahrát na velkého pána a vypůjčil si Plancheta. A co se týče d'Artagnana, ten se měl, rozumí se, na pozoru, aby se nic nehnulo.

V okamžiku, kdy Bonacieuxův prst harašil na dveřích, cítili oba mladí lidé, jak jim tluče srdce.

„Nikdo není doma,“ zavolal dolů Bonacieux.

„Aťsi, vejděme přece jen k vám, budeme tam bezpečnější než venku na prahu.“

„Škoda,“ zašeptala paní Bonacieuxová, „teď už nic neuslyšíme.“

„Naopak, teď uslyšíme ještě lépe,“ pravil d'Artagnan. Vyňal z podlahy asi čtyři dlaždice, které činily z jeho světnice druhé Dionysiovo ucho, prostřel na zem koberec, klekl si naň a dal paní Bonacieuxové znamení, aby se jako on sklonila nad otvorem.

„Jste si jist, že tu nikdo není?“ pravil neznámý.

„Ručím za to,“ odvětil Bonacieux.
„A vaše žena, soudíte...?“
„Vrátila se do Louvru.“
„Aniž s kým jiným mluvila?“
„Jsem si tím jist.“
„To je důležitá okolnost, rozumíte?“
„Tedy zpráva, kterou jsem vám přinesl, je cenná?“
„Velmi cenná, můj drahý Bonacieuxi, nechci se vám s tím skrývat.“
„Tedy kardinál bude se mnou spokojen?“
„O tom nepochybuji.“
„Velký kardinál!“
„Víte určitě, že vaše žena nemluvila o nikom jmenovitě?“
„Ne.“
„Nejmenovala ani paní de Chevreuse, ani pana de Buckingham, ani paní de Vernet?“
„Ne, řekla mi pouze, že mě chce poslat do Londýna ve službách jedné vznešené osobnosti.“
„Zrádce!“ zašeptala paní Bonacieuxová.
„Tiše!“ řekl d'Artagnan a vzal ji za ruku, již mu bezděky ponechala.
„Ale stejně jste to udělal hloupě; měl jste předstírat, že se ujmete toho posláním, a mohl jste mít nyní ten list v ruce. Ohrožený zájem státu by byl zachráněn a vy...“
„A já?“
„Nuže, kardinál by vás jistě povýšil do šlechtického stavu.“
„Řekl vám to?“
„Ano, vím, že vás chtěl takto překvapit.“
„Buďte klidný,“ řekl Bonacieux, „má žena mě zbožňuje, je ještě čas.“
„Jak to myslíte, že je ještě čas?“ optal se muž v plášti.
„Půjdu do Louvru, dám si zavolat paní Bonacieuxovou, řeknu, že jsem si to rozmyslil, začneme znovu jednat, dostanu to psaní a poběžím rovnou ke kardinálovi.“
„Dobrá, tak si pospěšte; vrátím se za chvíli, abych věděl, jak jste pochodil.“
Cizinec odešel.
„Ten ničema!“ neudržela se opět paní Bonacieuxová, aby nezahubovala na svého muže.

„Tiše!“ opakoval znovu d'Artagnan a ještě silněji jí tiskl ruku.

Hrozné zavytí vyrušilo vtom d'Artagnana a paní Bonacieuxovou z myšlenek. Byl to její manžel, který právě zjistil ztrátu svého váčku s penězi a křičel: „Zloděj! Zloděj!“

„Můj bože!“ šeptla paní Bonacieuxová. „Vzbouří celou čtvrť!“

Bonacieux tropil dlouho povyk. Ale poněvadž tu takové křiky nebyly žádnou vzácností, v milé ulici des Fossoyeurs nikoho nepřilákaly. Kupčkův dům měl od nějaké doby nevalnou pověst, a tak se nikdo ani nehnul. Bonacieux tedy vyšel ven, a neustáváje křičet, odběhl směrem k ulici du Bac. Jeho hlas pomalu skomíral v dále.

„A teď, když je pryč, je na vás, abyste se vydal na svou pout’“, pravila paní Bonacieuxová. „Jen s odvahou a hlavně rozmyslně, a myslete stále na to, čím jste povinen královně!“

„Jí i vám!“ zvolal d'Artagnan. „Buďte klidná, krásná Constance, vrátím se hoden její vděčnosti; ale vrátím se i hodný vaší lásky?“

Mladá žena odpověděla jen tím, že se do krve začervenala. Za několik okamžiků nato vyšel d'Artagnan z domu, zahalen též dlouhým pláštěm, jež kavalírsky vzadu nadzdvíhal pochvou svého dlouhého meče.

Paní Bonacieuxová ho sledovala oním dlouhým pohledem lásky, kterým žena provází milovaného muže. Když však zmizel za rohem ulice, klesla na kolena, sepjala ruce a úzkostně zaprosila:

„Pane bože, chraň královnu a chraň i mne!“

PLÁN VÝPRAVY

D'Artagnan se pustil rovnou k panu de Tréville. Pomyslel si, že onen prokletý neznámý, asi kardinálův agent, dá ihned svému pánovi zprávu, a tu nebylo podle rozumné úvahy věru času nazbyt.

Srdce mladého muže překypovalo radostí. Naskytovala se mu příležitost získat slávu i peníze, a nadto byla tu i možnost, jak se přiblížit milované ženě. Náhoda mu tedy jedním rázem otevřela cesty, o nichž se mu do té chvíle ani nesnilo.

Pan de Tréville byl ve svém salónu s obvyklou šlechtickou společností. D'Artagnan, kterého tu znali jako důvěrného přítele, šel rovnou do jeho pracovny a vzkázal Trévillovi, že prosí ve velmi důležité věci o slyšení.

Čekal pouze pět minut a pan de Tréville vstoupil. Vida hluboké vzrušení na jinochově tváři, poznal ušlechtilý kapitán na první pohled, že se vskutku děje něco významného.

Po celou cestu sem d'Artagnan přemýšlel, má-li panu de Tréville všechno svěřit či má-li ho prostě poprosit o volnou ruku pro záležitost uchovanou v tajnosti. Ale pan de Tréville se k němu vždy tak krásně choval, byl tak hluboce oddán králi a královně a tak ze srdce nenáviděl kardinála, že se mladý muž rozhodl říci mu všechno.

„Chtěl jste se mnou mluvit, příteli?“ optal se pan de Tréville.

„Ano, pane,“ pravil d'Artagnan, „a až poznáte, o jak důležitou věc jde, prominete mi, doufám, že jsem vás vyrušil.“

„Mluvte tedy, poslouchám.“
„Nejde o nic méně,“ pravil d'Artagnan a ztlumil hlas, „než o čest a možná i o život královny.“
„Cože pravíte?“ optal se vzrušeně pan de Tréville a bezděky se ohlédl kolem sebe, jsou-li opravdu sami; nato se podíval tázavě na d'Artagnana.
„Pravím, pane, že mi náhoda vydala do rukou tajemství...“
„Jež zajisté zachováte po celý život v tajnosti, mladý muži.“
„Ale vám je musím svěřit, pane, neboť jenom vy sám mi můžete pomoci vykonat posláni, jež jsem právě obdržel od Jejího Veličenstva.“
„To tajemství se týká jen vaší osoby?“
„Ne, pane, týká se královny.“
„A dala královna své svolení, abyste mi je svěřil?“
„Nikoliv, pane, naopak, byla mi doporučena nejpřísnější mlčenlivost.“
„A proč je tedy chcete přede mnou vyzradit?“
„Protože, opakuji znovu, nezmohu nic bez vás, a pak mám strach, abyste mi neodepřel, oč chci požádat, kdybyste nevěděl, za jakým účelem to chci.“
„Ponechte si své tajemství, mladý muži, a řekněte mi, co žádáte.“
„Prosím vás, abyste mi vymohl u pana des Essarts na čtrnáct dní dovolenou.“
„Odkdy?“
„Počínaje dnešní nocí.“
„Vy odjíte z Paříže?“
„Ano, mám jisté posláni.“
„Můžete mi říci, kam vás vede?“
„Do Londýna.“
„Má někdo zájem na tom, abyste nedorazil k svému cíli?“
„Kardinál by dal, myslím, nevímcu, aby mi v tom zabránil.“
„A to pojedete sám?“
„Ano, sám.“
„V tom případě se nedostanete dál než do Bondy, na to sázím svou čest.“
„Proč to?“
„Dají vás zabít.“
„Zemřu tedy, konaje svou povinnost.“
„Ale nedokončíte své posláni.“

„To je pravda,“ pravil d'Artagnan.

„Věřte mně,“ pokračoval Tréville, „při takovém podniku je třeba čtyř, aby jeden dorazil.“

„Máte pravdu, pane,“ pravil d'Artagnan. „Ale znáte Athose, Porthose a Aramise a víte tudíž, mohu-li je vzít s sebou.“

„Aniž jim svěříte tajemství, jež jsem já nechtěl zvědět?“

„Přisahali jsme si jednou provždy slepou důvěru a oddanost za všech okolností; ostatně jim můžete říci i vy, že mi naprosto důvěřujete, a jistě nebudou méně nevěřící než vy.“

„Mohu jim všem udělit na čtrnáct dní dovolenou, toť vše. Athose stále bolí jeho rána, takže může jet do lázní ve Forges; Porthos a Aramis pak mohou jakoby doprovázet svého přítele, poněvadž je nasnadě, že ho nechtějí v takové situaci pustit samotného na cestu. Udělím-li jim dovolenou, bude to důkaz, že jim dovoluji jet s vámi.“

„Děkuji vám, pane, jste nadmíru laskav.“

„Vyhleďte je ihned a vykonejte vše ještě této noci. A teď si rychle napište žádost pro pana des Essarts. Možná že už vám je v patách nějaký špeshoun, a ví-li kardinál o této vaší návštěvě u mne, bude aspoň odůvodněna.“

D'Artagnan načrtl žádost a pan de Tréville ho ujistil, že nejdéle do dvou hodin ráno budou mít všichni čtyři doma své dovolenky.

„Buďte tak laskav a pošlete moji k Athosovi,“ pravil d'Artagnan. „Bojím se, že by mne doma čekalo špatné uvítání.“

„Buďte klidný. Na shledanou a šťastnou cestu! A poslyšte!“ zavolal pan de Tréville d'Artagnana zpět. „Máte peníze?“

D'Artagnan zazvonil v kapse váčkem.

„Dost?“ ptal se pan de Tréville.

„Tři sta pistolí.“

„Nu, s tím se dá dojít až na konec světa. Tedy sbohem!“

D'Artagnan pozdravil a pan de Tréville mu podal ruku; d'Artagnan ji uctivě a zároveň vděčně stiskl. Od první chvíle, co přišel do Paříže, měl tisíc důvodů být panu de Tréville vděčný; tento výtečný muž se k němu opravdu choval vždy velkoryse, čestně a upřímně.

Jeho první návštěva platila Aramisovi. Nebyl u svého přítele od onoho pověstného večera, kdy stopoval paní Bonacieuxovou. Ba více: skoro ho od té doby neviděl a pokaždé, když se s ním shledají, se mu zdálo, že se na jeho tváři zračí nějaký hluboký zármutek.

I tento večer Aramis bděl a byl opět zasmušilý a zasněný. D'Artagnan se ho zeptal po příčinách té melancholické nálady, ale

Aramis se vymluvil na komentář k osmnácté kapitole sv. Augustina, který prý musí do příštího týdne latinsky napsat a který mu stále leží v hlavě.

Když tak oba přátelé chvíličkou hovořili, vešel sluha pana de Trévillie a přinesl zapečetěný list.

„Co to je?“ ptal se Aramis.

„Dovolenka, kterou si pán vyžádal,“ odpověděl lokaj.

„Ale já jsem nežádal o žádnou dovolenku!“

„Mlčte a berte,“ pravil d'Artagnan. „Zde máte tolar za námahu, příteli. A vyřídte panu de Trévillie, že pan Aramis srdečně děkuje. Sbohem!“

Lokaj se poklonil až k zemi a odešel.

„Co tohle znamená?“ zeptal se Aramis.

„Vemte si s sebou všechno, co potřebujete na čtrnáctidenní cestu, a pojedte se mnou.“

„Ale já nemohu v této chvíli opustit Paříž, nevím-li ani...“ Aramis se zarazil.

„Co se s ní stalo, že?“ pokračoval d'Artagnan.

„S kým?“ zeptal se Aramis.

„S ženou, která tu byla, s dámou s vyšívaným kapesníčkem.“

„Kdo vám řekl, že tu byla nějaká žena?“ odvětil Aramis a zbledl jako křída.

„Já jsem ji viděl.“

„A víte, kdo to je?“

„Alespoň to tuším.“

„Poslyšte,“ pravil Aramis, „víte-li tolik věcí, víte také, co se s ní stalo?“

„Předpokládám, že se vrátila do Toursu.“

„Do Toursu? Ano, to je možné. Znáte ji tedy. Ale proč se vrátila do Toursu, aniž mi co řekla?“

„Bála se asi, aby ji tu nezatkli.“

„Ale jak to, že mi ani nic nenapsala?“

„Poněvadž se bála, aby vám neškodila.“

„D'Artagnane, vy mi navracíte život,“ zvolal Aramis. „Myslil jsem, že mnou pohrdá, že mne zradila. Byl jsem tak šťasten, že ji zase uvidím! Nechtěl jsem ani věřit, že by kvůli mně vydala v nebezpečí svou svobodu — ale z jakého jiného důvodu by byla přišla do Paříže?“

„Z téhož důvodu, pro který my dnes musíme odjet do Anglie.“

„A jaký je to důvod?“ ptal se Aramis.

„Zvíte to jednoho dne, Aramisi; ale pro tuto chvíli budu napodobovat zdrženlivost lékařovy neteře.“

Aramis se usmál, neboť si vzpomněl na báčorku, kterou jednou večer přátelům vyprávěl.

„Dobrá. Jestliže odjela z Paříže, jak vy najisto tvrdíte, nic mne tu nedrží a jsem připraven jít s vámi. Kamže půjdeme?“

„Nejdříve k Athosovi, a chcete-li jít se mnou, prosím vás, abyste si pospíšil, ztratili jsme už mnoho času. A abych nezapomněl, vyzrozumějte o věci také Bazina.“

„Bazin pojede s námi?“ optal se Aramis.

„Možná. V každém případě bude dobře, půjde-li teď k Athosovi s námi.“

Aramis zavolal Bazina, a nařídil mu, aby za ním přišel k Athosovi, řekl: „Tak tedy pojdme.“

Vzal si plášť, meč, své tři bambitky a letmo ještě zotvíral několik zásuvek, aby se podíval, nezakutálely-li se tam někde nějaké peníze.

Jakmile se přesvědčil, že je hledání zbytečné, šel za d'Artagnanem, přemýšleje v duchu, jak je možné, že se ten mladý gardista mohl dozvědět, kdo je ta dáma, jíž on, Aramis, poskytl pohostinství, a jak teď může vědět lépe než on, kam se poděla.

Když vycházeli z domu, položil však Aramis ruku na d'Artagnanovo rameno, upřeně se na něho podíval a pravil:

„Neřekl jste, doufám, nikomu o té dámě?“

„Nikomu na světě.“

„Ani Athosovi či Porthosovi?“

„Ani slovíčka.“

„Nu dobrá.“

Uspokojen v tomto důležitém ohledu, šel Aramis za d'Artagnanem a brzy dorazili oba k Athosovi.

Našli ho, jak drží v jedné ruce dovolenku a ve druhé dopis od pana de Tréville.

„Můžete mi vysvětlit, co znamená ta dovolenka a dopis, který jsem právě obdržel?“ řekl Athos celý udivený. Dopis zněl:

Můj milý Athosi, poněvadž toho Vaše zdraví nutně vyžaduje, chci, abyste si čtrnáct dní odpočinul. Jed'te si tedy do lázní ve Forges či jinam, kam se vám zlíbí, a rychle se zotavte. Váš oddaný Tréville.

„Ten dopis a ta dovolenka znamenají, že musíte jet se mnou.“

„Do lázní ve Forges?“

„Tam nebo jinam.“

„Ve službách krále?“

„Krále či královny. Copak nejsme oddáni oběma Veličenstvům?“
Vtom vstoupil Porthos.

„U všech kozlů,“ pravil, „tohle je divná věc. Odkdy se dává mušketýrům dovolená, aniž o ni žádali?“

„Od té doby,“ odpověděl d'Artagnan, „co místo nich o ni žádají jejich přátelé.“

„Ach tak, něco se tu stalo, že?“ ptal se Porthos.

„Nevím o tom sám na mou duši ani zbla,“ pravil Athos. „Zeptejte se na to d'Artagnana.“

„Jedeme do Londýna, pánové,“ řekl d'Artagnan.

„Do Londýna!“ zvolal Porthos. „A co budeme dělat v Londýně?“
„To vám nemohu říci, pánové; musíte mi zkrátka věřit.“
„Ale máme-li jet do Londýna, potřebujeme peníze, a já žádné nemám,“ dodal Porthos.
„Já také ne,“ řekl Aramis.
„A já jakbysmet,“ řekl Athos.
„Ale já mám,“ odvětil d'Artagnan, vytáhl z kapsy svůj poklad a položil jej na stůl. „V tom váčku je tři sta pistolí. Každý si vezmeme pětasedmdesát. To nám jistě stačí na cestu do Londýna a zpět. Ostatně buďte klidni, všichni stejně do Londýna nedojedeme.“
„Pročpak?“
„Protože velmi pravděpodobně někteří z nás zůstanou na cestě.“
„Copak podnikáme nějakou válečnou výpravu?“
„Ano, a velice nebezpečnou, upozorňuji vás.“
„To je mi pěkné! Ale když nastavuji svou kůži,“ pravil Porthos, „chtěl bych aspoň vědět proč?“
„Měl bys z toho něco?“ ptal se Athos.
„Já jsem téhož mínění jako Porthos,“ vmísil se Aramis.
„Tak hleďte: skládá vám král snad někdy účty, žádá-li si vašich služeb? Ne; řekne vám zkrátka: pánové, je válka v Gaskoňsku, ve Flandřích, jděte se bit. A vy jdete. Proč? Po tom se ani neptáte.“
„D'Artagnan má pravdu,“ řekl Athos. „Máme tu pro všechny tři dovolenou od pana de Trévilly a máme tři sta pistolí, nevím odkud. Jdeme se tedy dát zabít, kam nás posílají. Což stojí život za tolik otázek? D'Artagnane, jsem ochoten jít s tebou.“
„Já také,“ řekl Porthos.
„Já též,“ připojil se Aramis. „Jsem vůbec rád, že na chvíli zmizím z Paříže. Potřebuji rozptýlení.“
„Dobrá, rozptýlení se vám dostane ažaž, pánové, buďte klidni!“ pravil d'Artagnan.
„A nyní: kdy vyrazíme?“ zeptal se Athos.
„Hned,“ odvětil d'Artagnan. „Nesmíme ztrácat ani vteřinu.“
„Hola! Grimaude, Planchete, Mousquetone, Bazine!“ vzkřikli všichni čtyři mladí lidé, aby přivolali své sluhy.
„Namažte nám boty a přiveďte z paláce koně!“
Každý mušketýr totiž nechával v hlavním paláci podobně jako v kasárnách svého i sluhova koně.
Planchet, Grimaud, Mousqueton a Bazin odkvapili.
„A nyní si musíme vypracovat plán výpravy,“ pravil Porthos.

„Kam jedeme nejdřív?“

„Do Calais,“ řekl d’Artagnan. „To je nejkratší cesta do Londýna.“

„Dobrá,“ řekl Porthos, „něco vám tedy poradím.“

„Mluv.“

„Čtyři lidé, cestující pohromadě, by byli nápadní: d’Artagnan dá každému své instrukce, a já vyjedu o něco dříve bouloňskou cestou jako průzkumná hlídka. Za dvě hodiny nato vyjede Athos Amienskou bránou a za ním Aramis bránou Noyonskou. D’Artagnan může vyjet kudy chce, ale ať si vezme Planchetovy šaty. Planchet vyjede za námi v uniformě gardisty a bude se vydávat za d’Artagnana.“

„Pánové,“ vmísil se Athos, „moje mínění je, abychom sluhy do takové věci nezaplétali. I šlechtic může někdy náhodou prozradit tajemství, ale lokajové je prodají takřka vždycky.“

„Porthosův plán se mi zdá neproveditelný,“ pravil d’Artagnan, „neboť sám nevím, jaké bych vám mohl dát instrukce. Nesu zkrátka dopis, to je vše. Nemohu jej třikrát opsat, poněvadž je zapečetěn. Musíme tedy, podle mého názoru, cestovat společně. Dopis mám v téhle kapse,“ a ukázal na kapsu, kde bylo psaní. „Budu-li zabit, jeden z vás mi jej vezme a pojede dále. Nutné je jedině to, aby jeden dojel.“

„Výborně, d’Artagnane, myslím docela jako ty,“ pravil Athos. „A pak, musíme být důslední. Já jedu do lázni a vy mne doprovázíte. Místo do Forges jedu k moři; mohu si přece vybrat. Bude-li nás chtít někdo zatknout, ukážu list od pana de Tréville a vy ukážete své dovolenky. Napadne-li nás někdo, budeme se bránit. Kdyby nás soudili, budeme stát neochvějně na tom, že jsme neměli jiného úmyslu než smočit se několikrát v moři. Se čtyřmi jednotlivci by měli lehkou práci, kdežto čtyři pohromadě je celá četa. Ozbrojíme i své čtyři sluhy pistolemi a mušketami. Pošlou-li na nás vojsko, svedeme bitvu a ten, kdo ji přežije, odevzdá dopis.“

„Dobře řečeno,“ zvolal Aramis. „Ty nemluviš často, Athosi, ale když promluvíš, jsi jako svatý Jan Zlatoústý. Já přijímám návrh Athosův. A ty, Porthosi?“

„Já také, hodí-li se plán ovšem d’Artagnanovi. On nese dopis a je přirozeným náčelníkem výpravy. Nechť rozhodne, my poslechneme a vykonáme.“

„Dobře, já tedy rozhoduji, abychom přijali Athosův plán; a za půl hodiny odjedeme.“

„Platí!“ zvolali sborem všichni tři mušketýři.

Podali si dokola váček s penězi, každý si vzal svých sedmdesát pět pistolí a připravili se, aby ve smluvený čas vyjeli.

CESTA

Ve dvě hodiny ráno vyjeli naši čtyři dobrodružní přátelé bránou Saint-Denis z Paříže. Pokud trvala noc, jeli jako zařezaní; podléhali mimoděk vlivu temnoty a všude viděli nějakou léčku.

Ale s prvními paprsky dne se jim rozvázaly jazyky. Se sluncem se

jim vrátila radost. Bylo jim jako v předvečer bitvy: srdce tlouklo, oči se rozjařeně leskly. Teď, kdy šlo do tuhého, cítili všemi póry, jaká pěkná věc je žít.

Pohled na karavanu byl ostatně hrozivý: černí mušketýrští koně, jejich vojenský krok v jednolitém šiku, jak na to byli tito věrní druhové vojínů zvyklí z manévrů ve švadroně, to vše by bylo prozradilo i nejpřísnější inkognito.

Vzadu jeli sluhové, ozbrojení až po zuby.

Až do Chantilly šlo všechno dobře; dorazili tam asi v osm hodin ráno. Bylo nutno posnídat, a proto se zastavili v hospůdce, na jejímž vývěsním štítě byl zobrazen sv. Martin, jak dává žebrákovi polovinu svého pláště. Sluhům nařídili, aby koně neodsedlávali a byli pohotově k okamžitému odjezdu.

Vešli do hostinské místnosti a zasedli ke stolu. U téhož stolu seděl už šlechtic, který právě přijel z Dammartinu a taktéž snídal. Navázal řeč o počasí; naši pocestní odpovídali. Když jim připil na zdraví, oplátili mu touž zdvořilostí.

Ale ve chvíli, kdy přišel Mousqueton oznámit, že jsou koně připraveni, a když se všichni zvedali od stolu, vyzval cizinec Porthose, aby si s ním připil na kardinálovo zdraví. Porthos odpověděl, že tak velmi rád učiní, připije-li cizinec i na zdraví královo. Cizinec vykřikl, že nemá jiného krále než Jeho Eminenci. Porthos ho nazval opilcem a cizinec tasil meč.

„Provedl jste hloupost,“ pravil Athos. „Ale couvnout už teď nemůžete; zabte toho chlapíka a dohoňte nás, jak nejrychleji budete moci.“

A všichni tři vsedli na koně a tryskem odjeli, zatímco Porthos sliboval svému soku, že ho provrtá jako síto.

„Tak jeden už je v tom,“ řekl Athos, když ujeli asi pět set kroků.

„Ale proč se ten člověk asi upíchl zrovna na Porthose, a ne na jiného?“ optal se Aramis.

„Protože Porthos mluvil z nás nejhlasitěji a ten člověk ho měl za vůdce,“ odvětil d'Artagnan.

„Pořád říkám, že je ten gaskoňský kadet učiněná moudrost,“ broukl Athos.

A naši pocestní pokračovali v cestě.

V Beauvais se na dvě hodiny zastavili, jednak aby si koně oddychli, jednak aby počkali na Porthose. Ale když se ani po dvou hodinách Porthos neobjevil, vydali se na další cestu.

Přibližně na míli cesty od Beauvais narazili v místě, kde byla cesta sevřena mezi dvěma stráněmi, na houfec lidí. Cesta tam byla v nepořádku a neznámi toho využívali, tváříce se, jako by cosi dělali; ryli nějaké díry a prokopávali v blátě koleje.

Aramis dostal strach, že si v tom záměrně nakupeném marastu

zašpíní boty, a příkře se na ně obořil. Athos ho chtěl zadržet, ale bylo už pozdě. Dělníci počali pocestným spílat a chovali se tak urážlivě, že i sám chladný Athos ztratil hlavu a rozehnal se po jednom z nich se svým koněm.

Tu všichni ti lidé rychle couvli k příkopu a každý odtud vytáhl po mušketě. Než se naši cestující nadáli, projížděli pravým deštěm kulí. Aramis dostal ránu do ramene, jiná kulka se zaryla Mousquetonovi do masitých částí beder. Ale jen Mousqueton klesl s koně, ne snad že by byl býval tak těžce raněn, nýbrž bezpochyby proto, že neviděl svou ránu a asi si myslel, že je to s ním horší, než ve skutečnosti bylo.

„To je léčka. Nesmíme ani vypálit, a jen ujíždějme pořád dál,“ zvolal d'Artagnan.

Aramis se přes své zranění držel hřívý koně a zvíře ho vyneslo z nebezpečí. Také Mousquetonův kůň je dohonil a klusal sám v řadě.

„Budeme mít aspoň koně na výměnu,“ pravil Athos.

„Raději bych měl svůj klobouk,“ ozval se d'Artagnan. „Kulka mi ho srazila. Ještě štěstí, že v něm nebyl dopis, který nesu.“

„Což to — ale až tamtudy pojede chudák Porthos, zabijí ho,“ mínil Aramis.

„Kdyby byl Porthos zdrav, byl by nás už jistě dohonil,“ řekl Athos.

„Ono se asi při souboji kdovíco vyklubalo z toho opilce.“

Jeli klusem ještě celé dvě hodiny, ačkoliv byli koně tak unaveni, že byla obava, aby brzy neklesli vůbec.

Dali se postranní cestou, doufajíce, že tak uniknou spíš úkladům. Ale v Crèvecoeuru Aramis prohlásil, že už dál nemůže; vskutku bylo třeba veliké odvahy, aby si navenek zachoval svou eleganci a tak slušně dojel až sem. Každou chvíli bledl a bylo nutno přidržovat ho v sedle.

U vrat jedné hospody ho snesli s koně a nechali mu tam Bazina, který byl v šarvátkách stejně víc na obtíž než na prospěch. Nato odjeli a doufali, že na nocleh dojedou až do Amiensu.

„Ať se propadnu,“ pravil Athos cestou — byli už jen dva páni a Grimaud a Planchet — „na mou věru, ať se propadnu, jestli ještě jednou nalitnu. Ručím za to, že až do Calais mě nikdo nedostane k tomu, abych otevřel ústa, natož abych tasil meč. Přísahám...“

„Nepřísahaejme a raději jedme,“ řekl d'Artagnan. „Ovšem jestli to naši koně ještě vydrží.“

Pobídlí koně ostruhami a ti se znovu rozběhli. Kolem půlnoci dojeli do Amiensu a ubytovali se v hospodě U zlaté lilie.

Hostinský dělal dojem nejpoctivějšího člověka na světě. Přijal pocestné se svícem v jedné ruce a s pletenou čepičkou v druhé. Chtěl oba hosty ubytovat ve velmi pěkných pokojích, ale naneštěstí byl každý pokoj na jiném konci budovy. D'Artagnan i Athos takových nocleh odmítli. Hospodský sice namítal, že nemá jiných ložnic hodných Jejich Excelencí, ale oni prohlásili, že budou spát spolu v jedné světnici, ať už je to třeba na slamníku na holé zemi. Hostinský je přemlouval, ale cestující stáli na svém; konečně jim musil vyhovět.

Sotva si upravili lůžka a zabarikádovali zevnitř dveře, klepal někdo ze dvora na okenici. Zeptali se, kdo je, poznali hlas svých sluhů a otevřeli okno.

Byli to vskutku Planchet a Grimaud.

„K hlídání koní stačí Grimaud,“ pravil Planchet. „Jestli pánové chtějí, lehnu si k jejich dveřím a budou mít aspoň jistotu, že se k nim nikdo nedostane.“

„A na čem budeš spát?“ ptal se d'Artagnan.

„Zde si nesu lůžko,“ odvětil Planchet a ukázal na otep slámy.

„Tak pojď, máš pravdu,“ pravil d'Artagnan. „Ten hostinský se mi opravdu nelíbí, je přespříliš laskavý.“

„Mně se také nelíbí,“ mínil Athos.

Planchet vlezl oknem dovnitř a uvelebil se před dveřmi; Grimaud se zamkl v konírně, zaručiv se, že v pět hodin ráno bude on a všichni čtyři koně připraveni k odjezdu.

Noc minula dosti klidně. Jen asi ve dvě hodiny chtěl někdo otevřít dveře. Když však Planchet rovnýma nohama vyskočil a křikl: „Kdo je?“, neznámý odpověděl, že se zmýlil, a odešel.

Ve čtyři hodiny ráno bylo slyšet z konírny veliký hluk. Grimaud chtěl vzbudit podomky a podomci ho zbili. Když otevřeli okno, spatřili ubohého hochu ležet v bezvědomí — někdo ho zranil na hlavě vidlemi.

Planchet sešel do dvora a chtěl osedlat koně; koně však byli ještě zchváceni. Jedině Mousquetonův kůň, který klušal minulý den asi šest hodin bez pána, byl schopen další jízdy. Ale nějakým nevysvětlitelným způsobem zmýlil se zvěrolékař, pro něhož poslali, aby pustil žilou jednomu koni hostinského, a pustil žilou zrovna jemu.

Začínalo to vypadat znepokojivě. Všechny tyto příhody mohly sice být náhodné, ale stejně dobře to mohla být i řada strojených úkladů. Athos a d'Artagnan vyšli ven, zatímco Planchet se šel poptat, nejsou-li někde v okolí na prodej tři koně. Před vraty stáli dva svěží koně v plné

cestovní výzbroji. To se mohlo hodit. Planchet se ptal, kde jsou jejich páni; bylo mu řečeno, že přespali v hospodě a právě nyní platí hostinskému účet.

Athos šel taktéž zaplatit útratu a d'Artagnan s Planchetem zatím hlídkovali u vrat. Hostinský byl v jednom zadním pokojíku v přízemí a požádal Athose, aby vešel k němu.

Athos, netuše nic zlého, vstoupil a chtěl platit dvěma pistolemi. Hostinský byl sám a seděl u stolu, jehož jedna zásuvka byla pootevřena. Vzal mince, jež mu Athos podal, obracel je sem a tam v rukou a náhle se rozkřikl, že peníze jsou falešné a že dá Athose a jeho druhu zatknout jako penězokazy.

„Ty lumpe, za tohle ti uřežu uši,“ zvolal Athos a přistoupil těsně k němu.

V tom okamžiku vešli postranními dveřmi čtyři po zuby ozbrojení muži a vrhli se na Athose.

„Jsem v pasti,“ vykřikl Athos co nejhlasitěji mohl. „Rychle, d'Artagnane, ujíždějí!“ a vypálil dvě rány z bambitky.

D'Artagnan a Planchet se nedali dvakrát pobízet, odvázali koně, kteří čekali u vrat, skočili na ně, zabodli jim ostruhy do slabin a tryskem ujeli.

„Víš, co se stalo s Athosem?“ optal se d'Artagnan za jízdy Plancheta.

„Ach pane, viděl jsem, jak po těch dvou ranách dva padli,“ pravil Planchet. „Skleněnými dveřmi jsem pak ještě zahlédl, jak s druhými dvěma šermoval.“

„Statečný Athos!“ zašeptal d'Artagnan. „A když si pomyslím, že ho musím nechat na holičkách! Ostatně pár kroků odtud to možná čeká nás. Tak jen vpřed, Planchete, vpřed. Jsi statečný chlapík!“

„Říkal jsem vám, pane, že Pikardané se poznají, až když jde do tuhého,“ pravil Planchet. „Ostatně jsem tu ve svém kraji, to mi dodává kuráže.“

A v jednom trysku dojeli až do Saint-Omeru. V Saint-Omeru nechali koně oddechnout, ale nepouštěli uzdy z rukou, ve strachu před nějakou další nehodou zhlkli jen vstoje nějaké jídlo a pak hned jeli dále.

Asi sto kroků před Calaiskou bránou klesl pod d'Artagnanem kůň a nemohli ho živou mocí dostat na nohy. Z nozder a očí mu vytryskla krev.

Zbýval jen kůň Planchetův, ale ten se zastavil a celý ztoporněl, takže jím nemohli hnout z místa.

Naštěstí, jak jsme řekli, byli na sto kroků od města. Nechali tedy oba koně na silnici a běželi do přístavu. Planchet upozornil svého pána

na šlechtice, který šel se svým sluhou asi padesát kroků před nimi týmž směrem.

Zrychlili krok, aby se k němu přiblížili; šlechtic měl, jak se zdálo, velmi naspěch. Boty měl celé zaprášené a vyptával se, může-li se okamžitě přepravit do Anglie.

„Nic není snazšího,“ odpověděl mu velitel jedné lodi, která byla připravena rozvinout plachty. „Ale dnes ráno přišel rozkaz nepřevážet nikoho bez výslovného povolení pana kardinála.“

„Mám takové povolení,“ řekl šlechtic a vytáhl z kapsy papír. „Tady je.“

„Dejte si je ověřit správci přístavu a volte pak k převozu moji loď.“

„Kde správce najdu?“

„V jeho letním sídle.“

„Kde to je?“

„Asi čtvrt míle za městem. Hled'te, mohu vám to odtud ukázat. Vidíte tam na úpatí malého pahorku břidlicovou střechu?“

„Zajisté,“ pravil šlechtic, a následován svým sluhou, vydal se směrem k správcovu sídlu.

D'Artagnan a Planchet šli padesát kroků za ním.

Jakmile byl za městem, d'Artagnan zrychlil krok a dohonil šlechtice, zrovna když vcházel do malého lesíka.

„Zdá se, pane, že máte velmi naspěch,“ pravil.

„Máte pravdu. Nikdo nemůže víc spěchat, pane.“

„To mne mrzí,“ pravil d'Artagnan, „neboť také velice spěchám a chtěl jsem vás požádat o jednu službu.“

„O jakou?“

„Abyste mne pustil napřed.“

„To je nemožné,“ odvětil šlechtic. „Urazil jsem ve čtyřiačtyřiceti hodinách šedesát mil a zítra v poledne musím být v Londýně.“

„Já jsem urazil stejnou cestu za čtyřicet hodin a musím být v Londýně zítra v deset hodin ráno.“

„Je mi líto, pane, ale přišel jsem první a nepůjdu nikam jako druhý.“

„Je mi líto, pane, ale ačkoliv jsem přišel jako druhý, půjdu teď jako první.“

„Ve službách krále?“ ptal se šlechtic.

„Ve službách svých!“ odvětil d'Artagnan.

„Zdá se mi, že chcete stůj co stůj vyvolat hádku.“

„A co jiného jste myslel, k čertu?“

„Co si vlastně přejete?“

„Chcete to vědět?“

„Zajisté.“

„Dobrá tedy. Chci to povolení, jež máte, neboť sám je nemám a nutně je potřebuji.“

„Žertujete, zdá se mi.“

„Nežertuji nikdy.“

„Nechte mne jít!“

„Říkám vám, že nepůjete dál.“

„Mladý odvážlivče, rozbijí vám hlavu. Hola, Lubine! Podej mi bambitky!“

„Planchete,“ křikl d'Artagnan. „Vezmi si na starost sluhu, já se vypořádám s pánem.“

Planchet, rozkurážený prvním dobrodružstvím, skočil na Lubina, povalil ho na záda a klekl mu na prsa.

„Já už jsem hotov, pane,“ zvolal, „teď se do toho dejte vy.“

Když šlechtic viděl, co se stalo, tasil meč a vrhl se na d'Artagnana; ale přepočítal se ve svém odpůrci.

Ve třech vteřinách mu d'Artagnan zasadil tři rány, říkáje při každé:

„Ta je za Athose, ta za Porthose, ta za Aramise.“

Po třetí ráně se šlechtic svalil jako špalek. D'Artagnan myslil, že je mrtev nebo aspoň že omdlel, a shýbl se k němu, aby mu odňal cenný list. Ale v okamžiku, kdy natahoval ruku, aby mu sáhl do kapsy, šlechtic, jenž držel stále meč, jej bodl do prsou se slovy: „A ta je pro vás.“

„A ta je za mne. Poslední je nejlepší,“ zvolal d'Artagnan rozzuřen a přibodl ho k zemi čtvrtou ranou.

Tentokrát šlechtic zavřel oči a opravdu omdlel.

D'Artagnan mu prohledal kapsu, do níž, jak viděl, schoval povolení k cestě, a odebral mu je. Znělo na jméno hraběte de Wardes.

Pak se naposled zadíval na krásného mladíka před sebou. Bylo mu stěží dvacet pět let a ležel tu v bezvědomí, snad již mrtev. Povzdech si nad podivným osudem, který nutí lidi, aby se navzájem ničili pro zájmy cizích, kteří často ani nevědí, že oni existují.

Byl však ze svých úvah brzy vyrušen Lubinem, který řval jako tur a volal ze vši síly o pomoc.

Planchet mu stiskl rukou hrdlo.

„Dokud ho budu takhle držet, pane, jsem si jist, že nebude křičet,“ pravil. „Ale jakmile ho pustím, začne nanovo. Bude to asi Normand'an, ti jsou tvrdošijní!“

A vskutku, i v tomto stavu se Lubin pokoušel vypravit ze sebe nějaký zvuk.

„Počkej!“ pravil d'Artagnan.

Vzal kapesník, udělal roubík a ucpal mu jím ústa.

„A teď ho přivažme ke stromu,“ řekl Planchet.

Vykonal to a potom přitáhli hraběte de Wardes poblíž sluhu. A ježto se už smívalo a svázaný a raněný byli v hustém lese, bylo nasnadě, že tam tak zůstanou až do druhého dne.

„A teď ke správci přistavu!“ pravil d'Artagnan.

„Ale vy jste, myslím, raněn?“ řekl Planchet.

„To je maličkost, napřed důležitější věci. Pak teprve dojde na mou ránu; ostatně se mi nezdá zvlášť nebezpečná.“

Oba rychle zamířili k úředníkově vile.

Dali ohlásit hraběte de Wardes.

D'Artagnan byl uveden.

„Máte povolení podepsané kardinálem?“ ptal se správce.

„Ano, pane, zde je,“ odvětil d'Artagnan.

„Je v pořádku; jste dobře doporučen,“ pravil správce.

„To je jednoduché — jsem z jeho nejvěrnějších lidí,“ odvětil d'Artagnan.

„Vypadá to, jako by Jeho Eminence chtěla někomu zabránit v cestě do Anglie.“

„Ano, jakémusi d'Artagnanovi, béarnskému šlechtici, který se vydal s třemi přáteli do Londýna.“

„Znáte ho osobně?“ ptal se správce.

„Koho to?“

„Toho d'Artagnana.“

„Velmi dobře.“

„Popište mi tedy, jak vypadá!“

„Nic není snazšího.“

A d'Artagnan popsal podrobně hraběte de Wardes.

„Má někoho s sebou?“ ptal se správce.

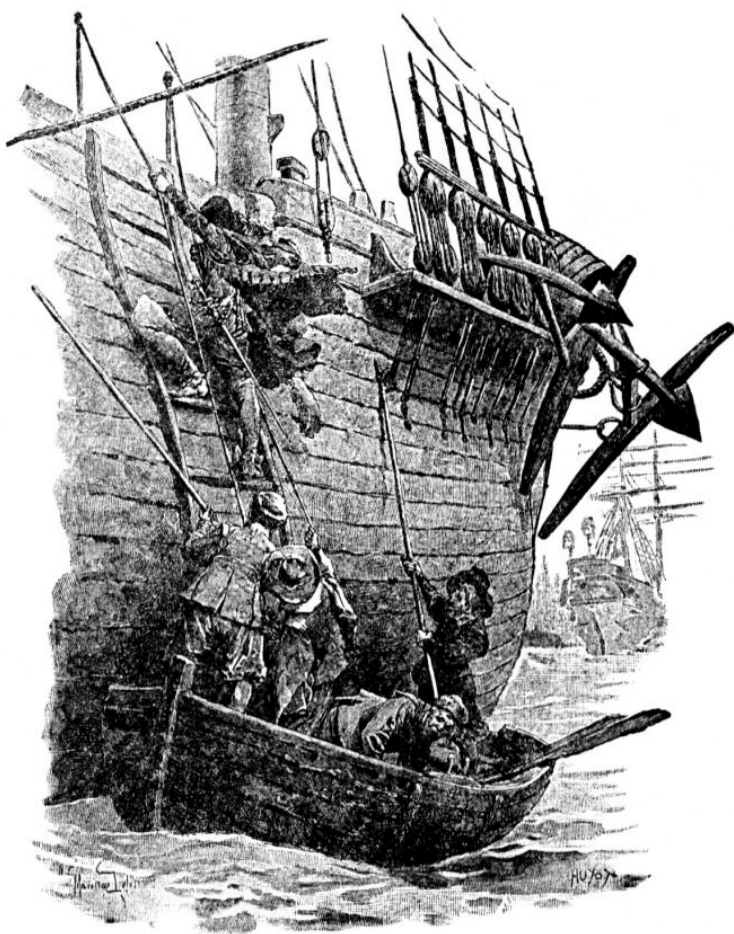
„Ano, sluhu jménem Lubin.“

„Budeme po nich pást, a dopadneme-li je, může být Jeho Eminence klidná; dopravíme je v bezpečném průvodu zpět do Paříže.“

„Učinite-li tak, pane správce, zavděčíte se velmi panu kardinálovi,“ pravil d'Artagnan.

„Uvidíte ho, až se vrátíte, pane hrabě?“

„Beze vší pochyby.“

„Řekněte mu, prosím vás, že jsem mu věrně oddán.“

„Neopomenu to učinit.“

Rozradostněn tímto ujištěním, potvrdil správce průvodní list a vrátil jej d'Artagnanovi.

D'Artagnan neztrácel čas zbytečným poklonkovaním, pozdravil

správce, poděkoval mu a odešel.

Jakmile byl venku, dal se i s Planchetem do běhu. Dlouhým obloukem se vyhnuli lesíku a vstoupili jinou bránou. Loď byla připravena k odplutí, velitel čekal v přístavu.

„Tak hotovo?“ ptal se, jakmile spatřil d'Artagnana.

„Tady je můj potvrzený průvodní list,“ pravil d'Artagnan.

„A co ten druhý šlechtic?“

„Ten dnes nepojede. Ale buďte klidný, zaplatím převoz za nás oba.“

„Je-li tomu tak, jed'me,“ pravil velitel.

„Jed'me!“ opakoval d'Artagnan.

A skočil s Planchetem do člunu. Za pět minut byli na palubě.

Byl nejvyšší čas; nebyli víc než půl míle od břehu, když d'Artagnan uviděl blesknout světlo. Ozval se výstřel. Byla to dělová rána, jež oznamovala uzavření přístavu. Nyní se mohl d'Artagnan věnovat svému zranění. Naštěstí, jak již prve soudil, nebylo nejtěžší; hrot meče narazil na žebro a sjel po kosti. Nadto se košile ihned přilepila na ránu a zamezila krváčení.

D'Artagnan klesal únavou. Dali na palubu slavník. Lehl si a ihned usnul. Druhý den za úsvitu byla loď jen asi čtyři míle od anglických břehů. Avšak vanul slabý vítr, pluli pomalu.

V deset hodin spouštěla loď kotvy v doverském přístavu.

V půl jedenácté vstupoval d'Artagnan na anglickou půdu. „Konečně jsem tu,“ zvolal.

Ale nebylo ještě vše hotovo: bylo třeba dostat se do Londýna. V Anglii bylo dosti dobře postaráno o poštovní dopravu. D'Artagnan i Planchet si najali poštovní koně, postilion jel před nimi. Za čtyři hodiny byli u bran hlavního města.

D'Artagnan neznal Londýn, neuměl ani slovo anglicky, avšak napsal na papír jméno Buckingham a snadno se dostal k vévodovu paláci.

Vévoda byl s králem na honu ve Windsoru.

D'Artagnan si vyžádal vévodova osobního komorníka, který svého pána doprovázel na všech cestách a uměl dokonale francouzsky; řekl mu, že přichází z Paříže v záležitosti, v níž jde o život či o smrt, a že je nezbytně nutno, aby mohl s jeho pánem ihned mluvit.

Vážná naléhavost, s níž d'Artagnan hovořil, přesvědčila Patricka (tak se tento ministrův komorník jmenoval). Dal osedlat dva koně a uvolil se sám mladého muže doprovodit. Pokud jde o Plancheta, toho

musili zatím snést s koně, ztuhlého jako prut; ubohý chlapík byl u konce svých sil. D' Artagnan však jako by byl ze železa.

Přijeli k zámku, ptali se po vévodovi. Král a Buckingham lovili ptáky v bažinách vzdálených odtud asi tři míle.

Za dvacet minut byli na místě. Zanedlouho zaslechl Patrick hlas svého pána; volal na sokola.

„Koho mám vévodovi ohlásit?“ zeptal se Patrick.

„Mladého muže, který s ním chtěl jednou večer na Novém mostě naproti la Samaritaine vyvolat hádku.“

„Podivné doporučení!“

„Uvidíte, že se vyrovná každému jinému.“

Patrick pobodl svého koně, dohonil vévodu a oznámil mu doslova, jak mu bylo řečeno, že ho očekává posel.

Buckingham se okamžitě rozpomněl na d'Artagnana, a dohaduje se, že se asi stalo ve Francii něco vážného, o čem se mu posílá rychlá zpráva, zeptal se jen, kde posel je. Z dálky již rozeznal gardistův stejnokroj, pobodl koně a jel přímo k d'Artagnanovi. Patrick se diskrétně vzdálil.

„Snad se nepříhodilo královně nějaké neštěstí?“ vykřikl Buckingham a v té jediné otázce se chvěla celá jeho skrytá láska.

„To nemyslím, nicméně se domnívám, že je ve velikém nebezpečí, z něhož ji může zachránit toliko Vaše Milost.“

„Já?“ zvolal Buckingham. „Pokládal bych si jen za štěstí, kdybych jí mohl v něčem pomoci. Mluvte tedy, mluvte!“

„Mám dopis,“ pravil d'Artagnan.

„Dopis! Od koho?“

„Myslím, že od Jejího Veličenstva.“

„Od Jejího Veličenstva!“ hlesl Buckingham a zbledl tak silně, že se d'Artagnan lekl, že omdlí. Rozlomil pečeť.

„Odkud je toto poškození?“ ptal se, ukazuje d'Artagnanovi místo, kde byla pečeť prolomena a odprýsklá.

„Ach, toho jsem si nepovšiml. To bude asi od meče hraběte de Wardes, jak mne bodl do prsou.“

„Vy jste raněn?“ tázal se Buckingham a rozlomil pečeť docela.

„Maličkost! Pouhé škrábnutí!“ pravil d'Artagnan.

„Nebesa! Co zde čtu?“ zvolal vévoda. „Patricku, zůstaň tu, nebo raději najdi krále, ať je kdekoliv, a řekni Jeho Veličenstvu, že ho uctivě prosím, aby mne omluvil, neboť mne jistá nejdůležitější záležitost volá do Londýna. A vy, pane, pojd'te.“

A oba odcváleli směrem k hlavnímu městu.

HRABĚNKA DE WINTER

Během cesty si dal vévoda od d'Artagnana vyprávět, ne snad o tom, co se zběhlo, ale co d'Artagnan věděl. Srovnáváje pak, co slyšel z úst mladého muže, s vlastními vzpomínkami, mohl si učinit dosti přesnou představu o vážnosti situace, jak to ostatně zřetelně napovídal i stručný královnin dopis. Ale zejména ho udivovalo, že kardinál, který měl zřejmě velký zájem na tom, aby se mladý muž do Anglie nedostal, nedokázal ho cestou zadržet. Když vévoda vyslovil tento podiv, vypravoval mu d'Artagnan, jaká bezpečnostní opatření učinil a jak se oddanou pomocí svých přátel, jež krvácející zanechal porůznu na cestě, konečně přece jen prosekal; vyvázl jen s jedinou bodnou ranou, jež proklála i královnin dopis. Však ji také panu de Wardes strašlivě oplatil. Vévoda pozorně naslouchal tomuto vyprávění, přednášenému s podivuhodnou skromností, a neudržel se, aby co chvíli nepohlédl na mladého muže s opravdovým respektem; nemohl pochopit, jak uvést v soulad tolik obezřelosti, odvahy a oddanosti s tváří, jež neukazovala ještě ani na dvacet let.

Koně letěli jako vítr a za několik minut byli v bránách Londýna. D'Artagnan se domníval, že vévoda nyní v městě zvolní trysk koně, ale nestalo se tak: jel dále stejně rychle a zřejmě valně nedbal toho, jestli někoho povalí. Když projížděli středem města, vskutku došlo asi ke třem nehodám toho druhu. Avšak Buckingham se ani neohlédl, aby se podíval, co se stalo s těmi, jež porazil. D'Artagnan se držel za ním uprostřed halasu, který se velmi často podobal zlořečení.

Sotva vjel do dvora svého paláce, seskočil Buckingham s koně, a nestaraje se o to, co se se zvířetem stane, hodil mu uzdu na krk a vyběhl do schodů. D'Artagnan učinil stejně, ovšem s trochu větší obavou o ušlechtilá zvířata, jejichž ceně dobře rozuměl. Ale brzy se upokojil, neboť spatřil, jak z kuchyní a z koníren vyběhlo několik podomků a ihned se koní ujali.

Vévoda kráčel tak rychle, že mu d'Artagnan sotva stačil. Prošel několika nádherně zařízenými pokoji a vstoupil konečně do ložnice, jež byla zároveň divem vkusu a bohatství. V přístěnku tohoto pokoje byla čalouněná dvířka, jež vévoda otevřel malým zlatým klíčkem; nosil jej zavěšený na krku na řetízku z téhož kovu. D'Artagnan zůstal diskrétně vzadu, ale když Buckingham přestoupil práh, otočil se, a

vida, že mladý muž váhá jít za ním, pravil:

„Jen pojďte dál, a budete-li mít to štěstí, že budete přijat Jejím Veličenstvem, řekněte královně, co jste viděl.“

Povzbuzen tímto vyzváním, vykročil d'Artagnan za vévodou, který za ním zavřel dveře.

Otcli se jakoby v kapli, celé vyčalounované perským hedvábím, zlatě protkávaným. Byla oslnivě osvětlena velkým počtem svící. Nad jakýmsi oltářem pod baldachýnem z modrého sametu, nad nímž povívala bílá a červená pera, byl umístěn obraz Anny Rakouské v životní velikosti a tak dokonalé podobnosti, že d'Artagnan vykřikl překvapením: člověk by myslel, že královna promluví.

Na oltáři před portrétem stála skříňka s diamantovými závěsky.

Vévoda přistoupil k oltáři a otevřel ji.

„Hleďte,“ pravil, vytahuje ze skříňky modrou stuhu jiskřící diamanty, „to jsou ty drahocenné závěsky. Přisahal jsem, že se s nimi dám pohřbít. Ale královna mi je dala, královna mi je odnímá. Její vůle musí být v každém případě vykonána.“

Poté se jal všechny závěsky, od nichž se měl odloučit, jeden po druhém líbat. Náhle vykřikl.

„Co se stalo?“ zeptal se polekaně d'Artagnan. „Co je vám, mylord?“

„Všechno je ztraceno,“ zvolal Buckingham a zbledl jako stěna. „Dva z těch závěsků chybějí, je jich tu jen deset.“

„Mylord je ztratil, či mu byly ukradeny?“

„Byly mi ukradeny,“ odvětil vévoda, „a jistě to má na svědomí kardinál. Pohleďte, stužky, na nichž visely, jsou přestříženy nůžkami.“

„Kdyby jen mylord aspoň tušil, kdo mohl krádež spáchat... Snad je ta osoba ještě má v ruce.“

„Už to mám!“ vykřikl vévoda. „Měl jsem ty závěsky jen jednou na královském plese před týdnem ve Windsoru. Hraběnka de Winter, s níž jsem se pohněval, přišla během plesu sama ke mně. To sblížení bylo asi jen pomstou žárlivé ženy. Od toho dne jsem ji neviděl. Ta žena je kardinálovým špehem.“

„To tedy má špehy po celém světě!“ zvolal d'Artagnan.

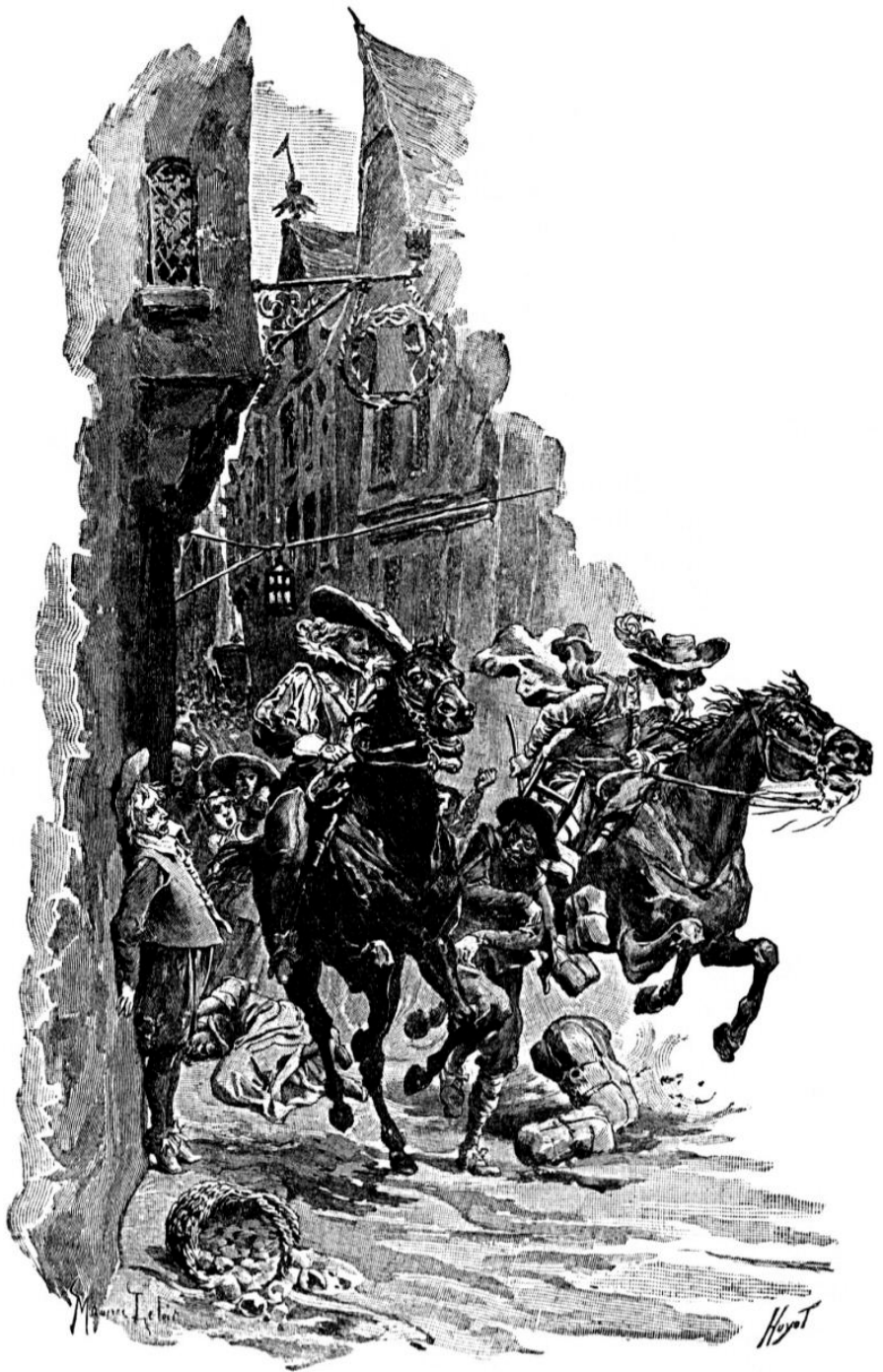
„Ano, ano,“ pravil Buckingham, zatínaje zlostí zuby.

„Je to hrozný soupeř. Ale — kdy se má konat ten ples?“

„Příští pondělí.“

„Příští pondělí. To máme ještě více času, než je třeba. Patricku!“ zavolal vévoda a otevřel dveře ke kapli.

Jeho osobní komorník vstoupil.

„Mého klenotníka a mého sekretáře.“

Komorník spěšně a beze slova odkvapil, neboť byl zvyklý slepě poslouchat.

Ačkoliv první mezi volanými byl klenotník, dostavil se dříve sekretář. Bydlil totiž přímo v paláci. Našel Buckinghamu v ložnici u stolu, kde psal vlastnoručně několik rozkazů.

„Pane Jacksone,“ řekl sekretáři, „půjďte hned k lordu-kancléři a řeknete mu, že ho pověřuji provedením těchto rozkazů. Přeji si, aby se tak stalo ihned.“

„Ale zeptá-li se mne lord-kancléř, jaké důvody vedly Vaši Milost k tak mimořádným opatřením, co mu, prosím, řeknu?“

„Že se mi zlíbilo tak učinit a že ze svých činů nejsem nikomu povinen skládat účty.“

„Může takovou odpověď dát i Jeho Veličenstvu,“ odvětil s úsměvem sekretář, „kdyby Jeho Veličenstvo náhodou projevilo zvědavost a chtělo vědět, proč nesmí žádná loď vyplout z přístavů Velké Británie?“

„Máte pravdu, pane,“ pravil Buckingham; „v tom případě ať řekne králi, že jsem se rozhodl pro válku a že toto opatření je první akt nepřátelství vůči Francii.“

Sekretář se uklonil a odešel.

„Teď můžeme být klidni,“ řekl Buckingham a obrátil se k d'Artagnanovi. „Nejsou-li závěsky již na cestě do Francie, dojdou tam nyní až po vašem příjezdu.“

„Jak to?“

„Právě jsem vydal zákaz, že nesmí vyplout žádná loď, která je této chvíli v přístavech Jeho Veličenstva, a nebude-li mít zvláštního povolení, ani jediná se neodvážá zvednout kotvy.“

D'Artagnan vzhledl s úžasem k muži, který neomezenou moc, jíž vládl z důvěry krále, dával do služeb svých milostných pletich. Buckingham poznal podle jeho výrazu, nač myslí, usmál se a řekl:

„Ano, Anna Rakouská je mou pravou královnou, na její jediné slovo bych zradil svou zem, svého krále, svého Boha. Žádala mne, abych evangelikům v La Rochelle neposílal pomoc, kterou jsem jim slíbil, a já jsem to učinil. Nedostál jsem svému slovu, ale co na tom, uposlechl jsem jejího přání. A řekněte: nebyl jsem štědře obdarován za svou poslušnost? Neboť jí děkuji za ten obraz.“

D'Artagnan užasl, na jakých křehkých a neznámých nitkách někdy visí osudy národů a životy lidí.

Ještě když tak dumal, vstoupil klenotník. Byl to Irčan a výborně ovládal své umění. Sám přiznával, že od Buckinghamha ročně vydělá na sto tisíc liber.

„Pane O'Reilly,“ řekl mu vévoda, uváděje ho do kaple. „Podívejte se na tyto diamantové závěšky a povězte mi, jakou má asi jeden cenu.“

Klenotník se podíval na způsob jejich provedení, odhadl hodnotu jednotlivých drahokamů a řekl bez jakéhokoliv váhání:

„Každý závěsek má cenu patnáct set pistolí, mylord.“

„Za jakou dobu by bylo možno zhotovit dva takové závěšky? Vidíte, že právě dva scházejí.“

„Za týden, mylord.“

„Zaplatím tři tisíce pistolí za kus, ale potřebuji je mít nazítří hotovy.“

„Mylord je bude mít.“

„Jste člověk k nezaplacení, pane O'Reilly, ale to ještě není vše; tyto závěšky nemohou být nikomu svěřeny, je nutno zhotovit je zde v paláci.“

„To je nemožné, mylord, jenom já je dokáži udělat tak, aby byly k nerozeznání od těch starých.“

„Právě proto jste také, můj drahý pane O'Reilly, mým vězněm. Kdybyste chtěl odejít z mého paláce, už se vám to nezdaří. Rozhodněte se tedy. Jmenujte mi své dělníky, které k práci potřebujete, a označte nástroje, jež vám mají přinést.“

Klenotník znal vévodu a věděl, že veškeré námitky by byly zbytečné; rozhodl se okamžitě. Jenom se zeptal:

„Bude mi dovoleno oznámit to ženě?“

„Ale budete se s ní moci i sejít, můj milý pane O'Reilly. Vaše vězení bude příjemné, buďte ubezpečen. A poněvadž si každá nepříjemnost žádá odškodnění, zde máte kromě peněz na oba závěšky ještě poukázku na tisíc pistolí, abyste zapomněl na nesnáze, jež vám způsobují.“

D'Artagnan nevycházel z překvapení, jež v něm vzbuzoval tento ministr, který po své chuti hýbal lidmi a plným rukama rozhazoval milióny.

Klenotník zatím psal své ženě dopis, posílal jí poukázku na oněch tisíc pistolí a pověřoval ji, aby mu poslala jeho nejjobratnějšího tovaryše, kolekci diamantů, jejichž váhu a druh udal, jakož i seznam potřebných nástrojů.

Buckingham dovedl klenotníka do místnosti, která mu byla vyhrazena; za půl hodiny byla proměněna v dílnu. Poté postavil ke každým dveřím stráž s rozkazem nepochybně dovnitř nikoho kromě jeho osobního komorníka Patricka. Není ani třeba dodávat, že

klenotníku O'Reillymu a jeho pomocníku bylo zakázáno opustit místnost pod jakoukoliv záminkou.

Když i tato věc byla zařízena, vrátil se vévoda zase k d'Artagnanovi.

„A nyní, mladý příteli, patří Anglie nám dvěma,“ pravil. „Co chcete, jaké máte přání?“

„Postel,“ odvětil d'Artagnan. „Přiznám se, že to je pro tuto chvíli věc, kterou nejvíc potřebuji.“

Buckingham vykázal d'Artagnanovi pokoj, který sousedil s jeho ložnicí. Chtěl mít mladého muže při ruce, ne snad proto, že by mu nedůvěřoval, ale aby měl někoho, s kým by mohl hovořit o královně.

Za hodinu nato byl v Londýně vyhlášen rozkaz, že nesmí žádná loď do Francie vyplout z přístavu, nevyjímaje ani poštovní lodi. V očích všech se to rovnalo vyhlášení války mezi oběma královstvími.

Nazítří v jedenáct hodin byly oba diamantové závěsky hotovy a tak bezvadně napodobeny, že sám Buckingham nedovedl rozeznat staré od nových. I nejzkušenější posuzovatelé by se byli zmýlili. Hned nato dal vévoda zavolat d'Artagnana.

„Zde máte diamantové závěsky, pro něž jste přijel, a buďte mi svědkem, že jsem učinil vše, co bylo v lidské moci.“

„Buďte ubezpečen, mylorde, řeknu, co jsem viděl. Ale Vaše Milost mi chce odevzdat závěsky bez skříňky?“

„Skříňka by vám jen překážela. Pro mne je ostatně tím cennější, když mám nyní jen ji. Řekněte královně, že jsem si ji ponechal.“

„Vyřídím všechno doslova, mylorde.“

„A nyní, jak se kdy vyrovnám s vámi?“ pravil Buckingham a zadíval se mladému muži pevně do očí.

D'Artagnan se celý začervenál. Viděl, že vévoda hledá způsob, jak by mu vnutil nějaký dar, a myšlenka, že by krev jeho a jeho druhů měla být zaplácena anglickým zlatem, mu byla podivně odporná.

„Račte mi rozumět, mylorde,“ odpověděl d'Artagnan, „a uvažme předem podstatu věci, aby nevzniklo nedorozumění. Jsem ve službách francouzského krále a královny a jsem členem setniny gardistů pana des Essarts, který je stejně jako jeho švagr pan de Tréville obzvlášť oddán Jejich Veličenstvům. Kromě toho bych byl patrně tu věc vůbec nepodnikl, kdybych se nechtěl zavděčit jisté krásné bytosti, která je stejně paní mého srdce jako královna vašeho,“

„Ano, a já ji dokonce, myslím, znám,“ pravil vévoda s úsměvem. „Je to...“

„Mylorde, já ji nejmenoval,“ přerušil ho rychle mladý muž.

„To je zcela správné,“ pravil vévoda. „Tedy oné dámě vděčím za vaši oddanost?“

„Jak jste řekl, mylorde. Přiznávám se také, že v této chvíli, kdy je na věžkách mír a válka, vidím ve Vaší Milosti jen Angličana, to znamená nepřitele, s nímž bych se raději setkal na bojišti než ve windsorském parku či v Louvru. To mi ovšem nezabrání, abych bod za bodem přesně nevyplnil své poslání a dal se pro ně třeba zabít, bude-li třeba. Ale znova opakuji, Milosti, že mi nejste za to, co jsem pro vás vykonal při tomto našem druhém setkání, osobně vůbec ničím zavázán než za to, co jsem učinil, když jsme se viděli poprvé.“

„U nás říkáme »hrdý jako Skot«,“ uklouzlo Buckinghamovi.

„A my zase pravíme: »Hrdý jako Gaskoněc«,“ odvětil d' Artagnan. „Gaskoňci jsou Skotové Francie.“

A d' Artagnan pozdravil vévodu a chtěl odejít.

„Tedy vy si jen tak odcházíte? Kudy? A jak?“

„To je pravda.“

„Bože, tihle Francouzi ale na nic nemyslí.“

„Pravda, docela jsem zapomněl, že je Anglie ostrov a vy na něm králem.“

„Jděte do přístavu a ptejte se po dvojstěžníku Sund. Tento dopis odevzdejte kapitánovi. Doveze vás k malé zátocce, kde vás jistě nikdo nečeká a kde obyčejně přistávají jen rybářské čluny.“

„Jak se ta zátoka jmenuje?“

„Saint-Valery. Ale poslyšte ještě: až tam přijdete, vyhledejte jednu malou krčmu bez nápisu a štítu, takovou opravdovou námořnickou putyku. Mýlit se nemůžete, je tam taková jen jedna. Zavoláte si hostinského a řeknete mu *forward*.“

„Co to znamená?“

„Kupředu; je to heslo. Dá vám osedlaného koně a ukáže vám cestu, kterou se máte dát. Najdete tak na cestě ještě čtvero čerstvých koní. Chcete-li, dejte všem hostinským svou adresu do Paříže a všichni čtyři koně půjdou za vámi; dva z nich už znáte a zdálo se mi, že je jako znalec dobře oceňujete: jsou to ti, na nichž jsme sem přijeli. Spolehněte se na mne, že druzí dva nejsou o nic horší. Všichni tito koně jsou vyzbrojeni do pole. Třebaže jste tak hrdý, jistě neodmítnete přijmout jednoho z nich pro sebe a ostatní tři pro své přátele. Ostatně pojedete na nich do války proti nám. A účel světlí prostředky, jak vy Francouzi říkáte, není-liž pravda?“

„Mylorde, přijímám je,“ pravil d’Artagnan. „A dá Bůh, že vašich darů dobře užijeme.“

„A nyní mi podejte ruku, mladý muži; možná že se brzy sejdem na bojišti. Ale zatím se, doufám, rozcházíme jako dobří přátelé.“

„Ano, mylorde, ovšem s nadějí, že se brzo staneme nepřáteli.“

„To vám slibuji, buďte klidný.“

„Spoléhám na vaše slova, mylorde.“

D’Artagnan pozdravil vévodu a odešel rychle do přístavu. Proti

Londýnské věži našel označenou loď a odevzdal kapitánovi dopis; ten dal list potvrdit správci přístavu a ihned se s ním vrátil.

Padesát lodí připravených k vyplutí tu čekalo na dovolení k odjezdu.

Když proplouvali těsně kolem jedné z nich, zdálo se d'Artagnanovi, že zahlédl onu dámu z Meungu, kterou neznámý šlechtic nazýval mylady a jež se jemu, d'Artagnanovi, tak líbila; ale díky říčnímu proudu a dobrému větru plula loď tak rychle, že za několik vteřin byli z dohledu.

Nazítí v devět hodin ráno přistáli v Saint-Valery. D'Artagnan se okamžitě odebral do označené hospůdky; poznal ji podle křiku, který se odtamtud ozýval. Mluvílo se o válce mezi Francií a Anglií jako o blízké a neodvratné události, a námořníci byli veselí a pořádně si přihýbali. D'Artagnan se protlačil davem, obrátil se na hostinského a vyslovil slovo *forward*. Hostinský mu dal okamžitě znamení, aby ho následoval, vyšel s ním do dvora, dovedl ho do konírny, kde čekal osedlaný kůň, a zeptal se, nepotřebuje-li ještě něco.

„Potřeboval bych znát cestu, kterou se mám dát,“ pravil d'Artagnan.

„Jeďte odsud do Blangy a z Blangy do Neufchâtelu. V Neufchâtelu zajděte do hospody U zlaté mříže, řekněte hostinskému heslo a najdete tam jako zde připraveného koně.“

„Jsem něco dlužen?“ zeptal se D'Artagnan.

„Všechno je zaplacené,“ pravil hostinský. „Jeďte, a Bůh vás provázej!“

„Amen,“ dodal jinoch a tryskem odjel. Za čtyři hodiny nato byl v Neufchâtelu. Jednal přesně podle udaného návodu: jako v Saint-Valery, našel i zde osedlaného koně, který na něj již čekal. Chtěl předat bambitky ze sedla, jež právě opustil, do sedla nového koně, ale stejné bambitky byly i tam.

„Vaše pařížská adresa?“

„Palác gardistů, setnina pana des Essarts.“

„Dobrá,“ odvětil hostinský.

„Jak mám jet teď?“ ptal se opět d'Artagnan.

„Cestou do Rouenu; ale město samo necháte po pravici. Ve vesničce Ecouis se zastavíte. Je tam jediná hospoda U francouzského tolaru. Nesuďte o ní podle toho, jak navenek vypadá, bude mít v konírně stejně dobrého koně, jako je tenhle.“

„Totéž heslo?“

„Ano.“

„Sbohem, pane hostinský!“

„Šťastnou cestu, šlechtici! Potřebujete ještě něco?“

D'Artagnan zavrtěl hlavou, že ne, a rychle vyjel. V Ecouisu se opakovala tatáž scéna: nalezl tam stejně ochotného hostinského, jakož i čerstvého odpočatého koně. I zde zanechal svou adresu a odcválal směrem k Pontoisu. V Pontoise vyměnil koně naposled a v devět hodin vjížděl tryskem do dvora paláce pana de Trévilles. Ujel za dvanáct hodin skoro šedesát mil.

Pan de Trévilles ho přijal tak, jako by ho byl už ten den ráno viděl. Stiskl mu jen ruku trochu silněji než obyčejně a oznámil mu, že setnina pana des Essarts má právě službu v Louvru a že se tam tedy může ihned odebrat.

TANEC MERLAISSON

Nazítří se v celé Paříži nemluvalo o ničem jiném než o plesu, který pořádají pání konšelé na počest krále a královny a při němž mají Jejich Veličenstva tančit proslulý kolový tanec merlaison, oblíbený tanec králův.

Již od osmi hodin se na radnici všechno připravovalo k tomuto slavnostnímu večeru. Městský tesař postavil tribuny, na nichž se měly shromáždit pozvané dámy. Městský kupec opatřil sály dvěma sty svíček z bílého vosku, což bylo v té době neslýchaným přepychem. Konečně bylo objednáno dvacet houslistů a byla jim přislíbena dvojnásobná odměna, budou-li ovšem, jak praví zpráva, hrát po celou noc.

V deset hodin ráno přišel pan de La Coste, korouhevník královských stráží, spolu s dvěma úředníky a s několika lučištníky svého sboru k městskému písaři Clémentovi a vyžádal si všechny klíče od radničních pokojů a úřadoven. Klíče mu byly ihned vydány; na každém byl lístek, aby se poznalo, odkud je, a od té chvíle měl pan de La Coste na starosti hlídat všechny dveře a vchody.

V jedenáct hodin přišel Duhallier, kapitán stráží, a přivedl padesát lučištníků, kteří se ihned rozestavili na radnici ke dveřím, jež jim byly přiděleny.

Ve tři hodiny připochoďovaly dvě setniny gardistů, jedna

francouzská, druhá švýcarská. Setnina francouzských gardistů se skládala napolovic z gardistů Duhalliarových, napolovic z gardistů Essartsových.

V šest hodin večer se začali scházet pozvaní hosté. Postupně, jak přicházeli, byli umísťováni ve velkém sále na tribuny.

V devět hodin vešla manželka prvního presidenta. Poněvadž to byla po královně nejváženější osobnost slavnosti, přivítali ji páni radní a uvedli ji do lože naproti lóži královnině.

V deset hodin připravili v malém sále palácového křídla u kostela sv. Jana pro krále vybraný bufet naproti stříbrnému městskému stolu, sřeženému čtyřmi lučištníky.

O půlnoci se rozlehly výkřiky a četná volání slávy: slavnostně osvětlenými ulicemi, vedoucími od Louvru k radnici, přijížděl král.

Ihned vyšli králi vstříc páni konšelé, oblečení ve svá soukenná roucha; před nimi kráčelo šest městských drábů s pochodněmi v rukou. Potkali krále na schodišti. Představený cechu kupeckého mu složil poklonu a poděkoval za příchod. Jeho Veličenstvo se omluvilo, že přichází tak pozdě, a svedlo vinu na kardinála, který prý krále zdržel až do jedenácti hodin hovorem o státních záležitostech.

Jeho Veličenstvo bylo ve slavnostním šatě. Provázela ho Jeho královská Výsost*), dále hrabě de Soissons, velkopřevor, vévoda de Longueville, vévoda d'Elbeuf, hrabě d'Harcourt, hrabě de La Roche-Guyon, pan de Liancourt, pan de Baradas, hrabě de Cramail a šlechtic de Souveray.

Kdekdo viděl, že se král tváří smutně a zamyšleně.

Pro krále byla připravena jedna šatna a pro Jeho královskou Výsost druhá. V každé byly uloženy jejich maskovací obleky. Totéž bylo uchystáno pro královnu a pro paní presidentovou. Pánové a dámy z průvodu Jejich Veličenstev se měli také oblékat vždy po dvou v místnostech připravených k tomuto účelu.

Dříve než král vstoupil do šatny, požádal, aby mu ihned oznámili, až přijde kardinál.

Za půl hodiny po králově příchodu zaznělo nové volání slávy: ohlašovalo příjezd královny. Tak jako prve králi, vyšli i nyní konšelé, provázení dráby, vstříc novému vznešenému hostu. Královna vstoupila do sálu; bylo možno pozorovat, že tak jako král, i ona vypadá smutně a velmi unaveně.

---

*) Bratr nebo syn králův.

Ve chvíli, kdy vstupovala, poodhrnula se clona na malé tribuně, do té doby spuštěná. Bylo vidět bledou hlavu kardinála, oblečeného za španělského šlechtice. Jeho pohled se střetl se zrakem královním a na jeho rtech se mihl strašný vítězný úsměv — královna neměla své diamantové závěšky.

Po nějakou chvíli přijímala královna hold pánů radních a odpovídala na pozdravy dam.

Náhle se v jedněch dveřích do sálu objevil král s kardinálem. Kardinál mu cosi potichu sděloval a král byl velmi bledý.

Pak prošel zástupem a tak jak byl, ještě bez masky a v kabátci s polorozvázanými stuhami, přistoupil ke královně a prchlivým hlasem pravil:

„Proč jste si, prosím, nevzala ty diamantové závěšky, když víte, že bych je byl tak rád viděl?“

Královna se podívala kolem sebe a zahlédla vzadu kardinála, který se usmíval svým ďábelským úsměvem.

„Sire,“ odpověděla rozčileně, „bála jsem se, aby se s nimi v tom návalu něco nestalo.“

„Ale to jste nejednala správně, madame! Daroval jsem vám je přece proto, abyste se jimi ozdobila. Opravdu, nejednala jste správně.“

Královův hlas se třásl hněvem. Kdekdo přihlížel a naslouchal s úžasem této scéně, ale nikdo nechápal, co se děje.

„Sire,“ řekla královna, „mohu pro ně poslat do Louvru a tak bude přání Vašeho Veličenstva vyhověno.“

„Učiňte tak, madame, učiňte, a to co nejdříve; za hodinu začne tanec.“

Královna pozdravila na znamení poslušnosti a odešla za dámami, jež ji měly dovést do její šatny. Také král se odebral do své šatny. Na okamžik byl sál pln zmatku a podivu.

Přítomní si povšimli, že se mezi králem a královnou něco přihodilo. Oba však mluvili tak tiše, že během rozmluvy všichni aktivě pooděšli stranou, a tak nikdo nic neslyšel.

Houslisté hráli ze všech sil, ale neměli posluchačů.

Král vyšel ze své šatny první. Byl v loveckém obleku, který mu skvěle padl, a královská Výsost a ostatní pánové byli oděni také tak.

Tento oblek nosil král nejraději a vypadal v něm opravdu jako první šlechtic v království.

Vtom přistoupil ke králi kardinál a podal mu jakési pouzdro. Král je otevřel a našel v něm dva diamantové závěšky.

„Co to znamená?“ ptal se kardinála.

„Nic,“ zněla odpověď. „Jenom tolik: bude-li mít královna závěšky, o čemž pochybuji, spočítejte je, Sire. Uvidíte-li, že jich je jen deset, zeptejte se Jejího Veličenstva, kdo jí tyhle dva závěšky asi vzal.“

Král se tázavě podíval na kardinála. Ale neměl již čas ptát se dál: ze všech úst se totiž ozval výkřik obdivu. Vypadal-li král jako první šlechtic v království, byla královna jistě nejkrásnější ženou ve Francii.

Lovecký šat jí nádherně slušel. Měla plstěný klobouk s modrými pery, šedavý sametový kabátec, spjatý diamantovými sponami, a modrou hedvábnou sukni, celou vyšívanou stříbrem. Na levém rameni se jí třpytily diamantové závěšky na modré stužce téže barvy jako pera a sukně.

Král se zachvěl radostí a kardinál hněvem. Nicméně byli od královny tak daleko, že nemohli závěšky spočítat. Královna je měla, ale bylo jich deset či dvanáct?

V tom okamžiku zahrály housle nástup k tanci. Král zamířil k paní prezidentové, s níž měl tančit, a Jeho královská Výsost ke královně. Rozestavili se a tanec započal.

Král dělal královně protějšek a pokaždé, když procházel kolem ní, hltal pohledem závěšky, jejichž počet mu byl záhadou. Kardinálovi vyvstával na čele studený pot. Tanec trval celou hodinu; obsahoval šestnáct figur.

Konečně za hlučného potlesku celého sálu skončil a tanečníci odváděli své dámy na místo. Král využil svého privilegia, nechal stát svou dámu, kde byla, a živě popošel ke královně.

„Děkuji vám, madame, za ochotu, s níž jste vyhověla mému přání,“ pravil, „ale mám za to, že vám chybějí dva závěšky, a zde vám je přináším.“

Při těch slovech podal královně dva závěšky, které měl od kardinála.

„Jak to, Sire!“ zvolala mladá královna, hrajíc si na překvapenou. „Vy mi darujete ještě dva další? To jich tedy budu mít čtrnáct.“

A vskutku: král počítal a shledal, že královna má na rameni všech dvanáct závěšků. Zavolal kardinála a přísně se ho zeptal:

„Co tohle znamená, pane kardinále?“

„To znamená, Sire,“ odpověděl kardinál, „že jsem chtěl Jejímu Veličenstvu ty dva nové závěšky darovat. Ale poněvadž jsem si sám

netroufal jí je nabídnout, užil jsem tohoto způsobu.“

„A já jsem za to Vaší Eminenci tím vděčnější,“ odvětila Anna Rakouská s úsměvem, na němž bylo patrné, že rozumí této důmyslně shledané galantnosti, „protože určitě vím, že vás ty dva závěsky stály nejméně tolik, jako Jeho Veličenstvo všech ostatních dvanáct dohromady.“

Poté královna pozdravila krále i kardinála a šla se opět převléknout do své šatny.

Pozornost, kterou jsme byli na začátku této kapitoly nuceni soustředit na vznešené osobnosti, uvedené na scénu, odvedla na okamžik náš zájem od muže, jemuž Anna Rakouská vděčila za svůj neslýchaný triumf nad kardinálem. Skryt a neznám, ztracen uprostřed zástupu, díval se od jedněch dveří na výjev srozumitelný jen čtyřem osobám: králi, královně, Jeho Eminenci a jemu samému.

Královna vešla právě do své šatny a d'Artagnan se již také chystal odejít, když tu cítil, že se někdo lehce dotkl jeho ramene. Obrátil se a spatřil mladou ženu, jež mu dávala znamení, aby ji následoval. Měla tvář zakrytou černou sametovou škraboškou, ale přes toto zakuklení, jež zřejmě platilo spíš ostatním než d'Artagnanovi, poznal mladý muž ihned svou obvyklou vůdkyni, lehkonožou a chytrou paní Bonacieuxovou.

Večer předtím se jen letmo uviděli u vrátného Germaina, kam ji d'Artagnan dal zavolat. Pro chvat, s jakým mladá žena spěchala oznámit královně radostnou zprávu o šťastném návratu svého posla, mohli spolu oba milenci vyměnit jen několik slov. D'Artagnan šel nyní za paní Bonacieuxovou vzrušen jednak láskou, jednak zvědavostí. Po celou cestu chodbami stále opuštěnějšími posedala d'Artagnana touha mladou ženu zastavit, chytit ji a podívat se na ni, byť na okamžik; ale ona jako lehké ptáče uklouzla vždy jeho rukám, a když chtěl promluvit, položila si prstík na ústa a při všem půvabu byl tento pohyb velitelským gestem a d'Artagnan si musil uvědomit, že je pod její všemohoucí nadvládou, že musí slepě poslouchat a že je mu zakázáno i sebedméně si postěžovat. Konečně asi tak po dvou minutách otevřela paní Bonacieuxová jakési dveře a uvedla jinocha do zcela temného pokojíku. Nato mu dala nové znamení, aby byl zticha, a otevřela druhá dvířka, skrytá v čalounované stěně; otvorem proniklo prudké světlo. Pak zmizela.

D'Artagnan zůstal chvíli bez hnutí stát a v duchu se ptal, kde vlastně je. Ale světlo, jež proniklo do jeho komůrky, teplý a parfumovaný vzduch, který k němu zavanul, rozhovor několika žen, uctivý a zároveň vybraný způsob jejich vyjadřování a konečně několikrát pronesené slovo Veličenstvo mu brzy prozradily, že je v pokojíku sousedícím s komnatou královninou.

Mladý muž si stoupl do stínu a čekal.

Královna vypadala šťastná a veselá, což zřejmě udivovalo osoby, které byly kolem ní, neboť jí byly zvyklé vidat skoro vždy smutnou a ustaranou. Královna vysvětlovala svou veselost tím, že se jí slavnost líbila, a pobavením, jež jí poskytl tanec. A poněvadž nelze odporovat královně, ať už se směje nebo pláče, i její ženy se rozplývaly chválou nad galantností pařížských pánů konšelů.

Ačkoliv d'Artagnan královnu nikdy neviděl, rozeznal brzy její hlas od ostatních, a to nejprve podle poněkud cizího přízvuku a potom podle povýšeného odstínu řeči, jenž se přirozeně vtiskuje každému projevu panovníků. Slyšel, jak se její hlas přibližuje a zase vzdaluje, a několikrát padl do světla i stín její postavy.

Konečně se znenadání vsunula do dveří překrásná bílá paže; d'Artagnan pochopil, že je to jeho odměna. Poklekl, chopil se ruky a přitiskl na ni uctivě své rty. Poté ruka zmizela a zanechala v jeho dlani jakýsi předmět, v němž poznal prsten. Hned nato se dveře zavřely a d'Artagnan se opět octl v úplné tmě.

Navlékl si prsten na prst a znovu čekal. Bylo zřejmé, že ještě není vše skončeno. Po odměně za oddanost měla přijít odměna za jeho lásku. Ostatně bylo sice již po tanci, ale slavnost se vlastně teprve začala. Ve tři hodiny se mělo večeřet a na svatojanské věži právě odbilo tři čtvrti na tři.

V sousedním pokoji opravdu pomalu ustával hluk hlasů; poté bylo slyšet vzdalující se kroky. Nato se otevřely dveře do pokojíku, kde byl d'Artagnan, a přispěchala paní Bonacieuxová.

„Konečně jste tu!“ vykřikl d'Artagnan.

„Tiše!“ řekla mladá žena a položila mu ruku na ústa. „Tiše! A odejděte tudy, kudy jsme přišli.“

„Ale kde a kdy vás uvidím?“ zvolal d'Artagnan.

„Poví vám to lístek, který najdete, až se vrátíte domů. Jenom teď už jděte!“ řekla, otevřela dveře na chodbu a vystrčila d'Artagnana ven.

D'Artagnan poslechl jako děčko. Neprojevilo žádný odpor, ba ani slůvkem nehlesl, což dokazuje, že byl doopravdy zamilován.

MILOSTNÁ SCHŮZKA

Po celou cestu domů d'Artagnan běžel, a ačkoliv bylo po třetí hodině zrána a musel projít nevykřičenějšími pařížskými čtvrtěmi, nic nepříjemného se mu nepříhodilo. Však víme, že opilci a zamilovaní mají své strážné anděly.

Našel dveře z chodby pootevřené, vyběhl po schodech a zaklepal smluveným způsobem na svého sluhu. Planchet, kterého před dvěma hodinami poslal z radnice domů, nařídil mu, aby na něho počkal, přišel mu otevřít.

„Přinesl pro mne někdo nějaký dopis?“ ptal se rychle d'Artagnan.

„Žádný dopis nikdo nepřinesl, pane,“ odvětil Planchet. „Ale je tu jeden a ten přišel docela sám.“

„Co to povídáš, hlupáku?“

„Říkám, že ačkoliv mám klíče od bytu v kapse a vůbec jsem je nevyndal, našel jsem teď po svém návratu na zelené pokrývce na stole ve vaší ložnici dopis.“

„A kde je?“

„Nechal jsem ho tam, kde byl, pane. Není přece přirozené, aby takhle dopisy přicházely k lidem. Kdyby bylo bývalo aspoň otevřené nebo pootevřené okno, neříkám nic; ale ne, všechno bylo pevně zavřeno. Mějte se na pozoru, pane, za tím jsou jistě nějaké čáry.“

Jinoch však zatím už vběhl do pokoje a otevřel dopis. Byl od paní Bonacieuxové a stálo v něm toto:

Jsem Vám dlužna za sebe i za jiné vroucí díky. Přijďte zítra večer k desáté hodině do Saint-Cloudu a čekejte u pavilónku na nároží domu pana d'Estrées.

C. B.

Pročítaje tento lístek, cítil d'Artagnan, jak se mu svírá srdce onou sladkou křečí, která trýzní i blahem naplňuje srdce milenců.

Bylo to první milostné psaníčko, které dostal, a první schůzka, která ho čekala. Jeho srdce bylo opojeno radostí.

„Vidíte, pane,“ pravil Planchet, když zpozoroval, jak jeho velitel střídavě bledne a zase rudne, „nehádal jsem dobře, že to bude nějaká nepříjemná záležitost?“

„Mýlíš se, Planchete,“ odvětil d'Artagnan, „a na důkaz toho zde

máš dukát a napij se na mé zdraví.“

„Vřelé díky za ten dukát, milostpane, a slibuji, že se zachovám přesně podle vašeho návodu. Nicméně trvám na tom, že dopisy, které přijdou takto zavřenými dveřmi...“

„Padají z nebe, kamaráde, padají z nebe.“

„Tedy milostpán je spokojen?“ ptal se Planchet.

„Můj milý Planchete, jsem nejšťastnější člověk na světě!“

„Mohu využít pánova štěstí a jít si lehnout?“

„Jen jdi.“

„Ať všechna požehnání nebes padnou na vaši hlavu, pane; ale přece, takový dopis...“

A Planchet odešel, potřásaje hlavou na znamení pochybnosti, již nedokázala zahnat ani d'Artagnanova štědrost.

Když osaměl, pročetl d'Artagnan psaní stále znovu. Pak aspoň dvacetkrát políbil řádky, psané rukou jeho krásné milé. Konečně si lehl, usnul a měl růžové sny.

V sedm hodin ráno vstal a zavolal na Plancheta, který otevřel dveře až na druhé zavolání; pořád měl ještě na tváři stopy neklidu z včerejška.

„Planchete,“ pravil mu d'Artagnan, „odcházím možná na celý den z domu, a máš proto až do sedmi večer volno. Ale v sedm hodin tu buď pohotově a připrav také oba koně.“

„Jejda, zdá se, že si dáme ještě na pár místech provrtat kůži,“ pravil Planchet.

„Vezmeš si svou mušketu a bambitky.“

„Vida, co jsem povídal?“ zvolal Planchet. „Však jsem si byl jist: to zlořečené psaní!“

„Neboj se, hlupáku, jde jen o obyčejnou vyjížďku pro zábavu.“

„Aha! Asi jako tamta zábavná procházka, kde přšely kulky a léčky nám narůstaly přes hlavu!“

„Ostatně máte-li strach, pane Planchete,“ odušil d'Artagnan, „půjdu sám. Jezdím raději sám než se společníkem, který se klepe strachem.“

„Pán mi křivdí,“ nedal se Planchet, „zdá se mi, že už mne viděl při práci.“

„Ano, ale vypadá to, že jsi hned napoprvé spotřeboval celou svou odvahu.“

„Pán uvidí, že mi jí ještě zbylo dost, až ji budu potřebovat. Jenom bych prosil, aby jí pán přece jen příliš neplýtvál, má-li mi dlouho vydržet.“

„A myslíš, že jí máš na dnešní večer ještě trochu pohromadě?“

„To doufám.“

„Dobrá! Počítám tedy s tebou.“

„V hodinu, kterou jste udal, budu připraven; jenomže jsem se až dosud domníval, že má pán v konárnách gardy jen jednoho koně.“

„V té chvíli tam asi opravdu ještě bude jen jeden, ale večer už tam budou čtyři.“

„Zdá se, že naše cesta měla za účel nákup koní.“

„Jistěže,“ pravil d'Artagnan.

Dal Planchetovi ještě několik posledních pokynů a odešel.

Pan Bonacieux stál zrovna u dveří. D'Artagnan nejprve zamýšlel projít kolem něho a nepouštět se s kramářem do řeči; kupčik mu však vysekl tak laskavou poklonu, že jeho nájemník byl nucen nejenom pozdrav opětovat, ale i navázat řeč.

Rozhovor zabočil docela přirozeně na Bonacieuxovo žalářování. Ctihodný muž, který nevěděl, že d'Artagnan vyslechl jeho rozmluvu s neznámým z Meungu, vyprávěl svému mladému nájemníkovi obšírně o všech ukrutnostech té obludy de Laffemas. Nazýval ho důsledně kardinálovým katem a vykládal dlouze o Bastile, o závorách, padacích dveřích, mřížích a nástrojích na mučení.

D'Artagnan ho poslouchal s příkladnou pozorností, a když skončil, položil mu nečekanou otázku:

„A co se stalo s paní Bonacieuxovou? Víte už, kdo ji unesl? Však jsem nezapomněl, že jsem právě při této nepříjemné záležitosti měl čest se s vámi seznámit.“

„To víte, že se chránili, aby mi tohle řekli,“ pravil pan Bonacieux.

„A také má žena se zapřísahá, že o tom nemá tušení. Ale kdepak jste byl vy celý ten čas?“ pokračoval Bonacieux svým nejbodřejším tónem: „Neviděl jsem tu ani vás, ani vaše přátele, a ten prach, který včera Planchet kartáčkoval z vašich bot, jste jistě nesebral na pařížském dláždění.“

„Máte pravdu, vykonal jsem s přáteli malou cestu.“

„Daleko?“

„I kdepak, jen tak nějakých čtyřicet mil. Doprovázeli jsme pana Athose do lázní ve Forges a moji přátelé tam zůstali.“

„A vy jste se vrátil, není-liž pravda?“ opáčil pan Bonacieux se zlomyslným výrazem. „Takový hezký hoch jako vy nedostane od své milenky dlouhou dovolenou. Jistě jste už byl v Paříži netrpělivě očekáván, že?“

„To věru ano,“ zasmál se mladý muž. „S tím se vám přiznávám, drahý pane Bonacieuxi, tím spíše, že vidím, že před vámi nelze nic skrývat. Ano, byl jsem očekáván, a to velmi netrpělivě, ručím za to.“

Lehký mráček přeletěl Bonacieuxovi po čele, ale bylo to něco tak letmého, že si toho d'Artagnan vůbec nevšiml.

„A teď budete jistě odměněn za svou rychlost?“ pokračoval kramář poněkud vzrušenějším hlasem. Avšak d'Artagnan si ani toho

nepovšiml, stejně jako předtím nezpozoroval tu lehkou proměnu v jeho tváři.

„Kéž byste byl dobrým prorokem!“ zasmál se d'Artagnan.

„To nic,“ opáčil Bonacieux, „chci jenom vědět, přijdete-li večer pozdě domů.“

„A proč se na to ptáte, můj drahý pane domácí?“ otázal se d'Artagnan. „Chcete snad na mne čekat?“

„Ne, ale od svého zatčení a od té krádeže se hned vylekám, slyším-li otvírat dveře, a zvláště v noci. Co chcete? Nejsem žádný voják!“

„Dobrá! Tak se tedy nelekejte, vrátím-li se ve dvě nebo až ve tři ráno. A nelekejte se ani, nepřijdu-li vůbec.“

Tentokrát zbledl Bonacieux viditelně, že si toho d'Artagnan chtěl nechtě povšiml a optal se, co mu je.

„Nic, nic,“ odpověděl kramář. „Od toho neštěstí mě někdy přepadá náhlá slabost a zrovna mě to tak vzalo. Toho si vůbec nevšímejte a věnujte se jen svému štěstí.“

„To budu, protože šťasten opravdu jsem.“

„Snad ještě docela ne, řekl jste přece, že až tento večer.“

„Nu, snad se večera dočkám. Bohudíky! A možná že vy čekáte zrovna tak netrpělivě jako já. Snad dnes i paní Bonacieuxová zavítá do manželského hnízdečka.“

„Paní Bonacieuxová dnes večer nemá volno,“ odvětil vážně její manžel. „Dnes je vázána službou v Louvru.“

„Tím hůře pro vás, drahý pane domácí. Víte, když jsem šťasten, přeji si, aby byl šťasten celý svět, ale zdá se, že je to nemožné.“

A mladý muž odešel, směje se na celé kolo vtipu, který, jak se mu zdálo, mohl být srozumitelný jen jemu samému.

„Dobře se bavte,“ zavolal za ním ještě Bonacieux hrobovým hlasem.

Ale d'Artagnan už byl příliš daleko, aby to slyšel. A i kdyby to byl zaslechl, byl v takové náladě, že by si byl ničeho nevšiml.

Zamířil k paláci pana de Tréville. Jeho včerejší návštěva byla velmi krátká a nemohl ani nic vysvětlit.

Nalezl pana de Tréville celého rozradostněného. Král i královna byli na něho na plese velmi přívětiví. A současně je pravda, že kardinál byl v míře tím horší.

V jednu hodinu ráno se pan kardinál omluvil pod záminkou, že mu není dobře. Jejich Veličenstva se vrátila do Louvru až v šest hodin ráno.

„A teď mluvte o sobě, milý příteli,“ pravil pan de Tréville, když se byl podíval do všech koutů pokoje, jsou-li sami; ztlumeným hlasem pak dodal: „Však je váš šťastný návrat jistě v souvislosti s královskou radostí, s královniným triumfem a kardinálovým ponížením. Teď se ale musíte dobře držet.“

„Čeho bych se měl bát,“ ptal se d'Artagnan, „když mi budou Jejich Veličenstva nakloněna?“

„Všeho, věfte mi. Kardinál nezapomene na to, že byl obelstěn, dokud si nevyrovná účty s tím, kdo mu ten kousek provedl. A myslím, že ten šikovný chlapík je jeden Gaskončec, kterého dobře znám.“

„Vy myslíte, že je kardinál tak dobře zpraven jako vy a že ví, že jsem já byl v Londýně?“

„Podívejte! Vy jste byl tedy v Londýně! A to jste si odtamtud přinesl ten krásný briliant, který vám září na prstě? Mějte se na

pozoru, milý d'Artagnane, dar nepřítelův není člověku k dobrému. O tom je v latině jistý veršík, počkejte...

„Ano, bezpochyby tam něco takového bude,“ pravil d'Artagnan; sám nemohl jakživ dostat do hlavy ani to nejjednodušší pravidlo a jeho nevědomost uváděla v zoufalství jeho učitele.

„Dojista,“ řekl pan de Tréville, který měl dosti dobré literární vzdělání. „Ondy mi pan de Benserade cosi takového citoval. Počkejte, už to mám:

... *Timeo Danaos et dona ferentes.*

To znamená: Nedůvěřujte nepřítelům, i když vám dávají dary.“

„Tento diamant však není od nepřítele, pane,“ namítl d'Artagnan, „ten mám od královny.“

„Od královny! Aj, aj!“ podivil se pan de Tréville. „Je to vskutku královský šperk, který stojí aspoň za tisíc pistolí. Po kompak vám královna ten dar poslala?“

„Ona sama mi ho odevzdala.“

„Kde, prosím vás?“

„V pokojíku sousedícím se šatnou, kde se převlékala.“

„A jakým způsobem?“

„Tím, že mi podala ruku k políbení.“

„Vy jste políbil královninu ruku?“ zvolal pan de Tréville a podíval se na d'Artagnana.

„Její Veličenstvo mi prokázalo čest této milosti.“

„A v přítomnosti svědků? Nerozumná, třikrát nerozumná žena!“

„To ne, pane, buďte klidný, nikdo ji neviděl,“ odvětil d'Artagnan. A vyprávěl panu de Tréville, jak se věci zběhly.

„Ach ty ženy, ty ženy!“ zvolal starý voják. „Poznávám je vždy znova podle jejich romantických nápadů; všechno tajemné je okouzlující. Vy jste tedy uviděl ruku — to je vše. Kdybyste královnu potkal, nepoznal byste ji, a kdyby potkala ona vás, nevěděla by, kdo jste.“

„Ano, ale díky tomuto diamantu...“ odušil mladý muž.

„Poslyšte,“ pravil pan de Tréville, „chcete, abych vám dal dobrou radu, jaká se dává přáteli?“

„Prokážete mi jen čest, pane,“ pravil d'Artagnan.

„Jděte k prvnímu klenotníkovi, kterého najdete, a prodejte mu ten diamant za každou cenu, kterou vám za něj dá; osm set pistolí dostanete u každého žida. Pistole jsou bezejmenné, mladý muži, kdežto tenhle prsten má strašné jméno a může zradit svého nositele.“

„Prodat ten prsten! Prsten od královny! Nikdy,“ vyhrkl d'Artagnan.

„Obraťte aspoň ten prsten kamenem do dlaně, blázínku. Každý přece ví, že gaskoňský kadet nedostává takové šperky od své matky.“

„A vy si opravdu myslíte, že se mám čeho bát?“ ptal se d'Artagnan.

„Ten, kdo usnul na mině, jejíž doutnák je zapálen, může se ve srovnání s vámi ještě cítit v bezpečí, mladý muži.“

„Zatroleně,“ vyhrkl d'Artagnan, protože Trévillovo ujišťování ho začalo už zneklidňovat. „Co mám tedy udělat?“

„Především a stále se mít na pozoru. Kardinál má houževnatou paměť a dlouhou ruku. Věřte mi: jistě vám něco spíská.“

„Co by mohl?“

„Což já vím! Nemá po ruce všechny možné d'ábelské léčky? To nejmenší, co se vám může stát, je, že vás dá zatknout.“

„Že by se odvážil zatknout muže, který slouží Jejím Veličenstvu?“

„Bože! Dělalí nějaké cavyky s Athosem? Človíčku, věřte mi přece, jsem třicet let u dvora. Nenechte se ukolébat pocitem bezpečí, nebo jste ztracen. Naopak, znovu vám říkám: v každém člověku větrejte nepřítele. Bude-li někdo s vámi vyhledávat hádku, vyhněte se mu, třeba by to bylo desetileté dítě. Napadne-li vás někdo ve dne či v noci, bez ostychu ustupte. Půjdete-li přes most, ohmatejte napřed prkna, aby se vám nějaké nepropadlo pod nohama. Půjdete-li kolem staveniště, nezapomeňte se podívat nahoru, aby vám nepadla cihla na hlavu. Vracíte-li se pozdě domů, ať jde za vámi sluha a ať je ozbrojen — můžete-li se ovšem na něho spolehnout. Nevěřte nikomu na světě, nevěřte svému příteli, svému bratru, své milence, zvláště milence ne.“

D'Artagnan se začervenal.

„Své milence?“ opakoval mechanicky. „Proč jí více než ostatním?“

„Protože milenka je jedním z oblíbených kardinálových prostředků, nad nějž nemá účinnějšího: žena vás prodá za deset pistolí, člověče, svědkem je Dalila. Znáte přece Písmo, ne?“

D'Artagnan si pomyslíl na schůzku, kterou měl mít večer s paní Bonacieuxovou; a k chvále našeho hrdiny musíme říci, že špatné mínění, jež měl pan de Tréville o ženách, v něm nevzbudilo nejmenší podezření proti jeho krásné domácí paní.

„Ale abych nezapomněl: co se stalo s vašimi třemi druhy?“ optal se pan de Tréville.

„Chtěl jsem se zeptat vás, nemáte-li o nich nějaké zprávy.“

„Žádné, pane.“

„Zanechal jsem je na cestě. Porthose se soubojem na krku v Chantilly, Aramise s kulkou v rameni v Crèvecoeuru, Athose v Amiensu s nařčením z penězokazectví.“

„Vidíte!“ řekl pan de Tréville. „A jak jste vyvázl vy?“

„Opravdu zázrakem, pane, to musím říci. Sám s ranou mečem v prsou, když jsem v Calais připíchl na zem pana hraběte de Wardes jako motýlka na zeď.“

„Vidíte, človičku! De Wardes, to je kardinálův agent, bratranec Rochefortův. Poslyšte, příteli, mám nápad.“

„Vyslovte jej, pane.“

„Na vašem místě bych udělal jednu věc.“

„Jakou?“

„Zatímco by mne Jeho Eminence dala hledat v Paříži, vydal bych se pěkně bez velkých fanfár zpátky do Pikardie a hledal bych své přátele. Však si věru zaslouží vaši pozornosti!“

„Rada je dobrá, pane, a zítra odjedu.“

„Zítra? A proč ne dnes?“

„Dnes večer musím nezbytně zůstat v Paříži pro nutnou záležitost.“

„Mladíku, mladíku! Asi nějaká milostná plotka? Mějte se na pozoru, opakují: žena nás přivedla všechny tam, kde jsme, a přivede nás jednou ještě do horší bryndy. Věřte mi a odjeďte ještě dnes večer.“

„Vyloučeno, pane.“

„Dal jste snad své slovo?“

„Ano.“

„To je ovšem jiná. Ale slibte mi, že nebudete-li dnes v noci zabit, ihned odjedete.“

„Slibuji.“

„Potřebujete peníze?“

„Mám ještě padesát pistolí. Myslím, že víc nepotřebuji.“

„Ale co vaši přátelé?“

„Myslím, že budou také ještě něco mít. Když jsme vyjeli z Paříže, měli jsme každý v kapse sedmdesát pět pistolí.“

„Uvidím vás ještě, než odjedete?“

„Asi už ne, pane, nepříhodí-li se něco nového.“

„Tedy šťastnou cestu!“

„Děkuji, pane.“

A d'Artagnan se rozloučil s panem de Tréville, jenž byl více než kdy jindy naplněn starostmi o své mušketýry.

Šel postupně k Athosovi, Porthosovi a Aramisovi. Ani jeden z nich se dosud nevrátil. Také jejich sluhové tu ještě nebyli a nebylo o nich ani slechu.

Když šel kolem paláce gardistů, zaběhl na skok do konírny; tři koně ze čtyř byli již na místě. Planchet, celý ohromený, je právě hřebelcoval a dva z nich už měl čisté.

„To jsem rád, že jste tu, pane!“ řekl, vida d’ Artagnana.

„Pročpak, Planchete?“ ptal se mladý muž.

„Věříte panu Bonacieuxovi, našemu domácímu?“

„Já? Ani dost málo.“

„To děláte dobře, pane.“

„A jak jsi přišel na tu otázku?“

„Když jste spolu mluvili, tak jsem sice neposlouchal, ale díval jsem se na něho; pane, ten člověk přitom aspoň třikrát změnil barvu.“

„Nu a co?“

„Vy jste si toho nevšiml, byl jste celý zabrán do listu, který jste dostal. Ale mně právě ten podivný způsob doručení nedal pokoj, byl jsem pořád ve střehu a nespustil jsem z něho oči.“

„A cos viděl na jeho tváři?“

„Že je to tvář zrádce.“

„Opravdu?“

„A dokonce, jakmile jste od něho odešel a zmizel za rohem, hned se sám sebral, vzal klobouk, zamkl dveře a uháněl opačným směrem pryč.“

„Vskutku, je to všechno velmi podivné, milý Planchete, máš pravdu, ale buď klidný: nezaplatíme mu nájemné, dokud nám to všechno pořádně nevysvětlí.“

„Vy žertujete, pane, ale dojde na má slova.“

„Co chceš, Planchete, co je člověku souzeno, to ho nemine!“

„Pán se tedy nezřekne té večerní procházky?“

„Naopak, človíčku, čím protivnější mi je Bonacieux, tím spíše půjdu na schůzku, kterou mi slibuje dopis, co se ho tak bojíš.“

„Nu, když pán jinak nedá...“

A Planchet vida, že už není naděje odvrátit pána od jeho záměru, zhluboka vzdychl a jal se hřebelcovat třetího koně.

D'Artagnan jako z gruntu opatrný člověk se už nevrátil domů, nýbrž šel na oběd k onomu gaskoňskému knězi, který tenkrát v čase nouze pohostil čtyři přátele čokoládou.

PAVILÓN

V devět hodin byl d'Artagnan u kasáren gardistů; našel Plancheta ve zbrani. Dorazil i čtvrtý kůň.

Planchet měl svou mušketu a bambitku.

D'Artagnan sám měl meč a za pás si zastrčil dvě bambitky. Nato se oba vyhoupli na koně a potichu vyjeli.

Byla tmavá noc a nikdo je neviděl odjíždět. Planchet se držel asi deset kroků za pánem.

D'Artagnan projel nábřežím, vyjel bránou de la Conférence z města a pustil se cestou k Saint-Cloudu; byla tehdy mnohem krásnější než dnes.

Dokud byli ve městě, zachovával Planchet stále mezi sebou a pánem uctivou vzdálenost. Ale jak cesta pustla a temněla, ponenáhlu se přibližoval, takže když vjeli do Bouloňského lesíka, nacházeli se docela přirozeně oba koně bok po boku. Nebudeme zastírat, že chvění stromů a odlesky měsíce v temném křoví Planchetovi naháněly strach. D'Artagnan si povšiml, že se s jeho sluhou děje něco neobyčejného.

„Co je s vámi, pane Planchete?“ optal se ho.

„Nezdá se vám, pane, že les je jako kostel?“

„Proč myslíš, Planchete?“

„Protože si člověk tu ani tam netroufá mluvit nahlas.“

„A proč si netroufáš mluvit nahlas, Planchete? Máš snad strach?“

„Strach, aby mě nikdo neslyšel, to ano, pane.“

„Ty se bojíš, aby nás někdo neslyšel! Ale vždyť vedeme takový mravný hovor, drahý Planchete — nikdo by mu nic nemohl vytknout.“

„Ach milostpane!“ opáčil Planchet, vrací se ke své utkvělé myšlence, „ten Bonacieux má něco tak potměšilého v očích a tak nepřijemně mu to hraje kolem úst!“

„Co u čerta pořád myslíš na Bonacieuxe?“

„Člověk myslí na to, nač musí, a ne na to, nač by se mu chtělo.“

„Protože jsi zbabělý, Planchete.“

„Neplet' me opatrnost se zbabělostí, pane. Opatrnost je ctnost.“

„A ty jsi ctnostný, vid', Planchete?“

„Milostpane — netřpytí se to tamhle hlaveň pušky? Nemáme sehnout hlavu?“

„Opravdu, ten troup ještě nakonec nažene strach i mně,“ zamručel si d'Artagnan pro sebe a bezděky si vzpomněl na varování pana de Tréville.

A pobodl svého koně.

Planchet učinil týž pohyb, jako by byl stínem svého pána, takže zase klusali bok po boku.

„To takhle pojedeme celou noc, pane?“ optal se. „Ne, Planchete, ty už jsi u cíle.“

„Jak to? Já jsem u cíle? A co pán?“

„Já půjdu ještě kousek dál.“

„A mne tu necháte samotného?“

„Máš strach, Planchete?“

„Ne, pane, ale chci jen upozornit, že noc bude velmi chladná a v chladnu si člověk snadno užene revmatismus, a sluha, který má revmatismus, je pro kočku, zejména má-li tak svižného pána, jako jste vy, milostpane.“

„Dobrá! Je-li ti zima, Planchete, jdi si do některé z tamhletěch hospod a zítra ráno v šest hodin na mne počkáš přede dveřmi.“

„Milostpane, ale ten dukát, co jste mi ráno dal, jsem už poctivě projedl a propil, takže pro ten případ, že by mi bylo zima, nemám už ani halíř.“

„Tu máš půl pistole. Na shledanou zítra!“

D'Artagnan seskočil s koně, hodil uzdu Planchetovi do ruky, zahalil se do pláště a rychle odešel.

Bože, to je zima! řekl si Planchet vida, jak se jeho pán vzdaluje. A protože měl nakvap, aby se ohřál, zaklepal honem na dveře jednoho domu, okrášleného vším, co patří k výzdobě předměstské hospody.

D'Artagnan se zatím dal postranní cestou a došel až do Saint-Cloudu. Ale nešel po silnici, nýbrž zahrnul za zámek, pustil se jakousi hodně zastrčenou uličkou a brzy stanul u označeného pavilónu. Byl v docela pustém místě. Jednu stranu této uličky tvořila vysoká zeď, v jejímž rohu se pavilón tyčil. Z druhé strany byl plot, který chránil před chodci malou zahrádku, kde stála polozpustlá chatrč.

Došel tedy na místo schůzky, a protože nebylo smlouveno, aby dal svou přítomnost najevo nějakým znamením, čekal.

Nezáléhal sem vůbec žádný zvuk, člověk by byl řekl, že je na sto mil daleko od hlavního města. D'Artagnan se rozhlédl za sebe a opřel se o plot. Za plotem a za zahradou s chatrčí se rozkládal temný shluk mlhy, který neurčitě pohlcoval nesmírný prostor, kde spala Paříž; prázdný, zející nesmírný prostor, v němž se míhalo jen několik světelných bodů, smutných hvězd pekelného jícnu.

Ale d'Artagnanovi připadalo, že všechny věci mají nejkrásnější podobu, jakou mohou mít, každá myšlenka ústila v úsměv, každá tma se zdála průhlednou.

Hodina schůzky nadcházela. Za několik okamžiků skutečně padlo deset temných úderů zvonu v Saint-Cloudu. Bylo to jako pořvávání široké zvířecí tlamy.

Cosí pochmurného bylo v tom bronzovém hlase, který jako by si naříkal na samotu uprostřed noci.

D'Artagnan upíral oči na malý pavilón v rohu zdi; všechna okna kromě jednoho v prvním patře měla zavřené okenice.

Tímto oknem pronikal zářivý svit měkkého světla a to stříbřilo listoví několika lip, jejichž skupina jako by byla posledním výběžkem parku. Za tímto mile osvětleným oknem naň jistě už čeká hezká paní Bonacieuxová!

Ukolébán touto sladkou myšlenkou, čekal d'Artagnan ještě půl hodiny, neztrácejí nikterak trpělivost a upíraje zrak na ten rozkošný

příbytek, z něhož zahlédl kousek stropu, ozdobeného zlatými římsami. I stačilo mu to, aby si dokreslil eleganci celého bytu. Zvon v Saint-Cloudu odbil půl jedenácté.

Tentokrát projelo d'Artagnanovým tělem zvláštní zamrazení, aniž si uvědomil proč. Ostatně možná, že mu začínalo být opravdu zima a on zaměňoval duševní náladu s pocitem čistě tělesným.

Poté ho napadlo, že špatně četl a že se měli sejít až v jedenáct. Popošel k oknu, postavil se tak, že na něj padal paprsek světla, vytáhl z kapsy dopis a znova jej přečetl. Zjistil, že se nemýlil: schůzka měla být v deset.

Postavil se zase na staré místo a z ticha a ze samoty se ho již začínal zmocňovat neklid.

Odbilo jedenáct. D'Artagnan se už počal opravdu bát, zda se snad paní Bonacieuxové něco nepříhodo.

Zatleskal třikrát do dlaní, obvyklý to signál zamilovaných. Ale nikdo neodpověděl, ba ani ozvěna.

Tu si pomyslně, že snad mladá žena usnula, když na něho čekala, a trochu ho to zamrzelo.

Přistoupil znovu ke zdi a zkoušel na ni vylézt; ale zeď byla nově ohozena a zbytečně si zohýbal nehty.

V té chvíli si všiml stromů, jejichž listoví stále ještě stříbřilo světlo, a poněvadž jeden z nich vyčníval do cesty, pomyslně si, že by z jeho koruny mohl dohlédnout do pavilónku.

Vyšplhat na strom bylo snadné. Ostatně d'Artagnanovi bylo sotva dvacet let a školácké kousky měl ještě v malíčku. V okamžiku byl nahoře ve větvích a okenními tabulemi se upřeně zadíval do pavilónu.

Spatřil něco tak neobyčejného, že se zachvěl od hlavy až k patě: ono sladké, mírné světlo lampy osvětlovalo výjev hrozné spouště. Jedna z okenních tabulí byla rozbitá, dveře do pokoje byly vypáčeny a napolo rozštípaný visely ve veřejích. Stůl, na němž byla asi již připravena vybraná večeře, ležel převrácen; po zemi se válely rozbité láhve a rozmačkané ovoce. Všechno nasvědčovalo tomu, že tu byl sveden prudký, zoufalý zápas. D'Artagnanovi se docela zdálo, že v tom zmateném nekladu rozeznává i cáry šatů a krvavé skvrny na ubruse a na záclonách. Spěšně slezl zase do ulice. Srdce mu strašně bušilo; toužil se přesvědčit, nenajde-li ještě jiné stopy po násilí.

Malé něžné světlo zářilo ještě pořád do tiché noci. D'Artagnan si teprve nyní povšiml něčeho, co dříve ušlo jeho pozornosti: půda

kolem byla samá šlápota, byly tam stopy mužských bot a koňských kopyt. Mimoto byla měkká hlína rozryta koly povozu, který, jak se zdálo, přijel z Paříže. Koleje sahaly jen k pavilónku a pak se stáčely zpět.

Pokračuje ve svém pátrání, d'Artagnan posléze u zdi našel roztrženou dámskou rukavičku. Všude, kde nebyla potřísněna blátem, byla bezvadně svěží a čistá.

Čím dále d'Artagnan pokračoval ve svém pátrání, tím hojněji mu vyvstával na čele studený pot; srdce se mu svíralo hroznou úzkostí a sotva popadal dech, přestože si pro uklidnění říkal, že třeba ten pavilón nemá s paní Bonacieuxovou vůbec nic společného. Mladá žena si s ním přece dala schůzku před pavilónem, a ne v pavilónu. A třebas byla zdržena v Paříži službou nebo ji nepustil žárlivý manžel.

Ale všechny tyto úvahy se nakonec zhroutily, zavaleny oním niterným pocitem bolestného smutku, který se v jistých situacích zmocňuje celé naší bytosti, neodbytně v nás přehlušuje všechny jiné hlasy a věští, že neštěstí máme nad hlavou.

D'Artagnana posedlo úplné šílenství. Dal se do běhu po silnici, pustil se cestou, kterou přišel, doběhl až k přivozu a vyptával se převozníka.

K sedmé hodině večer převážel prý převozník přes řeku ženu zahalenou v černý plášť. Zdálo se mu, že má velký zájem na tom, aby nebyla poznána; ale právě proto prý si jí zvlášť povšiml a zjistil, že je mladá a hezká.

Tehdy jako dnes ovšem přicházela do Saint-Cloudu spousta mladých, hezkých žen, jež měly zájem na tom, aby je nikdo neviděl — nicméně d'Artagnan ani na okamžik nepochyboval, že ona žena, kterou mu převozník popsal, byla paní Bonacieuxová.

V převozníkově boudě při světle lampy si d'Artagnan znovu přečetl lístek od paní Bonacieuxové, aby se ujistil, že se nezmýlil a že schůzka měla být opravdu v Saint-Cloudu, a ne jinde, před pavilónem pana d'Estrées, a ne v nějaké jiné ulici.

Všechny okolnosti nasvědčovaly, že jeho předtuchy ho nezklamaly a že se přihodilo nějaké velké neštěstí.

Rozběhl se zase zpět k zámečku; hnala ho obava, že se za jeho nepřítomnosti třebas přihodilo něco nového a že ho čeká další překvapení.

Ulička byla však stále stejně pustá a z okna se šířilo totéž mírné a něžné světlo.

Tu si d'Artagnan vzpomněl na onu němou a slepou chatř, která nicméně asi vše viděla a mohla by možná mluvit.

Branka do zahrady byla zamčena, a tak d'Artagnan přeskočil plot, a ačkoliv se pes na řetězu hlučně rozštěkal, došel k chýši.

Na první zaklepaní nic neodpovídalo. V chatřci vládlo totéž nerušené ticho jako v pavilónku. Ale bylo to jeho poslední útočiště a klepal vytrvale dál.

Po chvíli se mu zdálo, že slyší zevnitř jakýsi bázlivý šelest, který se sám skrývá ze strachu, aby nebyl uslyšen.

D'Artagnan tedy přestal klepat a zaprosil hlasem, v němž se obrazilo tolik neklidu, děsu a lichotného žadonění, že by byl upokojil i největšího bázlivce. Konečně se otevřela, či spíše pootevřela stará ztrouchnivělá okenice; ale jakmile světlo bídné lampičky, jež čadilo u zdi, ozářilo d'Artagnanův kabátec, meč a bambitky, okenice se zase přirazily. Nicméně měl d'Artagnan i v tom kratičkém okamžiku tolik času, že rozeznal hlavu starce.

„Proboha, vyslyšte mne!“ zaprosil znovu. „Čekal jsem tu na kohosi, kdo nepřichází, a umírám obavami. Nestalo se tu v okolí nějaké neštěstí? Promluvte!“

Okno se pomalu zase otevřelo a objevila se v něm tatáž tvář, jenom ještě bledší než prve.

D'Artagnan se jal bez okolků vypravovat svůj příběh, všechno až na jména osob. Vykládal, že měl před pavilónem schůzku s mladou ženou, a když se jí nemohl dočkat, vylezl na lípu a při světle lampy objevil uvnitř obraz zkázy.

Stařec pozorně naslouchal a pokyvoval na znamení, že se líčení shoduje. Když pak d'Artagnan skončil, potřásl hlavou s výrazem, jenž nevěstil nic dobrého.

„Co mi na to řeknete?“ zvolal d'Artagnan. „Proboha, mluvte, povězte mi všechno!“

„Ach pane, na nic se mne neptejte,“ pravil stařec. „Kdybych vám pověděl, co jsem viděl, přivedlo by mě to jistě do neštěstí.“

„Vy jste tedy něco viděl?“ chopil se stébla naděje d'Artagnan. „Je-li tomu tak, prosím vás proboha, mluvte, mluvte, co jste viděl, dávám vám své šlechtické slovo, že nic z toho nevyzradím.“ A hodil starci pistoli.

Stařec četl v d'Artagnanově tváři tolik upřímnosti a bolesti, že naznačil, aby tedy poslouchal, a jal se tiše vyprávět:

„Asi v devět hodin večer jsem zaslechl v ulici jakýsi hluk a chtěl

jsem se přesvědčit, co se děje. Ale když jsem došel ke dveřím, zpozoroval jsem, že chce zvenčí právě někdo vstoupit. Poněvadž jsem chudý a nebojím se zlodějí, ihned jsem otevřel a tu jsem spatřil několik kroků odtud tři muže. Ve stínu stál kočár se zapraženými koňmi a kromě toho koně jezdeckí. Ti asi patřili těm třem mužům, kteří měli jezdecký šat.

»Čeho si žádáte, pánové?« optal jsem se hlasitě.

»Jistě máš nějaký žebřík?« řekl mi ten, který byl asi jejich vůdcem.

»Ano, pane, na česání ovoce.«

»Půjč nám ho a pak jdi domů. Tady máš dukát za obtěžování. Ale pamatuj si, že jakmile řekneš slovo o tom, co uvidíš a uslyšíš (neboť se jistě budeš dívat, třebaš bychom ti vyhrožovali sebevíc), jsi ztracen.«

Po těch slovech mi hodil dukát, já ho sebral a on si vzal můj žebřík.

Když jsem pak za nimi zavřel dvířka v plotě, dělal jsem, jako bych se vracel domů; ale zadem jsem vyšel zase hned ven a plížil jsem se ve tmě až k tomu bezovému houští, odkud jsem se mohl dobře dívat kolem, a sám jsem byl ukryt.

Zatím ti tři muži popojeli tiše k pavilónu a vytáhli z kočáru nějakého malého chlapíka, tlustého a už prošedivělého, který měl na sobě dost nuzné tmavé šaty. Ten vylezl opatrně po žebříku nahoru, podíval se do pokoje, zase tiše jako kočka slezl a šeptl těm ostatním:

»Je to ona!«

Chlapík, který se mnou hovořil, potom přistoupil ke dveřím do pavilónku, odemkl je klíčem, který měl u sebe, zavřel za sebou a zmizel. Současně vystoupili druzí dva po žebříku k oknu. Malý stařík zůstal u dvířek kočáru, kočí držel spřežení a jeden sluha jezdecké koně.

Najednou se z nitra pavilónku rozlehl strašný křik, nějaká žena přiběhla k oknu, otevřela je a chtěla se vrhnout ven. Ale jakmile zhlédla ty dva na žebříku, odskočila nazad. Oni vpadli za ní do světnice.

Pak už jsem neviděl nic, jen jsem slyšel hluk, jak poráželi nábytek. Žena stále křičela a volala o pomoc. Brzy byl ten křik udušen. Nato všichni tři přistoupili k oknu, nesouce ženu v náručí.

Dva s ní sestoupili po žebříku dolů a odnesli ji do kočáru, kam stařík vstoupil za ní. Ten, který zůstal v pavilónku, zavřel okno, za okamžik vyšel dveřmi ven a přesvědčil se, že je žena opravdu v kočáře. Jeho druhové na něho čekali už v sedlech a i on sám skočil na koně. Sluha si sedl vedle kočího, vůz se tryskem rozjel, doprovázen třemi jezdci, a bylo po všem. Od toho okamžiku jsem už nic neviděl ani neslyšel.“

D'Artagnan, zdrcen touto příšernou zprávou, zůstal chvíli nehybný a němý a v srdci mu divoce hlodaly hněv a žárlivost.

„Nezoufejte tolik, šlechtici, nezabili vám ji a to je hlavní,“ těšil ho stařec, na něhož ten němý žal působil více, než by zmohly slzy a nářky.

„Nevíte aspoň přibližně, kdo byl ten muž, který vedl tu d'ábelskou výpravu?“ ptal se d'Artagnan.

„Neznám ho.“

„Ale aspoň jste ho viděl, když s vámi mluvil.“

„Ach tak! Chtěl byste vědět, jak vypadá?“

„Ano.“

„Velký, suchý chlapík tmavé pleti, černých vlasů, černých očí, dělá dojem šlechtice.“

„To je on!“ zvolal d'Artagnan. „Zase on a stále on! To je můj démon, jak se zdá! A co ten druhý?“

„Který?“

„Ten malý.“

„Ten jistě nebyl šlechtic, za to ručím. Ostatně ani neměl meč a ti druhí s ním jednali bez jakékoliv vážnosti.“

„Asi nějaký lokaj,“ zašeptal d'Artagnan. „Ta ubohá žena! Co s ní jen udělali?“

„Slíbil jste mi, že zachováte tajemství,“ řekl stařec.

„A obnovuji svůj slib, buďte klidný, jsem šlechtic. Šlechtic nemá nic dražšího nad své čestné slovo, a to jsem vám dal.“

Se zničeným srdcem vydal se d'Artagnan znovu k přivozu. Chvilími nemohl ani věřit, že by šlo opravdu o paní Bonacieuxovou, a doufal, že ji zítra najde v Louvru. A vzápětí zase ho napadlo, neměla-li snad nějaké plotky s jiným mužem a nepřekvapil-li ji ten druhý a v návalu žárlivosti ji neunesl. Pochyboval, tesknil, zoufal.

„Kdybych jen tu měl své přátele!“ ulevil si. „Měl bych alespoň naději, že ji zase najdu. Ale kdož ví, co se s nimi stalo.“

Bylo kolem půlnoci; šlo nyní o to, najít Plancheta. D'Artagnan si dal otevřít postupně všechny hospody, kde zahlédl stopu světla. Ale v žádné z nich Plancheta nenašel.

Když byl u šesté hospody, kmitlo mu hlavou, že to hledání je asi zbytečné. Vždyť si s ním dal schůzku až na šest hodin ráno, a ať byl Planchet kde chtěl, byl v právu.

Pak ho ještě napadlo, že zůstane-li nablízku místa, kde se celá věc zběhla, získá snad přece jen nějaké vysvětlení tajemné příhody.

U šesté hospody se tudíž zastavil, vešel dovnitř, objednal si láhev vína nejlepší jakosti, usadil se v nejtemnějším koutě a byl rozhodnut čekat tam až do rána. Ale i tentokrát se ve svých nadějích zklamal, neboť ať napínal uši jak chtěl, nezaslechl v tom přívalu klení, sprostých vtípů a nadávek, jimiž se častovali dělníci, sluhové a tuláci, kteří tu s ním tvořili společnost pozdních hostů, ani jediného slova, jež by ho bylo mohlo uvést na stopu unesené ženy. Když pak vypil svou láhev, nezbývalo mu z nedostatku jiného zaměstnání, a také proto, aby nevzbudil podezření, nic jiného, než si ve svém koutku vyhledat nejvhodnější polohu a jakžtakž se uložit ke spánku. D'Artagnanovi bylo dvacet let a v tom věku má spánek svá nezadatelná práva, jichž se důrazně dožaduje i na srdci nejzoufalejším.

Ráno k šesté se d'Artagnan probudil s nepříjemným pocitem, který obyčejně provází procitnutí po špatné noci. Se svou toaletou byl hotov velmi brzy. Ohmatal se, nevyužil-li někdo jeho spánku k tomu, aby ho okradl, a když našel svůj diamant na prstě, váček v kapse a bambitky za pasem, vstal, zaplatil svou láhev vína a vyšel ven, doufaje, že snad nyní ráno najde svého sluhu snadněji než v noci. A vskutku, první, co ve vlhké šedavé mlze spatřil, byl poctivý Planchet. Držel oba koně za uzdu a čekal naň u dveří pokoutní hospůdky, kolem níž v noci d'Artagnan prošel, nemaje tušení, že tu vůbec je.

PORTHOS

Místo aby se vrátil rovnou domů, seskočil d'Artagnan před palácem pana de Trévilles s koně a rychle vyběhl po schodišti. Byl rozhodnut, že mu opět vypoví vše, co se přihodilo. Pan de Trévilles mu jistě v celé té záležitosti dá nejlepší radu. A potom, vídal skoro denně královnu a mohl se od ní něco dovědět o ubohé ženě, která bezpochyby pykala za oddanost ke své velitelce.

Pan de Trévilles vyslechl vyprávění mladého muže s vážností, jež svědčila o tom, že v příhodě vidí rozhodně víc než milostné plotky. Když d'Artagnan skončil, pravil:

„Z toho je na míli cítit Jeho Eminenci.“

„Ale co teď dělat?“ zeptal se d'Artagnan.

„Nic, absolutně nic, aspoň pro tuto chvíli. Jen honem odjed'te z Paříže, jak už jsem vám říkal, a to co nejrychleji. Až uvidím královnu, vypovím jí dopodrobna všechno o zmizení té ubohé ženy. Usnadní jí to pátrání, a až se vrátíte, budu snad již mít pro vás nějakou dobrou zprávu. Spolehněte se na mne.“

D'Artagnan věděl, že ačkoliv je pan de Tréville Gaskoňec, nerad něco slibuje; ale slíbil-li jednou, vykonal více, než slíbil. Pozdravil ho tedy pln vděčnosti za všechno minulé i budoucí dobro a ctihodný kapitán, který měl o statečného a rozhodného mladíka opravdový zájem, mu srdečně stiskl ruku a popřál mu šťastnou cestu.

D'Artagnan se rozhodl, že rady pana de Tréville ihned uposlechne, a zamířil do ulice des Fossoyeurs, aby dohlédl na přípravu svých zavazadel. Když přišel k domu, kde bydlil, spatřil stát na prahu v ranním šatě pana Bonacieuxe. Vybavilo se mu náhle v mysli všechno to, co včera rozvázný Planchet říkal o potměšilé povaze jeho domácího, a mimoděk se na něho podíval pozorněji než obyčejně. A skutečně, mimo chorobnou žlutavou bělost, která svědčí o žluči rozlité v krvi a mohla být ostatně přechodná, postřehl d'Artagnan ve vráskách jeho tváře cosi potměšile prohnáného. Darebák se nesměje stejně jako počestný člověk, pokrytec nepláče stejně slzy jako bezelstný důvěřivec. Každý jeho klam je maskou, a ať je maska sebelépe upravená, při troše pozornosti se přece jen rozezná od pravé tváře.

D'Artagnanovi se tedy zdálo, že pan Bonacieux má masku, a to nejobpornější, jakou lze vidět.

Přemožen pocitem hnusu, zamýšlel tudíž projít mimo a nepromluvit s ním; ale jako včera, pan Bonacieux ho sám oslovil.

„Vida, mladý pane,“ pravil, „vy jste mi nějaký pěkný noční pták! Sedm hodin ráno, a on jde teprve domů, podívejme se! Tak se mi zdá, že to vedete obráceně, než jak bývá zvykem; vracíte se, když jiní vycházejí.“

„Nu, vám se taková věc jistě nemůže vytykat, mistře Bonacieuxi,“ řekl mladý muž. „Vy jste sám vzor spořádanosti. Je ovšem pravda, že když má člověk tak mladou a hezkou ženu jako vy, nepotřebuje běhat jinde za štěstím. Za vámi jde štěstí samo, vid'te, pane Bonacieuxi?“

Bonacieux zbledl jako smrt a přinutil se k úsměvnému pošklebku. „I jděte, vy posměváčku,“ pravil. „Ale kde jste to, mladíku, celou noc

běhal? Zdá se, že ty postranní cesty nebyly zrovna dobré.“

D'Artagnan pohlédl na své boty; byly opravdu samé bláto. Ale zároveň stočil mimoděk zrak na punčochy a střevíce kupčičkovy, a tu by byl přísahal, že byly smočeny v témž bahně. Jedny i druhé byly plné docela stejných skvrn.

Naráz svitlo d'Artagnanovi v hlavě. Ten malý tlustý chlapík prošeďivělých vlasů, který tam dělal něco jako lokaje v tmavých satech, to byl zřejmě Bonacieux. Manžel vedl sám únos své ženy.

D'Artagnana jala strašná touha vrhnout se na kupčíka a zardousit ho. Ale byl to, jak víme, rozvázný chlapec a ovládl se. Nicméně toto vnitřní hnutí se mu projevilo na tváři tak zřetelně, že se pan Bonacieux poděsil a pokusil se o krok couvnout. Stál však právě u zavřených dveří a překážka, na niž narazil, ho přinutila zůstat na místě.

„Tak si myslím, že žertujete spíš vy, drahý pane,“ pravil ledově d'Artagnan. „Potřebují-li moje boty houbu, zdá se, že by vašim punčochám a střevicům zase neškodil kartáč. Snad jste se, mistře Bonacieuxi, také v noci netoulal? To by bylo věru neodpustitelné u muže vašeho věku, který má nadto tak pěknou mladou ženu jako vy.“

„Ach ne,“ vzpamatoval se Bonacieux. „Byl jsem včera v Saint-Mandé přeptat se tam na služku — nemohu se bez ní obejít — a poněvadž byly cesty špatné, přinesl jsem si odtamtud všechno tohle bláto a ještě jsem neměl čas je vyčistit.“

Místo, které Bonacieux označil za cíl své cesty, ještě víc posílilo d'Artagnanovo podezření. Bonacieux jmenoval Saint-Mandé, místo, které je právě na opačném konci Paříže než Saint-Cloud.

Zvýšená pravděpodobnost ho vlastně trochu potěšila. Ví-li Bonacieux, kde je jeho žena, bude vždycky možno přinutit ho třeba násilím k tomu, aby rozvázal jazyk a vyzradil své tajemství. Šlo jen o to, změnit pravděpodobnost v jistotu.

„Odpusťte, milý pane Bonacieuxi, že jsem tak smělý,“ pravil d'Artagnan. „Nic člověka tak neunaví, jako když nespí, a já jsem dostal strašnou žízeň; dovolte mi vzít si u vás skleničku vody, to mi přeče jako soused neodepřete.“

A nečekaje na dovolení svého domácího, vešel d'Artagnan rychle do jeho bytu a vrhl spěšný pohled na lůžko. Bylo nerozestlané. To znamená, že Bonacieux vůbec nespal. Jistě se vrátil teprve před hodinou nebo nejvýš přede dvěma. Doprovázel svou ženu asi až na místo, kam byla zavlčena, nebo aspoň až k prvnímu přepřahání.

Vypil skleničku vody a řekl: „Děkuji vám, mistře Bonacieuxi, to je všechno, co jsem od vás chtěl. Teď jdu domů a dám Planchetovi vyčistit boty. Pak vám ho, chcete-li, pošlu, aby vyčistil i vaše střevíce.“

A opustil kupčíka celého udiveného nad tím zvláštním rozloučením. Ale nebyl si přitom docela jist, nechtyl-li se do pasti sám.

Nahoře na schodech našel Plancheta vyděšeného až běda.

„Ach milostpane,“ zvolal Planchet, jakmile spatřil svého pána. „To je dohře, že jste tady. Už jsem se vás nemohl dočkat.“

„Copak je?“ ptal se d'Artagnan.

„Vsadte se se mnou o nevím co, milostpane, že neuhodnete, jaká tu byla návštěva za vaší nepřítomnosti!“

„Kdy?“

„Před půl hodinou, když jste byl u pana de Tréville.“

„A kdo tu byl? Mluv!“

„Pan de Cavois.“

„Pan de Cavois?“

„Ano, on sám.“

„Kapitán gardistů Jeho Eminence?“

„Ano, ten.“

„Přišel mne zatknout?“

„Myslil jsem si to, třebas se tvářil jako bazilišek.“

„To znamená, že byl přívětivý?“

„To znamená, že byl jako med, pane.“

„Opravdu?“

„Říkal, že přišel se vzkazem od Jeho Eminence, jež prý je vám velmi nakloněna, a abyste s ním šel do královského paláce.“

„A co jsi mu odpověděl?“

„Že je to nemožné, poněvadž nejste doma, jak sám vidí.“

„A co na to řekl?“

„Abyste nezapomněl k němu během dne zajít. Pak mi pošeptal: »Řekni svému pánovi, že je mu Jeho Eminence opravdu velice nakloněna a že jeho štěstí možná závisí na tomto setkání.«“

„Na kardinála je to léčka dost neobratná,“ usmál se jinoch.

„Však jsem v tom také léčku viděl a odpověděl jsem, že vás bude jistě velmi mrzet, že jste se nestihli. Pan de Cavois se pak zeptal:

»Kam vlastně odešel?«

»Odjel do Troyes v Champagni,« řekl jsem.

»A kdy odjel?«

»Včera večer.«“

„Planchete, kamaráde,“ přerušil ho d'Artagnan, „ty jsi k nezaplacení.“

„Víte, pane, myslil jsem si, že kdybyste si snad opravdu přál s panem de Cavois mluvit, budete mít vždycky dost času říci, že jsem lhal a že jste nikam nejel. A o mně může vyjít najevo, že jsem lhal, já nejsem šlechtic.“

„Uklidni se, Planchete, zachováš si pověst pravdomluvného: ve čtvrt hodině odjíždíme pryč.“

„Zrovna to jsem chtěl pánovi poradit. A kampak se pojedete, smím-li se ptát?“

„Právě v opačnou stranu, než jsi udal. A ostatně — cožpak ty už taky nechvátáš, abys měl nějaké zprávy o Grimaudovi, Mousquetonovi a Bazinovi, tak jako já už dychtím vědět, co je s Athosem, Porthosem a Aramisem?“

„Ba jistě, milostpane,“ odvětil Planchet, „odjedu, kdy budete chtít. Myslím vůbec, že nám bude v této chvíli venkovský vzduch zdravější než pařížský. Tak tedy...“

„Tak tedy připrav zavazadla, Planchete, a jedeme. Já půjdu napřed jen tak s prázdnýma rukama, aby nikdo nic nevěřil. Dohoníš mne u kasáren. A co se týče toho našeho domácího, máš pravdu, je to pěkný lump.“

„No vidíte — mně věřte, pane, když vám něco povídám, já se vyznám v lidech, panečku!“

D'Artagnan odešel první, jak bylo smlouveno. Aby si nemohl nic vyčítat, obešel ještě jednou příbytky svých přátel; nebylo však o nich dosud žádných zpráv. Jenom pro Aramise došel dopis, celý navoněný a psaný elegantním drobným písmem. D'Artagnan jej vzal s sebou. Za deset minut nato ho dostihl Planchet v konírnách kasáren. Aby neztrácel čas, sedlal si už zatím d'Artagnan svého koně sám.

„Dobrá,“ řekl Planchetovi, když sluha upevnil zavazadlo k sedlu, „a teď osedlej i ostatní tři koně a jedeme.“

„Myslíte, že pojedeme rychleji, když budeme mít každý dva koně?“ optal se Planchet pot'ouchle.

„To jistě ne, pane posměváčku,“ odvětil d'Artagnan, „ale s čtyřmi koňmi můžeme svézt tři přátele, najdeme-li je ovšem naživu.“

„To by bylo opravdu veliké štěstí,“ pravil Planchet. „No konečně, nikdy se nesmí zoufat nad milosrdenstvím božím.“

„Amen,“ řekl d'Artagnan a vsedl na koně.

Nato oba vyjeli z kasáren, ale každý jiným směrem; jeden měl opustit Paříž bránou de la Villette, druhý bránou Montmartreskou. Sejit se měli až za Saint-Denis, což byl strategický manévr. Provedli ho přesně a byl korunován šťastným výsledkem. Společně pak dojeli d'Artagnan a Planchet do Pierrefitte.

Nutno říci, že ve dne měl Planchet víc kuráže než v noci. Nicméně i teď ho neopouštěla jeho přirozená opatrnost ani na okamžik.

Nezapomněl ani na jednu příhodu z první cesty a všechny lidi, které potkávali, pokládal za nepřátele. Měl proto klobouk stále v ruce a byl za to od pána přísně peskován. D'Artagnan se totiž bál, aby ho lidé pro tuto nadměrnou sluhovu zdvořilost nepokládali za příliš nepatrnou osobnost.

Avšak ať už byli lidé opravdu dojatai Planchetovou zdvořilostí, nebo že snad tentokrát nebyl d'Artagnanovi nikdo nastaven do cesty, naši dva cestovatelé dojeli do Chantilly šťastně a bez nehody a ubytovali se v hostinci U velkého svatého Martina, kde se zastavili už tenkrát poprvé.

Hostinský, spatřiv mladého muže se sluhou a ještě dvěma jezdeckými koňmi, vyšel uctivě vstříc na práh dveří. Jelikož už ujeli jedenáct mil, usoudil d'Artagnan, že bude rozumné se tu zdržet, ať už je Porthos v hostinci nebo ne. Stejně by nebylo záhodno ptát se rovnou, co se s mušketýrem stalo. A tak se na nic neptal, seskočil s koně, dal ho do péče svému sluhovi, vešel do světnice vyhrazené hostům, kteří chtějí být sami, a poručil si láhev nejlepšího vína a co nejvybranější snídaní; to ještě zvýšilo dobré mínění, které si o něm hostinský na první pohled udělal.

Byl také obsloužen s podivuhodnou rychlostí.

Pluk gardistů byl vybírán z nejlepších šlechticů v království a d'Artagnan, provázený sluhou a cestující se čtyřmi jezdeckými koňmi, musel vzbudit pozornost. Hostinský ho chtěl obsluhovat sám a tu d'Artagnan dal hned přinést dvě skleničky a začal takovýto rozhovor:

„Vidíte, drahý pane hostinský,“ řekl, nalévaje obě skleničky, „chtěl jsem od vás vaše nejlepší víno, a jestliže jste mne oklamal, budete potrestán svým vlastním hříchem, neboť bych rád, abyste pil se mnou; nerad piju sám. Přijměte tedy skleničku a pijme. Nač si připijeme, abychom nikoho neurazili? Pijme tedy na rozkvět vašeho hostince!“

„Vzácný pán mi prokazuje velkou čest,“ pravil hostinský, „a skládám mu vřelé díky za jeho přání.“

„Ale nemylte se, v mém přípitku je možná víc sobeckého zájmu, než myslíte,“ řekl d'Artagnan. „Jen v dobře jdoucích podnikcích je totiž člověk dobře obsloužen. V hostincích, které se jen tak drží nad vodou, jde všechno od desíti k pěti a cestující jsou obětí hospodářských neshází. A poněvadž já hodně cestuji, a hlavně tímto směrem, přál bych si, aby se všem hostinským hodně dobře vedlo.“

„Opravdu,“ pravil hostinský, „zdá se mi, že mám čest vidět vás nikoli poprvé.“

„Co říkáte? Už jsem jel aspoň desetkrát přes Chantilly a z těch deseti cest jsem se tu u vás zastavil třikrát nebo čtyřikrát. Vzpomeňte si, vždyť jsem tu byl ani ne před dvanácti dny; doprovázel jsem přátele, mušketýry. Snad se vám to vybaví: jeden z nich se zapletl do hádky s nějakým cizincem, který ho, nevím už pro co, napadl.“

„Ach bože, aby ne, dobře si vzpomínám!“ pravil hostinský.
„Nemíní vzácný pán pana Porthose?“

„Ano, to je jméno mého spolucestujícího. Nestalo se mu snad nějaké neštěstí?“

„Nu, vzácný pán zajisté ví, že nemohl pokračovat v cestě.“

„To jistě — slíbil nám, že nás dohoní, a už jsme ho nespátřili.“

„Prokázal nám čest zůstat zde.“

„Jakže? On zůstal zde?“

„Ano, pane, v mém hostinci, ale už jsme značně znepokojeni.“

„Čímpak?“

„Jistými jeho výdaji.“

„Prosím vás! Co utratil, to zaplatí.“

„To mi vléváte opravdu balzám do srdce, pane. Měli jsme velké vydání a zrovna dnes lékař prohlásil, že nezaplatí-li mu pan Porthos, bude se hojit na mně, neboť já jsem pro něho poslal.“

„Porthos je tedy raněn?“

„To vám nemohu říci, pane.“

„Jak to, že mi to nemůžete říci? Vy jste přece jistě lépe informován než kdo jiný.“

„Ano, ale my v našem povolání neříkáme všechno, co víme, pane, zvláště když nám bylo dáno najevo, že naše uši budou vytrehány za náš jazyk.“

„Dobrá! Mohu Porthose vidět?“

„Zajisté, pane. Jděte po schodech do prvního patra a zaklepejte v čísle 1. Ale nezapomeňte se ohlásit, kdo jste.“

„Proč to nemám zapomenout?“

„Jinak by se vám mohlo přihodit neštěstí.“

„A co by se mi, prosím vás, mohlo stát?“

„Pan Porthos by vás mohl pokládat za někoho z domu a v návalu hněvu by vás mohl prošpikovat mečem nebo vám vpálit kulku do hlavy.“

„Co jste mu udělali?“

„Chtěli jsme na něm, aby zaplatil.“

„Aha, tomu už rozumím. Takovou žádost přijímá Porthos vždy

velmi nevraživě, když není při penězích. Ale jinak myslím, že jich teď má dost.“

„Také jsme to mysleli, pane. Víte, vedeme dům velmi pořádně a každý týden děláme účty, a tak jsme mu za sedm dní podali vyúčtování. Zdá se, že jsme si vybrali nepravou chvíli, neboť při prvé zmínce o té věci nás poslal ke všem čertům. Ovšem je pravda, že den předtím hrál.“

„Že hrál? A s kým?“

„Copak já vím! S nějakým šlechticem, který tudy právě projížděl. Pan Porthos mu sám nabídl partii karet.“

„Tak to asi ten nešťastník všechno prohrál.“

„I s koněm, pane, neboť když se cizinec vypravoval k odjezdu, všimli jsme si, že jeho sluha sedlá koně pana Porthose. Upozornili jsme ho na to, ale on odpověděl, abychom se nepletli, do čeho nám nic není, a že ten kůň patří jemu. Dali jsme ihned vědět panu Porthosovi, co se děje, a on nám vzkázal, že jsme ničemové, pochybujeme-li o slově šlechtice. Když ten šlechtic řekl, že je kůň jeho, je to jistě pravda.“

„V tom ho poznávám,“ zamručel d'Artagnan.

„Nato jsem mu tedy vzkázal,“ pokračoval hostinský, „že máme-li už jednou neshody v placení, alespoň bych rád viděl, kdyby zase pocítil návštěvu a trochu potýral mého cechovního druha, majitele hostince U zlatého orla. Ale pan Porthos prohlásil, že můj hostinec je nejlepší a že si přeje zde zůstat.“

Byla to pro mne příliš lichotivá odpověď, než abych déle naléhal na jeho odchod. Omezil jsem se jen na to, že jsem ho poprosil, aby mi alespoň uvolnil svůj pokoj (je to nejlepší pokoj v hostinci) a aby se spokojil s hezkým malým pokojíkem v třetím patře. Na to mi pan Porthos odpověděl, že očekává každou chvíli návštěvu své milenky, která je jednou z prvních dam u dvora, a že i ten pokoj, v němž mi prokazuje čest bydlet, je dost prostřední jakosti pro takovou osobnost.

Uznával jsem jistě, že má pravdu, ale přece jsem ještě zkusil naléhat. Nenamáhal se však o tom se mnou hovořit: vzal bambitku, položil si ji na noční stolek a prohlásil, že při prvním slově o nějakém stěhování z hostince nebo jen z pokoje do pokoje prožene kulku hlavou každému, kdo bude tak neopatrný a bude se plést do věcí, jež se týkají jen jeho. Od té doby nikdo mimo jeho sluhy k němu do pokoje nev kročí.“

„Mousqueton je tedy zde?“

„Ano, pane, za pět dní po svém odjezdu se ve velmi špatné náladě vrátil; asi měl po cestě také nějakou nepříjemnost. Naneštěstí je mrštnější než jeho pán a převrátil by pro něho kdeco vzhůru nohama. Stále se domnívá, že mu chceme odepřít, co by rád, a tak si jednoduše všechno, co pán žádá, bere sám.“

„Já jsem u Mousquetona vždycky pozoroval neobyčejnou oddanost a velkou inteligenci,“ pravil d'Artagnan.

„To je možné, pane, ale uvažte, že kdybych jen čtyřikrát do roka přišel do styku s podobnou oddaností a inteligencí, byl bych na mizině.“

„Nebyl, neboť Porthos vám zaplatí.“

„Hm,“ řekl hostinský pochybovačně.

„Je oblíbencem vznešené dámy, a ta ho nenechá na holičkách pro takový pakatel, jaký je vám dlužen.“

„Kdybych směl říci, co si o tom myslím...“

„Co si myslíte?“

„Totiž, já to vím.“

„Co víte?“

„A dokonce jsem si tím jist.“

„Nu tak ven s tím, čím jste si jist.“

„Zkrátka já tu velkou dámu znám.“

„Vy?“

„Ano, já.“

„A jak ji můžete znát?“

„Kdybych se směl spolehnout na vaši mlčenlivost...“

„Jen mluvte — slovo šlechtice, že té důvěry nebudete litovat.“

„Dobrá. Zkrátka, pane, jistě uznáte, že nejistota svede člověka leckdy hodně daleko.“

„Co jste udělal?“

„Nic, pane, co by se nesrovnávalo s právem věřitele.“

„A co tedy?“

„Pan Porthos nám odevzdal lístek pro tu svou vévodkyni s rozkazem, abychom jej dali na poštu. Jeho sluha tu tenkrát ještě nebyl. A poněvadž pan Porthos nemohl opustit pokoj, bylo třeba, abychom mu takové služby obstarávali my.“

„A co dál?“

„Místo abych svěřil dopis poště, což není nikdy dost spolehlivé, využil jsem příležitosti, že jeden můj podomek jel do Paříže, a pověřil

jsem ho, aby list odevzdal té vévodkyni přímo. To bylo konečně docela podle přání pana Porthose, který nám jeho doručení kladl důrazně na srdce, není-liž pravda?“

„Nu, celkem ano.“

„Dobrá, pane! A víte, kdo je ta velká dáma?“

„Ne. Vím jen, že o ní Porthos mluvíval.“

„Víte, kdo je ta domnělá vévodkyně?“

„Opakuji vám, že ji neznám.“

„Je to jedna stará prokurátorova žena v Châteletu, pane, jménem paní Coquenardová. Je jí už přinejmenším padesát let a ještě si hraje na žárlivou. Připadalo mi to stejně divné — prosím vás, princezna, která bydlí v ulici aux Ours!“

„Jak tohle všechno víte?“

„Poněvadž se po doručení toho listu strašně rozkatila a láteřila, že je pan Porthos záletník a že si tu ránu mečem beztak vysloužil pro nějakou ženu.“

„Tak on je raněn?“

„Můj bože! Co jsem to prořekl!“

„Řekl jste, že Porthos dostal ránu mečem.“

„Ano. Ale on mi přísně nakázal, že to nesmím říkat!“

„A proč?“

„Protože se, pane, holedbal, že toho cizince, co jste ho s ním tehdy zanechal v hádce, prošpikuje jako zajíce. A pak ho ten člověk přes všechno vychloubání složil na zem. Nu, a protože si pan Porthos potrpí na slávu — vyjímaje tu vévodkyni, u níž chtěl asi vyprávěním o svém dobrodružství zapůsobit na cit — nechce teď nikomu přiznat, že utřžil ránu.“

„Poutá ho tedy na lůžko zranění?“

„A od mistrovské rány, to vám říkám. Váš přítel musí mít duši zrovna přibitou k tělu, že to vydržel.“

„Vy jste byl při tom?“

„Ze zvědavosti jsem je sledoval, pane, aniž jsem byl spatřen.“

„A jak se to zběhlo?“

„Ujišťuji vás, že celá věc netrvala dlouho. Postavili se do střehu; cizinec se lstivě uhnul a učinil výpad, a to tak rychle, že než se panu Porthosovi podařilo krýt, měl už ostří meče na tří palce v prsou. Klesl naznak na zem. Cizinec mu hned nato položil meč na hrdlo a pan Porthos vida, že je svému soku vydán na milost a nemilost, doznal svou porážku. Potom se ho cizinec zeptal na jméno, a když slyšel, že se jmenuje Porthos, a ne d'Artagnan, pomohl mu na nohy, dovedl ho do hostince, vsedl na koně a zmizel.“

„Tedy vlastně ten cizinec měl cosi jen proti panu d'Artagnanovi?“

„Zdá se, že ano.“

„A víte, co se s ním stalo?“

„Ne. Nikdy jsem ho předtím ani potom neviděl.“

„Výborně. Nyní vím, co jsem chtěl vědět. Říkáte, že Porthosův pokoj je v prvním patře číslo 1?“

„Ano, pane, je to nejkrásnější pokoj y hostinci, pokoj, který už jsem měl desetkrát příležitost pronajmout.“

„Nu, s tím si nelamte hlavu,“ zasmál se d'Artagnan, „Porthos vám jistě zaplatí z peněz vévodkyně Coquenardové.“

„Ach pane, ať je to prokurátorka nebo vévodkyně, vem to nešť, jen když rozváže tkanice u tobolky. Ale ona prohlásila, že už má požadavků a nevěrností pana Porthose až po krk a že mu už nepošle ani haléf.“

„A vyřídil jste svému hostu tuto odpověď?“

„Toho jsme se věru chránili. Byl by přišel na to, jak jsme to s tím listem provedli.“

„On tedy vlastně pořád čeká, že dostane peníze?“

„Baže! Zrovna dnes zase psal. Ale tentokrát dal jeho sluha sám psaní na poštu.“

„A vy říkáte, že je ta prokurátorka stará a ošklivá?“

„Aspoň padesát jí je a hezká není ani trochu, aspoň pokud říkal Pathaud.“

„No tak buďte klidný, ta se dá obměkčit. Ostatně vám přece Porthos nemůže být dlužen tak mnoho?“

„Jakpak ne! Už na dvacet pistolí, nepočítaje v to lékaře. On si nic neodepře. Je vidět, že je zvyklý dobře žít.“

„Dobrá. Opustí-li ho milenka, má ještě přátele, buďte jist. Proto

nemějte žádných obav, drahý pane hostinský, a pečujte o něho nadále tak, jak to jeho stav vyžaduje.“

„Ale pán mi slíbil, že se nezmíní o prokurátorce a o zranění.“

„To se rozumí, máte přece mé slovo.“

„On by mne zabil!“

„Nemějte strach. Není tak hrozný, jak vypadá.“

Po těch slovech se d'Artagnan pustil po schodech nahoru, zanechávaje v místnosti hostinského, který nabyl trochu klidu a nestrachoval se už tak o své peníze a život — dvě věci, na nichž mu zřejmě nejvíc záleželo.

Nad schody v chodbě byla na nejnápadnějších dveřích černým inkoustem nakreslena ohromná jednička. D'Artagnan zaklepal, a když byl zevnitř vyzván, aby šel dál, vstoupil.

Porthos ležel, a aby nevyšel ze cviku, hrál s Mousquetonem karty. Na ohni se otáčel rožeň s koroptvemi; na obou koncích velikého krbu se na dvou ohřívadlech v kastrolech pekla zvěřina a ryby, jejichž libá vůně příjemně dráždila čich. Celý jeden stůl a mramorová deska jedné skříně byly mimoto pokryty prázdnými lahvemi.

Vida svého přítele, vykřikl Porthos radostí. Mousqueton se hned uctivě zvedl, popustil d'Artagnanovi své místo a šel dohlédnout na oba kastroly, o něž měl asi obzvláštní péči.

„Křindapána, to jste vy!“ zvolal Porthos. „Buďte vítán a promiňte, že vám nejdu vstříc. Víte, co se mi stalo?“ dodal, dívaje se trochu nejistě po d'Artagnanovi.

„Ne.“

„Hostinský vám nic neřikal?“

„Ptal jsem se po vás a šel jsem rovnou sem nahoru.“

Porthosovi se zřejmě ulevilo.

„A co se vám vlastně stalo, drahý Porthosi?“ pokračoval d'Artagnan.

„Považte! Chtěl jsem vyrazit na svého protivníka, kterému jsem už zasadil tři rány, abych ho čtvrtou dorazil, ale zakopl jsem přitom o kámen a pohmoždil jsem si koleno.“

„Opravdu?“

„Jak vám říkám. Chlap měl štěstí — byla by po něm zůstala jen mrtvola, za to ručím.“

„A co se s ním stalo?“

„To věru nevím. Asi měl dost a odjel. Ale jak se dařilo vám, drahý d'Artagnane?“

„Tedy to pohmoždění vás zkrátka poutá na lůžko, drahý Porthosi?“

„Tak, tak, čert aby to vzal! Ostatně za pár dní už budu zase na nohou.“

„Pročpak jste se nedal převézt do Paříže? Vždyť se tu jistě nudíte?“

„Chtěl jsem to udělat, ale musím se vám, drahý příteli, s něčím: světit.“

„S čím?“

„Strašně jsem se nudil, jak jste uhodl, a poněvadž jsem měl v kapse těch sedmdesát pět pistolí svého podílu, pozval jsem si, abych se povyrazil, sem nahoru jednoho šlechtice, který tudy projížděl, aby si se mnou zahrál karty. Přijal mé pozvání a já měl takovou smůlu, že mých pětasedmdesát pistolí přešlo do jeho kapsy, nepočítaje v to mého koně, kterého si také odvedl. Ale co bylo s vámi, milý d'Artagnane?“

„Co chcete, drahý Porthosi, člověk nemůže mít štěstí ve všem najednou,“ pravil d'Artagnan. „Znáte přece přísloví: Neštěstí ve hře, štěstí v lásce. Máte příliš mnoho štěstí v lásce, a tak se vám to vymstí ve hře. Ale cožpak vám záleží na nějakém obratu štěstěny. Nemáte, vy šťastný taškáři, svou vévodkyni? Ta vás přece jistě nenechá na holičkách!“

„A vidíte, milý d'Artagnane, pak že nemám smůlu,“ řekl Porthos, jako by se nechumelilo. „Psal jsem jí, aby mi poslala tak padesát louisdorů, které nutně potřebuji...“

„Nu a?“

„Asi je na svých venkovských statcích, neboť mi dosud neodpověděla.“

„Opravdu?“

„Ne. Však jsem jí psal už podruhé, ještě naléhavěji než prve. Ale teď je hlavní, že jste tu vy, můj milý, mluvmé raději o vás. Musím se přiznat, že už jsem se začal o vás strachovat.“

„A váš hostinský se k vám chová docela pěkně, jak se zdá, vidíte, drahý Porthosi?“ řekl d'Artagnan a ukázal na plné kastroly a prázdné láhve.

„Ale čerta starého,“ odsekl Porthos. „Asi před čtyřmi dny mi ten drzoun přinesl účet; samozřejmě jsem ho vyhodil i s účtem a teď jsem tu jaksi vítězem, dobyvatelem. Také vidíte, jak jsem pro případ boje, k němuž by mohlo každou chvíli dojít, stále ozbrojen až po zuby.“

„Nicméně se zdá, že čas od času přece jen činíte výpady ze své pevnosti!“ smál se d'Artagnan. A ukázal na láhve a kastroly.

„Já ne, naneštěstí,“ pravil Porthos. „To pohmoždění mě drží v

posteli; ale Mousqueton vychází někdy na výzvědy a shání potravu. Příteli Mousquetone,“ pokračoval Porthos, „došla nám posila, bude třeba více jídla.“

„Mousquetone, asi vás požádám o jednu službu,“ pravil d'Artagnan.

„O jakou, pane?“

„Abyste dal Planchetovi recept. Mohl bych se jednou také octnout v takovém obležení a nijak bych se nehněval, kdybych měl z něho takový prospěch, jaký vy přinášíte svému pánu.“

„Nevídáno, pane,“ odvětil skromně Mousqueton. „Nic není snazšího. Člověk musí být šikovný, to je celé. Víte, já jsem vychován na venkově a můj otec ve volných chvílích trochu pytláčil.“

„A co dělal ve zbývajícím čase?“

„Pěstoval řemeslo, které shledávám dosti výhodným.“

„Jaképak?“

„Bylo to v době válek mezi katolíky a hugenoty a otec viděl, jak pod záminkou víry hubí katolíci hugenoty a hugenoti katolíky. Složil si proto takové jakési smíšené vyznání, jež mu dovolovalo být hned katolíkem a hned zase hugenotem. Potom si zvykl procházet se s ručnicí v ruce za houštím cest, a když viděl přicházet nějakého osamělého katolíka, ihned se ho zmocnilo náboženské vzrušení protestantské. Namířil ručnici na pocestného, a když byl na deset kroků, načal rozhovor, který skoro vždy skončil tím, že mu cestující honem vydal svůj váček s penězi, aby si zachránil život. Rozumí se, že když pak měl zase potkat hugenota, vzplála v něm horlivost katolíka, takže mu bylo opravdu nepochopitelné, že mohl ještě před čtvrthodinou pochybovat o přednostech našeho svatého náboženství. Já jsem totiž katolík, milostpane. Měli jsme to v rodině napůl — z mého staršího bratra vychoval otec, věren svým zásadám, zase hugenota.“

„A jak skončil ten ctihodný muž?“ zeptal se d'Artagnan.

„Velmi nešťastně, pane. Jednou narazil v úvoze na katolíka i na hugenota, s nimiž se už jednou setkal. Oba ho poznali, spojili se proti němu a pověsili ho na strom. Pak se tím skvělým kouskem šli pochlubit do hospody v nejbližší vsi, kde jsem já s bratrem zrovna popíjel.“

„A co jste udělali?“

„Nechali jsme je mluvit,“ pokračoval Mousqueton. „Když pak odešli, každý jinou cestou, počíhal si můj bratr na katolíka a já na protestanta. Za dvě hodiny bylo po všem, vypořádali jsme se s oběma,

podivujíce se předvídavosti svého ubohého otce, který nás obezřetně vyochoval každého v jiné víře.“

„Opravdu, Mousquetone, musí se říci, že váš otec byl pálený chlapík. A říkáte, že ve volných chvílích trochu pytláčil?“

„Ano, pane. Sám mě naučil dělat oka a klást udičky. Když jsem tedy viděl, že nás ten mizera hostinský krmí řídkým masem, které naprosto nejde k duhu oslabeným žaludkům, jako jsou naše, chopil jsem se zase starého řemesla. Procházel jsem se v knížecích lesích a přitom jsem kladl ve stopách zvěře oka; povaloval jsem se u rybníků Jeho Výsosti a sem tam jsem hodil udiči. A tak teď, jak pán sám vidí, máme díky bohu dosti koroptví a zajíců, kaprů a úhořů, lehká a zdravá jídla, jež se výborně hodí pro nemocné.“

„Ale co víno?“ pravil udiveně d'Artagnan. „Kdo vám dodává víno? Váš hostinský?“

„Ano i ne.“

„Jak to: ano i ne?“

„On je dodává, pravda, ale neví o té cti.“

„Vyložte mi to jasněji, Mousquetone, hovor s vámi je opravdu velmi poučný.“

„To je tak, milostpane. Setkal jsem se náhodou na svých toulkách s jedním Španělem, který znal mnoho zemí a mezi jiným byl i v Americe.“

„Ale co má co dělat Amerika s lahvemi, které leží tady na stole a na skříní?“

„Strpení, pane, dojde na všechno pěkně po pořádku.“

„Máte pravdu, Mousquetone, podrobuji se a poslouchám.“

„Nuže, ten Španěl měl u sebe sluhu, který ho provázel na cestě do Mexika. Ten sluha byl můj krajan, takže jsme se sblížili tím rychleji, že byly naše povahy hodně podobné. Oba jsme nade všechno milovali honbu a on mi často vyprávěl, jak domorodci v pampách loví býky prostou smyčkou, kterou jim hodí kolem krku. Nechtěl jsem zpočátku věřit, že by bylo možno dosáhnout takové obratnosti a hodit ze vzdálenosti dvaceti třiceti kroků konec provazu tam, kam člověk chce. Ale když jsem viděl důkaz, musil jsem uznat pravdivost vyprávění. Můj přítel postavil na třicet kroků láhev a pokaždé chytil její hrdlo do smyčky. Věnoval jsem se trochu tomuto cviku, a poněvadž mám od přírody na takové věci nadání, umím dnes házet lasem jako ten světoběžník. Rozumíte už? Náš hostinský má velmi dobře zásobený sklep, jehož klíč nedá z ruky. A ten sklep má okénko, a tudy já házím

laso. Dnes už dokonce vím, kde je nejlepší místo, a vydatně z něho čerpám. Tak tedy souvisí Amerika s lahvemi na našem stole a na skříni. Račte nyní ochutnat naše víno a nezaujatě nám řekněte, jaké je.“

„Děkuji, příteli, děkuji. Naneštěstí jsem právě svačil.“

„Tak prostří pro nás, Mousquetone,“ poručil Porthos. „Zatímco my budeme svačit, bude nám d'Artagnan vyprávět, jak se mu vedlo po těch deset dní, co jsme se neviděli.“

„Velmi rád,“ řekl d'Artagnan.

Porthos a Mousqueton se hned pustili s řádnou chutí a v bratrské shodě, jež sblížuje lidi v neštěstí, do jídla, a d'Artagnan se jal vyprávět, jak zraněný Aramis musil zastavit v Crèvecoeuru, jak musil Athose nechat v Amiensu, kde měl na krku čtyři muže, kteří ho obvinili z penězokazectví, a jak konečně on sám musil připíchnout k zemi hraběte de Wardes, aby se dostal až do Anglie.

Ale zde se jeho sdílná důvěřnost zarazila. Naznačil toliko, že při svém návratu z Velké Británie přivedl s sebou čtyři skvělé koně, jednoho pro sebe a po jednom pro své přátele. Zakončil sdělením, že Porthosův kůň už je ubytován v konírně hostince.

V té chvíli vstoupil Planchet; oznamoval svému pánovi, že koně jsou již dostatečně odpočati a že by bylo možno dojet na noc do Clermontu.

Jelikož byl d'Artagnan už klidný, pokud jde o Porthosův osud, a chvátal, aby se dozvěděl něco i o svých druhých dvou přátelích, podal nemocnému ruku a řekl mu, že se hodlá vydat na další cestu a pokračovat ve svém pátrání. Ostatně zamýšlí vrátit se stejnou cestou, a bude-li za týden Porthos ještě v hostinci U velkého svatého Martina, vezme ho prý pak s sebou.

Porthos odpověděl, že mu jeho pohmožděná noha se vši pravděpodobností nedovolí do té doby odjet. A stejně prý musí v Chantilly zůstat a vyčkat odpovědi od vévodkyně.

D'Artagnan mu přál, aby ta odpověď přišla brzy a byla příznivá. Nato poručil Porthose znovu do Mousquetonovy péče, zaplatil hostinskému útratu a vydal se s Planchetem, který měl nyní na starosti už o jednoho koně méně, na další cestu.

ARAMISOVA TEZE

D'Artagnan neřekl Porthosovi nic o tom, že ví o jeho zranění a o prokurátorce. Třebas tak mladý, byl náš Béarnan moudrý chlapík. Dovedl to sehrát tak, jako by věřil všemu, co mu slavný mušketýr vyprávěl, neboť byl přesvědčen, že v přátelství není dobře odhalovat tajemství druhého, zvláště když je tím tajemstvím dotčena hrdost. A pak — člověk má vždycky jakousi morální převahu nad druhem, jemuž vidí do života jako do karet. D'Artagnan, který se ve svých plánech do budoucna rozhodl, že využije svých tří přátel jako nástrojů štěstěny, se tedy nikterak nemrzal, že už teď spřádá ve svých rukou neviditelné nitky, pomocí nichž je později bude řídit.

Jinak však mu svíral po celou cestu srdce hluboký smutek. Stále musil myslet na mladou, krásnou paní Bonacieuxovou, ale

nezapomeňme dodat, že jinochův smutek neprýštil tak z lítosti nad ztraceným štěstím, jako ze strachu, aby se ubohé ženě nepřihodilo neštěstí. Nepochyboval ani na chvíli, že se stala obětí kardinálovy pomsty, a jak známo, uměl se kardinál mstít strašlivě. Jak to, že on sám nalezl v ministrových očích milost, bylo mu záhadou. Patrně by mu byl toto tajemství vysvětlil jedině pan de Cavois, kapitán kardinálových gardistů, kdyby byl tenkrát d'Artagnana zastihl doma.

Nikdy tak čas neutíká a nic tak nezkracuje cestu, jako když sedí v mozku nějaká utkvělá myšlenka. Tu se celý vnější život zdá spánkem a ona myšlenka je v něm jakoby snem. Pod jeho vlivem ztrácí čas svou míru, prostor své rozměry. Člověk prostě odněkud vyjel a někam dorazí, víc neví. Vlastní doba cesty ve vás nezanechá žádných vzpomínek, jen jakousi neurčitou mlhu, v níž se navzájem stírá změt' tisícerych obrazů stromů, hor a krajin. V takovém duševním stavu projel d'Artagnan, popustiv koni uzdu, asi šest nebo osm mil ze Chantilly do Crèvecoeuru, a když vjížděl do vesnice, nevzpomínal si už ani na jedinou věc, kterou cestou minul.

Teprve v Crèvecoeuru se mu vrátila paměť, a sotva ze sebe setřásl své zasnění, zpozoroval hospodu, kde zanechal Aramise, pobídl koně a zastavil u vrat.

Tentokrát ho nepřivítal hostinský, ale hospodská. D'Artagnan se vyznal v obličejích a stačil mu pohled na veselou baculatou tvář paní domu, aby pochopil, že před ní se nemusí přetvařovat a že se nemá čeho bát.

„Nemohla byste mi říci, milá paní,“ zeptal se jí d'Artagnan, „co se stalo s mým přítelem, kterého jsme tu musili asi před dvanácti dny zanechat?“

„Ach, to byl ten krásný jinoch asi tak čtyřiačtyřicetiletý, ne? Takový něžný, milý, urostlý jako jedle?“

„A ještě k tomu měl zranění na rameni.“

„Ano, ano!“

„Tak to je jistě on.“

„Nuže, pane, ten je stále u nás.“

D'Artagnan seskočil s koně, hodil uzdu Planchetovi a řekl: „To mi věru vracíte život, milá paní. Kde je můj drahý Aramis, ať ho obejmou? Opravdu se už nemohu dočkat, abych ho zas uviděl.“

„Promiňte, pane, ale pochybuji, že by vás mohl v této chvíli přijmout.“

„Pročpak? Má snad u sebe nějakou ženu?“

„Jéminku, co to povídáte? Chudinka! Kdepak, pane, ten a ženy!“

„A kdo tam tedy, proboha, je?“

„Pan farář z Montdidieru a představený amienských jezuitů.“

„Můj ty smutku!“ zvolal d'Artagnan, „snad s ním není zle?“

„I ne, pane, naopak. Ale v té nemoci se ho dotkla milost boží a rozhodl se vstoupit do řádu.“

„Vida, já zapomněl, že byl mušketýrem jen dočasně,“ pravil d'Artagnan.

„Trvá pán přesto na svém, že ho chce vidět?“

„To se rozumí, víc než předtím.“

„Tak jděte po schodech vpravo ze dvora do druhého poschodí, dveře číslo 5.“

D'Artagnan vykročil tím směrem a našel vnější schodiště, jaká ještě dnes vidáme ve dvorech starých hospod. Ale k budoucímu knězi nebylo možno se jen tak dostat. Vchod do Aramisova pokoje byl bděle hlídán. V chodbě stál na stráží Bazin a zastoupil d'Artagnanovi cestu s tím větší neohrožeností, že po letech zkoušek konečně doufal, že je na prahu vytouženého cíle.

Ubohý Bazin vskutku ustavičně žil snem být kněžským sluhou, a netrpělivě čekal na kýženou chvíli, až Aramis shodí mušketýrský šat a oblékne kněžskou sutanu. V službě u mušketýra ho udržoval jenom slib, který Aramis denně obnovoval, že k té proměně dojde co nejdřív. Však stále naříkal, že v tomto stavu jistojistě ztratí spásu své duše.

Bazin byl tedy na vrcholu štěstí. Podle vši pravděpodobnosti tentokrát již snad pán svůj záměr nezmění. Bolest fyzická ve spojení s bolestí mravní dokonaly změnu tak dlouho očekávanou. Pod vlivem tělesného i duševního utrpení upjal Aramis zrak i duši k náboženství a vysvětlil si dvojí nehodu, jež ho stihla, totiž ztrátu milenky a zranění na rameni, jako varování nebes.

Pochopíme, že v tomto rozpoložení myslí nemohlo být Bazinovi nic nepříjemnějšího než d'Artagnanův příchod, který mohl jeho pána znovu uvrhnout ve vír světa, v němž se tak dlouho zmítal. Rozhodl se tedy, že bude dveře statečně hájit. Poněvadž už hostinská všechno vyzradila, nemohl říci, že Aramis není doma; pokusil se proto nenadálému hostu dokazovat, že by bylo svrchovaně neslušné vyrušovat jeho pána ze zbožné porady, jež se počala již ráno a podle Bazinova mínění bude jistě trvat až do večera.

Ale d'Artagnan si valně nevšimal Bazinovy výmluvnosti, a

poněvadž se mu nechtělo pouštět se se sluhou svého přítele do nějaké hádky, odstrčil ho prostě jednou rukou a druhou stiskl kliku dveří.

Dveře se otevřely a d'Artagnan vstoupil do pokoje.

Aramis seděl u podlouhlého stolu, pokrytého svítky papíru a ohromnými folianty; byl celý v černém a na hlavě měl malou kulatou čapku, ne nepodobnou kněžské čepici. Napravo od něho seděl představený jezuitů, nalevo farář z Montdidieru. Záclony byly napolo spuštěny a propouštěly jen matný přísvit dne, takže v pokoji vznikalo jakési tajuplné ovzduší, příznivé nadpozemskému snění. Všechny předměty, jež obvykle padnou do oka, vstoupíme-li do pokoje mladého muže — zvláště, je-li tento mladý muž mušketýrem — zmizely jako kouzlem. Bazin, který se bál, aby pohled na takové věci neodváděl jeho pána znovu k světským myšlenkám, odstranil meč, bambitky, klobouk s perem, odpáral odevšad výšivky a krajky.

Namísto toho všeho se d'Artagnanovi zdálo, že rozeznává v temném koutě jakési důtky, visící na hřebu se stěny.

Jakmile vrzly dveře, zvedl Aramis hlavu a poznal přítele. Ale k velikému d'Artagnanovu údivu nepůsobilo jeho objevení na mušketýra zřejmě žádným zvláštním dojmem; tak již byl jeho duch odpoután od tohoto světa.

„Dobrý den, drahý d'Artagnane,“ pravil Aramis, „věřte, jsem šťasten, že vás opět vidím.“

„Já též,“ odvětil d'Artagnan, „třebaže si dosud nejsem úplně jist, mluvím-li opravdu s Aramisem.“

„Nesporně, příteli, nesporně. Co vás přivádí k tomu, abyste pochyboval?“

„Nejprve jsem myslil, že jsem si spletl pokoj a že jsem vešel do pokoje nějakého kněze. Když jsem vás pak spatřil ve společnosti těchto pánů, bleskla mi opět hlavou obava, že jste vážně nemocen.“

Oba černí muži vrhli na d'Artagnana pohled takřka hrozivý, ale d'Artagnan se tím nedal nijak zmást.

„Možná že vás vyrušuji,“ pokračoval, „neboť to, co vidím, mne nutí k domněnce, že se pánům právě zpovídáte.“

Aramis se neznatelně začervenál.

„Vy, a mne vyrušovat? Naopak, drahý příteli, ujišťuji vás. A na důkaz toho, co říkám, mi dovolte, abych se upřímně zaradoval, že jste živ a zdrav.“

Konečně se mu vrací krev do žil! pomyslně si d'Artagnan. Nebude to s ním snad ještě tak zlé.

„Můj přítel totiž právě vyvázl z velikého nebezpečí,“ pravil Aramis s důrazem oběma kněžím a ukázal na d'Artagnana.

„Chvalte Boha, pane,“ odvětili oba a navlas stejně se uklonili.

„Neopomenul jsem to učinit, ctihodní pánové,“ řekl mladý muž opětuje pozdrav.

„Přicházíte právě velmi vhod, drahý d'Artagnane,“ pravil Aramis, „zúčastněte se, prosím, diskuse a přispějte svým bystrozrakem k osvětlení věci. Pan představený z Amiensu, pan farář z Montdidieru a já řešíme totiž jisté teologické otázky, které již dlouho poutají náš zájem. Velmi rád bych znal i vaše mínění.“

„Mínění vojáka nemá asi v těchto věcech valnou cenu,“ odvětil d'Artagnan, kterému se takový vývoj věci vůbec nechtěl líbit.

„Myslím, že vám postačí učený náhled těchto pánů.“

Oba černí muži se opět uklonili.

„Naopak,“ opáčil Aramis, „vaše mínění nám bude velmi vzácné. Poslyšte, oč jde: pan představený se domnívá, že mé pojednání — moje teze — má být především dogmatické a didaktické.“

„Vaše teze? Vy pracujete na nějaké tezi?“

„Zajisté!“ pravil jezuita. „Při zkoušce před vysvěcením na kněze je nutné předložit vypracovanou tezi.“

„Před vysvěcením na kněze!“ zvolal d'Artagnan, který do té chvíle stále ještě nechtěl docela věřit tomu, co mu vykládali hostinská a Bazin.

A celý zkoprnělý bloudil očima z jednoho na druhého.

Aramis zaujal v křesle pózu stejně půvabnou, jako by byl v nějakém dámském salóně, zadíval se s uspokojením na svou bílou ruku, plnou, jako mívají ženy (držival ji vzhůru, aby z ní otekla krev), a řekl:

„Jak pravím, d'Artagnane, pan představený by si přál, aby byla má teze dogmatická. Ale já bych rád tezi ideovou. Proto mi pan představený navrhl námět, který ještě nikdo nezpracovával, a já vidím, že je v něm látka k mnoha velkolepým vývodům:

Utraque manus in benedicendo clericis inferioribus necessaria est.“

D'Artagnanovo latinské vzdělání již známe; nehnul při tomto citátu ani brvou stejně jako ondy u pana de Tréville, když byla řeč o darech, jež d'Artagnan domněle obdržel od vévody z Buckinghamu.

„To znamená,“ promluvil opět Aramis, aby jeho přítel snadněji pochopil, oč jde: „Kněžší nižších svěcení musejí při žehnání vzkládat obě ruce.“

„Podivuhodný námět!“ zvolal jezuita.

„Podivuhodný a dogmatický,“ opakoval po něm farář, který byl v latině asi stejně silný jako d'Artagnan a úzkostlivě proto střehl jezuitu, aby s ním postupoval shodně. Opakoval vždy jeho slova jako ozvěna.

D'Artagnan zůstal k nadšení obou černých mužů stále naprosto netečný.

„Ano, je podivuhodný! *Prorsus admirabile!*“ pokračoval Aramis.

„Ale vyžaduje prohloubeného studia Otců a Písma. Já jsem se ovšem ve vši pokoře vyznal těmto učeným teologům, že stráže u gardy a vůbec královská služba mne natolik zaneprázdnila, že jsem trochu zanedbal studium. Cítil bych se víc doma, *facilius natans*, v snadnějším námětu, jež bych si byl zvolil sám.“

D'Artagnan se hluboce nudil, farář taktéž.

„Uvažme, co by se z toho výroku dalo vyvodit.“

„Mojžíš, služebník boží... není než služebníkem, rozumějte dobře! Tedy Mojžíš žehná rukama; dává si držet ruce ve výši, zatímco Hebrejci pobíjejí nepřátele; tudíž žehná oběma rukama. Ostatně i evangelium praví: *Imponite manus*, a ne *manum*. Vzkládejte ruce, a ne ruku.“

„Vzkládejte ruce,“ opakoval farář, napodobuje posunek.

„O svatém Petru, jehož nástupci jsou papežové, stojí však naproti tomu psáno: *Porrige digitos*, vztáhni prsty,“ pokračoval jezuita. „Teď už tomu rozumíte?“

„Zajisté,“ odvětil Aramis, který se zřejmě bavil, „ale věc je velmi jemná.“

„Prsty!“ promlouval dále jezuita. „Svatý Petr žehnal prsty. Papež tedy také žehná prsty. A kolika prsty žehná? Třemi prsty, jedním za Otce, jedním za Syna a jedním za Ducha svatého.“

Všichni se pokřižovali. D'Artagnan považoval za svou povinnost učinit totéž.

„Papež je nástupcem svatého Petra a představitelem trojí božské moci. Ostatní kněžstvo žehná jen ve jménu svatých archandělů a andělů. Nejnižší duchovní osoby, jako jáhnové a podjáhnové, žehnají kropenkou, jež je symbolem nekonečného počtu žehnajících prstů. Tím je námět zjednodušen.“

„Jistě,“ řekl Aramis. „Uznávám, že je ta teze opravdu krásná, ale současně vidím, že je pro mne hrozně obtížná. Vybral jsem si tohle. Řekněte, drahý d'Artagnane, není-li to spíš podle našeho gusta: *Non*

inutile est desiderium in oblatione, nebo ještě lépe: Není na škodu, pociťujeme-li lítost, obětující se Pánu.“

„Zadržte!“ vzkřikl jezuita, „neboť tato teze zavání kacířstvím.“

„Ale ctihodný otče...“, namítl Aramis trochu ohlušen argumentem, jenž se snašel na jeho hlavu.

„Jak dokážete,“ pokračoval jezuita, nedávaje mu domluvit, „že člověk smí litovat světa, obětuje-li se Bohu? Nutno si vybrat: Bůh je Bůh, a svět je ďábel. Litovati světa, toť tolik jako litovati ďábla, takový je můj závěr.“

„Stejně i můj,“ pravil farář.

„Ale dovolte mi...“, zkoušel zase Aramis.

„*Desideras diabolum*, nešťastníče!“ zvolal jezuita.

„On lituje ďábla! Ach příteli,“ promluvil farář a sténavě vzdychl, „nelitujte ďábla, snažně vás prosím.“

D'Artagnan cítil, jak z toho načisto pitomí. Připadalo mu, že je v

blázinci a že se musí zbláznit jako ti, které má před sebou. Nicméně byl nucen mlčet, protože zhola nic nechápal.

„Vyslechněte mě přece,“ řekl Aramis sice ještě dokonale zdvořile, ale už se stínem neklidu a netrpělivosti. „Já přece neříkám, že lituji. Ne. Nikdy bych nevyslovil větu, jež by nebyla pravověrná...“

Jezuita sepal ruce a zvedl je k nebi, farář učinil totéž.

„Ne, ale uznejte aspoň, že má člověk malou zásluhu, obětuje-li Bohu jen to, co mu je načisto odporné. Mám pravdu, d'Artagnane?“

„To si věru myslím,“ zvolal d'Artagnan.

Farář i jezuita poskočili na svých židlích.

„To je myšlenka, z níž vycházím: svět nepostrádá půvabu, já svět opouštím, tedy činím oběť. A Písmo praví výslovně: učíte oběť Pánu.“

„To je pravda,“ pravili oba odpůrci.

Aramis se štípl do ucha, chtěje, aby mu zčervenalo, zrovna tak jako vytřásal z rukou krev, aby mu zbělely. Poté pokračoval:

„Složil jsem o tom ostatně jistou báseň — rondeau — kterou jsem loni četl panu Voiturevi, a ten velký muž mi k ní upřímně blahopřál.“

„Rondeau!“ řekl pohrdlivě jezuita. „Rondeau!“ opakoval mechanicky farář.

„Řekněte nám je,“ vpadl do debaty d'Artagnan. „Aspoň nás to trochu pobaví.“

„To ne, je to báseň náboženská, teologie ve verších.“

„Škoda!“ ulevil si d'Artagnan.

„Zde je,“ pravil Aramis skromně (ale v té skromnosti bylo znát trochu pokrytectví):

*Vy, kteří pláčete pro ztracený věk krás,
A vlečete se neblahým tím světem,
Vám trýzeň skončí se v tom bytí kletém,
Když slzy svoje dáte v oběť Bohu věčných spás,
Vy, kteří pláčete.*

D'Artagnanovi a faráři se to zřejmě líbilo. Jezuita však setrval v opozici.

„Chraňte se světského vkusu v teologickém stylu. Co o tom dí sv. Augustin? *Severus sit clericorum sermo*. Řeč kněží má být přísná.“

„Ano, řeč kněží má být jasná,“ pravil farář.

Jezuita vídal, že si jeho druh odkrývá slabinu, a proto ho honem přerušil:

„Vaše teze by se zkrátka líbila dámám, toť vše.“

„Kéž by tak Bůh dal!“ zvolal Aramis nadšeně.

„Vizte sám,“ vzkřikl jezuita, „z vás mluví ještě docela nahlas mrzký svět. Tíhnete ještě k světu, mladý příteli, a já se bojím, aby milost, jež se vás dotkla, nebyla neúčinná.“

„Uklidněte se, důstojnosti, ručím za sebe.“

„Světská domýšlivost!“

„Znám se dobře, otče, mé rozhodnutí je neodvolatelné.“

„Tedy vy trváte na svém ohledně té teze?“

„Cítím se povolán, abych zpracoval tuto a žádnou jinou; budu nyní pokračovat ve svých vývodech a doufám, že zítra budete spokojeni s opravami, jež podle vašich rad provedu.“

„Pracujte zvolna,“ pravil farář, „zanecháváme vás v rozpoložení velmi vhodném pro věc.“

„Ano, role je bohatě oseta,“ pravil jezuita, „a není třeba se obávat, že část zrní padla na kámen, jiná na cestu a že ptáci nebeští sezobali zbytek, *aves coeli comederunt illam*.“

Aby tě už mor udávil s tou tvou latinou, pomyslně si d'Artagnan; měl toho už opravdu po krk.

„Sbohem, milý synu, a na shledanou zítra,“ pravil farář.

„Na shledanou, mladý odvážlivce,“ dodal jezuita. „Slibujete státi se jedním ze světel církve. Kéž dá nebe, aby toto světlo nebylo stravujícím ohněm!“

D'Artagnan, který si celou tu dobu kousal netrpělivostí nehty, pouštěl se už málem do živého masa.

Oba černí muži se zvedli, pozdravili Aramise i d'Artagnana a vykročili ke dveřím. Bazin, který u nich stál, naslouchaje se zbožnou radostí učené při, vrhl se jim vstříc, chopil se farářova breviáře a jezuitova misálu a kráčel důstojně před oběma kněžími, aby jim razil cestu.

Aramis je doprovodil ke schodišti a vrátil se k d'Artagnanovi, který byl ještě ponořen v zamyšlení.

Přátelé osaměli a zpočátku rozpačitě mlčeli. Nicméně bylo nutno, aby jeden z nich konečně promluvil, a poněvadž byl d'Artagnan, jak se zdálo, rozhodnut ponechat tuto čest příteli, začal první Aramis.

„Vidíte,“ pravil, „vrátil jsem se ke svým původním plánům.“

„Ano, dotkla se vás milost posvěcující, jak právě řekl ten pán.“

„Ty plány zanechat světa mne už přece zaměstnávají dlouho a jistě jsem i před vámi o nich mluvil, že?“

„Zajisté, ale přiznávám se, že jsem to vždycky považoval jen za žertování.“

„S takovými věcmi a žertovat! Ale d'Artagnane!“

„Však se žertuje i se smrtí.“

„A neprávem, d'Artagnane, neboť smrt je bránou, jež vede k zatracení či ke spáse.“

„Souhlasím; ale smím-li vás prosit, Aramisi, přestaňte už s těmi nábožnými řečmi. Už toho musíte mít pro dnešek věru dost. A pak, já už načisto zapomněl tu svou trochu latiny, kterou jsem nikdy pořádně neuměl. Konečně se vám přiznám, že jsem od rána nic nejedl a mám hlad jako vlk.“

„Hned bude oběd, drahý příteli. Jenomže, snad si vzpomínáte, je dnes pátek a v takový den já nemohu maso ani vidět, natož jíst. Chcete-li se spokojit s mým prostým obědem, milerád vás pohostím zeleninou a ovocem.“

„Co, prosím vás, myslíte tou zeleninou?“ ptal se d'Artagnan znepokojen.

„Je to špenát,“ odvětil Aramis. „Ale vám přidám pár vajíček. Je to ovšem velký přestupek, neboť vejce jsou vlastně maso, protože z nich vyroste kuře.“

„Hostina nebude příliš výživná, ale budiž; abych mohl být s vámi, obětuji se.“

„Děkuji vám za vaši oběť,“ pravil Aramis. „Nepůjde-li k duhu tělu, bude jistě na prospěch duši.“

„Vy se tedy, Aramisi, opravdu zaslíbíte stavu kněžskému? Co řeknou vaši přátelé, co řekne pan de Tréville? Budou se na vás dívat jako na zběha, upozorňuji vás!“

„Já se nezaslibuji stavu kněžskému, já se v něj toliko vracím. Opustil jsem církev pro svět; však víte, že jsem si sám učinil násilí, když jsem oblékl mušketýrský kabátec.“

„O tom nevím nic.“

„Vy nevíte, jak jsem opustil seminář?“

„Naprosto ne.“

„Povím vám tu historii. Ostatně Písmo praví: Zpovídejte se navzájem. Vyzpovídám se vám tedy, d'Artagnane.“

„A já vám dávám už předem rozehřešení; vidíte, jaké jsem dobrotisko.“

„Nežertujte s posvátnými věcmi, příteli.“

„Tak už vypravujte, poslouchám.“

„Byl jsem v semináři již od devíti let, a když mi bylo bez tří dnů dvacet, byla ruka v rukávě, měl jsem se stát knězem. Jednou večer jsem byl jako obvykle v jednom domě, kam jsem s oblibou docházel — to víte, člověk je mladý, podlehne snadno slabosti. A tu mě tam natrefil jakýsi důstojník, který mě už dříve žárlivě pozoroval, jak čítám paní domu Životy svatých. Vstoupil náhle bez ohlášení k nám

do pokoje. Ten večer jsem zrovna taky přeložil příběh o Juditě a právě jsem přečetl té dámě své verše. Velmi se jí líbily, a skloněna nad mým ramenem, přečítala je znova se mnou. Byla to trochu důvěrná póza, přiznávám, a důstojníka to pohoršilo. Neřekl nic, ale když jsem odcházel, šel za mnou. Dohonil mne a řekl mi:

»Pane abbé, máte rád rány holí?«

»To vám nemohu říci, pane,« odvětil jsem, »protože se ještě nikdo neodvážil nějaké mi dát.«

»Dobrá! Tak poslyšte, pane abbé: objevíte-li se ještě jednou v tom domě, kde jsem vás dnes večer zastihl, já se toho odvážím.«

Myslím, že jsem dostal strach. Silně jsem zbledl, nohy se podě mnou zachvěly, lapal jsem po odpovědi, ale žádnou jsem ze sebe nedostal.

Důstojník čekal, že něco odpovím, a vida, že ze sebe nemohu vypravit slova, dal se do smíchu, otočil se ke mně zády a vrátil se do domu. Já jsem odešel do semináře.

Jsem dobrý šlechtic a mám horkou krev, jak jste si už jistě všiml, drahý d'Artagnane. Byla to pro mne strašná urážka. Ačkoliv o ní nikdo nevěděl, cítil jsem, jak mi užírá srdce. Prohlásil jsem svým představeným, že se k vysvěcení necítím ještě dost připraven, a na mou naléhavou žádost byl obřad o rok odložen.

Vyhledal jsem v Paříži nejlepšího učitele šermu, ujednal jsem si s ním denně hodiny a po celý rok jsem pilně cvičil šermování. O výročním dnu své urážky jsem pak pověsil sutanu na hřebík, oblékl jsem se jako dokonalý kavalír a šel jsem na ples, který pořádala jedna dáma z mých známých. Věděl jsem, že tam jistě ten člověk bude. Bylo to v ulici Francs-Bourgeois, nedaleko Force.

Můj důstojník tam vskutku byl. Přistoupil jsem k němu, právě když zpíval milostnou píseň a něžně pokukoval na jednu dámu. Přerušil jsem ho zrovna uprostřed druhé sloky a řekl jsem:

»Ještě je vám proti mysli, pane, že chodívám do jistého domu v ulici Payenne, a ještě mi budete hrozit ranami holí, když se mi zlíbí vás neposlechnout?«

Důstojník se na mne užasle podíval a řekl:

»Co mi chcete, pane? Neznám vás.«

»Jsem ten nicotný abbé, který četl Životy svatých a přeložil veršem Juditu,« řekl jsem.

»Aha! Už si vzpomínám,« řekl posměvačně důstojník. »Tak co mi chcete?«

»Chtěl bych, pane, abyste si udělal chvíli volno a šel se se mnou projít.«

»Zítří ráno, je-li libo, s největší radostí.«

»Nikoliv zítří ráno, ihned.«

»Chcete-li mermomocí...«

»Ano, chci.«

»Tedy pojd'me,« řekl důstojník. »Nevyrušujte se, dámy, vrátím se, jen co zabiji tohoto pána, a dokončím poslední strofu.«

Vyšli jsme.

Vedl jsem ho do ulice Payenne zrovna na ono místo, kde mi před rokem udělal tu poklonu, o níž jsem vám vyprávěl. Měsíc nádherně svítil. Tasili jsme meče a při první srážce jsem ho zabil.“

„Hrome!“ uklouzlo d'Artagnanovi.

„A poněvadž se dámy nedočkaly svého pěvce,“ pokračoval Aramis, „a našly ho v ulici Payenne s proboděným tělem, domysly si, že jsem to byl já, kdo ho tak zřídil, a byl z toho skandál. Byl jsem tedy na nějaký čas nucen zřici se sutany. Athos, s nímž jsem se v té době seznámil, a Porthos, od něhož jsem se přiučil mimo své hodiny šermu několika pěkným výpadům, mne pak přemluvili, abych si zažádal o mušketýrský kabátec. Král velmi miloval mého otce, který padl při obléhání Arrasu, a má žádost byla vyslyšena. Chápete však, že teď nadešel pro mne okamžik, kdy se mohu zase vrátit do lůna církve.“

„A proč to má být dnes spíše než zítří nebo včera? Co se vám, u všech všudy, přihodilo, že máte takové nešťastné myšlenky?“

„Mé zranění mi připadá jako varování seslané z nebe, drahý d'Artagnane.“

„Ta rána? Vždyť už je skoro zahojená. Jsem si jist, že trpíte mnohem víc pro něco jiného.“

„A pro copak?“ zeptal se Aramis a začervenal se.

„Máte ještě jednu ránu v srdci, Aramisi, a ta víc bolí a víc krvácí, ránu, kterou vám zasadila žena.“

Aramisovi mimoděk zaplálo v očích.

Zakryl však své pohnutí předstíranou lhostejností a pravil příteli:

„Ale kdežpak, na to ani nemyslím. Já že bych se trápil láskou? *Vanitas vanitatum* — marnost nad marnost. Myslíte, že já jsem ještě s to takhle ztratit rozum? A pro koho vlastně? Snad pro nějakou komornou, které bych se někde v posádce dvořil, ne?“

„Promiňte, drahý Aramisi, ale myslil jsem, že jste mířival výše.“

„Výše? Kdo jsem, abych měl tolik ctizádnosti? Ubohý mušketýr,

dočista nuzný a neznámý, jenž nenávidí služebnost a cítí se vyhnancem jiného světa!“

„Aramisi, Aramisi!“ zvolal d'Artagnan a pohlédl na přítele s netajeným výrazem pochybovačnosti.

„Prach jsem a v prach se obrátím. Život je pln ponižování a bolesti,“ pokračoval Aramis stále pochmurněji. „Všechny nitky, které jej připoutávají k štěstí, trhají se jedna po druhé v ruce člověka, zvláště nitky zlata. Drahý d'Artagnane,“ pokračoval mladý muž s lehkým odstínem hořkosti v hlase, „věřte mi, skryjte dobře své rány, stihnou-li vás nějaké. Mlčení je poslední radostí nešťastných. Chraňte se toho, abyste kohokoliv uvedl na stopu svých bolestí, zvědavci sají naše slzy jako mouchy krev raněného daňka.“

„Běda, drahý Aramisi,“ pravil d'Artagnan a také si zhluboka povzdychl. „Malujete mi tu před očima můj vlastní osud.“

„Jak to?“

„Ano. Žena, kterou jsem miloval, ba zbožňoval, byla mi právě násilím unesena. Nevím, kde je, kam ji odvedli; možná že je vězněna, možná že mrtva.“

„Ale máte aspoň tu útěchu, že vás neopustila dobrovolně. Nemáte-li od ní zpráv, je jí zakázáno vám je podat, kdežto já...“

„Kdežto vy...“

„Nic, nic,“ řekl Aramis.

„Vy se tedy již navždy zřikáte světa; je to vaše pevné rozhodnutí?“

„Navždy. Dnes jste mým přítelem, zítra budete pro mne už jen stínem. Nebo spíše přestanete pro mne být vůbec. Však svět je toliko hrobem a ničím víc.“

„Říkáte mi tu velmi smutné věci.“

„Co chcete? Mé poslání mne přitahuje, unáší pryč.“

D'Artagnan se pousmál a neodpověděl. Aramis pokračoval:

„Ale pokud ještě tento svět pro mne něco znamená, chtěl bych, abychom mluvili o vás, o našich přátelích.“

„A já,“ pravil d'Artagnan, „bych zase chtěl mluvit o vás. Ale vy jste už ode všeho tak odpoután; pohrdáte láskou, přátelé jsou pro vás už jen stíny, svět je hrobem.“

„Ba, uvidíte to jednou sám,“ vzdychl si Aramis.

„Tedy již o tom nemluvme,“ pravil d'Artagnan, „a spalme dopis, v němž je beztoho jen zpráva o nějaké nové nevěře vaší komorné.“

„Jaký dopis?“ vykřikl živě Aramis.

„Dopis, který přišel na vaši adresu a který mi dali pro vás.“

„A od koho je?“

„Asi od nějaké uplakané služky. Snad je to komorná paní de Chevreuse, která se asi musila vrátit se svou paní do Toursu, a aby si dodala lesku, vzala navoněný papír a zapečetila list vévodčinou korunkou.“

„Co to mluvíte?“

„A hled' me, já ten dopis ztratil,“ pravil potměšile jinoch a dělal, jako by se prohledával. „Naštěstí svět je hrobem, lidé, a také ženy, jsou jen stínem a láska citem, jímž pohrdáte.“

„Probůh, d' Artagnane, ty mne napínáš na skřípec,“ vzkřikl Aramis.

„Konečně! Přece tu je!“ řekl d' Artagnan. A vytáhl dopis z kapsy.

Aramis k němu skočil, popadl psaní, roztrhl obálku a chvatně četl, či spíše hltal, jeho řádky. Obličej mu jen zářil.

„Zdá se, že ta služtička má pěkný styl,“ pravil ledabyle doručitel.

„Díky, d' Artagnane!“ zvolal Aramis. „Musila se vrátit do Toursu. Není mi nevěrná, miluje mne stále. Pojd' sem, kamaráde, ať tě obejmu. Dusím se štěstím!“

A oba přátelé se jali tančit kolem ctihodného Jana Zlatoústého, šlapající po listech teze, jež se válely na podlaze.

V té chvíli vstoupil Bazin se špenátem a omeletou.

„Zmiz, nešťastníce,“ zvolal Aramis a hodil mu svou čapku do tváře. „Utíkej, odkud jsi přišel, a odnes tu hroznou zeleninu a ty protivné svítky. Přines špikovaného zajíce, tlustého kapouna, skopovou na česneku a čtyři láhve starého burgundského!“

Bazin vypouličil na svého pána oči, nechápaje ani zbla, co se děje, a melancholicky upustil omeletu do špenátu a špenát na podlahu.

„Hle, teď nastal okamžik, kdy můžete zasvětit svůj skutečný život Králi králů,“ pravil d' Artagnan. „Chcete-li mu prokázat zdvořilost: *Non inutile desiderium in oblatione.*“

„Jděte k šípku s latinou. Pijme, drahý d' Artagnane, a vy mi pěkně vypravujte, co se děje ve světě.“

ATHOSOVA ŽENA

„Teď ještě zbývá vyzvědět, co je s Athosem,“ pravil d' Artagnan rozveselenému Aramisovi. Už mu pověděl všechno, co se zběhlo v hlavním městě od jejich odjezdu, a výborný oběd dal zapomenout jednomu na tezi, druhému na jeho únavu.

„Myslíte, že se mu přihodilo nějaké neštěstí?“ ptal se Aramis. „Athos je tak chladnokrevný, tak statečný, a v šermu nenajde hned tak mistra.“

„Zajisté, a nikdo nemá takový respekt k Athosově statečnosti a obratnosti jako já. Ale odrážím svým mečem raději rány čepelí než rány holí. Bojím se zkrátka, jestli Athose nezřídili lokajové; sluhové jsou lidé, kteří bijí důkladně a hned tak nepřestanou. Proto bych chtěl opravdu vyrazit co nejdřív za ním.“

„Pokusím se vás doprovodit,“ pravil Aramis, „i když se ještě necítím dost silný sednout na koně. Včera jsem zkoušel důtky, jež vidíte tamhle na stěně, ale bolest mi zabránila pokračovat v tom zbožném cvičení.“

„Však také ještě nikdo neviděl, drahý příteli, aby se rána z hákovnice léčila ranou kladivem. Ale byl jste nemocen a to malátní i hlava, a tak vám odpouštím.“

„A kdy odjedete?“

„Zítřa časně ráno. Hleďte se dnes v noci co nejlépe vyspat, a bude-li vám zítřa lépe, vyjedeme společně.“

„Tedy na shledanou zítřa,“ pravil Aramis. „Jste sice jako ze železa, ale jistě už máte i vy zapotřebí odpočinku.“

Když nazítky přišel d'Artagnan k Aramisovi, našel ho, jak se dívá z okna.

„Na co se to díváte?“ ptal se d'Artagnan.

„Obdivuji se těm nádherným koním, jež tamhle čeledínové drží za uzdu. Musí to být královský požitek, jet na takových zvířatech.“

„Toho si můžete snadno dopřát, neboť jeden z těch koní patří vám.“

„Jděte! A který?“

„Kterého budete chtít. Dám vám vybrat.“

„A ten bohatý postroj na něm je také můj?“

„Jistěže.“

„Vy se posmíváte, d'Artagnane.“

„Od té chvíle, co mluvíte francouzsky, jsem přestal žertovat.“

„Ta pozlacená pouzdra, aksamitová čabraka a stříbrem kovaně sedlo jsou opravdu moje?“

„Ano, vaše, tak jako ten kůň, co se vzpíná, je můj, a ten, co poskakuje, Athosův.“

„Hrome, jsou to věru nádherná zvířata.“

„Mám radost, že jsou podle vašeho gusta.“

„To je dar od krále?“

„Aspoň docela určitě ne od kardinála; ale nelámejte si hlavu, od koho jsou, a myslíte jen na to, že jeden z těch tří je váš.“

„Vezmu si toho, kterého drží ten zrzavý podomek.“

„Výborně.“

„Blesky boží,“ vykřikl Aramis, „tohle mi naráz zažene všechnu bolest. Na takového koně bych se vyšvihl, i kdybych měl třicet kulí v těle. Jsou to krásné třmeny! Hola! Bazine, poběž sem honem!“

Na prahu se objevil Bazin, zasmušilý a celý ztrápený.

„Vycid' mi meč, dej mi do pořádku klobouk, vykartáčuj mi plášť a nabij bambitky!“ poroučel Aramis.

„Poslední rozkaz je zbytečný,“ vmísil se d'Artagnan, „v pouzdrech jsou nabitě bambitky.“

Bazin si povzdychl.

„Mistře Bazine, utište se,“ řekl d'Artagnan, „království nebeského možno dojít v každém povolání.“

„Pán už byl tak dobrý teolog,“ pravil Bazin skoro plačky; „byl by se možná stal biskupem a snad i kardinálem.“

„Podívej se, Bazine, přemýšlej trochu! Co ti pomůže, kdybych byl knězem? Proto se přece válce ani vojákování neujde. Víš dobře, že kardinál teď půjde první do boje s přílbou na hlavě a s mečem v ruce. A pan de Nogaret de La Valette je přece také kardinálem, ne? A zeptej se jeho sluhy, kolikrát už mu musel dělat cupaninu na rány.“

„Bohužel,“ vzdychl si nanovo Bazin. „Já vím, pane, všechno je dnes na světě převrácené.“

Zatím oba mladí lidé a ztrápený sluha sestoupili se schodů. „Podrž mi třmen, Bazine,“ pravil Aramis.

A vyšvihl se lehce a elegantně jako vždy do sedla. Ale když se pod ním ušlechtilé zvíře několikrát otočilo a poskočilo si, pocítil jezdec tak nesnesitelnou bolest, že zbledl a zavrával. D'Artagnan předvídal, že to tak dopadne, nespustil přítele z očí, zachytil ho do náruče a dovedl zpět do jeho pokoje.

„Nezbývá, než abyste se ještě šetřil, drahý Aramisi,“ pravil, „půjdu hledat Athose sám.“

„Vy jste, člověče, ze železa,“ podivil se Aramis.

„Ne, mám jenom štěstí, to je vše. Ale co budete dělat, než se vrátím? Doufám, že už nebudete mudrovat o prstech a o tom, jak se dává požehnání?“

Aramis se pousmál.

„Budu psát verše,“ pravil.

„Ano, pište verše, navoněné jako ten list od komorné paní de Chevreuse. A Bazina přiučte prozodickým pravidlům, to ho utěší. A

každý den se trochu projed'te na koni, pomalu si zvyknete.“

„Žádné starosti. Až se vrátíte, najdete mě zdravého jako řípa.“

Dali si sbohem a za deset minut nato d'Artagnan klusal směrem k Amiensu, doporučiv dříve svého přítele péči Bazinově a paní hostinské.

V jakém stavu asi najde Athose? A najde ho vůbec?

Postavení, v němž ho zanechal, bylo věru kritické! Mohl docela dobře podlehnout přesile. Při tomto pomýšlení d'Artagnan nasupil čelo, několikrát si těžce vzdychl a potají skládal přísahy, že Athose pomstí.

Athos byl nejstarší z jeho přátel a navenek nejméně blízký jeho vkusu a jeho sympatiím.

Nicméně si toho šlechtice vážil právě nejvíc ze všech. Jeho ušlechtilé a uhlažené vzezření, záblesky velikosti, které vyšlehovaly čas od času ze stínu, v němž se obyčejně rád skrýval, vyrovnaná nálada, která z něho činila neobyčejně příjemného společníka, jeho veselost, někdy ovšem násilná a kousavá, statečnost, kterou by snad bylo možno leckdy nazvat slepou, kdyby nebyla důsledkem nejvzácnější chladnokrevnosti, to všechno byly vlastnosti, jež budily v d'Artagnanovi víc než úctu, ba víc než přátelství: vábily jeho obdiv.

A vskutku mohl Athos ve dnech svého dobrého rozmaru podstoupit s výhodou srovnání i s tak vybraným a ušlechtilým dvořanem, jako byl pan de Tréville. Byl prostřední velikosti, ale tak úměrné a dobře rostlé postavy, že více než jednou položil v zápase na lopatky i obra Porthose, jehož tělesná síla byla u mušketýrů příslovečná. Athosova hlava s pronikavými očima, rovným nosem, bradou modelovanou jako u Bruta nesla jakési nevýslovné znamení velikosti a půvabu. Jeho ruce, ač o ně vůbec nepečoval, budily zoufalství u Aramise, který svoje pěstil mandlovým těstem a vonným olejem; zvuk jeho hlasu byl vemlouvavý a melodický zároveň. Ale co bylo na Athosovi nejzáhadnější, byla jeho znalost světa a nejvybranějších společenských způsobů, ačkoliv se vždy držel v skromném ústraní, a jeho vytříbené chování, jež se projevovalo při každé sebemenší příležitosti.

Šlo-li o nějakou hostinu, nikdo nedovedl lépe vše zařadit než Athos; rozvrhl a usadil stolovníky podle hodnosti, kterou jim zůstavili jejich předkové nebo již si sami vydobyli. Šlo-li o heraldiku, Athos znal všechny vznešené rody v království, jejich rodopisy, příbuzenské svazky, jejich znaky a původ jejich erbů. V pravidlech správného

chování nebylo podrobností, jichž by neznal, ovládal práva velkých vlastníků půdy, vyznal se v myslivosti a sokolnictví a jednoho dne, rozhovořiv se o tomto umění, vzbudil podiv samého Ludvíka XIII., který byl přece v tom oboru mistrem.

Jako všichni vznešení pánové té doby, jezdil i on bezvadně na koni a dokonale ovládal všechny zbraně. A co víc, jeho vzdělání bylo ucelené i z hlediska školských studií, jež byly tehdy v šlechtických kruzích velkou vzácností, takže se mohl usmívat drobtům latiny, jimiž se honosil Aramis a při nichž se Porthos tvářil, jako by rozuměl. Několikrát se k velkému údivu přátel dokonce přihodilo, že opravil hrubou chybu, která Aramisovi uklouzla: slovesu dal správný čas a podstatnému jménu správný pád. Kromě toho byl naprosto poctivý v době, kdy vojáci měnivali s lehkým srdcem náboženství i svědomí, milenci brávali na lehčí váhu přísné mravy a chudáci bez ostychu hřešivali proti sedmému přikázání. Athos byl zkrátka muž k pohledání.

A přece bylo vidět, jak se tato vytříbená povaha, tato krásná osobnost a jemná bytost bezděky kloní k životu jen hmotnému, jako propadají starci tělesné i duševní ochablosti. Ve chvílích, kdy se zahloubával do sebe, a ty chvíle byly časté, všechny jasné stránky Athosovy povahy pohasínaly a lesk jeho oduševnělosti jako by se ztrácel v temné noci.

Když tak z něho vyvanul polobůh, zbýval pak stěží člověk. S hlavou v ramenou, těžce přemílaje slova v ústech, hledával pak Athos po celé hodiny kalným zrakem na svou láhev a sklenici či na Grimauda, který, jsa zvyklý poslouchat na znamení, dovedl vyčíst v mdlém pánově zraku sebenepatrnější žádost a ihned ji vyplnil. Byli-li v takové chvíli přátelé pospolu, bývalo ojedinělé slovo, tu a tam s námahou pronesené, jediným Athosovým přínosem k zábavě. Zato však píval tehdy Athos za čtyři, třebaže na něm nebylo znát nic než výraznější vráska na čele a hlubší smutek.

D'Artagnan, jehož zkoumavého a bystrého ducha již známe, nedovedl dosud vypátrat příčinu toho odumírání a přijít na kloub původu té skleslosti, byť sebevíce namáhal svůj zvědavý zájem. Athos ani nedostával dopisy, ani nepodnikal nic, co by všem jeho přátelům nebylo známo.

Nedalo se tvrdit, že by víno způsobovalo ten smutek, neboť pil zřejmě naopak jen proto, aby smutek zahnal. A ten lék ho pak, jak jsme už řekli, rozesmutnil ještě víc. Ani hře nebylo možno přisuzovat temné výstřelky jeho nálad. Na rozdíl od Porthose, který zpíval, když

vyhrával, a klel, když prohrával, zůstával Athos k proměnám štěstěny naprosto lhostejný. Jednou ho viděli v mušketýrském kroužku, jak vyhrál tisíc pistolí, nato je hned zase prohrál a ještě k tomu pozlacený opasek od sváteční uniformy, pak znovu všechno vyhrál a nadto ještě víc než sto louisdorů — a přitom se jeho krásné černé brvy ani nezakmitly rozčilením, jeho ruce neztratily svůj perlový nádech a jeho hovor, toho večera velmi laskavý, neztratil nic na svém klidu a přívětivosti.

A nebyl to snad ani vliv atmosférických poměrů, co stupňovalo jeho zasmušilost, jak tomu bývá u Angličanů, neboť čím blíže krásným dnům léta, tím více houstl Athosův nevysvětlitelný smutek, červen a červenec byly jeho nejstrašnější měsíce.

O přítomnost se nestaral, krčil rameny, když se mluvilo o budoucnosti.

Osudná záhada tedy ležela někde v minulosti, jak o tom také d'Artagnan zaslechl neurčitou zmínku.

Nádech tajemství, obestírající celou Athosovu bytost, činil ho tím zajímavějším, a jeho oči a ústa ani v sebevětší opilosti nic neprozradily, ať se ho kdokoliv sebeobratněji vypytał.

„A ten ubohý Athos je v této chvíli možná už mrtev,“ neubráníl se d'Artagnan hlasitě myšlence, „a mrtev mou vinou, neboť já jsem ho zavlekl do dobrodružství, jehož důvod neznal, jehož výsledek mu zůstane skryt a z něhož ani neměl mít žádný zisk.“

„A nepočítáte v to, milostpane, že mu pravděpodobně vděčíme za svůj život,“ pravil Planchet. „Vzpomínáte si, jak vykřikl: »Rychle zmiz, d'Artagnane, jsem v pasti!« Vypálil obě bambitky a pak se do těch lidí pustil mečem! Člověk by byl podle hluku soudil, že se to bije dvacet lidí nebo spíš dvacet zuřivých d'áblů!“

Ta slova zdvojnásobila d'Artagnanův chvat; pobodl netrpělivě koně, ačkoliv toho ani nebylo potřeba, neboť letěli stejně jako vítr. K jedenácté hodině před polednem zhlédli před sebou Amiens a v půl dvanácté zastavili před vraty nešťastné hospody. D'Artagnan často přemýšlel, jak by se nejlépe pomstil na tom zrádném hostinském, a už v myšlenkách mu to dělalo dobře. Vstoupil tudíž do hostince s kloboukem vraženým až na oči, levici držel na jilci meče a pravici se oháněl bičíkem, až to svištělo.

„Poznáváte mne?“ oslovil hostinského, který ho přišel přivítat.

„Nemám tu čest, velectěný pane,“ odvětil hospodský, který měl oči ještě celé oslněné skvělou výzbrojí, jíž se d'Artagnan honosil.

„Tak vy mne neznáte?“

„Ne, velectěný pane.“

„Dobrá! Snad vám postačí dvě slova na osvěžení paměti. Co jste udělal s tím šlechticem, kterého jste si troufal asi před čtrnácti dny obvinít z penězokazectví?“

Hostinský zbledl, neboť d'Artagnan zaujal nejuvš hrozivý postoj a Planchet nezůstal pozadu za pánem.

„Ach velectěný pane, nemluvte mi o něm,“ zvolal hostinský nejplačtivějším hlasem, jakého byl schopen. „Panebože, jak drazé jsem odpykal svou vinu! Ach já nešťastník!“

„Co se stalo s tím šlechticem, pravím?“

„Račte mne vyslechnout, milostivý pane, a buďte shovívavý. A prosím, posad'te se!“

D'Artagnan, němý hněvem a neklidem, usedl s výrazem hrozivého soudce. Planchet se hrdě opřel o jeho křeslo.

„Vyslechnete si ten příběh, velectěný pane,“ promluvil opět hostinský třesoucí se na celém těle. „Už vás poznávám, vy jste ten, co odjel, právě když jsem měl to nešťastné nedorozumění se šlechticem, o němž mluvíte.“

„Ano, to jsem já. Vidíte, že se ode mne nemůžete nadít milosti, neřeknete-li mi čistou pravdu.“

„Račte mne tedy vyslechnout, zvíte všechno do posledního puntíku.“

„Poslouchám.“

„Byl jsem upozorněn vyššími úřady, že do mé hospody patrně přijede známý penězokaz s několika přáteli. Všichni prý budou přestrojeni za gardisty nebo za mušketéry. Vaši koně, vaši sluhové, vaše tváře, všechno mi bylo popsáno.“

„Dále, dále,“ pobízěl d'Artagnan. Tušil dobře, odkud pochází ten přesný popis.

„Nadřízená místa mi poslala také posilu šesti mužů a podle jejich rozkazů jsem učinil taková opatření, abych se zmocnil těch domnělých penězokazů.“

„Dále!“ procedil d'Artagnan skrz zuby; to slovo penězokaz mu dráždilo nesnesitelně uši.

„Odpusťte mi, velectěný pane, říkám-li takovéhle věci, neboť právě ty okolnosti jsou mou omluvou. Vrchnost mi nahnala strach a vy víte, že našinec musí vrchnost poslouchat.“

„Tak už aspoň ke všem čertům řekněte, co je s tím šlechticem! Kde je? Co se s ním stalo? Je mrtev? Je živ?“

„Strpení, velectěný pane, už jsem u toho. Stalo se tedy, co sám víte, a váš překotný odjezd zdánlivě podezření ještě utvrdil.“ Tohle dodal chytrý hostinský zřejmě záměrně a d'Artagnanovi to neušlo. „Šlechtic, váš přítel, se zoufale bránil. Jeho sluha, který se nešťastnou náhodou zapletl do hádky s úředními osobami, převlečenými za podomky...“

„Bídničku!“ rozkřikl se d'Artagnan, „vidím, že jste byli všichni smluveni. Věru nevím, proč ještě váhám a všechny vás tu nepomlátím.“

„Běda, velectěný pane, právě že jsme nebyli všichni smluveni, jak sám hned uvidíte. Váš pan přítel (odpusťte, že ho nejmenuji jeho pravým ctihodným jménem, které neznáme), váš pan přítel vyřadil nejprve z boje dva muže dvěma ranami z bambitek a poté si začal klestit ústup, bráně se mečem, jímž zmrzačil jednoho z mých lidí a

mne omráčil plochou ranou.“

„Skončíš-li pak už, kate?“ bouřil d'Artagnan. „Chci vědět, co se stalo s Athosem!“

„Ustupoval, jak jsem právě řekl, a to až ke schodům do sklepa. Dveře byly otevřeny, skočil tam, zamkl a zevnitř se zatarasil. Poněvadž jsme si byli jisti, že ho tam najdeme, nechali jsme ho tam.“

„Aha, nezáleželo vám tak na tom, abyste ho zabili,“ řekl d'Artagnan, „chtěli jste ho především uvěznit.“

„My že ho chtěli uvěznit? Prokristapána, velectěný pane, vždyť se uvěznil sám, přísahám! Napřed tu udělal pořádnou paseku: jednoho člověka zabil na místě, jiné dva těžce poranil. Mrtvého a ty dva raněné odnesli jejich druhové a ani o jedněch, ani o druhých jsme už slova neslyšeli. Já sám, jakmile jsem přišel k sobě, jsem šel k panu guvernérovi, pověděl jsem mu, co se stalo, a tázal jsem se ho, co mám dělat s vězněm. Ale pan guvernér vypadal, jako by z nebe spadl; řekl mi, že nerozumí ani zbla tomu, co mu povídám, že rozkazy, které jsem dostal, nepocházejí vůbec od něho, a že ceknu-li někde, že on má s tou motanicí cokoliv společného, dá mě pověsit. Mám dojem, že jsem se zmýlil; chytil jsem někoho jiného a ten, který měl být zatčen, utekl.“

„Ale Athos!“ křikl d'Artagnan; lhostejnost úřadů k celé té věci ho ještě více podráždila. „Co se stalo s Athosem?“

„Chtěl jsem honem napravit křivdu, kterou jsem na vězni spáchal,“ pokračoval hospodský, „a vydal jsem se hned do sklepa, abych ho pustil na svobodu. Ale to nebyl člověk, drahý pane, to byl ďábel! Když jsem mu nabídl svobodu, prohlásil, že na něho šijeme léčku a že nevyjde ven, dokud nesplníme jeho podmínky. Řekl jsem mu poníženě, že jsem si plně vědom ošidného postavení, v němž jsem se octl tím, že jsem vztáhl ruku na mušketýra Jeho Veličenstva, a prohlásil jsem, že jsem ochoten podrobit se jeho podmínkám.

»Nejprve chci, abyste mi vrátili mého sluhu tak, jak byl vyzbrojen.«

Rychle jsme uposlechli tohoto rozkazu. Jistě pochopíte, pane, že jsme byli plni ochoty vyplnit všechna jeho přání. Pan Grimaud (řekl nám své jméno, třebaš mnoho nemluví) byl tedy, ačkoliv byl raněn, spuštěn dolů do sklepa. Jakmile byli pohromadě, zabarikádoval jeho pán znova dveře a poručil nám, abychom zůstali v té naší putyce.“

„Ale kde tedy k sakru je?“ utrl se znovu d'Artagnan. „Kde je Athos?“

„Ve sklepě, pane.“

„Jakže, bídníku, vy jste ho nechal celou tu dobu zavřeného ve sklepe?“

„Ty má božská dobroto! Kdepak já bych ho zavíral, pane. To ještě nevíte, co tam dole dělá! Achich, kdybyste ho tak odtamtud dostal! Do smrti bych vám byl vděčen, jako svého patrona bych vás uctíval!“

„Tak on je tedy ve sklepe? Jistě ho tam najdu?“

„Docela určitě, pane. Postavil si hlavu, že tam zůstane. Den co den mu podáváme okénkem na vidlích chleba a kus masa, požádá-li o ně. Ale což o chleba a o maso by nebylo, toho tolik nespotřebuje! Jednou jsem se pokusil sestoupit se dvěma pacholky dolů k němu, ale nepřejte si, jak vyváděl! V tu ránu jsme slyšeli, jak nabíjí bambitky, a jeho sluha se jal nabíjet mušketu. Když jsme se jich zeptali, co miní dělat, odpověděl, že on a jeho sluha mají dohromady čtyřicet ran a že je vystřílejí až do poslední, odváží-li se jediný z nás udělat jen krok dolů do sklepa. Šel jsem si tedy, pane, stěžovat ke guvernérovi, ale ten mi odpověděl, že mám jen to, co jsem si zasloužil, a že mi to aspoň bude naučením, jak mám zacházet s panstvem, které se u mne usídílí.“

„A od té doby...?“ řekl d'Artagnan a nemohl se udržet smíchy nad tím, jak nešťastně se hostinský tváří.

„Ba věru, od té doby, pane, vedeme tu nadmíru truchlivý život. Máme totiž ve sklepe všechny své zásoby; je tam víno v lahvích a v sudech, pivo, olej, koření, je tam slanina a salám. A poněvadž tam nesmíme vstoupit, jsme nuceni odmítat cestující, kteří se k nám přišli najíst a napít, takže můj hostinec den ze dne hyne. Ještě jeden takový týden s vaším přítelem ve sklepe, a jsem na mizině.“

„A bude to docela spravedlivé, vy pošetilče. Což nebylo na nás vidět, že jsme poctiví lidé, a ne podvodníci?“

„Ano, pane, jistě máte pravdu. — Ale hledme, slyšíte, jak zas vyvádí?“

„Asi ho někdo vyrušuje,“ pravil d'Artagnan.

„Nelze jinak než ho vyrušovat, proboha,“ vzkřikl hostinský. „Přišli sem právě dva angličtí šlechtici.“

„Nu a?“

„Angličané si potrpí na dobré víno, jak pán jistě dobře ví, a tihle si dokonce poručili to nejlepší, co mám. Má žena tedy asi prosí pana Athose o dovolení, aby směla vejít do sklepa a obsloužit ty pány; a on asi jako obyčejně odmítl. Proboha, ten rámus je pořád větší!“

D'Artagnan opravdu slyšel od sklepa ohromný hluk. Vstal a kráčel

k místu poplachu; hostinský před ním lomil rukama a poslední šel Planchet s mušketou připravenou k výstřelu.

Ti dva šlechtici byli celí zoufalí. Měli za sebou dlouhou cestu a přímo umírali hladem a žízni.

„To je tyranství!“ křičeli dobrou francouzštinou, ačkoliv bylo znát její cizí přízvuk. „Taková neslýchaná věc: jakýsi blázen nedovolí, aby si ti dobří lidé dělali se svým vínem, co chtějí. Vypáčíme dveře, a bude-li příliš zuřit, zkrátka ho odpravíme.“

„Pomalů s tou flintou, pánové!“ křikl na ně d'Artagnan a vyňal z opasku dvě pistole. „S tím odpravením si dejte zajít chuť.“

„Dobrá, ať sem jen vejdou,“ ozval se za dveřmi klidný hlas Athosův. „Nechte je jít dál, ty hrůzostrašné hrdiny, a uvidíme.“

Oba angličtí šlechtici, ačkoliv se zdáli velmi stateční, přece jen zaváhali a podívali se na sebe. Člověk by byl málem řekl, že je tam ve sklepe nějaký vlkodlak, nestvůrný hrdina lidových zkazek, do jehož jeskyně nikdo beztrestně nevstoupí.

Na okamžik bylo ticho. Nakonec se však oba Angličané zastyděli, že tak couvli, bojovnější z nich sešel asi šest schodů dolů a kopl do dveří, až se zeď otfásla.

„Planchete,“ řekl nato d'Artagnan a nabil pistole. „já si беру na starost toho nahoře, ty si vezmi na mušku toho dole. Tak vy tedy chcete boj, pánové! Dobrá, dáme vám čichnout, zač je toho loket!“

„Můj ty bože, zdá se mi, že slyším d'Artagnana,“ ozval se zezdola silný hlas Athosův.

„Jistě, drahý příteli, jsem to opravdu já,“ odpověděl d'Artagnan taktéž hlasitěji.

„Dobrá, dáme jim spolu na pamětnou!“

Šlechtici tasili meč, ale viděli, že jsou mezi dvěma ohni. Na okamžik zaváhali: avšak jako prve, zvítězila i nyní jejich hrdost a ozvalo se druhé kopnutí, až dveře zapraskaly.

„Dej pozor, d'Artagnane, a připrav se!“ zvolal Athos. „Připrav se, já střelím.“

„Pánové, rozvažte situaci,“ pravil d'Artagnan, jehož nikdy neopouštěla rozvaha, „a vy Athosi, mějte ještě okamžik strpení. Pouštíte se tu, pánové, do nerovné půtky a budete zle zřízeni. Já a můj sluha máme na vás tři rány, a právě tolik jich dostanete i ze sklepa. A pak ještě máme meče a ujišťuji vás, že já a můj přítel s nimi umíme obstojně zacházet. Nechte mne, abych celou záležitost vyřídil v klidu. Za chvíli budete mít co pít, dávám vám své slovo.“

„Jen jestli něco zbylo,“ zamručel výsměšně Athos.

Hostinskému vyvstal po těle studený pot.

„Jakže, jestli něco zbylo?“ vykotal ze sebe.

„Ale jak by nezbylo,“ chlácholil ho d'Artagnan. „Nemějte žádný strach, dva lidé přece nevypiji celý sklep. Pánové, račte dát meče do pochev.“

„Ano, ale vy zastrčte bambitky.“

„Velmi rád.“

A d'Artagnan šel příkladem napřed. Nato se obrátil k Planchetovi a dal mu znamení, aby odložil zbraň.

Angličané se dali přesvědčit, něco zabručeli a zastrčili meče. D'Artagnan jim pak krátce pověděl historii Athosova uvěznění. Poněvadž byli oba dobří šlechtici, uznali, že hostinský jednal nesprávně.

„A teď, pánové, jděte zase do svých pokojů,“ pravil d'Artagnan, „a ručím vám za to, že vám do deseti minut přinesou všechno, co si budete přát.“

Angličané pozdravili a odešli.

„Už jsem sám, drahý Athosi, otevřte mi, prosím vás, dveře,“ pravil d'Artagnan.

„Okamžitě,“ řekl Athos.

Vzápětí bylo slyšet hluk odhazovaných dřev a prašticích trámů: byly to Athosovy hradby a bašty, jež teď obležený sám bořil.

Za chvilku dveře povolily a objevila se v nich bledá tvář Athosova. Oči přejely pátravě okolí.

D'Artagnan se mu vrhl kolem krku a něžně ho objal. Poté ho chtěl odvléci z jeho vlhkého příbytku, když tu si všiml, že Athos vrávorá.

„Vy jste raněn?“ optal se.

„Ach ne, ani zdání. Jsem namol opilý, a nikdo toho nedokázal tolik vypít jako já. Zdařbůh, pane hostinský! Musím vám prozradit, že jsem vám sám vypil aspoň sto padesát lahví.“

„Pro smilování boží!“ vyjekl hostinský. „Vypil-li sluha jen polovinu toho, co pán, jsem na mizině.“

„Grimaud je sluha s dobrým vychováním a nedovolil by si dělat to, co já. Ten pil rovnou ze sudu. Podívejte se, zapomněl myslím zarazit zátku. Slyšíte? To teče víno.“

D'Artagnan vyprskl smíchem a hostinskému bylo ze všeho mrazení zase horko.

V té chvíli se vynořil za svým pánem Grimaud s mušketou na rameni. Hlava se mu kývala ze strany na stranu jako opilým satyrům

na Rubensových obrazech. Byl celý potřísněn hustou tekutinou, v níž hostinský poznal svůj nejlepší olivový olej.

Průvod prošel hostinskou místností a ubytoval se v nejlepším pokoji, který d'Artagnan bez dalšího říkání pro sebe zabral.

Zatím se hostinský a jeho žena s lampami v rukou vřítili do sklepa, kam tak dlouho nesměli; čekala je tam hrozná podívaná.

Barikáda, kterou Athos prolomil, aby mohl vyjít, se skládala z otepi slámy, z prken a z prázdných sudů, seskupených podle všech pravidel strategického umění. Za ní se válely v kalužích oleje a vína kosti ze snědených šunek, kdežto levý kout sklepa byl pokryt hromadou střepů z rozbitých lahví. Jeden sud, jehož kohoutek zůstal otevřen, ztrácel tímto otvorem poslední kapky své krve. Byl to obraz zkázy a zpusťování jako na bojišti.

Z padesáti uzenek, zavěšených u stropu na trámech, zbývalo sotva deset.

Zpod sklepního klenutí vyrazil nářek hostinského a hospodské a samotného d'Artagnana to trochu dojalo. Athos se ani neobrátil.

Ale bolest vystřídala zuřivost. Hostinský se ozbrojil rožněm a rozběhl se ve svém zoufalství do pokoje, v němž se oba přátelé usadili.

„Vino!“ poručil si Athos, když spatřil hostinského.

„Vino!“ zvolal zkoprnělý hostinský. „Zas vino! Vždyť jste ho vypil aspoň za sto pistolí. Jsem na mizině, jsem zničený člověk!“

„Co je nám po tom?“ řekl Athos. „Proto nemáme menší žízeň.“

„Kdybyste se byli aspoň spokojili jen pitím! Ale vy jste mi rozbili i všechny láhve!“

„Strčil jste do mne a já jsem vletěl do narovnaných lahví, které se sesuly. To je vaše chyba.“

„A všechen olej je pryč!“

„Olej je nejlepší lék na hojení ran. Musil jsem přece ošetřovat chudáku Grimaudovi rány, které jste mu zasadili.“

„Všechny mé uzenky jsou v pekle!“

„Ve sklepě je hrozně myší.“

„Tohle mi všechno zaplatíte,“ volal zoufale hospodský.

„Jsi trojnásobný hlupák,“ řekl Athos a chtěl vstát. Ale vzápětí klesl nazpět; byl u konce svých sil. D'Artagnan mu postoupil po bok a zvedl svůj bičik. Hospodský ucouvl a začal ronit slzy jako hrachy.

„Aspoň vás to naučí chovat se zdvořileji k hostům, jež vám pánbůh pošle,“ řekl d'Artagnan.

„Pánbůh? Řekněte d'ábel!“

„Přítelíčku, budete-li nám tady takhle vyzvánět do uší, zavřeme se vám do sklepa ještě jednou všichni čtyři a uvidíme, je-li ta škoda opravdu tak velká, jak říkáte.“

„Pánové, vím, že jsem v nepravu,“ pravil hostinský, „ale každý hřích má právo na milosrdenství. Vy jste vznešení páni a já pouhý krčmář; jistě se nade mnou smilujete.“

„Nu, budeš-li mluvit takhle,“ pravil Athos, „budu hned naměkko a rozbřečím se, jako ty tvé sudy pouštěly víno. Však já nejsem takový netvor, jak snad vypadám. Pojď blíž a pohovořme si.“

Hostinský se nedůvěřivě přiblížil.

„Pojď, povídám, a neboj se,“ pokračoval Athos. „Když jsem ti chtěl tehdy zaplatit, položil jsem na stůl svou tobolku.“

„Ano, velectěný pane.“

„V té tobolce bylo šedesát pistolí. Kde je?“

„Leží u soudu, milostpane. Říkali, že to jsou falešné peníze.“

„Dobrá. Ať ti je dají zpátky a peníze si nech.“

„Ale milostpán dobře ví, že co jednou soud má, to nepustí. Aspoň kdyby to byly falešné peníze, to by byla ještě nějaká naděje. Naneštěstí jsou ty peníze pravé.“

„To už si, můj milý, nějak sprav, to se mne netýká. Jinak já už nemám ani vindru.“

„Nu a co Athosův starý kůň?“ pravil d'Artagnan. „Kde je?“

„V konírně.“

„Jakou má cenu?“

„Tak nejvýš padesát pistolí.“

„Nepovídej, stojí za osmdesát. Vezmi si ho a je vyrovnáno.“

„Ty prodáváš mého koně? Mého Bajazeta?“ pravil Athos. „A na čem pojedou do pole, na Grimaudovi?“

„Přivedl jsem ti jiného,“ řekl d'Artagnan.

„Jiného?“

„A jak krásného!“ zvolal hostinský.

„Nu, když mám jiného a je krásnější a mladší, vezmi si toho starého a přines nám něco pít.“

„Jaké víno mám přinést?“ ptal se hostinský již docela uklidněn.

„Tam zezadu od latí. Zbylo ho ještě pětadvacet lahví. Ostatní se rozbily, když jsem upadl. Přines jich šest!“

„Je to ale nezmar,“ zabručel si hostinský pod vousy. „Zůstane-li tu ještě čtrnáct dní a zaplatí-li, co vypije, postavím se zase na nohy.“

„Nezapomeň donést čtyři láhve téhož vína těm dvěma anglickým šlechticům,“ volal za ním d'Artagnan.

„A teď, než bude víno, vypravuj, d'Artagnane, co se stalo s ostatními,“ požádal Athos.

D'Artagnan tedy vyprávěl, jak našel Porthose v posteli s pohmožděninou a Aramise u stolu mezi dvěma teology. Právě končil, když vstoupil hostinský s lahvemi a se šunkou, která naneštěstí nebyla ve sklepe.

„Dobrá,“ řekl Athos, nalévaje sklínku sobě a d'Artagnanovi, „tak to bylo o Porthosovi a Aramisovi. Ale jak se vedlo vám, přáteli, a co vy jste zažil? Vypadáte nějak smutně.“

„Ba věru, já jsem z nás všech nejnešťastnější!“

„Ty a nešťasten, d'Artagnane! A proč jsi nejšťastný? Pověz mi to.“

„Až později,“ odvětil d'Artagnan.

„Později! Proč až později? Poněvadž myslíš, že jsem opilý,

d'Artagnane? Pamatuj si: nikdy nemám jasnější myšlenky, než když mám v hlavě víno. Jen mluv, napjatě poslouchám.“

D'Artagnan vyprávěl celou příhodu s paní Bonacieuxovou. Athos poslouchal, aniž hnul brvou. Když jeho přítel domluvil, řekl jen:

„Všechno je bída, samá bída.“

To byl Athosův oblíbený výrok.

„Vy říkáte na všechno bída, drahý Athosi!“ pravil d'Artagnan, „ale nemáte na to právo, když jste nikdy nemiloval.“

Athosovo kalné oko náhle vzplanulo. Byl to však jen pomíjivý záblesk a rychle zas pohasl.

„To je pravda,“ řekl klidně, „já jsem nikdy nemiloval.“

„Vidíte tedy, vy kamenné srdce, že nemáte právo být tak přísný k nám druhým, kteří známe něhu lásky.“

„Něhu lásky, žalu vrásky!“ podotkl Athos.

„Co to říkáte?“

„Říkám, že láska je loterie, v níž ten, kdo vyhraje, vyhrává smrt. Máte štěstí, že jste prohrál, věřte mi, drahý d'Artagnane. A mohu-li vám dát radu, snažte se pořád jen prohrávat.“

„Ale vždyť se mi zdálo, že mne miluje!“

„To se vám jen zdálo.“

„Ne! Opravdu mne milovala.“

„Děťno! Není muže, který by nevěřil, že ho jeho milenka miluje, a není muže, kterého by jeho milenka neklamala.“

„Kromě vás, Athosi, který jste nikdy žádnou neměl.“

„To je pravda,“ řekl Athos po chvilce mlčení, „já nikdy žádnou neměl, já ne.“

„Ale pak mne tedy, vy filosofe, aspoň poučte a pomozte mi. Potřebuji poučení a útěchy.“

„Útěchy? V čem?“

„Ve svém neštěstí.“

„Vaše neštěstí je k smíchu,“ pravil Athos a pokrčil rameny. „Rád bych věděl, co byste řekl, kdybych vám tak já vyprávěl jednu milostnou historii.“

„Která se stala vám?“

„Nebo mému příteli, co na tom záleží?“

„Tak vypravujte, Athosi, vypravujte!“

„Uděláme líp, budeme-li pít.“

„Pijte a vypravujte při tom!“

„Vskutku, to je možné,“ řekl Athos. Vypil sklenku a nalil si novou.

„Ty dvě věci jdou znamenitě dohromady.“

„Poslouchám,“ řekl d'Artagnan.

Athos se zamyslel a čím hlouběji se nořil do svých myšlenek, tím byla jeho tvář bledší.

Byl v tom stadiu opilosti, kdy obyčejní pijáci padnou a usnou. On však blouznil nahlas a nespál. Tato náměsíčná opilost měla v sobě něco děsivého.

„Trváte na tom, abych vypravoval?“ ptal se.

„Prosím vás o to,“ odvětil d'Artagnan.

„Budiž tedy, jak chcete. Jeden z mých přátel, rozumíte, jeden z

mých přátel, ne já,“ přerušil Athos své vypravování s truchlivým úsměvem, „jeden z hrabat mého kraje, to je z Berry, se v pětadvaceti letech zamiloval do šestnáctileté dívky, krásné jako sama láska. Naivností jejího věku pronikal vznícený duch, ne duch ženy, nýbrž duch básníka. Nelíbila se jen — přímo opájela. Žila na malé tvrzi u svého bratra, který tam byl farářem. Přišli neznámo odkud. Ale každý viděl, jak je krásná a její bratr zbožný, a nikdo se neptal po tom, odkud jsou. Ostatně se tvrdilo, že jsou z dobré rodiny. Můj přítel byl pánem kraje; mohl si ji vzít násilím, docela po libosti, měl tam svrchovaná práva. Kdo by byl přišel na pomoc dvěma cizím, neznámým lidem? Naneštěstí to byl počestný člověk a oženil se s ní. Hlupák byl, blázen, šílenec!“

„Ale proč, když ji miloval?“ ptal se d'Artagnan.

„Jen poslouvejte,“ pravil Athos. „Uvedl ji do svého zámku a učinil z ní první dámu kraje. A dlužno uznat, uměla v tom výborně chodit.“

„A co dál?“ ptal se d'Artagnan.

„Jednou byla se svým manželem na lovu,“ pokračoval Athos, ztišuje a zrychluje hlas. „Spadla s koně a omdlela; hrabě jí spěchal na pomoc, a poněvadž se dusila v těsných šatech, rozpáral je dýkou a obnažil jí rameno. Hádejte, co měla na rameni, d'Artagnane?“ pravil Athos a křečovitě se zasmál.

„Jak to mohu vědět?“ řekl d'Artagnan.

„Květ lilie. Byla znamenáná,“ pravil Athos. A jediným douškem vyprázdnil sklenici, kterou držel v ruce.

„Hrůza!“ zvolal d'Artagnan. „Co to povídáte?“

„Čistou pravdu. Můj milý, anděl byl ve skutečnosti démonem. Chudák holka byla zlodějka.“

„A co učinil hrabě?“

„Hrabě byl mocným pánem, měl na svém panství právo nad životem a smrtí. Roztrhl jí šat až dolů, svázal jí ruce dozadu a pověsil ji na strom.“

„Nebesa! Athosi, ale to byla vražda!“ vzkřikl d'Artagnan.

„Ano, vražda, nic víc,“ pravil Athos bledý jako smrt.

D'Artagnan zůstal přimražen hrůzou a díval se na něho.

„To mě vyhojilo z krásných, poetických a zamilovaných žen,“ pravil Athos, pozvednuv hlavu. Zřejmě už nemyslel na to, že vypadá z role obhájce svého hraběte. „Kéž i vy takto prohlédnete!“

„Je tedy mrtva?“ zašeptal d'Artagnan.

„Jak jinak?“ odpověděl Athos.

„A co její bratr?“ ptal se bojácně d'Artagnan.

„Její bratr?“ opakoval Athos.

„Ano, ten kněz.“

„Ptal jsem se po něm, abych ho dal pověsit. Ale předešel mne, utekl z fary.“

„A dozvěděl jste se aspoň, kdo byl ten bídník?“

„Asi to byl první mileneček a spoluviník té krasavice, důstojný muž, který si zahrál na faráře, aby provdal svou milenkou a zajistil jí budoucnost. Doufám, že také skončil na šibenici.“

„Bože, bože!“ vzdychal d'Artagnan, celý zmámený tou historií.

„Jezte šunku, d'Artagnane, je výborná,“ pravil Athos, ukrojil z ní řízek a položil jej jinochovi na talíř. „Škoda že nebyly ve sklepech aspoň čtyři takové kýty! Byl bych vypil o padesát lahví více.“

D'Artagnan už Athose nemohl déle poslouchat, byl by se z toho zbláznil. Položil si hlavu do dlaní a dělal, že spí.

„Ti mladí lidé už nic nesnesou,“ řekl Athos a soustrastně se na něho podíval. „A to je ještě jeden z nejlepších.“

NÁVRAT

Po hrozném Athosově vyprávění zůstal d'Artagnan celý zmámený. Mnoho věcí mu ovšem po tom polovičním odhalení ještě připadalo nejasných; především je učinil nadobro opilý druhému, který byl také notně podroušen. Ale přes tupý pocit prázdna, které zbývá v hlavě, když do ní stoupily výpary ze dvou či tří lahví burgundského, měl d'Artagnan, když se ráno probudil, každé Athosovo slovo v tak živé a čerstvé paměti, jako by se mu vtisklo rovnou do duše. A tak v něm všechny pochybnosti vzbudily ještě větší chuť dobrat se jistoty, šel tedy k svému příteli s pevným odhodláním navázat na včerejší rozhovor. Ale našel Athose úplně střízlivého; jeho mysl se vyrovnala a byl to zase ten starý obezřetně duchaplný a naprosto neproniknutelný muž. Ostatně mušketýr vyšel sám vstříc d'Artagnanovým myšlenkám. Podal mu ruku a pravil:

„Včera jsem byl pořádně opilý, drahý d'Artagnane, cítil jsem to ještě dnes ráno na svém neohebném jazyce a na tom, jak prudce mi šel tep. Vsadím se, že jsem vám napovídal spoustu hloupostí.“

Díval se přitom na přítele tak pátravě, že ho uvedl do rozpaků.

„Ale kdež,“ řekl d'Artagnan. „Vzpomínám-li si dobře, neřikal jste nic zvláštního.“

„To se dívím! Domníval jsem se, že jsem vám vyprávěl jednu strašně smutnou historii.“

„Na mou víru!“ odtušil d'Artagnan, „to jsem asi byl opilejší než vy, neboť se na nic nepamatuji.“

Athos se však touto vytáčkou nedal odbýt a pokračoval:

„Jistě jste si už všiml, můj drahý, že každý má jinou opičku; někdo veselou, někdo smutnou. Já mám smutnou opici, a když mne to chytne, soukám ze sebe všechny ponuré historiky, jež mi má hloupá chuva zahnízдила do lebky. To je má vada, velká vada, uznávám. Ale krom toho všeho pít umím dobře.“

Athos to řekl všechno tak přirozeně, že d'Artagnana opravdu trochu zmátl.

Přece jen se však ještě snažil zachytit pravdu, která mu unikala, a pravil:

„Opravdu, vzpomínám si už, ovšem jen tak jako ve snu, mluvili jsme o nějakých oběšencích.“

„Já to věděl, vidíte,“ pravil Athos; zbledl, ale přesto se snažil se usmát. „Oběšenci, to je má můra.“

„Ano, ano,“ rozvíjel d'Artagnan dál svou léčku, „už se mi to rozjasňuje; šlo tam... počkejte... šlo tam o nějakou ženu.“

„Vidíte,“ pravil Athos a celý zesinal, „to je moje parádní historika o plavovlasé ženě. Když tohle začnu povídat, jsem namol opilý.“

„Máte pravdu,“ řekl d'Artagnan, „byl to příběh o plavovlasé, velké a krásné ženě s modrýma očima.“

„Ano, a oběšené k tomu.“

„Její manžel ji oběsil. Byl to jeden váš známý velmož,“ pokračoval d'Artagnan, dívaje se pevně na Athose.

„Vidíte, jak by člověk lehko kompromitoval druhého, když neví, co mluví,“ řekl Athos a pokrčil rameny, jako by mu bylo sama sebe líto. „Rozhodně se už nebudu opíjet, d'Artagnane, je to šeredný zvyk.“

D'Artagnan zůstal tiše jako pěna.

Athos pojednou změnil hovor.

„Abych nezapomněl,“ řekl, „musím vám poděkovat za koně,

kterého jste mi přivedl.“

„Je podle vašeho vkusu?“ ptal se d'Artagnan.

„Ano, ale není to kuň na dlouhé jízdy.“

„Mýlíte se. Ujel jsem na něm deset mil ani ne za půldruhé hodiny a nezdálo se, že je unaven více, než kdyby byl objel náměstí Saint-Sulpice.“

„Hleďte! To mě opravdu mrzí.“

„Co vás mrzí?“

„Já už jsem se ho totiž zbavil.“

„Jak to?“

„Takhle: vzbudil jsem se už v šest hodin, vy jste ještě spal jako zabítý a já nevěděl, co dělat. Byl jsem ještě celý pitomý z té včerejší pitky. Sešel jsem tedy dolů do sálu a zahlédl jsem tam jednoho z našich Angličanů, jak smlouvá s koňářem koupi koně, neboť jeho vlastní mu včera pošel; praskla mu tepna. Přistoupil jsem k němu, a když jsem viděl, že nabízí sto pistolí za tmavého ryzáka, řekl jsem mu: »Milý pane, měl bych pro vás také na prodej koně.«

»A velmi krásného,« pravil on, »viděl jsem ho včera, sluha vašeho přítele ho zrovna držel.«

»Myslíte, že stojí za sto pistolí?«

»Jistě; vy byste mi ho dal za tu cenu?«

»Ne, ale zahraji si s vámi o něj.«

»Vy chcete o něj hrát?«

»Ano.«

»A jak?«

»V kostky.«

Slovo dalo slovo, a milého koně jsem prohrál. Ale čabraku jsem zase vyhrál nazpátek,“ dodal Athos.

D'Artagnan se zamračil.

„Vás to mrzí?“ ptal se Athos.

„Přiznám se, že ano,“ odpověděl d'Artagnan. „Podle toho koně jsme se měli jednou v boji poznat; byla to památka. Neměl jste to dělat, Athosi.“

„Drahý příteli, vmyslete se do mého postavení,“ pravil mušketýr.

„Smrtelně jsem se nudil. A pak, na mou duši, já nemám rád anglické koně, víte. Když nejde o nic jiného, než aby nás někdo poznal, na to stačí sedlo, je nápadné až dost. Co se týče koně, jeho zmizení už nějak vymluvíme. Dejme tomu, že ten můj kuň dostal vozhrívku nebo prašivinu.“

D'Artagnanova tvář se stále nerozjasňovala.

„To mne mrzí,“ pokračoval Athos, „že vám na těch zvířatech tolik záleží, neboť nejsem se svou historií ještě u konce.“

„Copak jste ještě provedl?“

„Když jsem prohrál svého koně, devět proti deseti (jen si považte, jaký to byl vrh), napadlo mě hrát o vašeho.“

„Ale zůstalo, doufám, jen při nápadu?“

„Ne, ne, ihned jsem jej obrátil ve skutek.“

„Ale jděte!“ zvolal d'Artagnan pln neklidu. „Hrál jsem a prohrál jsem.“

„Mého koně?“

„Vašeho koně: sedm proti osmi; zas jen o oko... znáte to pořekadlo.“

„Athosi, vy nejste opravdu ještě při smyslech, na mou duši!“

„Můj milý, to jste mi měl říci včera, když jsem vám vyprávěl ty hloupé historky, a ne dnes. Zkrátka jsem ho prohrál se vši výzbrojí a s celým postrojem.“

„Ale to je hrozné!“

„Počkejte, ještě nejsme u konce. Já bych byl znamenitý hráč, kdybych nebyl tak tvrdohlavý, to já vím. Já si postavím hlavu, zrovna jako když piju; tedy postavil jsem si hlavu...“

„Ale oč jste mohl ještě hrát, vždyť už jste nic neměl?“

„I ano, příteli, i ano; ještě nám zbýval ten diamant, co se vám třpytí na prstě. Včera jsem si ho všiml.“

„Tenhle diamant!“ vykřikl d'Artagnan a sáhl si bezděky na prsten.

„A poněvadž jsem znalec — míval jsem totiž sám také několik takových — odhadl jsem jej na tisíc pistolí.“

„Doufám však,“ řekl vážně d'Artagnan, „jsa napůl mrtve úzkostí, že jste se nezmínil o mém diamantu.“

„Naopak, drahý příteli. Vždyť ten diamant byl naše jediná spása, rozumějte. Mohl jsem získat zpět naše postroje a naše koně, a ještě přijít k penězům na cestu.“

„Athosi, z vás jde hrůza!“ zvolal d'Artagnan.

„Zmínil jsem se tedy svému spoluhráči o vašem diamantu; také si ho povšiml. Co chcete, přítelíčku! Nosíte na prstě takovou zářivou hvězdu a je vám nemilé, když si toho lidé všimnou. To je přece nemožné!“

„Dokončete, příteli, dokončete!“ naléhal d'Artagnan. „Vraždíte mne svou chladnokrevností.“

„Rozdělili jsme ten diamant na deset partií po sto pistolích.“

„Vy žertujete nebo mne jen tak zkoušíte!“ řekl d’Artagnan, kterého se začínal zmocňovat hněv.

„Na mou duši, že nežertuji. Však bych vás rád viděl na svém místě! Čtrnáct dní jsem nespátřil lidskou tvář! Asi jsem tam mezi těmi lahvemi zpitoměl.“

„Ale to všechno není důvod, abyste hrál o můj diamant!“ odvětil d’Artagnan a tiskl ruku křečovitě v pěst.

„Tak si poslechněte, jak to nakonec dopadlo: deset partií po sto pistolích, každá na deset vrhů bez možnosti další hry. Nu, a ve třinácti vrzích jsem všechno prohrál, ve třinácti vrzích — třináctka je mé nešťastné číslo, zrovna třináctého července...“

„Hrom do toho!“ vzkřikl d’Artagnan a vyskočil od stolu. Pro tu dnešní příhodu už nadobro zapomněl na včerejší historii.

„Jen trpělivost,“ pravil Athos. „Měl jsem ještě jeden plán. Ten Angličan je zvláštní člověk: viděl jsem ho ráno, jak hovořil s Grimaudem, a Grimaud mě upozornil, že mu dělal nabídky, aby k němu vstoupil do služby. A tak jsem si s ním zahrál o Grimauda, o mlčenlivého Grimauda, rozděleného na deset částek.“

„Tohle je ale mela!“ zvolal d’Artagnan a neudržel se, aby nevyprskl smíchem.

„Tedy Grimauda, jak ho vidíte i s kůží, jsem vsadil. A podívejte se! S deseti vrhy toho Grimauda, který nestojí celičký ani za dukát, jsem vyhrál zpátky váš diamant. A pak řekněte, že vytrvalost není ctnost!“

„To je opravdu k popukání,“ zvolal d’Artagnan již klidněji a rozesmál se, až se za břicho popadal.

„Chápete však jistě, že když se mi tak začalo dařit, pustil jsem se znovu do hry o diamant.“

„Kristapána,“ vyhrkl d’Artagnan a znovu se mu zatmělo před očima.

„Vyhrál jsem váš postroj, potom vašeho koně, potom svůj postroj, potom svého koně, a pak jsem ty koně zas prohrál. Zkrátka a dobře, jsme teď na tom takhle: uhájil jsem váš postroj a potom ještě svůj. To je přece skvělý výsledek po tom všem. A tak už jsem dál nehrál.“

D’Artagnan si oddechl, jako by mu spadla z prsou celá hospoda.

„Tedy diamant mi zůstává?“ ptal se nesměle.

„V celé parádě, můj milý. A k tomu ještě postroj vašeho a mého Bucefala.“

„Ale co budeme dělat s postroji bez koní?“

„Mám s nimi jistý úmysl.“

„Neděste mne zas, Athosi.“

„Poslyšte, d' Artagnane, vy jste už dlouho nehrál, že?“

„Nemám ani chuť.“

„Jen se neodříkejte. Už jste dlouho nehrál, pravím, a to budete mít jistě šťastnou ruku.“

„Nu a?“

„Hleďte, Angličan a jeho společník tu ještě jsou. Všiml jsem si, že ten chlapík litoval, že nedostal i postroje. Vám na tom koni tak záleží. Na vašem místě bych vsadil postroj proti koni.“

„Jediný postroj na to přece nestačí.“

„Vsaďte oba, hrome! Já nejsem takový sobec jako vy!“

„Tohle byste udělal?“ pravil d' Artagnan nerozhodně; Athosova víra začínala strhovat i jeho.

„Čestné slovo, bez rozmyšlení.“

„Ale mně tolik záleží na těch postrojích, když už jsem ztratil koně.“

„Tak hrajte o diamant.“

„To nikdy!“

„K ďas!“ pravil Athos, „navrhl bych vám hrát o Plancheta, ale to už tady bylo a Angličan by asi nechtěl.“

„Rozhodně, drahý Athosi,“ pravil d' Artagnan. „Raději nebudu nic riskovat.“

„Škoda,“ řekl chladně Athos. „Angličan má peněz jako želez, člověče, zkuste to aspoň jednou, jedna hra nestojí ani za řeč.“

„A prohrají-li?“

„Vyhrájete.“

„Ale když přece prohrají?“

„Nu, tak dáte postroje.“

„Budiž, zkusím jednu hru,“ pravil d' Artagnan.

Athos vyhledal Angličana: našel ho v konárně, kde si žádostivým okem prohlížel postroje. Příležitost byla jako stvořená pro jeho záměr. Položil podmínku: oba postroje za koně nebo sto pistolí, podle volby. Angličan rychle počítal: postroje měly cenu nejméně tři sta pistolí. Plácl si tedy.

D' Artagnan vrhl chvějící se kostky a hodil tři. Athos se poděsil jeho bledostí, ale řekl jenom:

„To je smutný vrh, kamaráde. Budete mít koně i s postrojem, pane.“

Angličan si byl jist vítězstvím a nenamáhal se ani, aby s kostkami

zatřepal; hodil je prostě na stůl a ani se na ně nepodíval. D'Artagnan se odvrátil, aby skryl své rozladění.

„Ale, ale, podívejme se,“ řekl vtom Athos svým klidným hlasem. „To je vrh! Jen čtyřikrát v životě jsem jej viděl: dvě jedničky!“

Angličan přihlédl také a zkoprněl údivem, d'Artagnan otočil hlavu a zaradoval se.

„Ano,“ pokračoval Athos, „jen čtyřikrát v životě. Jednou u pana de Créquy, jednou u mne venku na zámku... Když jsem měl zámek. Potřetí u pana de Tréville, kde nás jím všechny překvapil. Posléze počtvrté jednou v hospodě, kde se to přihodilo mně samému, prohrál jsem tenkrát sto louisdorů a večeri.“

„Tedy pán si vezme nazpět svého koně,“ pravil Angličan.

„Ano,“ odvětil d'Artagnan.

„Nezahrajeme si ještě?“

„Dali jsme si podmínky, že se hraje jen jednou, pamatujete se?“

„To je pravda, kůň tedy bude vydán vašemu sluhovi, pane.“

„Okamžik,“ pravil Athos. „Chtěl bych jen slovíčko říci příteli.“

„Prosím.“

Athos odtáhl d'Artagnana stranou.

„Co mi ještě chceš, pokušíte?“ bránil se d'Artagnan. „Chceš, abych hrál dál, vid’?“

„Ne, chci, abys trochu přemýšlel.“

„O čempak?“

„Chceš si vzít koně, že?“

„Zajisté.“

„Neuděláš dobře, milý hochu. Já bych si vzal raději těch sto pistolí. Víš přece, že jsi vsadil postroje proti koni nebo proti sto pistolím, ne?“

„Ano.“

„Nuže, já bych vzal těch sto pistolí.“

„Dobrá, ale já si vezmu koně.“

„A to neuděláš dobře, opakuji. Co si počneme dva s jedním koněm? Přece si nemohu sednout na zadek, vypadali bychom jako dva synové Aymonovi, kteří někde ztratili třetího. A mne přece nemůžeš tak ponížít, abys jel vedle mne na tom nádherném koni! Říkám, já bych neváhal ani vteřinu a sáhl bych po těch sto pistolích. Potřebujeme peníze, abychom se dostali do Paříže.“

„Ale já tolik lpím na tom koni, Athosi.“

„A nemáš pravdu, příteli, kůň udělá špatný skok, klopytne a nabourá si koleno; kůň žere ze žlabu, kde žral kůň, který měl vozhrivku, a dostane ji. Je tedy lepší kůň než sto pistolí? Koně musí jeho pán žít, kdežto sto pistolí živí svého pána!“

„Ale jak se dostaneme domů?“

„Na koních našich sluhů, nevidáno! Však bude pořád na nás vidět, že jsme lidé z lepšího těsta.“

„To budeme vypadat, až poklušeme na těch herkách, zatímco Porthos a Aramis se budou nadnášet na svých koních!“

„Aramis! Porthos!“ zvolal Athos a vyprskl smíchem.

„Copak?“ ptal se d'Artagnan, nechápaje ani zbla z přítelovy veselosti.

„Dobrá, dobrá, mluvme dál,“ odvětil Athos. „Tedy vaše mínění je?“

„Abyste vzal těch sto pistolí, d'Artagnane. Za těch sto pistolí si budeme pěkně žít až do konce měsíce. Slízli jsme hodně dřiny, hled'te, a bude dobře trochu si odpočinout!“

„Já a odpočívát! Ne, Athosi, hned jak přijdu do Paříže, dám se do pátrání po té ubohé ženě.“

„Nu dobrá! A myslíte snad, že vám při tom bude líp k užítku váš kůň než zlatáky? Vezměte si těch sto pistolí, přáteli, jen je vezměte!“

D'Artagnan potřeboval aspoň nějaký důvod, aby se mohl vzdát. Tento důvod se mu zdál znamenitý. Ostatně se obával, že by ho Athos považoval za sobce, kdyby ještě déle odporoval. Svolil tedy a vybral si sto pistolí, jež mu Angličan ihned vysázel.

Poté už nemysleli na nic než na odjezd. Podepsání míru s hostinským stálo kromě starého Athosova koně ještě šest pistolí.

D'Artagnan a Athos vsedli na Planchetova a Grimaudova koně a oba sluhové se vydali na cestu pěšky, nesouce na hlavách každý jeden postroj.

Přestože měli špatné koně, předhonili oba přátelé brzy své sluhy a dorazili do Crèvecoeuru. Už z dálky spatřili Aramise, jak se melancholicky vyklání z okna a dívá se na obzor, ztrácející se v prachu.

„Hola, Aramisi, co to, k čertu, děláte?“ křikl na něho oba přátelé.

„Ach, to jste vy, d'Artagnane, a vy, Athosi!“ promluvil mladý muž. „Přemýšlel jsem právě, jak rychle pomíjejí statky pozemské, a můj anglický kůň, který právě vyjíždí a mizí v kotoučích prachu, mi připadal jako živé podobenství křehkosti pozemských věcí. Ba, ba! Život se dá vyjádřit třemi slovy: *Erat, est, fuit* — bylo, jest, minulo.“

„Chcete tím snad říci...?“ ptal se d'Artagnan, který už počínal tušit, jak se věci mají.

„Chci říci, že jsem uzavřel obchod, při němž jsem se notně napálil: šedesát louisdorů za koně, který, soudě podle toho, jak jde, urazí pohodlně krokem pět mil za hodinu.“

D'Artagnan i Athos vybuchli v smích.

„Drahý d'Artagnane,“ řekl Aramis, „nehněvejte se příliš na mne, prosím vás, dohnala mě k tomu nutnost. Ostatně jsem nejvíc potrestán já sám, neboť mne ten koňář okradl nejméně o padesát louisdorů. To jste vy jiní hospodáři, jak vidím! Jedete na koních svých sluhů a své vlastní přepychové oře si dáváte vést za sebou, pěkně zvolna a v malých denních pochodech, aby se neušťvali, vidíte?“

V tom okamžiku se zastavil povoz, který už bylo nějakou chvílí vidět, jak se kodrcá po silnici z Amiensu, a z něho vystoupili Grimaud a Planchet s postroji na hlavách. Vůz se vracel prázdný do Paříže a oba sluhové toho využili a nabídli se kočímu, že ho budou celou cestu bavit, svezeli je.

„Co to?“ pravil Aramis vida, co se děje... „Nic než postroje?“

„Rozumíte už?“ řekl Athos.

„Tak jste to udělali přesně jako já, přátelé. Já jsem si také nechal postroj, jako bych to byl tušil. Hej, Bazine, přines můj nový postroj k postrojům pánů!“

„A co jste udělal se svými faráři?“ ptal se d'Artagnan.

„Pozval jsem je na druhý den k obědu,“ pravil Aramis. „Mají tu výborné víno, mimochodem řečeno. A pak jsem je opil pod obraz, načež mi farář zakázal svléknout stejnokroj a jezuita mne prosil, abych ho dostal k mušketýrům.“

„Ale bez teze!“ zvolal d'Artagnan, „rozhodně bez teze. Trvám na tom, aby se to odbylo bez teze!“

„Od té doby si žiji příjemně,“ pokračoval Aramis. „Začal jsem psát báseň o jednoslabičných verších. Je to dosti nesnadné, ale každá zásluha záleží v nesnadnosti. Námět je milostný. Přečtu vám první zpěv; má čtyři sta veršů a trvá minutu.“

„Na mou věru, drahý Aramisi,“ pravil d'Artagnan, který nenáviděl verše skoro tak jako latinu, „připočtete k té nesnadnosti ještě zásluhu krátkosti a budete si jist, že má vaše báseň dvojí přednost.“

„A ještě musím dodat, že dýše počestnou vášní,“ pravil Aramis. „Tož vy se tedy, přátelé, vrátíte do Paříže? Výborně, jsem připraven. Uvidíme aspoň zase milého Porthose, to je dobře. Věříte, že mi ten prostoduchý hromotluk schází? Ten by jistě neprodal svého koně ani za celé království! Už bych ho chtěl vidět na koni a v sedle. Bude jistě vypadat jako Velký Mogul.“

Udělal hodínovou zastávku, aby si koně trochu odpočinuli. Aramis zapravil svůj účet, Bazina posadil do vozu k jeho kamarádům a všichni se vydali na cestu vstříc Porthosovi.

Našli ho už na nohou a méně bledého než při prvé d'Artagnanově návštěvě. Oběd se skládal z lahodně připraveného masa, vybraných vín a výborného ovoce.

„Přicházíte jako na zavalanou, pánové,“ pravil, vstávaje od stolu, „jsem zrovna u polévky, budete obědvat se mnou!“

„Tohle víno asi jistě nevytáhl Mousqueton lasem,“ řekl d'Artagnan. „A zde je dušené telecí se slaninou a svičková...“

„Co chcete, hledím se spravit,“ pravil Porthos. „Nic člověka tak nezdolá jako takové zranění. Už jste se někdy takhle pohmoždil, Athosi?“

„Ne, nikdy. Jen si vzpomínám, že v té naší šarvátce v ulici Férou

jsem dostal ránu mečem, která mne nějakých čtrnáct dní trápila.“

„Ale ten oběd snad nebyl jen pro vás, Porthosi?“ optal se Aramis.

„Ne. Čekal jsem několik šlechticů ze sousedství, a zrovna mi vzkázali, že nepřijdou. Vy je nahradíte a já tou změnou jen získám. Hola, Mousquetone; židle sem, a ať přinesou dvakrát tolik lahví.“

„Víte, co jíme?“ pravil Athos asi za deset minut.

„Já jím telecí s morkem a artyčoky,“ odpověděl d' Artagnan.

„A já jehněčí řízky,“ hlásil Porthos.

„A já zadělávanou drůbež,“ řekl Aramis.
„Všichni se mýlíte, pánové,“ pravil vážně Athos, „jíte koně.“
„I jděte!“ zapochyboval d'Artagnan.
„Koně!“ řekl Aramis a zašklebil se odporem.
Jediný Porthos mlčel jako ryba.
„Ano, koně. Že jíme koně, Porthosi? A možná i s postrojem!“
„To ne, pánové, postroj jsem si nechal,“ bránil se Porthos.
„Na mou věru, my jsme všichni stejní,“ pravil Aramis. „Někdo by řekl, že jsme se smluvili.“
„Co chcete,“ řekl Porthos. „Ten kůň příliš ohromoval mé návštěvníky, nechtěl jsem je tolik ponižovat!“
„A pak, vaše vévodkyně je pořád ještě v lázních, že?“ opáčil d'Artagnan.
„Pořád,“ odvětil Porthos. „Zkrátka a dobře, guvernér tohoto kraje, jeden ze šlechticů, jež jsem čekal dnes k obědu, si tak přál jej mít, že jsem mu ho dal.“
„Dal!“ vykřikl d'Artagnan.
„Baže dal! Jiné slovo se na to nehodí,“ pravil Porthos. „Však ten kůň stál jistě za sto padesát louisdorů a ten špína mi za něj nechtěl zaplatit víc než osmdesát.“
„Bez sedla?“ ptal se Aramis.
„Ano, bez sedla.“
„Pozorujete, pánové, že Porthos udělal z nás všech ještě nejlepší obchod,“ pravil Athos.
Nato všichni vypukli v hurónský smích, jímž byl chudák Porthos celý zmaten. Ale vysvětlili mu příčinu veselosti a on se jí podle svého zvyku hlučně zúčastnil.
„To tedy znamená, že jsme všichni při penězích?“ pravil d'Artagnan.
„Já to říci nemohu,“ poznamenal Athos. „To španělské víno u Aramise mi tak zachutnalo, že jsem ho dal naložit šedesát lahví do vozu k sluhům. To mi hodně splasklo kapsu.“
„A co já,“ pravil Aramis. „Představte si, že jsem dal poslední groš kostel v Montdidieru a jezuitům v Amiensu. Pak jsem ještě musil dostát jiným závazkům, totiž dal jsem číst mše za sebe i za vás, pánové. Nepochybuji, že z toho budeme mít velký prospěch.“
„A vy myslíte, že mne moje pohmožděná noha nestála nic?“ pravil Porthos. „A to nepočítám ani zranění Mousquetonovo, kvůli němuž jsem musil někdy i dvakrát denně volat ranhojiče. Ještě ke

všemu si počítal návštěvy dvojnásob, pod záminkou, že prý se ten hlupák Mousqueton dal postřelit na místě, které se obvykle ukazuje jen apatykářům. Však jsem mu také poručil, aby se tam už nikdy nedal zranit.“

„Ale, ale,“ řekl Athos a vyměnil s d'Artagnanem a Aramisem pokradmu úsměv, „to jste se věru zachoval velmi šlechetně k ubohému chlapci, tomu říkám být dobrý pán.“

„Zkrátka, až zaplatím všechny útraty, zbude mi asi třicet dukátů,“ pokračoval Porthos.

„A mně deset pistolí,“ pravil Aramis.

„Vida, vida, tak se zdá, že my jsme Krésové celého spolku,“ řekl Athos. „Kolik vám zbývá z vašich sto pistolí, d'Artagnane?“

„Z mých sto pistolí? Především jsem vám z nich padesát dal!“

„Opravdu?“

„Nu přece...“

„Aha, pravda! Už si vzpomínám.“

„Pak jsem zaplatil šest pistolí hostinskému.“

„To byl ale otrapa! Proč jste mu dával šest pistolí?“

„Vždyť jste mi sám řekl, abych mu je dal!“

„Pravda, já mám příliš dobré srdce. Tak kolik vám tedy zbývá?“

„Dvacet pět pistolí,“ odpověděl d'Artagnan.

„Já mám,“ řekl Athos a vytáhl z kapsy něco drobných, „já mám...“

„Vy nemáte nic!“

„Na mou duši! Nebo aspoň tak málo, že to nestojí ani za to, abych to přidával na hromádku.“

„Tak spočítejme, kolik máme všichni dohromady!“

„Porthos?“

„Třicet dukátů.“

„Aramis?“

„Deset pistolí.“

„A vy, d'Artagnane?“

„Pěťadvacet.“

„Kolik je to dohromady?“ ptal se Athos.

„Čtyři sta sedmdesát pět liber,“ odpověděl pohotově d'Artagnan, který počítal jako Archimédes.

„Až přijedeme do Paříže, budeme mít ještě čtyři sta, a k tomu postroje,“ řekl Porthos.

„Ale co naši vojenští koně?“ pravil Aramis.

„Za čtyři koně našich sluhů stlučeme dva pořádné pro pány, a o ty budeme losovat. Za těch čtyři sta liber zaplatíme půlku koně jednomu ze zbývajících dvou. Pak dáme to, co vyškrabeme z kapes, d'Artagnanovi. Má šťastnou ruku a půjde s nimi hrát do první herny, kterou najdeme. A bude to.“

„A teď se dejte do jídla, než vystydne,“ poznamenal Porthos.

Čtveřice našich přátel, uklidněna poněkud o svou budoucnost, pustila se s plnou chutí do jídla. Zbyteků se pak dostalo pánům Mousquetonovi, Bazinovi, Planchetovi a Grimaudovi.

Když přijeli do Paříže, našel d'Artagnan doma dopis od pana de Tréville, který mu oznamoval, že mu na jeho žádost dává král milostivé svolení, aby vstoupil do mušketýrských řad.

To bylo vše, po čem d'Artagnan zde na světě toužil (rozumí se kromě přání nalézt paní Bonacieuxovou). Běžel okamžitě celý rozzářený k přátelům, jež před půlhodinou opustil; ale našel je sklíčené a velmi ustarané. Sešli se na poradu u Athose, což vždy svědčilo o tom, že jde o vážnou věc.

Pan de Tréville jim totiž oznámil, že Jeho Veličenstvo najisto zamýšlí vytrhnout 1. května do pole, a že je na nich, aby si neprodleně zchystali výzbroj.

Milí čtyři filosofové pohlíželi celí zaražení jeden na druhého. Šlo-li o kázeň, pan de Tréville nežertoval.

„A na kolik přijde taková výzbroj?“ ptal se d'Artagnan.

„To se dá těžko říci,“ odvětil Aramis. „Ale vychází nám, když to všechno počítáme se spartánským skrblictvím, že každý potřebujeme nejmíň patnáct set liber.“

„Čtyřikrát patnáct je šedesát, čili dohromady šest tisíc liber,“ pravil Athos.

„Nu, s tisícem pro každého bychom to snad taky svedli,“ namítl d'Artagnan. „Já totiž teď nemluví jako Spartan, ale jako prokurátor.“

Slovo prokurátor probudilo Porthose. „Hrome, mám nápad!“ pravil.

„To už je něco. Já mám v hlavě jako po vymetení,“ řekl Athos.

„Ale d'Artagnan se asi pomátl štěstím, že už teď patří k nám. Tisíc liber! Prohlašuji, že jen já sám pro sebe potřebuji dva.“

„Čtyřikrát dvě je osm,“ podotkl závěrem Aramis. „Potřebujeme tedy osm tisíc na výzbroj; sedla už, pravda, máme.“

Athos počkal, až d'Artagnan, který šel poděkovat panu de Tréville, za sebou zavřel dveře, a pak pravil:

„K tomu připočtème ještě ten krásný briliant, který se třpytí na prstě našeho přítele. D'Artagnan je příliš dobrý kamarád, než aby nechal přátele v bryndě, nosí-li na prstě bohatství hodné královské závisti!“

HONBA ZA VÝZBROJÍ

Nejvíce ze všech přátel si ty starosti bral k srdci d'Artagnan, ačkoliv jako dosavadní gardista si nemusil s výzbrojí tolik lámat hlavu jako páni mušketýři, kteří měli požadavky jako velmoži. Náš gaskoňský kadet byl, jak už čtenář mohl poznat, povaha opatrná, ba takřka skoupá; přesto však byl zároveň — vysvětlete si ty protiklady jak chcete — marnivý skoro jako sám Porthos. A kromě marnivosti pobádal d'Artagnana ještě jeden nepokoj méně sobecký: Získal sice jakési zprávy o paní Bonacieuxové, ale v podstatě to nebylo nic zvláštního. Pan de Tréville o ní mluvil s královnou. Královna nevěděla, kde mladá kramářka je, avšak slíbila, že po ní dá pátrat. To byl ovšem slib hodně neurčitý a d'Artagnana valně neuspokojil.

Athos nevycházel vůbec z domu. Byl rozhodnut, že kvůli výzbroji nepodnikne ani jediný krok.

„Zbývá nám čtrnáct dní,“ říkal přátelům. „Nenajdu-li do té doby něco, či spíše nenajde-li něco do té doby mne, neproženu si sice hlavu kulí — na to jsem příliš dobrý křesťan — ale pohádám se se čtyřmi gardisty Jeho Eminence nebo si začnu šarvátku s osmi Angličany a budu se bít tak dlouho, až mne jeden z nich zabije. Při takové přesile mě to nemůže minout, a lidé pak aspoň řeknou, že jsem padl pro krále, takže dostojím své povinnosti a nebudu musít shánět tu protivnou výzbroj.“

Porthos se pořád jen procházel s rukama na zádech, věšel hlavu a říkal:

„Mám svůj plán.“

Ustaraný Aramis zanedbával i svůj účes a neřikal nic.

Sluhové sdíleli trápení svých pánů. Mousqueton si dělal zásoby z kůrek; Bazin, který si vždy tolik potrpěl na zbožnost, nevycházel už téměř z kostela; Planchet chytal lelky a Grimaud, jehož ani tato

všeobecná pohroma nepokazila natolik, aby se odvážil přerušit mlčení uložené mu pánem, vyrážel vzdechy, že by kámen obměkčil.

Naši tři přátelé (neboť, jak řečeno, Athos přísahal, že neučiní kvůli výzbroji ani krok) odcházeli tedy časné zrána z domu a vraceli se až po západu slunce. Bloudili ulicemi a hltali očima dlažbu, neztratil-li snad někdo z chodců, kteří šli před nimi, náhodou peněženku, člověk by byl řekl, že jdou po něčí stopě; s tak utkvělou pozorností se pohybovali. Když se potkávali, vyměňovali si pohledy, v nichž bylo psáno: „Našels něco?“

Porthos první dostal nápad, a poněvadž se ho houževnatě držel, první také jednal. Vážený Porthos byl věru mužem činu. Jednoho dne d'Artagnan zahlédl, jak míří ke kostelu Saint-Leu, a nedalo mu, aby ho nesledoval. Porthos vstoupil do chrámu, ale napřed si nakroutil kníry a uhladil bradku, což obvykle nasvědčovalo, že má dobytelské úmysly. D'Artagnan se měl na pozoru, aby nebyl spatřen, a tak se Porthos domníval, že ho nikdo nevidí. D'Artagnan vešel za ním; Porthos se opřel bokem o sloup, d'Artagnan, stále skryt, vyhledal si jiný.

Bylo právě kázání, takže v kostele bylo plno lidí. Porthos využil této okolnosti a začal si prohlížet ženy. Díky Mousquetonově péči neprozrazoval jeho zevnějšek ještě nikterak rozháranost nitra. Jeho širák byl už sice poněkud omšelý, pera na něm trochu vyrudlá, výšivky vybledlé a krajky dosti potrhané, ale v šeru kostela se tyto maličkosti ztrácely a Porthos byl stále krásným Porthosem.

V lavici, která byla nejbliž pilíři, k němuž si stoupl Porthos, postřehl d'Artagnan jakousi zralou krasavicí, trochu sice žlutou a suchou, ale ztuhla vzpřímenou a pyšně vyhlížející zpod černého čepce. Porthosovy oči se pokradmu upřely na tuto dámu, pak se zase přelétavé rozběhly kostelní lodí.

Dáma se co chvíli začervenala, vrhala na těkavého Porthose kradmé blesky zpod víček a vzápětí nato Porthos vždy zase zuřivě slídl očima po celém chrámu. Bylo jisto, že tato hra svrchované dráždí dámu v černém čepci, neboť se kousala do rtů až do krve, škrábala se na špičce nosu a zoufale se vrtěla na sedadle.

Porthos, vida to, nakroutil si znovu kníry, přihladil nanovo bradku a začal koketovat s krásnou dámou, která klečela pod kůrem. Byla to dáma nejen krásná, ale beze vší pochyby i vznešená, neboť za ní stál černoušek, který jí přinesl polštář, na nějž poklekla, a komorná, která držela pouzdro s vyšitým znakem na schování modlitební knihy, z níž dáma četla.

Dáma v černém čepci napjatě sledovala Porthosovy pohledy a povšimla si, že se zastavují u dámy, klečící na sametovém polštáři a provázené černouškem a komornou.

Porthos zatím sázel všechno do hry: mrkal očima, kladl významně prsty na rty a rozplýval se smrtícími úsměvy, jimiž doslova vraždil zhrdanou krásku.

Však také vyrazila při pozdvihování, bijíc se v prsa, tak srdceryvný povzdech, že mnoho lidí, mezi nimi i dáma s rudým

polštářem, se ohlédl směrem k ní. Ale Porthos vytrval; rozumí se, že vše pochopil, ale hrál si na hluchého.

Dáma s rudým polštářkem udělala na dámu v černém čepci velký dojem, neboť byla opravdu krásná, a ona v ní musila vidět nebezpečnou sokyni. Ale silný dojem udělala i na Porthose, který ji shledal o mnoho hezčí než dámu v černém čepci. Zapůsobila i na d'Artagnana, který v ní poznal dámu z Meungu, již jeho pronásledovatel, muž s jizvou, pozdravil jménem mylady.

D'Artagnan nespouštěl dámu s rudým polštářem z očí, ale přitom stále sledoval i Porthosovu hru a znamenitě se tím bavil. Domýšlel se, že dáma v černém čepci je prokurátorka z ulice aux Ours, neboť kostel Saint-Leu byl nedaleko toho místa.

Domýšlel se dál a došel k úsudku, že se Porthos chce pomstít za svou porážku v Chantilly, kdy se projevila prokurátorčina neochota pustit groš.

Zároveň si ovšem d'Artagnan také dobře povšiml, že ani jedna tvář neodpovídá na Porthosovo dvorné koketování. Byly to jen chiméry a přeludy; ale což pro lásku a živou žárlivost existuje jiná skutečnost než přeludy a mámení?

Kázání skončilo. Prokurátorka zamířila ke kropence. Porthos ji předešel a místo prstu tam ponořil celou dlaň. Prokurátorka se usmála; domnívala se, že to Porthos dělá kvůli ní. Avšak dožila se vbrzku krutého zklamání: když byla jen asi tři kroky od něho, odvrátil hlavu a zadíval se upřeně na dámu s rudým polštářkem, která právě povstala a chystala se se svým černouškem a komornou odejít.

Když procházela vedle Porthose, vyndal obr ruku celou mokrou z kropenky a zbožná krasavice se dotkla svou útlou ručkou velké Porthosovy dlaně, s úsměvem se pokřižovala a vyšla z kostela.

To bylo pro prokurátorku už příliš. Nepochybovala teď, že Porthos a ona dáma spolu flirtují. Kdyby byla bývala vznešenou paní, byla by omdlela, ale protože byla jen obyčejnou prokurátorkou, spokojila se tím, že řekla mušketýroví, dusíc se vztekem: „A mně nenabídnete svěcenou vodu, pane Porthosi?“

Při zvuku tohoto hlasu sebou Porthos škulbl, jako by se probudil ze staletého spánku.

„Ma... madame! To jste vy?“ vykřikl. „Jak se daří vašemu choti, drahému panu Coquenardovi? Je pořád ještě tak lakomý, jako byl? Kam jsem dal oči, že jsem vás nezpozoroval po celé ty dvě hodiny, co trvalo kázání?“

„Vždyť jsem byla na dva kroky od vás, pane,“ odvětila prokurátorka. „Ale vy jste si mne ovšem nevšiml, protože jste měl oči jen pro tu krásnou dámu, které jste právě podal svěcenou vodu.“

Porthos předstíral rozpaky.

„Ach, vám to neušlo?“

„Musela bych být slepá, abych to neviděla.“

„Nu ano,“ pravil nedbale Porthos, „byla to jedna vévodkyně z mých známých, s níž se jen s velkou obtíží mohu scházet, protože má žárlivého manžela. Vzkázala mi, že dnes přijde do tohoto chudého kostelíka v zapadlé čtvrti jen proto, aby mne viděla.“

„Pane Porthosi,“ pravila prokurátorka, „nabídl byste mi laskavě na pět minut rámě? Ráda bych si s vámi promluvila.“

„Jakže, madame?“ zeptal se Porthos a lišácky mhouřil oči jako hráč, který se připravuje k podvodnému tahu.

V té chvíli ho minul d' Artagnan, který sledoval mylady, podíval se úkosem na Porthose a postihl jeho vítězný pohled.

Vida! řekl si, rozumuje ve smyslu lehké morálky onoho věku, ten už má asi výzbroj v kapse a bude ji mít včas.

Porthos, který ustupoval tlaku prokurátorčiny paže, dostal se ke klášteru Saint-Magloire. Byla to málo navštěvovaná končina, uzavřená po obou stranách zábradlím. Ve dne tu bylo vidět jen žebráky, kteří zde obědvali, a hrající si děti.

Prokurátorka se ujistila, že je kromě této obvyklé společnosti nikdo nemůže slyšet ani vidět, a pak zvolala:

„Ach, pane Porthosi, vy jste asi dobyvatel žen, vidíte?“

„Já, madame?“ pravil Porthos vypínaje hrud'. „Proč myslíte?“

„A co to znamená v kostele a ta svěcená voda? To je jistě nejmíň princezna, ta dáma s černouškem a s komornou!“

„Mýlíte se!“ odpověděl Porthos. „Je to toliko vévodkyně.“

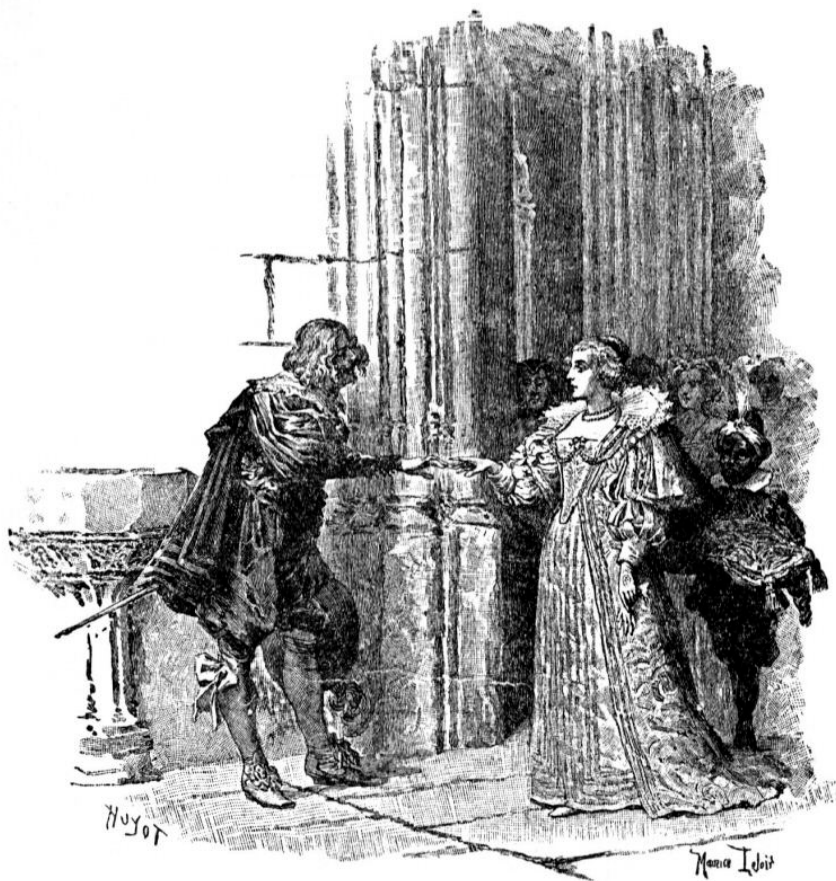
„A ten běhoun, který pro ni byl u dveří, a kočár s kočím ve velké livreji, který seděl na kozlíku?“

Porthos si nevšiml ani běhounu, ani kočáru, ale paní Coquenardová viděla okem žárlivé ženy všechno.

Porthos zalitoval, že z dámy s rudým polštářkem neudělal raději hned princeznu.

„Vy jste zkrátka miláček krásných žen, pane Porthosi!“ pokračovala s povzdechem prokurátorka.

„Nu toť víte, postavu na to mám, tak mi štěstěna snadno hraje do ruky,“ odvětil Porthos.

„Bože, bože! Jak ti muži rychle zapomínají!“ vykřikla prokurátorka a zvedla oči k nebi.

„Ale zdá se mi, že přece jen méně rychleji než ženy,“ namítl Porthos. „Neboť koneckonců mohu říci, madame, že jsem byl opravdu vaší obětí, když jste mne raněného a umírajícího nechala v rukou lékařů. Já, potomek slavné rodiny, jsem se spolehl na vaše přátelství a málem jsem zemřel na své rány a pak hladem v té mizerné hospodě v Chantilly, aniž jste ráčila jedenkrát odpovědět na úpěnlivé dopisy, které jsem vám psal.“

„Ale pane Porthosi!“ zašeptala prokurátorka. Když porovнала své jednání se zvyky vznešených dam své doby, cítila, že je Porthos v právu.

„Já, který jsem pro vás opustil baronku de...“

„Vím.“

„Hraběnkou de...“

„Pane Porthosi, nemuňte mne.“

„Vévodkyni de...“

„Buďte šlechetný, pane Porthosi.“

„Máte pravdu, madame, raději to nedopovím.“

„To můj manžel nechce ani slyšet, o nějaké půjčce.“

„Paní Coquenardová,“ pravil Porthos, „vzpomeňte si na prvý dopis, který jste mi poslala; vtiskl se mi hluboko do paměti.“ Prokurátorka povzddechla.

„Jenomže obnos, který jste si chtěl vypůjčit, byl opravdu trochu vysoký.“

„Paní Coquenardová, dal jsem vám přednost. Mohl jsem jen napsat vévodkyni de... Nechci ji jmenovat, protože je mi nesnesitelné kompromitovat ženu. Ale vím, že jí stačilo jedinkrát napsat a byla by mi poslala třebas patnáct set.“

Prokurátorka uronila slzičku.

„Pane Porthosi,“ pravila. „Přisahám vám, že jste mne za to důkladně vytrestal a že byste se napříště v podobném případě mohl vždycky s důvěrou na mne obrátit.“

„Dost už, madame!“ zvolal Porthos, který si hrál na pobouřeného. „Nemluvte o penězích, prosím vás, je to ponižující.“

„Tedy vy mne už nemilujete?“ hlesla pomalu a smutně prokurátorka.

Porthos zachoval vznešené mlčení.

„Tak mi odpovídáte? Bohužel rozumím.“

„Vzpomeňte si, jak jste mne urazila, madame. Ta urážka zůstala tady,“ pravil Porthos, položil si ruku na srdce a silně ji tam přitiskl.

„Já ji odčiním, opravdu, drahý pane Porthosi.“

„Ostatně, oč jsem vás žádal?“ řekl Porthos a potřásl smířlivě rameny. „O půjčku, nic víc. Vždyť mám rozum. Víam, že nejste žádná bohačka, paní Coquenardová, a že váš manžel musí pouštět notně žilou svým ubohým klientům, aby z nich vymáčkal nějaký ten dukát. Kdybyste byla hraběnkou, markýzou nebo vévodkyní, bylo by to něco jiného a vaše jednání by bylo neodpuštitelné.“

Prokurátorka vyjela, jako když ji píchne.

„Pamatujte si, pane Porthosi,“ vyhrkla, „že má pokladna je sice jen pokladnou obyčejné prokurátorky, ale je možná plnější než pokladny všech těch vašich zkrachovaných křehotinek.“

„To mne tedy urážíte dvojnásob,“ pravil Porthos a vyvinul svou ruku z podpaží paní prokurátorové. „Neboť jste-li bohatá, paní Coquenardová, pak není pro vás omluvy.“

Prokurátorka viděla, že zašla trochu daleko. „Nu, říkám-li, že jsem bohatá,“ pravila, „nesmí se to brát tak úplně doslova. Bohačka žádná nejsem, ale daří se mi dobře.“

„Poslyšte, madame,“ řekl Porthos, „už o tom, prosím vás, nemluvme. Dožil jsem se u vás zklamání a všechna láska mezi námi vyhasla.“

„Nevděčníku!“

„Vy si máte co stěžovat!“ řekl Porthos.

„Jděte si tedy ke své krásné vévodkyni! Nedržím vás.“

„Však ona také jistě nebude na mizině!“

„Poslyšte, pane Porthosi, naposledy: milujete mne ještě?“

„Ach madame!“ pravil Porthos nejmelancholičtějším hlasem, jakého byl schopen, „jdeme do boje a moje předtuchy mi praví, že se nevrátím...“

„Proboha, to neříkejte!“ rozvzlykala se prokurátorka.

„Ba, mám smutné tušení,“ pokračoval Porthos s patosem ještě ponuřejším.

„Řekněte raději, že máte nějakou novou lásku.“

„Ne, ne, mluvím upřímně. Nic nového se mne netkne, jen v hloubi srdce cítím přece jen ještě jakýsi cit k vám. Ale za čtrnáct dní, jak víte či nevíte, začne osudná válka a já mám strašné starosti s výzbrojí. A potom si ještě musím zajet k své rodině, daleko do Bretagne. Musím si vyzvednout peníze, které potřebuji na tu výpravu.“

Porthos postřehl, že prokurátorka svádí poslední boj mezi láskou a lakotou.

„A poněvadž má ta vévodkyně, kterou jste viděla v kostele, své statky nedaleko mých, pojedeme společně. Cesta ve dvou líp ubíhá.“

„Což vy nemáte v Paříži žádné přátele, pane Porthosi?“ optala se prokurátorka.

„Myslil jsem, že mám,“ pravil Porthos, nabíraje zase ten melancholický tón, „a teď vidím, že jsem se mýlil.“

„Ale máte je, pane Porthosi, máte,“ vyhrkla náhle prokurátorka tak nadšeně, až se sama sobě podivila. „Přijďte zítra k nám. Budete synem mé tety, tedy mým bratrancem. Přicházíte z Noyonu v Pikardii, máte v Paříži několik procesů a potřebujete obhájece. Budete si to všechno pamatovat?“

„Dokonale, madame.“

„Přijďte k obědu.“

„Výborně!“

„A držte se před mým manželem! Je velmi mazaný, přestože mu je už šestasedmdesát!“

„Šestasedmdesát let! Požehnej pánbůh, to je krásný věk!“ poznamenal Porthos.

„Vysoký věk, chcete říci, pane Porthosi. Však ze mne také může být každou chvíli vdova, toť víte,“ pokračovala prokurátorka a vrhla

na Porthose významný pohled. „Naštěstí připadá podle svatební smlouvy všechno tomu, kdo z nás druhého přežije.“

„Všechno?“ pravil Porthos.

„Všechno.“

„Vidím, drahá paní Coquenardová, že jste obezřetná žena,“ pravil Porthos a stiskl prokurátorce něžně ruku.

„Jsme tedy smířeni, drahý pane Porthosi?“ řekla sladce.

„Na celý život,“ odvětil Porthos stejným tónem. „Na shledanou tedy, vy zrádný človíčku!“

„Na shledanou, vy zapomnětlivá dušinko!“

„Zítřka na viděnou, můj anděli!“

„Na viděnou, plameni mého života!“

MYLADY

D'Artagnan sledoval mylady, aniž ho ona sama spatřila. Viděl, jak vstoupila do kočáru, a slyšel, že dala kočímu rozkaz, aby jel do Saint-Germainu.

Nemělo smyslu chtít stačit pěšky vozu, taženému dvěma statnými klusajícími koňmi. D'Artagnan se tedy vrátil do ulice Férou.

V Seinské ulici potkal Plancheta, který se právě zastavil u jednoho pekařského krámu a celý u vytržení pokukoval na koláč, nad nímž se mu sbíhaly sliny.

Rozkázal sluhovi, aby osedlal v stájích pana de Tréville dva koně, jednoho pro něho, druhého pro sebe, a aby pak pro něho zajel k Athosovi. Pan de Tréville totiž jednou provždy d'Artagnanovi dovolil, aby používal, kdykoli chce, koní z jeho stájí.

Planchet zamířil do ulice du Colombier a d'Artagnan k ulici Férou.

Athos byl doma a vyprazdňoval v ponuré náladě jednu z lahví proslulého španělského vína, jež si přivezl ze své cesty do Pikardie. Dal Grimaudovi znamení, aby přinesl sklenku i pro d'Artagnana, a Grimaud jako obvykle hned pochopil.

D'Artagnan nato vyprávěl Athosovi vše, co se událo v kostele mezi Porthosem a prokurátorkou, a uzavřel, že jejich přítel už asi

našel cestu, jak se vyzbrojit.

„Co se mne týče,“ podotkl Athos k celému tomu vyprávění, „na to mohu vzít jed, že mně ženy výzbroj určitě kupovat nebudou.“

„A přece jste tak statný, uhlažený, vznešený, drahý Athosi; vám by jistě neodolaly ani kněžny, ba ani královny.“

„Je to mládě, ten d'Artagnan!“ odvětil Athos a lehce pokrčil rameny.

Nato dal Grimaudovi znamení, aby přinesl novou láhev. V té chvíli vstřčil Planchet skromně hlavu do pootevřených dveří a oznamoval svému pánu, že oba koně jsou tu.

„Jaké koně?“ optal se Athos.

„Dva koně, které jsem si vypůjčil od pana de Tréville na projížďku. Jedu s nimi na výlet do Saint-Germainu.“

„A co budete dělat v Saint-Germainu?“ optal se znovu Athos.

D'Artagnan mu vyprávěl, jak se setkal v kostele se ženou, která se mu zároveň s mužem v černém plášti a s jízvou na čele ustavičně plete do cesty.

„Chcete říci, že jste do ní zamilován, jako jste byl zamilován do paní Bonacieuxové,“ pravil Athos a opovržlivě pokrčil rameny, jako by chtěl politovat lidskou slabost.

„Já? Naprosto ne!“ zvolal d'Artagnan. „Pudí mne jen zvědavost; rád bych vypátral její tajemství. Nevím proč, ale nějak si pořád představuji, že tahle žena, byť se navzájem vůbec neznáme, hraje v mém životě určitou roli.“

„Nu aspoň když je to tak,“ pravil Athos. „Já sám ovšem neznám ženu, již by stálo za to hledat, když se nám jednou ztratila. Paní Bonacieuxová se ztratila, tím hůře pro ni. Ať se najde.“

„Ne, ne, Athosi, vy se mýlíte, miluji ubohou Constance více než kdy jindy,“ pravil d'Artagnan, „a kdybych věděl, kde je, vydal bych se za ní třeba na konec světa, abych ji vyprostil z rukou nepřátel. Ale nevím nic, a člověk se musí nějak rozptýlit.“

„Tak se tedy rozptýlte s tou vaší mylady, milý d'Artagnane. Vám to přejí ze srdce, když vás to těší.“

„Poslyšte, Athosi,“ pravil d'Artagnan, „jste tu pořád zavřený jako v kleci, nechtěl byste místo toho sednout na koně a vyjet si se mnou do Saint-Germainu?“

„Můj milý,“ broukl Athos, „já jezdím na koni, jen když ho mám, nemám-li ho, chodím pěšky.“

Od jiného by ho byla taková odpověď snad urazila, ale Athosovu bruchounství se d'Artagnan jen usmál a pravil:

„Vidíte, já zas jsem méně pyšný než vy a jezdím na koni, který se mi právě namane. Na shledanou tedy, drahý Athosi.“

D'Artagnan a Planchet se vyšvihli do sedel a pustili se směrem k Saint-Germainu.

D'Artagnanovi nešla po celou cestu z mysli slova, jež Athos pronesl o paní Bonacieuxové. Ačkoliv nebyl nijak zvlášť přecitlivělý, hezká kramářka se mu vryla hluboko do srdce. Byl by ji šel opravdu hledat až na konec světa, jak řekl. Ale svět má mnoho konců, už proto, že je kulatý. A tak milý d'Artagnan nevěděl, kam se obrátit.

Zatím si umínil, že aspoň vyzví, kdo je mylady. Mluvila s mužem v černém plášti, takže ho zná. V d'Artagnanových kombinacích unesl pravděpodobně paní Bonacieuxovou i tentokrát, tak jako poprvé, právě onen muž v černém plášti. Lhal tedy d'Artagnan nanejvýš jen napůl (a to už skoro není ani lež), když říkal, že stopuje-li mylady, pátrá tím po Constance.

V takových myšlenkách si ani neuvědomoval, jak často pobodával koně, a najednou byl v Saint-Germainu. Právě projel kolem pavilónu, kde se měl za deset let narodit Ludvík XIV. Nyní klusal pustou ulicí, dívaje se vpravo i vlevo, neobjeví-li někde stopu po krásné Angličance. Najednou uviděl v přízemí pěkného domu, jehož žádné okno podle tehdejšího zvyku nevedlo na ulici, známou tvář. Muž s tou tvář se tam procházel na jakési terase, ozdobené květinami. Planchet ho poznal první.

„Nezdá se váni tamhleten člověk, co tak strašně zívá, nějak povědomý, pane?“ řekl obraceje se k d'Artagnanovi.

„Ne příliš,“ odvětil d'Artagnan. „Ale přesto jsem si jist, že tu tvář nevidím poprvé.“

„To si myslím,“ řekl Planchet. „Vždyť je to chudák Lubin, sluha hraběte de Wardes, kterého jste tak pěkně zřídil asi před měsícem v Calais na cestě ke guvernérově vile.“

„Pravda! Už ho poznávám. Co myslíš, poznal by tě on?“ ptal se d'Artagnan.

„Pochybuji, pane, že by se na mne upamatoval, byl tenkrát notně vyplašený.“

„Dobrá! Jdi tedy a dej se s ním do řeči,“ pravil d'Artagnan. „A přeptej se ho taky, je-li jeho pán mrtev.“

Planchet slezl s koně a šel rovnou k Lubinovi. Ten ho nepoznal a oba sluhové se začali v nejlepší shodě bavit. D'Artagnan zatím pobídl koně do postranní uličky, obejel dům a vrátil se, aby ukryt za hustým

lískovým plotem naslouchal jejich rozhovoru. Netrvalo dlouho a zaslechl rachot vozu; skoro proti němu zastavil kočár mylady. Nemohl se mýlit, mylady seděla uvnitř. D'Artagnan se položil koni až na krk, aby sám nepozorován mohl všechno vidět.

Mylady vysunula z dvířek svou půvabnou světlou hlavu a dala nějaké rozkazy své komorné.

Komorná, hezká, asi dvaadvacetiletá dívka, svižná a živá, pravá komorná velké dámy, seskočila ze stupátka, kde podle tehdejšího zvyku seděla, a zamířila k terase, na níž d'Artagnan zahlédl Lubina.

D'Artagnan sledoval komornou očima a viděl, kam míří. Ale náhodou byl zrovna Lubin nějakým rozkazem odvolán do domu, takže Planchet zůstal sám. Rozhlížel se na všechny strany, kam mu asi d'Artagnan zmizel.

Komorná došla k Planchetovi, a domnívajíc se, že je to Lubin, podala mu jakýsi lístek a řekla:

„Pro vašeho pána.“

„Pro mého pána?“ zadivil se Planchet.

„Ano, a velmi to spěchá. Honem si to vemte.“

Poté odběhla zpět ke kočáru, který se zatím otočil směrem, odkud přijel. Vyskočila na stupátko a kočár se dal do pohybu. Planchet obracel lístek v ruce sem a tam, ale poněvadž byl zvyklý trpné poslušnosti, seskočil z terasy, proběhl uličkou a po dvaceti krocích se střetl se svým pánem. D'Artagnan všechno pozoroval a šel mu vstříc.

„Lístek pro vás, pane,“ pravil Planchet a podal mladému muži psaníčko.

„Pro mne?“ ptal se d'Artagnan. „Jsi si tím jist?“

„Rozhodně! Komorná řekla: »Pro tvého pána.« A já přece nemám jiného pána než vás. Ale bylo to děvče jako lusk, jen co je pravda!“

„Osoba, která se o vás zajímá více, než může říci, chtěla by vědět, kdy už si budete moci vyjet na procházku do lesa. Zítřka bude v hostinci U zlatého praporu čekat červenočerně oděný sluha na odpověď.“

Ale, ale! To je zajímavé,“ řekl si d'Artagnan. „Zdá se, že mylady i mně leží v hlavě zdraví jedné a téže osoby. Tak jak se, Planchete, daří tomu milému panu de Wardes? Neumřel snad?“

„Ne, pane; daří se mu ovšem tak, jak se může vést člověku se čtyřmi ranami mečem v těle. Nic ve zlém, ale dal jste mu pořádně na frak, tomu hrabátku! Je prý ještě velmi slabý, neboť ztratil hrozně moc krve. Jak jsem předvídal, Lubin mě nepoznal a vypravoval mi celou tu příhodu.“

„Výborně, Planchete, tys král všech lokajů. Ale teď vyskoč na koně a pustíme se za kočárem.“

Nemuseli jet dlouho. Po pěti minutách zhlédli kočár, který se zastavil v ohybu cesty. U dvířek stál skvěle oděný jezdec.

Rozhovor mezi mylady a kavalírem byl tak živý, že se d'Artagnan

mohl z druhé strany zastavit a nikdo kromě komorné si ho nepovšiml.

Hovořili anglicky, jazykem, jemuž d'Artagnan nerozuměl. Ale podle přízvuku a tónu hlasu vytušil, že je krásná Angličanka asi velmi rozhněvaná. Zakončila řeč gestem, jež nemohlo nechat nikoho na pochybách: udeřila tak silně vějířem, že se tretka rozlétla na tisíc kousků.

Kavalír se tomu dal hlasitě do smíchu, což mylady rozhněvalo ještě víc.

D'Artagnan si pomyslel, že nyní nadešel vhodný okamžik, aby se vmísil do věci. Přiblížil se z druhé strany ke dvířkám, uctivě smekl a pravil:

„Madame, dovolíte, abych vám nabídl své služby? Zdá se mi, že vás ten šlechtic rozhněval. Řekněte jediné slovo a ztrestám jeho nezdořilost.“

Při prvních slovech se mylady udiveně obrátila a zadívala se na d'Artagnana. Když domluvil, řekla velmi dobrou francouzštinou:

„Velmi ráda bych se utekla pod vaši ochranu, pane, ale muž, s nímž jsem se právě pohádala, je můj bratr.“

„Pak ovšem promiňte,“ pravil d'Artagnan; „uznáte, madame, že jsem to nemohl vědět.“

„Do čeho se to plete ten ztřeštěnec a proč nejde svou cestou?“ zvolal kavalír, jehož mylady nazvala bratrem, a nahnul se do dvířek kočáru.

„Ztřeštěnec jste vy sám,“ pravil d'Artagnan; pak se schýlil s koně a odpověděl také do dvířek: „A svou cestou nepůjdu, protože se mi zlíbilo se tu zastavit.“

Šlechtic řekl své sestře anglicky několik slov.

„Mluvím s vámi francouzsky, pane,“ řekl d'Artagnan. „Buďte tedy, prosím, tak laskav a odpovídejte mi v téže řeči. Jste bratrem této dámy, dobrá, ale naštěstí ne mým.“

Člověk se mohl nadít, že se nyní mylady zalekne, a jak to obyčejně ženy dělají, bude se snažit uchlácholit vyzývavou hádku, aby se ještě nepřiostrčila. Avšak mylady se naopak klidně zvrátila zpět do sedadla a křikla chladně na kočího:

„Jeď do paláce!“

Hezká komorná se starostlivě zadívala na d'Artagnana, který si ji asi svou bodrou tváří získal.

Kočár odjel a oba muži si zůstali tváří v tvář. Už je nic od sebe nedělilo.

Šlechtic učinil nejprve pohyb, jako by se chtěl rozjet za kočárem. V d'Artagnanovi již vřel hněv; vtom dokonce poznal v šlechtici Angličana, který na něm v Amiensu vyhrál jeho koně a málem vyhrál na Athosovi jeho diamant. Rozzlobil se ještě více, hmátl cizímu koni po uzdě a zastavil ho.

„Zdá se mi, pane, že jste ještě větší ztřeštěnec než já. Vypadá to, jako byste zapomněl, že si máme spolu ještě cosi vyřídit.“

„Aha, to jste vy, panáčku!“ pravil Angličan. „Vy tedy musíte stále o něco hrát?“

„Dobře jste mi připomněl; ještě máte u mne vroubek. Nu, uvidíme, drahý pane, umíte-li vládnout stejně obratně mečem jako kostkami!“

„Však vidíte, že nemám meč,“ pravil Angličan. „Chcete si hrát na statečného proti bezbrannému člověku?“

„Doufám, že doma nějakou zbraň máte,“ odvětil d'Artagnan. „Já mám ostatně sám dva meče, a chcete-li, zahrajeme si spolu o jeden.“

„Není třeba, o zbraně u mne není nouze,“ pravil Angličan.

„Dobrá, vznešený pane, tak si z nich vyberte nejdelší meč, který máte, a přijďte mi jej dnes večer ukázat.“

„A kam, prosím?“

„Za Lucemburský palác, to je místo jako stvořené pro takovou procházku, na jakou vás zvú.“

„Dobře, budu tam.“

„V kolik hodin?“

„V šest.“

„A abych nezapomněl, máte tu nějaké přátele?“

„Ano, mám tři přátele, kteří se milerádi zúčastní téže hry.“

„Tři? Výborně! To se velmi dobře hodí! Já mám zrovna také tři,“ odpověděl d'Artagnan.

„A nyní: Kdo jste, prosím?“ optal se Angličan.

„Jsem d'Artagnan, gaskoňský šlechtic, a sloužím jako gardista v setnině pana des Essarts. A vy?“

„Já jsem lord de Winter, baron ze Sheffieldu.“

„Děkuji. Jsem vám k službám, pane barone, ačkoliv se vaše jména špatně pamatují,“ pravil d'Artagnan.

A pobodnuv koně, vrátil se tryskem do Paříže.

Jak to obyčejně v takové situaci dělal, zašel nejdříve k Athosovi.

Našel ho ležet na pohovce; milý Athos podle svého vlastního výroku čekal, až tam za ním přijde jeho výzbroj.

D'Artagnan vyprávěl, co se mu právě přihodilo; jen o listu panu de Wardes se nezmínil.

Když se Athos dozvěděl, že se bude bit s Angličany, byl celý nadšený. Byl to jeho sen, jak už bylo řečeno.

Ihned poslali sluhy pro Porthose a Aramise a vylíčili jim situaci.

Porthos tasil meč a jal se šermovat proti stěně. Střídal výpady, odskoky a obraty a nohy mu hrály jako nějakému tanečníkovi. Aramis stále ještě pracoval na své básni; zavřel se do Athosovy pracovny a prosil, aby ho nikdo nevyrušoval a aby ho nechali na pokoji, dokud nebude čas vyrazit. Athos dal Grimaudovi znaméním na srozuměnou, aby mu přinesl novou láhev.

Co se týče d'Artagnana, ten si osnoval v hlavě plán, který mu sliboval vtipné dobrodružství; později uvidíme, jak jej provedl. Byl celý zabrán do snění a po tváři mu občas přelétl úsměv plný jasu.

POZNÁMKY

Strana

- 11 Ludvík XIV. — francouzský král, syn Ludvíka XIII. a Anny Rakouské. Králem se stal už pětiletý, r. 1643. Sám skutečně vládl od roku 1661 do roku 1715. Vytvořil tzv. absolutní monarchii, tj. považoval se za vlastního majitele státu v duchu svého výroku „stát jsem já“. Protože vládl mnoho let, říká se ve Francii sedmnáctému století „století Ludvíka XIV.“
- Bastila — pevnost v Paříži, kde francouzští králové vězňovali své poddané. Postupem doby se stala Bastila výhrušným znakem kruté královské moci; útokem lidu na Bastilu a jejím dobytím 14. července 1789 začala také francouzská buržoazní revoluce
- Mazarin, Jules (1602—1661) — kardinál a státník; po smrti kardinála Richelieua (1641) byl prvním ministrem a rádcem Anny Rakouské a nezletilého Ludvíka XIV.
- Anquetil, Louis Pierre — francouzský historik osmnáctého století
- 13 Meung — městečko na řece Loire ve střední Francii; pocházel odtud Jan z Meungu, spoluautor Románu o růži, obsáhlé středověké výpravné básně z 13. a 14. století
- 14 Béarn, béarnský — historický název francouzského kraje pod Pyrenejemi, který patřival ke království Navarskému
- Rosinanta — komický kůň Dona Quijota, vyzáblý jako jeho pán. Říká se tak obrazně každé staré sešlé herce
- 16 Tarbes — město v béarnském kraji v jižní Francii pod Pyrenejemi
- 27 pistole — stará francouzská zlatá mince
- 28 Lucemburský palác — palác v Paříži, který byl postaven pro matku Ludvíka XIII. Marii Medicejskou
- Louvre — sídlo francouzských králů v Paříži. Dnes je v něm muzeum vzácných uměleckých památek
- 29 Liga — sdružení francouzských katolíků, založené v 16. století vévodou De Guise, udánlivě na ochranu proti hugenotům. Pravým účelem Ligy však bylo svrhnout francouzského krále Jindřicha III. a nastolit na trůn rod Guisů
- Béarnan — tak se říkalo králi Jindřichu IV., poněvadž vyrostl v béarnském kraji
- 30 Besme, Maurevers — význační účastníci v bojích mezi katolíky a hugenoty, zejména v tzv. Bartolomějské noci (1572), kdy bylo povražděno na 30 000 hugenotů

- Poltrót de Méré — bojovný hugenot šestnáctého století
 Vitry — vévoda, který bojoval proti hugenotům
 Armand Duplessis — celé jméno kardinálovo znělo Armand
 Jean Duplessis, kardinál de Richelieu
- 36 Chalais — francouzský šlechtic, oblíbenec Ludvíka XIII. Richelieu
 ho však obvinil z piklů proti své osobě a docílil, že byl Chalais r. 1626
 sťat
- 37 Červený vévoda — Aramis naráží na vévodský titul a na rudý
 kardinálský šat Richelieu
- 38 Buckingham — vévoda, mocný anglický politik, oblíbenec
 anglických králů Jakuba I. a Karla I. Byl zavražděn náboženským
 fanatikem Feltonem r. 1628
 Narcis — v řeckém bájesloví jinoch, který se zamiloval do vlastního
 obrazu, jak se zrcadlil v hladině studánky
- 42 Pompeius — římský politik a vojevůdce. Roku 48 před naším
 letopočtem byl poražen Caesarem u Farsaly v severním Řecku
 František I. (1494—1547) — francouzský král
- 59 kasuista — v právnictví znalec řešení jednotlivých právních případů
 podle všeobecně platných pravidel
- 72 edikty — vyhlášky zveřejňující rozhodnutí panovníkovo. Zde jde o
 vyhlášku zakazující šlechtické souboje
- 90 Krésus — král dávné země v Malé Asii, proslulý svým bohatstvím.
 Žil asi 500 let před naším letopočtem
- 96 Achilles — jeden z nejslavnějších hrdinů starořeckých bájí. V
 legendární trojské válce padl zasažen otráveným šípem do paty; jinak
 byl na celém těle nezranitelný
 Ajax — jiný statečný řecký hrdina trojské války
 Josef — ve Starém zákoně (první části bible) se vypráví o Josefovi
 Egypťském, synu Jakobově, který byl neobyčejně moudrý a cudný
- 109 Saul, Samuel — osoby ze Starého zákona. Samuel byl známý
 izraelský prorok, který sjednotil Izraelity a dal jmenovat Saula králem
 všech kmenů
- 142 Karel I. (1625—1649) — anglický král. V občanské válce s
 parlamentem, který vedl Olivier Cromwell, byl poražen a popraven.
 Tato událost vešla do dějin jako anglická buržoazní revoluce
- 149 ostrov Ré — malý ostrůvek při samém břehu Atlantského oceánu
 naproti pevnosti La Rochelle
- 158 Athos — hora v severovýchodním Řecku. Je na ní dvacet
 pravoslavných klášterů
- 163 navarský vévoda — pozdější král Jindřich IV.
- 211 Dionysiovo ucho — Dionysios, dávný vládce v Syrakusách na
 Sicílii, měl prý ve svých vězeních klenby postavené tak, že slyšel vše,

co věžňové mluvili

- 261 *Timeo Danaos et dona ferentes* — slova, která ve Vergilově básni *Aeneidě* pronesl kněz Laokoon. Varoval jimi Trojské v době, kdy Trója byla obléhána Řeky (Danay), aby nepouštěli do svých bran velikého dřevěného koně, v němž, jak se pak ukázalo, byli skryti řečtí válečníci
- 262 *Dalila* — filistínská dívka, která zradila židovského hrdinu Samsona: ustříhla mu dlouhé vlasy a tím ho zbavila jeho síly
- 298 *Mojžíš* — postava Starého zákona, hebrejský zákonodárce, historik a státník
- 311 *Brutus* — jeden z vrahů římského císaře Gaia Julia Caesara
- 321 *Rubens, Petr Pavel* — slavný nizozemský malíř, žil v l. 1577—1640
- 333 *Bucefal* — legendární kůň krále Alexandra Velikého
- 336 *synové Aymonovi* — postavy z hrdinských eposů o Karlu Velikém. Představují se často sedící na jednom koni